

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ושישים-וחמש של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, י"ג בטבת התשנ"ד (27 בדצמבר 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 10:01

תוכן העניינים

הצעות סיעות הליכוד וצומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה

בשל הידרדרות המצב הביטחוני

הודעה אישית של חבר הכנסת ז"ב בגין

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ד–1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב)

התשנ"ד–1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

הצעות סיעות הליכוד וצומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה

בשל הידרדרות המצב הביטחוני

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום שני, י"ג בטבת התשנ"ד, 27 בדצמבר 1993.

אנחנו מתחילים בסדר-היום שלנו: הצעת סיעות הליכוד, צומת והמפד"ל להביע אי-אמון לממשלה בשל הידרדרות המצב הביטחוני. חבר הכנסת ביבי נתניהו איננו, לכן יתחיל חבר הכנסת זבולון המר. כבודו, בבקשה, הבמה שלך. עשר דקות לכל מנמק.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי השר המשיב? אני לא מסכים שתהיה הצעת אי-אמון בלי נוכחות של הממשלה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, יש לי אליך בקשה: גם אם יש לך הערה, אל תרים את הקול, כי אני שומע נהדר.

רחבעם זאבי (מולדת):

הקצרניות אמרו לי, שאם אני לא אצעק, הן לא ישמעו אותי.

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שבהרכב זה באולם שומעים כל לחש.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני אומר בשקט, בשקט: איה הממשלה? ההתעלמות הזאת – – –

היו"ר ש' וייס:

יש לנו פה מקרה מעניין: גם הנואם הראשון של האופוזיציה איננו, גם הממשלה איננה. אנחנו נתחיל, ונבקש להביא גם את זה וגם את זו. אני מבקש להביא את אחד השרים. התורנים היום הם השרים ישראל קיסר ואמנון רובינשטיין.

חבר הכנסת המר, בוא נתחיל, כי הכנסת יש לה זכות קיום לעצמה. היא לא תלויה בממשלה, כידוע.

הנה, נפתרו כל הבעיות, שר החוץ לפנינו. בוקר טוב לשר החוץ.

זבולון המר (מפד"ל):

אולי נחכה כמה דקות?

היו"ר ש' וייס:

לא, אין צורך. אני חושב שההרכב של הממשלה, ברגע ששר החוץ כאן והוא גם משיב, הוא בסדר גמור.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, "לשנה הבאה בירושלים בירת פלשתיין" – כך בירך יאסר ערפאת את הפלשתינים לרגל חג המולד. מי שאינו יכול להצטרף לברכה הזאת נאבק בהסכם הזה.

הדבר החמור מאין כמוהו הוא, שה"חמאס" מצליח, לאור היום, בחוצפה בלתי רגילה, לבצע תוכנית צבאית של נקמה. הוא מודיע מראש על מספר הפיגועים שיהיו ומבצע מה שהודיע. יום לפני הרצח בביתוניא, של מנדלוביץ ולוין, השם ייקום דמם, הודיעו שעומדים להרוג שני ישראלים. וכך עוד הפעם ועוד הפעם.

אני בטוח שצה"ל מפעיל כוח, ובכל זאת ארגון טרור צבאי בשטח השליטה של ישראל, לאור היום, בדרכים ראשיות, בהודעות מראש, מבצע רציחות. דבר כזה לא היה קודם. ההצלחה שלהם היא מעבר למה שמישהו מאתנו שיער. עד כדי כך שעולה השאלה, מי באמת שולט בשטח, מפני שארגון צבאי שפועל כך, שולט בשטח.

המחשבה ששוטרי ערפאת יעשו את זה בשבילנו היא מחדל קונצפטואלי, אשליה, חלום בלהות באספמיה, תרמית לעם. אין לזה בסיס ואין לזה יסוד. לא נוכל גם להאשים את אש"ף שהוטעונו. הם אינם מתחייבים לכך. להיפך, הם מודיעים שישתפו פעולה. לכל אורך הדרך התייצב אש"ף לימין ה"חמאס": הוא דרש להחזיר את המגורשים, לשחרר את העצורים שלהם, ותיאם אתם הפגנות. יש שיתוף פעולה אסטרטגי ביניהם, חלוקת עבודה: אלו לוחצים בצד המדיני, ואלו לוחצים על ההדק כדי ללחוץ עלינו במשא-ומתן. זאת עובדה: ה"חמאס" הוריד פרופיל בתחומי "הקו הירוק", אם כי היו רציחות בנתניה, באשדוד, בחולון, אבל עיקר פיגועיו הם כלפי ישראלים, ביהודה, בשומרון ובעזה, ובכך הוא מעיד שאיננו מתכוון לטרפד את חוזה השלום אלא לעזור לאש"ף להשיג הישגים במשא-ומתן.

חברי הכנסת, נשמעו גם הערכות מוסמכות שצופות, לאחר ביצוע הנסיגה מעזה ומיריחו, שהפיגועים יוחמרו על-ידי ה"חמאס", לאו דווקא בעזה אלא ביהודה ובשומרון, היכן שלא חל ההסכם. הערכה זאת של גורמי ביטחון מחזקת את ההרגשה הקשה ומעידה שיש כאן חלוקת עבודה: אחד במאבק המדיני, והשני מלווה את זה באש. וכתובת האש הזאת מאששת את הכתובת שאנחנו יכולים לראות ביהודה ובשומרון על קירות של חצרות ובתים, לאמור, ש"פתח" ו"חמאס" יחד עד הניצחון. מה זה אם לא כתובת על הקיר?

אדוני היושב-ראש, פירוש הדבר, שאנחנו לכאורה מוותרים לאש"ף, אבל למעשה מפקירים את השטח ל"חמאס", וכבר מודים בממשלה שלא תהיה לנו שליטה על כך ש"חמאס" לא יהיו במשטרה. ואנשי "פתח" התבטאו במפורש שייתנו ל"חמאס", הם אמרו, "נשק עם נשיקות" כדי לעשות בנו פיגועים. והדבר מגיע עד אבסורד שכזה, שאפילו 13 חברי כנסת ממפלגת העבודה, שהרגישו בחושם הבריא שלא סביר הדבר ומוגזם, והם חתמו על הקו המוסרי, הנקי, שלא לתת רובים למי שרצחו את אחיהם, מי שרצחו יהודים. 13 אלה ננצפו במפלגה, וכך יצא המרצע מן השק, שמתכוונים לתת נשק לרוצחים הכי גדולים. ועל זה מהמרת ממשלת ישראל, שגדולי הרוצחים יגוננו עלינו.

יש כאן, חברי הכנסת, פשיטת רגל של כל מה שהשמאל טען למענו כל השנים.

אלי דיין (העבודה):

אתה הסכמת בקמפ-דייוויד למשטרה חזקה.

זבולון המר (מפד"ל):

הם דיברו על קו שלום מבחינה הומנית-מוסרית. ואני שואל, אני שואל גם אותך, חבר הכנסת דיין: האם מוסרי לתת נשק ולגייס למשטרה אנשים שעסקו בטרור מזעזע נגד חפים מפשע, גם מבני עמם? זה לא כתוב בהסכם קמפ-דייוויד. זה הרעיון המוסרי שהשמאל משווק לנוער שלנו, שומו שמים.

הלכו על הרעיון של דמוקרטיה ובחירות לפלשתינים, כך הוסכם בהסכם. מתברר שערפאת מכין משטר דיקטטורי בתמיכתנו המלאה. חברי-יריביו אומרים זאת בפה מלא: דיקטטורה רצחנית מבית, ו"חמאס" שישתלח בנו. ואלה שרוממו את הדמוקרטיה בפיהם ממלאים פיהם מים.

האירופים מסרבים לממן, כי ערפאת תובע שיטות ניהול של כנופיה בלי בקרה. יתברר שכל ההבטחות, שההסכם הזה מונח עליהן, של השקעות ענק, שבלעדיהן לא תיכון האוטונומיה, לא תוכלנה להתממש, מפני שאין נכונות בארצות המערב לבזבז כסף רק כדי שערפאת ישלם בארגון הטרור שלו, כפי ששלט על אש"ף עד עכשיו. את כל זה, ממוסר ועד דמוקרטיה, מוכן השמאל לבלוע על סמך התקווה שיהיה שקט אצלנו. אבל כפי שה"חמאס" מוכיח, שקט לא יהיה.

אז אומרים לנו, שגם בימי שלטון הליכוד היה טרור. נניח שלעובדה שעם ישראל חי בארצו היה מחיר כואב. אבל אתם מוותרים על חלקים של הארץ ומבטיחים תמורתם שלום, אבל אין שלום, ויש טרור והוא מתגבר. אתם מחזירים את מגורשי ה"חמאס", ובניגוד להתחייבות משחררים אותם בלי להחתיים אותם שהם יחדלו מטרור. ואתם מפסיקים לרדוף אחרי מבוקשי ה"פתח".

ואומר השמאל, הכול כדאי כדי להפריד בינינו לבינם. גם זה לא נכון. הם מתכוונים לעבוד בתל-אביב בהמוניהם, כי הקשר והתלות רבים, ולא מדובר על הפרדה אלא על תחרות, למשל חקלאית, עד שהחקלאות שלנו, בעיקר בגידולי שדה ובלול, תתמוטט, ולא רק ביש"ע אלא גם ביישובי ההר ובהמשך ביישובי העמקים. מסתבר שהחקלאות הישראלית, שדוברי הממשלה משתבחים בה, תיפול.

כשממלא-מקום ראש הממשלה, השר פרס, דיבר על עמק-יזרעאל, נראה עכשיו כאילו זה היה הספד לעמק-יזרעאל. לכן אולי לא מתרגשים אצלנו כשלוקחים מאתנו את מקורות המים, שהרי לא נצטרך להם כל כך, מפני שנתפרנס ממכירת תוכנות מתוככמות לארצות ערב.

חברי הכנסת, אני מסיים ואומר: כל זה לא יעמוד במבחן. כשהעובדות יטפחו על פני העם ולא האופוריה שהממשלה מטפחת, תקום זעקה גדולה מאוד, כי ייווכחו שיש ויתור על הארץ בלי שלום, בלי ויתור על האמנה הפלשתינית ועם טרור, ואז תיפול הממשלה. אבל ספק אם ניתן יהיה לתקן את המצב.

והשאלה איננה שלום או מלחמה, אלא באיזה הסכם מדובר. וההסכם הזה מצמיח פירות מרים מאוד.

מאז הצעת האי-אמון האחרונה, לפני שלושה שבועות, נרצחו עוד חמישה ישראלים: שלוש אוזנה, יצחק ויינשטוק, מרדכי ושלום לפיד וסגן-אלוף מאיר מינץ, השם ייקום דמם.

משה נסים (הליכוד):

עוד שניים. בסך הכול שבעה.

יוסף בא-גד (מולדת):

שבעה נרצחו.

דוד מנע (הליכוד):

מאיר מנדלוביץ ואליהו לויין.

זבולון המר (מפד"ל):

שבעה אנשים, גם מאיר מנדלוביץ ואליהו לויין, השם ייקום דמם. בעצם שכחתי שבגללם הבאנו את הצעת אי-האמון הזאת. שבעה הרוגים בשלושת השבועות האחרונים.

הממשלה לא תודה היום בטעותה והיא לא תעצור עכשיו, לפני עזה ויריחו. היות שהיא לא תעשה כך, אין לנו ברירה אלא להציע אי-אמון לממשלה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אני מודה לחבר הכנסת המר.

אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת בנימין נתניהו להביא את הצעת האי-אמון בשם סיעת הליכוד.

חברי הכנסת, אני רוצה להזכיר: בעלי ההצעה – עשר דקות. אני תמיד מגלה גמישות מסוימת. הדוברים אחר כך – חמש דקות כל אחד.

בבקשה, חבר הכנסת נתניהו.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הבית, בתחילת דברי אני רוצה להפנות קריאה לראש הממשלה ושר הביטחון, שאיננו נמצא כאן, כדי שישים קץ מייד לחרפה שמתרחשת בנושא קבורת גיבורי ישראל, כמו עמוס ירקוני, שהצילו הרבה מבני עמנו, גם חיילים וגם אזרחים. כל השערורייה הזאת צריכה לבוא לסיום מהיר. אם ראש הממשלה לא יפעל מייד, אני אבקש כינוס דחוף של ועדת החוץ והביטחון, שיתייצב בפניה ויסביר לנו כיצד הוא יפסיק את השערורייה הזאת.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא הספקת ללמוד, למה אתה מתייחס לזה? תלמד את זה קודם.

בנימין נתניהו (הליכוד):

למדתי היטב, חבר הכנסת ביבי.

ראש הממשלה, אמרתי, איננו נמצא כאן, אבל אני שומע את דבריו בקשב רב, ואני מקווה שהוא ישמע גם את דברי. אתמול הוא אמר את המשפט הבא; הוא אמר: אין לנו עניין בשעה זו בביטול האמנה הפלשתינית.

רק לפני שלושה חודשים הוא הסביר לנו, שהתנאי הבסיסי לכל ההסכם עם אש"ף הוא ביטול אותה אמנה פלשתינית. לפני כמה שבועות כתב שר החוץ, שמעון פרס: "לישראל מצדה היו תנאים מפורשים לגבי ההכרה באש"ף. העיקר שיבטל את הסעיפים באמנה הפלשתינית הקוראים במפורש ובמרומז להשמדת ישראל". זו היתה גם דעתו של רבין.

היום זו כבר לא דעתו של רבין. ובכן, מה קרה? אני אגיד לכם מה קרה. במשך כמה שבועות בא שינוי כל כך קיצוני – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת נתניהו, סליחה. חברי הכנסת, נכון שאין שומעים את השיחות שלכם, אבל כאן קשה מאוד לדבר כאשר כל שניים משוחחים ביניהם. זו הרגשה לא נעימה לאיש מהדוברים. אני מבקש. זה לא נעים. אנשים מדברים אליכם, ואתם משוחחים ביניכם. בבקשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני שואל שאלה פשוטה: מה קרה שבמשך כמה שבועות התרחש שינוי כל כך קיצוני בהנחת היסוד שעליה הושתת כל ההסכם הזה, עד למצב שבו היום ראש הממשלה אומר: זה לא חשוב, אין לנו עניין בשעה זו. אני אומר מה קרה. התברר לך, אדוני ראש הממשלה, והתברר לך, אדוני שר החוץ, שאש"ף אינו כול יכול ואינו רוצה לבטל את האמנה הזו. ואתם נכנעים לכל דרישה של אש"ף, לכל ציוץ. מה קרה לצ'ופצ'יק של יריחו? היום אנחנו שומעים שהצ'ופצ'יק הזה הפך לאיזו מובלעת עצומה, 50 קילומטרים רבועים. אני שומע היום ששר התיירות כבר מדבר על הקמת מאחז לאש"ף בצפון ים-המלח; זה מלון פלשתיני.

אתם, שנכנעים לכל דרישה של אש"ף, נכנעתם גם לדבר העקרוני והבסיסי ביותר. ואתם ממשיכים לנהל משא-ומתן עם גוף שמוסיף באופן רשמי לדגול בהשמדתנו. אני מוכרח להגיד, שאני לא יודע על איזה עם שהוא, באיזה מקום שהוא, באיזה זמן שהוא בהיסטוריה האנושית, שהסכים לנהל משא-ומתן עם אויביו על בסיס כזה.

וראש הממשלה מעז לומר: אין לנו עניין בזה. במה אין לך עניין, בסעיף 15 של האמנה? אני קורא אותו: "שחרור פלשתינן הוא חובה לאומית, זאת כדי לטהר אותה מהקיום הציוני". בזה אין לך עניין? לעם ישראל יש עניין רב בסעיף הזה. אולי בסעיף 22 אין לך עניין. אני מצטט מהאמנה: "הציונות היא תנועה גזענית קנאית בהווייתה, פאשיסטית-נאצית באמצעיה".

אדוני שר החוץ, שורה של ממשלות, הליכוד והמערך, נלחמו כדי להסיר את ההשמצה הנוראה הזאת, את ההכפשה הזאת מעל העם היהודי ותנועתו הלאומית. נלחמנו באו"ם והעברנו את זה. היה לנו עניין בזה. אבל ראש הממשלה אומר: אין לנו עניין בזה. אולי אין לו עניין גם בסעיף 19? אני מצטט אותו: "חלוקת פלשתינן משנת 1947 והקמת ישראל בטלות מיסודן".

אדוני ראש הממשלה, אם אין לך עניין בדבר הזה, אתה צריך להסתלק מהנהגת העם הזה. אין לך רשות לעמוד בראש ההנהגה, לא לך ולא לחברך.

מה התירוץ לך שאתם אומרים שאין לכם עניין בזה, או לויתור הכביר הזה שאתם עושים? אני מצטט את ראש הממשלה מאתמול: עצם קיומו של המשא-ומתן סותר את האמנה הפלשתינית. באמת, מי אומר את זה? אש"ף לא אומר את זה. הוא אומר דבר אחר לגמרי. אני חושב שאתה לא יודע, אדוני ראש הממשלה, עם מי עשית עסק, אבל אני יודע וחברי יודעים.

בשנת 1974 אימץ אש"ף את תוכנית השלבים. תוכנית השלבים אומרת בפשטות: נשחרר קודם חלק מפלשתינן כדי לשחרר אחר כך את כל פלשתינן, קרי את מה שנשאר ממדינת ישראל.

לאחר טקס החתימה, אותו טקס על אותו הסכם מחפיר שבו חתם ראש הממשלה עם ערפאת את מה שחתם, יצא ערפאת משם, נשא נאום בערבית, ששודר לכל העולם הערבי, ואמר: אנחנו בסך הכול מיישמים את תוכנית השלבים מ-1974.

אבל הוא אמר עוד משהו, לא באותו יום, כמה חודשים קודם לכן. הוא אמר: את תוכנית השלבים למימוש מטרת האמנה הפלשתינית, את התוכנית הזאת ניתן ליישם רק במשא-ומתן, אין דרך אחרת. לא רק שהמשא-ומתן הזה אינו סותר את האמנה אלא הוא תואם אותה, הוא מיישם אותה.

הנה מה שהוא אמר ב-15 במרס 1992, ב"קול פלשתינן" מאלג'יר: במהלך המשא-ומתן לשלום – אומר ערפאת – החשיבה הפלשתינית היוצרת בנתה צלע נוספת במשולש ששתיים מצלעותיו הן המאבק הפלשתיני והג'יהאד עד לניצחון. ומה היא הצלע השלישית, מוסיף ערפאת? הוא מסביר: אנחנו נתונים במאבק פוליטי-דיפלומטי. אנחנו חייבים להגביר את המאבק הזה. כלומר, המטרה של אש"ף היא השמדת מדינת ישראל, כפי שאומרת האמנה, השיטה לחיסול בשלבים כפי שאומרת תוכנית השלבים, ואחד מן האמצעים החשובים ביותר, הייתי אומר המכריע ביותר, שבלעדיו אי-אפשר להתקדם בכלל, הוא אותו משא-ומתן שערפאת מדבר עליו, וזה המשא-ומתן שאתם מנהלים היום אתו.

כלומר, לא רק שאתם מעלים את אש"ף, שהיה בהתרסקות, היה בבנקרוט, גדול אויביו, הנחוש ביותר, המחויב מבחינה אידיאולוגית להשמדתנו; לא רק שאתם מעלים את אש"ף הזה על דרך המלך המובילה להשמדתנו, אתם אפילו דוחפים אותו מאחור, נותנים לו את כל הסיוע. מבטלים את

החשיבות. ויתרתם על האמנה או על ביטול האמנה הפלשתינית, אפשרתם לו להתחיל לנהל משא-ומתן ליישום תורת השלבים, ושוב יש לכם תירוץ שאתם מנסים למכור לעם הזה, אתם אומרים: אבל אנחנו שומרים על הביטחון. טוב, בואו נראה איך אתם שומרים על הביטחון מאז חתמתם על אותו הסכם.

אתמול פניתי למשרד הביטחון לקבל נתונים השוואתיים, מה היה מצב הביטחון, בקריטריונים השונים, בשלושת החודשים לפני חתימת ההסכם, ומה מצב הביטחון לאחר חתימת ההסכם. עד לרגע זה לא קיבלתי תשובה. פניתי למוקד הביטחון במועצה האזורית של מטה-בנימין וקיבלתי את הנתונים הבאים לגבי מטה-בנימין; נתון ראשון – שלושה חודשים לפני חתימת ההסכם עם אש"ף, והנתון השני – שלושה חודשים לאחר חתימת ההסכם.

מקרים של יידוי אבנים: 326 לפני, 731 אחרי; הצבת מחסומים בכבישים: לפני – 38 מקרים, אחרי – 72 מקרים; בקבוקי תבערה: לפני – 19 בקבוקים, אחרי – 50 בקבוקים; פצועים: לפני – אפס, אחרי – 34. שאלתי אותם גם לגבי הרוגים, במטה-בנימין, מקום ששם היה ריכוז של מקרים: לפני – אפס, אחרי – 5.

אבל הנתון היחיד שאני יכול, פחות או יותר, לדבר עליו בביטחון, לגבי מה שאתם עושים, משום שאתם מטשטשים, נתון אחד אינכם יכולים לטשטש ברמה הארצית, זה הנתון של הרוגים בכל הארץ: שלושה חודשים לפני ההסכם, עד ערב ההסכם, שם היה פיגוע – 10 הרוגים, ושלושה חודשים מערב ההסכם עד היום – 21 הרוגים. כלומר, כפליים הרוגים. זה ההישג שלכם בביטחון.

ומה אתם טוענים? גם לזה יש לכם טיעון. אתם אומרים: אנחנו לא יכולים, אי-אפשר להילחם בטרור. אנחנו לא יכולים להילחם בטרור? אנחנו לא יכולים להחזיר את הביטחון לעם? – אש"ף יחזיר את הביטחון לעם.

על ההנחה הזאת, שהיא שיא האווילות והטירוף, אתם בונים דוקטרינת ביטחון חדשה, שאתמול ראיתי יחד עם חברי חברי ועדת החוץ והביטחון, בעזה. אתם מקימים גדרות, אתם מקימים מוצבים, ואתם אומרים: טוב, זה כמו לבנון, זה כמו בקעת-הירדן. זה לא כמו לבנון, זה לא כמו בקעת-הירדן. בלבנון לא אמרנו שנעמוד מהצד הזה של הגדר ונסמוך על "חיזבאללה" שהם ישמרו על הביטחון והסדר בצד השני. אנחנו תמיד אמרנו, ואתה יודע זאת יפה מאוד, אדוני סגן שר הביטחון, מאז קיום צה"ל, מאז הקמת המדינה הזאת, אמרנו תמיד שנשמור על הזכות למרדף חם. אמרנו שגם נשמור על הזכות למרדף מסכל, לפעולות מנע, וכך פעלנו בכל הגזרות.

אבל מה שאתם הולכים לעשות עכשיו בעזה וביריחו תחילה, ואחר כך לאורך גבולותיה של מדינת ישראל, הוא לאמץ את העיקרון שאנחנו מקימים את הגדרות עלינו, על צה"ל. אנחנו כובלים את ידי צה"ל ואומרים לו: תישאר אתה בצד הזה. אין מרדף חם, אין מרדף מסכל. גם מזה נסוגות, אדוני ראש הממשלה. והשאלה היא, כמובן, מי יגן עלינו?

רן כהן (מרצ):

— — — בלבנון אמרנו — — — כל סנטימטר, אם יישמר השלום.

בנימין נתניהו (הליכוד):

מי שאמור להגן עלינו זה אותו אש"ף, שיש לכם מידע מוצק, מידע מודיעיני מוצק, שגם אנחנו קיבלנו אותו מגורמי המודיעין שאומרים לכם שאש"ף ממשיך בפיגועים, "ניצי אש"ף" ממשיכים בפיגועים. אש"ף עשה הסכם עם ה"חמאס" ביהודה ובשומרון, שהם אינם תוקפים זה את זה.

מה שאתם עושים כאן הוא, שאתם הופכים על פניה את כל תפיסת הקוממיות של העם היהודי, את כל התפיסה של זכותנו וחובתנו להגן על חיי יהודים בכל מקום בכוחות עצמנו.

לכן, מה שמתבצע פה זה לא רק מחדל ביטחוני, מן הגרועים שראינו, אולי הגרוע ביותר שראינו, כי אתם יכולים להביא אותנו לאסון לאומי; מה שיש פה זה מחדל היסטורי, ועל המחדל הזה אני דורש להקים ועדת חקירה. אני דורש שהיא תשאל את השאלות הבאות: מדוע שוחררו אלפי מחבלים מכלאם? למה נתנו אלפי כלי נשק לפלשתינים? למה המשיכו בנסיגת צה"ל, למרות הפרת ההסכם עם אש"ף ועל-ידי אש"ף, גם בעניין ביטול האמנה וגם בהמשך הטרור? מדוע נתנו חנינה למבוקשים של ארגוני המחבלים? מדוע לא השאירו את האחריות המלאה לביטחון הפנים בידי ישראל? מדוע ויתרה ישראל על זכות המרדף החם של צה"ל לסיכול פעולות הטרור? מדוע לא התייעצו עם צה"ל ועם יתר גורמי הביטחון לפני שחתמו על הסכם אוסלו? מדוע החזירו מאות מגורשים של הנהגת ה"חמאס" לבתיאם, כשאלה הצהירו במפורש שימשיכו בטרור?

תופיק זיאד (חד"ש):

מדוע הלכתם למדריד?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיאד, תן לנו לנהל פעם דיון.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני, אלה הדברים שאני רוצה שהוועדה תשאל אחורה. אבל היא ללא ספק תצטרך לשאול גם קדימה, משום שאתם ממשיכים, ואינני יודע מה אתם רוקחים עכשיו מאחורי גבו של העם הזה. גם על זה היא תשאל.

אם אתם חושבים כרגע שתמשיכו, כי אתם מחויבים, אש"ף כבר יודע עם מי יש לו עסק, אינכם יכולים לסגת מהבור הזה שלתוכו הכנסתם את עם ישראל כולו, אף-על-פי שאתם יודעים שזה מיקח טעות, אינכם יכולים לסגת, אבל מה שאתם צריכים לעשות עכשיו הוא בדיוק זה – לסגת מההסכם הזה, שלא היה צריך להיחתם, שהופר ביום שבו הוא נחתם, להתחיל להילחם בטרור, להפסיק לשחרר

מבוקשים, להפסיק להחזיר מגורשים, ולהחזיר לעם הזה את הביטחון שמגיע לו. העם הזה יודע שזה מה שצריך לעשות. זה מה שהוא מרגיש, זה מה שהוא חושב וזה מה שהוא דורש.

אולי באולם הזה יש לכם רוב כרגע, רוב מקרי, שהשגתם על-ידי הולכת שולל בבחירות האחרונות, ושאתם מקיימים אותו היום עם תומכי אש"ף. אבל בעם, בציבור, ברחוב, אין לכם רוב. היום אנחנו מבטאים את רגשות העם, את האי-אמון שהוא רוחש לכם. זה מה שאנחנו עושים היום וזה מה שנעשה גם בהמשך, משום שלא תוכלו לבטל את קיומה של הציונות, את כיוונה של הציונות ואת זכותנו להגן על עצמנו בכל מקום.

אני קורא לראש הממשלה להפסיק עם המדיניות הזאת, לשנות כיוון מייד. תודה.

בנימין טמקין (מרצ):

אפשר לבקש לעשות הפסקה ולהתאושש מהריגושים?

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת נתניהו.

אני רוצה לבקש מחבר הכנסת טמקין, ובאמצעותך גם מחברי כנסת אחרים, לאפשר לנו לקיים דיון כרצינות הנושא. אם יש קריאת ביניים שהיא לגיטימית, והיא גוררת עוד אחת, ואחר כך עשר, אי-אפשר להתגבר על זה.

משה קצב (הליכוד):

— — — קריאות ביניים?

היו"ר ש' וייס:

כמה שפחות. הרי אנחנו יודעים את ההמשך. ארבע קריאות ביניים ארוכות בבת אחת – זו מהומה. אינני יכול לאסור, ולכן אצטרך להוציא אנשים, בלית ברירה. תודה רבה.

אדוני שר החוץ, תשובתך על שתי ההצעות, בבקשה. אני מבקש לסגור את הדלתות. אני חושב שגם הציבור רשאי לצפות מאתנו שדיונים כל כך רציניים יתנהלו באווירה שאפשר לשמוע.

משה קצב (הליכוד):

אתה לא מציע להשתיק את הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אני משתדל. לא, חלילה. להשתיק? חלילה; נהפוך הוא.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת בנימין נתניהו הציע להקים ועדת חקירה. בעצם על מה? הקשבתי הקשב היטב לדבריו של חבר הכנסת זבולון המר ולדבריו של חבר הכנסת בנימין נתניהו, ועוד לא הבנתי על מה הם מדברים. תוכנית האוטונומיה – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

– – – ערפאת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אתה מתחיל כבר? באמת, כבר אתה מתחיל. עשינו מאמץ שלא תהיה שום הפרעה לדובר הקודם.

שר החוץ ש' פרס:

תוכנית האוטונומיה על כל יהודה, שומרון ועזה היא מיסודה של הליכוד.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זה לא שייך אלינו. ראש הממשלה הודיע – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אדוני שר החוץ. לפני שיש פה התפתחות, אני קורא אותך לסדר, חבר הכנסת בגין. גמרנו, זה לא ילך כך. שנה-וחצי אני מתאפק.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אני קורא אותך לסדר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — — ותוציא אותנו החוצה. זו השיטה שלך.

היו"ר ש' וייס:

שיטה שלי. חבר הכנסת לנדאו, אני קורא אותך לסדר. שיטה שלי, אל תאמר לי.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זאת שיטתך.

היו"ר ש' וייס:

אני מואשם דרך קבע בסובלנות היתירה שלי, גם כלפיך. מספיק.

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — — על הסובלנות שלך.

שר החוץ ש' פרס:

– – FULL AUTONOMY הציע הליכוד

היו"ר ש' וייס:

אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. איזה מין דבר זה? אי-אפשר.

שר החוץ ש' פרס:

– – עם משטרה פלשתינית ירדנית חזקה. ולמה אתה מתכחש, חבר הכנסת זבולון המר? ומה אתה מציע, חבר הכנסת בנימין נתניהו, איזו תוכנית יש לכם?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מה שאתה עושה – – –

היו"ר ש' וייס:

זה לא ילך ככה. אדוני שר החוץ, סליחה, אני רוצה לעשות עוד ניסיון אחד. זה לא ילך ככה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בן-אלישר, תקשיב לי.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בן-אלישר, שר החוץ עוד לא סיים משפט. גם חבר הכנסת נתניהו אמר דברים קשים מאוד. היתה כאן דומייה בעולם.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא אמר דברי אמת.

היו"ר ש' וייס:

אין כל קושי מצד הקואליציה להפריע, ואני, חלילה, לא מבקש שהיא תעשה זאת. עשיתי מאמץ לפני הישיבה הזאת בכל מיני צורות, על רקע ניסיון קשה שהיה לנו בעבר. בואו נקיים דיון אחד כמו שצריך.

שר החוץ ש' פרס:

הליכוד הוביל את מדינת ישראל לוועידת-מדריד, ושם נפגשנו עם משלחת שראשה היה ממייסדי אש"ף, ולא יועיל שום דבר.

חבר הכנסת זבולון המר, עם כל הכבוד לך, וחבר הכנסת בנימין נתניהו, עם כל הכבוד לך, לא שמעתי מה אתם מציעים. אתה רוצה להקים ועדת חקירה אחורה וועדת חקירה קדימה. ועדת חקירה קדימה אין צורך. היום יש בעזה 800,000 תושבים; בתוך 20 שנה יהיו שם 1,600,000, ואז הטרור ירד? העוני יקטן? הרציחות תתמעטנה? על מה אתה מדבר?

בנימין נתניהו (הליכוד):

לא תוכל להיכנס לשם?

שר החוץ ש' פרס:

מה זאת אומרת לא לוותר?

בנימין נתניהו (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

אתה נאמת, חבר הכנסת בנימין נתניהו. אף הפרעה אחת לא אתן.

שר החוץ ש' פרס:

על מה אתה מוותר? אנחנו לא מוותרים על הארץ; אנחנו מוותרים על שלטון שאין בידינו. אנחנו מוותרים על להיות שוטרים בעזה.

אני שמח שיש אינטלקטואלים מדהימים בכנסת הזאת, כמוך.

עוזי לבדאו (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

על מה אתה מוותר? איזו ועדת חקירה אתה רוצה? בתקופת הליכוד, אחורה, לא היו קורבנות ולא היו נפילות? נחליט גם על ועדת חקירה בעניין לבנון. יש מה לחקור.

בנימין נתניהו (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בנימין נתניהו, אתה אמרת דברים קשים. איש לא הפריע לך. אל תפריע.

שר החוץ ש' פרס:

אני גם רוצה להגיד, אינני מבין, עם כל הכבוד לחבר הכנסת זבולון המר, מה זאת אומרת לא לתת רובים לשוטרים הפלשתינים? הרובים יישארו רק בידי "חמאס"? להם מותר יהיה לשאת רובים בפועל במארב?

עוזי לנדאו (הליכוד):

קח גם ל"חמאס". אתה לא נלחם בחזרה.

שר החוץ ש' פרס:

שוטרים פלשתינים יזרקו אבנים? כך הם יגנו על עצמם, לא עלינו. לא את ביטחוננו אנחנו מבקשים שהם יבטיחו, את ביטחונם, מפני ש"חמאס" יצא נגד אותם פלשתינים שרוצים לדבר אתנו. ההצעה הגאונית הגדולה היא: תנו ל"חמאס" רובים, תנו לפלשתינים אבנים. זו הגאונות האדירה שלא שמעתי כמוה, בניגוד לקמפ-דייוויד, בניגוד למה שכתוב שם, בניגוד למה שהסכמתם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אי-אפשר אתך.

שר החוץ ש' פרס:

אומר חבר הכנסת זבולון המר, זה לא מוסרי לתת להם רובים. מוסרי להישאר בעזה? בשביל מה? בעזה, אפילו יגדל מספר היהודים בשיעור של גידול מספר הערבים, יהיו 1,600,000 ערבים, ובמקום 4,000 יהודים יהיו 8,000. מה אתה מציע? אני לא מבין שום דבר. אנחנו יכולים לפתור שם את בעיית הפליטים? את בעיית הילודה? את בעיית הריבוי? אל תזרו חול בעיני העם. אין לכם פתרון.

רחבעם זאבי (מולדת):

תזיז אותם משם.

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת זאבי, בקש את הסכמת הליכוד. קודם כול תקבל את הסכמת הליכוד.

רחבעם זאבי (מולדת):

שר החוץ ש' פרס:

אין לכם תוכנית.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, אני קורא אותך לסדר. קראתי אותך בסדר בפעם הראשונה.

אברהם בורג (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

אל תעזור לי, חבר הכנסת בורג.

נואף מסאלחה (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סגן השר מסאלחה.

נואף מסאלחה (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

סגן השר מסאלחה.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, קראתי אותך לסדר בפעם הראשונה.

נואף מסאלחה (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מסאלחה, אל תפריע. חבר הכנסת מסאלחה, אתה סגן שר, זה מחייב. אתה מבין את ההמשך? אתה לא נותן לשר החוץ לנאום בצורה כזאת.

שר החוץ ש' פרס:

יש לכם מלים, אין לכם תכנים.

היו"ר ש' וייס:

אין שאלות עכשיו, ודאי שלא לאלה שקוראים קריאות ביניים תמיד.

שר החוץ ש' פרס:

אני מברך על הכשרון המילולי של חבר הכנסת בנימין נתניהו.

היו"ר ש' וייס:

זה לא זמן חידון עכשיו.

שר החוץ ש' פרס:

אבל כל הזמן הוא אומר: "אני פונה לראש הממשלה שיעשה תפנית". לאן? איזו תפנית אתה מציע? לעבר האוטונומיה המלאה? החזקה? עם משטרה חזקה, שלא בטוח בכלל מי האחראי בה לביטחון? זה כולל גם את הוויכוח על ירושלים? על מה אתה מדבר? איזו תוכנית יש לך? תגיד כבר פעם אחת. אתה נואם פעם אחר פעם. מילא, אנחנו תבוסתנים, מטומטמים; הכול. אתה חכם, יודע דבר, מבקש ועדות חקירה. מה אתה מציע, בשם אלוהים? מה אתה מציע, זבולון המר? אחרי שישבת בממשלה פעם אחר פעם, וד"ר בורג, שאני מכבד אותו מאוד, נסע עם סנדביצ'ים כשרים למצרים, לנהל משא-ומתן על האוטונומיה, והסכימו להעביר 17 משרדי ממשלה לרשות הפלשתינים.

זבולון המר (מפד"ל):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

אני אומר את זה בכבוד. ואתה תמכת בו. פתאום נזכרת בהתבגרות פוליטית, שאתה נגד האוטונומיה. איך אתה נגד? איך אתה יכול להיות נגד?

זבולון המר (מפד"ל):

זו הטעות שלכם.

שר החוץ ש' פרס:

בבקשה, מה הטעות שלנו?

זבולון המר (מפד"ל):

אני אומר שהאוטונומיה הזאת היא לא האוטונומיה ההיא.

שר החוץ ש' פרס:

מה ההבדל?

זבולון המר (מפד"ל):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

מה ההבדל? אין שום הבדל שבעולם.

זבולון המר (מפד"ל):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

יש הבדל. לא יעזור לכם שום דבר. יש הבדל – אנחנו לא נוריד יישובים ואתם הורדתם. כל השורה היושבת כאן, בכלובים הורדתם מתנחלים. לא יעזור לכם.

דוד מנע (הליכוד):

יהודה ושומרון זה לא סיני.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר החוץ, אני יודע שאתה לא אוהב שאני מתערב ואני רוצה מאוד לא להתערב, אבל אי-אפשר כך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתם תגרמו להם לרדת, זה עוד יותר גרוע.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הירשזון, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. אין מה לעשות, מצטער, זה לא ילך ככה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, קראתי אותך לסדר בפעם השנייה.

אברהם בורג (העבודה):

בגין עבר לגור בנאות-סיני.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בורג, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אין לי דרך אחרת. אני מנסה דרכים אחרות, לא הולך.

אברהם בורג (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בורג, קראתי אותך לסדר בפעם הראשונה.

שר החוץ ש' פרס:

דבר שני שלא עשיתם, אנחנו הבהרנו – בלי זה לא היינו נכנסים למשא-ומתן – איפה אנחנו עומדים בעניין ירושלים. לא שלושה מכתבים – אחד. אנחנו הבהרנו שהביטחון בידינו, לא בידי זולתנו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מרדף חם – שמעת על זה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אני מרגיש שאני צריך להוציא אותך, ואני לא רוצה לעשות זאת, אבל לא תהיה לי ברירה.

שר החוץ ש' פרס:

עם זה, אין לנו שום עניין להיות השוטרים בעזה או להיות השוטרים ביריחו, ואתם הלוא ויתרתם על כל יהודה ושומרון, אוטונומיה מלאה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בני בגין, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

שר החוץ ש' פרס:

לא יעזור שום דבר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זה רציני?

עוזי לנדאו (הליכוד):

סיפורי פרס לילדים מפגרים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אזהרה אחרונה לפני שאני מוציא אותך, ואל תגרום לכך. אולי תלך לשתיים-שלוש דקות לנוח ואחר כך תחזור?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בן-אלישר, לך לא מתאים.

שר החוץ ש' פרס:

לא יעזור שום דבר.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

זה מאוד מסעיר.

היו"ר ש' וייס:

אבל תתרסן.

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת בן-אלישר תפס את האמת בזקן ומאז הוא לא יורד ממנה. מה, אתה מלך מלכי הזקן? אני ישבתי ב"מינה האוס" מה אתה צועק כל הזמן?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אתה פשוט משקר, זה הכול.

שר החוץ ש' פרס:

לא, אתה. אני לא ישבתי ב"מינה האוס" עם דגל אש"ף, אתה ישבת ב"מינה האוס" עם דגל אש"ף.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אני קורא לך לסדר בצער רב.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

היום בירושלים יש דגל אש"ף. מה ההאשמות האלה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בן-אלישר, מספיק.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מה ההאשמות האלה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בן-אלישר, אני קורא לך לסדר.

שר החוץ ש' פרס:

שום האשמות. מחזיר את המציאות למקומה. מופיעה כאן מפלגה שלמה ומכובדת, מלים – יש, תוכניות – אין. ניצוצות של זיקוקי די-נור – יש, רצינות – אין.

בנימין נתניהו (הליכוד):

איבוד לדעת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת נתניהו, לא נעים לי, אתה ראש תנועה, אבל אני אצטרך לקרוא לך לסדר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אני קורא אותך לסדר בפעם השלישית וזהו. מצטער מאוד. אתה פשוט הבאת אותי לזה. אני מצטער. זה לא נאה לך.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת בנימין נתניהו, שבכלל הפליא אותי היום. הוא קרא בעיתון. הוא לא שמע את ראש הממשלה אומר. הוא קרא בעיתון; העיתון אמר שאין לנו בשעה זו עניין בביטול האמנה הפלשתינית. אתה כבר די מבוגר בשביל לדעת שלא כל מה שכתוב בעיתון נאמר בישיבת הממשלה. ראש הממשלה לא אמר כדבר הזה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

משה נסים (הליכוד):

אבל בוועדת החוץ והביטחון הוא אמר את זה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר החוץ, סליחה. חבר הכנסת בן-אלישר, קראתי אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת נתניהו, אתה מעמיד אותי במצב מאוד לא נעים.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד לכם, כך לא מנהלים ויכוח. גם אתם אומרים דברים קשים. תנהגו בנימוס, בבקשה.

קריאה:

הצעה לסדר – – –

היו"ר ש' וייס:

לא עכשיו. אין הערה לסדר. אתה נאמת ולא הפריעו לך, ואתה מפריע כל הזמן.

שר החוץ ש' פרס:

ראש הממשלה אמר, שברגע זה אין טעם ללחוץ שהגוף המחוקק של אש"ף, שצריך שני-שלישים, יתכנס. מדוע? משני טעמים. טעם אחד, מפני שהנהגת אש"ף בעצמה כבר ירדה מהאמנה. כל מה שאתם קוראים אש"ף, מערפאת והלאה, הודיעו שהם נגד הסעיפים באמנה הקוראים להשמדת ישראל. הם לא הסתירו את זה, הם לא החביאו את זה. טעם שני, עצם המשא-ומתן על אוטונומיה, שהיא בשום פנים ואופן לא ממשלה, היא הודאה שנייה. יכול להיות שאין לו שני-שלישים, יכול גם להיות שאין לו שני-שלישים למדיניות שלו לבטל את האמנה, אבל הוא עצמו ביטל אותה בפומבי.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

– – – לבד.

שר החוץ ש' פרס:

יהיה לכם טוב יותר שיהיה "חמאס", אני מבין. מה זה לבד?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

רחבעם זאבי (מולדת):

משה קצב (הליכוד):

הוא לא יכול -- --

שר החוץ ש' פרס:

על כן, לא צריך לספר את הסיפור -- --

נעמי בלומנטל (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, קראתי אותך לסדר.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, קראתי אותך לסדר פעמיים. חבל. תתאפק.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה כבר מאופק.

היו"ר ש' וייס:

עוד יותר.

שר החוץ ש' פרס:

אתה אומר שאש"ף רוצה למלא את התוכנית שלו בשלבים. השלב של האוטונומיה – אנחנו קיבלנו אותו מוכן, כתוב, חתום, קבל עם ועדה. אתם רק על תקן של רש"י, פירוש רש"י. יש, תקרא. אלוהים, תקראו את הסכם קמפ-דיוויד. מה כתבתם שם? על מה ניהלתם משא-ומתן? מה אתם חושבים, שכל העם עיוור, חירש? רק מלים.

דוד מנע (הליכוד):

אתם חושבים שהעם חירש וטיפש.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מנע, שוחחו אתכם קצת שתהיה איזו אווירה בבית. היתה גם הבטחה.

שר החוץ ש' פרס:

אנחנו מעולם לא הסתרנו את האמת מהעם. אמרנו שאנחנו לא רוצים להיות שליטיו של עם אחר. אמרנו שאנחנו מוכנים ללכת לפשרה טריטוריאלית.

מיכאל איתן (הליכוד):

פשרה פונקציונלית. מה לא אמרתם? אין דבר שלא אמרתם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, מספיק.

שר החוץ ש' פרס:

אמרנו שאנחנו לא נוותר על ענייני ביטחון.

אני גם רוצה להגיד בעניין יריחו. הודענו לכנסת, ומה שהודענו לכנסת נעמוד בו.

דוד מנע (הליכוד):

צ'ופצ'יק.

שר החוץ ש' פרס:

הודענו בכנסת שעניין יריחו יהיה יותר מאשר העיר יריחו ופחות מאשר המחוז האדמיניסטרטיבי שהיה – – –

משה קצב (הליכוד):

כמה?

שר החוץ ש' פרס:

זה לא יכלול יישובים יהודיים.

אנחנו עומדים במשא-ומתן הזה. מקובל עלינו במשא-ומתן הזה – אין לי מה להסתיר בפני הכנסת – שהנוסחה של הפלשתינים: תתחשבו בנו בענייני כבוד ואנחנו לא נתבע מכם פשרות בענייני ביטחון –

גונן שגב (צומת):

צפון ים-המלח זה כבוד? כבוד השר – – –

היו"ר ש' וייס:

השר לא חייב לענות על כל שאלה, כי אחרת זה יימשך עד הצהריים. תודה רבה.

שר החוץ ש' פרס:

צפון ים-המלח איננו כלול ביריחו. הוא כלול בתוכנית האוטונומיה של הליכוד, אם אתה שואל.

גונן שגב (צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, אם תענה לכולם, זה יימשך עד הצהריים, וההצבעה תהיה רק בשעה 16:00.

שר החוץ ש' פרס:

יש לי זמן.

היו"ר ש' וייס:

אבל לנו יש דיון על התקציב. אל תפריעו.

שר החוץ ש' פרס:

אנחנו ננהל את המשא-ומתן לפי העקרונות, תוך מתן כבוד לפלשתינים, תוך עמידה על ביטחון ישראל
— — —

לימור לבנת (הליכוד):

כבוד ליהודים.

היו"ר ש' וייס:

לא להפריע.

שר החוץ ש' פרס:

שום דבר לא יעשה עלינו רושם. לא התחייבנו לפריצת דרך ביום, וכל מה שיש היום בכותרות העיתונים הם דברים לא מבוססים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

למה התחייבתם?

שר החוץ ש' פרס:

ייקח יום, ייקח יומיים, ייקח שבוע, ייקח שבועיים, ייקח חודש או חודשיים – אנחנו נעמוד על העקרונות. לא באנו לקבל ציונים על ניהול משא-ומתן. באנו להביא לעם היהודי מדינה מוסרית, חזקה פוליטית, שאפשר להתקיים בה. באנו לומר לעם את האמת שאתם בורחים ממנה, שהבעיה הפלשתינית הולכת וגדלה מיום ליום, שהנשק הולך ומשתכלל מיום ליום.

אתה רוצה ועדת חקירה אחורה? הכול נראה לך מאחור. לגבי ועדת חקירה קדימה – אין צורך. אנחנו אומרים דברים אמיתיים, דברים קשים, מכאיבים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בן-אלישר.

שר החוץ ש' פרס:

הקורבנות הם של כולנו, הדם הוא של כולנו. אף אחד כאן לא מעוניין בקורבנות.

משה נסים (הליכוד):

אתה אמרת: ותשקוט הארץ מאה שנה. אמרת כאן מעל הבמה, כשנחתם הסכם אוסלו.

שר החוץ ש' פרס:

אני לא אמרתי "ותשקוט". זה ביטוי מהלקסיקון – – –

משה נסים (הליכוד):

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת נסים, אני יודע איך אני מדבר. לא אמרתי ותשקוט הארץ מאה שנים. אמרתי: אחרי מאה שנות מריבה, התחלנו בתהליך של שלום. אני מדייק, ואני לא בנוי על נסים.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אמרת: לא עוד אלימות.

שר החוץ ש' פרס:

לא אמרתי דבר כזה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אמרת. תקרא בפרוטוקול.

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת בני בגין, לא אמרתי כדבר הזה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בגין, מספיק.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בני בגין, זו לא קריאת ביניים. זה נאום ביניים. מספיק.

שר החוץ ש' פרס:

ההסכם עוד לא בוצע.

גזון שגב (צומת):

רן כהן (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שגב, חבר הכנסת רן כהן, אל תפריעו.

שר החוץ ש' פרס:

הרעיון האווילי הזה, תשאירו רובים ל"חמאס", תיתנו אבנים לאש"ף – איזה רעיון אווילי ונואל.

אנחנו נלך בדרך הזאת, והעם, בניגוד לך, חבר הכנסת בנימין נתניהו, ייתן לנו את האמון ואת הרוב –

--

דוד מנע (הליכוד):

דראושה ייתן.

היו"ר ש' וייס:

אל תפריעו, זה סוף הנאום.

שר החוץ ש' פרס:

העם ייתן לנו את האמון ואת הרוב, כפי שהוא נתן לליכוד.

רחבעם זאבי (מולדת):

העם לא אתכם.

רן כהן (מרצ):

קריאה:

תלכו לבחירות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת רן כהן, תגיד לי, זה חיוני?

שר החוץ ש' פרס:

העם ייתן לנו את הקרדיט, כפי שנתן לליכוד על עשיית שלום בניגוד למצע הליכוד, בניגוד לכל ההבטחות שנתתם. כל הכבוד לכם.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

אל תפריעו.

שר החוץ ש' פרס:

העם הזה רוצה ביטחון ושלום. אדוני היושב-ראש, הממשלה שאני מדבר בשמה תיתן לעם גם ביטחון וגם שלום. אני מציע להוריד את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מאוד מודה לשר החוץ, ולא כל כך מודה למפריעים.

משה קצב (הליכוד):

השר לא אמר שום דבר, אין על מה להודות לו.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, שר החוץ אמר מה שהוא חש שצריך להגיד, וחבר הכנסת נתניהו אמר מה שהוא חש שהוא צריך להגיד.

משה קצב (הליכוד):

הטעה את העם, הטעה את הכנסת, דברי שטויות וגיבובים.

היו"ר ש' וייס:

זה לא פרלמנטרי, מה שאמרת עכשיו. מה קורה לכם, חברים? אתם רוצים להוריד את הכנסת הזאת יותר מדי עמוק.

חברת הכנסת לימור לבנת – חמש דקות; אחריה – חבר הכנסת נסים זוילי, חמש דקות. תשתדלו לא להפריע. הדיון הכי קצר בתולדות האי-אמון, אם אכן נקפיד על הזמן, ועד עכשיו הקפדנו. 12 דברים, כל אחד חמש דקות.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הממשלה הזאת היא ממשלה ששמה לעצמה פקקים באוזניים.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת לימור לבנת, לפני שאת מתחילה. זה דיון רציני. נא לסגור את הדלתות, ביקשתי מחברי הסדרנים. בואו נקשיב זה לזה. כל כך הרבה אנשים עוקבים אחרינו, רוצים לשמוע מה שאנחנו אומרים. נתחיל מחדש.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הממשלה הזאת היא ממשלה ששמה לעצמה פקקים באוזניים, והיתה רוצה לשים לעם פלסטר על הפה. זו ממשלה שמנסה לכפות על כולנו את הלשון האורווליאנית של 1984, על-פי סממת המפלגה השלטת באוקיאניה: מלחמה היא שלום. זו ממשלה לא ב-1984 אלא ב-1994, עוד מעט, שמדברת על תהליך שלום, אבל בפועל מביאה להגברת הטרור, למלחמה קשה יותר, ומנסה לשכנע את העם שהטרור היומיומי הוא בעצם שלום. אפילו לקורבנות היא קוראת קורבנות השלום.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פרץ, אנחנו לא יודעים לרשום בפרוטוקול את האנחה שלך.

לימור לבנת (הליכוד):

זה לא שלום, ואנחנו לא אוקיאניה, ואנחנו לא זקוקים למיניסטריון האמת של אורוול.

זו ממשלה שרוצה להקים משרד הסברה, לפתוח במסע הסברה כדי לחפות, כדי לכסות על מדיניות כושלת, אבל היא איננה מבינה שמה שדרוש הוא לא הסברה לציבור, אלא שינוי המדיניות.

בינתיים משתמשת הממשלה הזאת במרכז ההסברה כשופר שלה. בחוברת שיצאה לאור על-ידי מרכז ההסברה, הממשלה מציגה שם את המתנחלים כמתפרעים, את המתנחלים כפורעי חוק. זו ממשלה שמנהלת מדיניות של סתימת פיות לאופוזיציה, אופוזיציה שדווקא הולכת ומתרחבת.

בואו נראה מה עושים אבירי הדמוקרטיה, חופש הדיבור, אבירי זכות הציבור לדעת, אבירי זכויות האזרח.

היו"ר ש' וייס:

וכל זה בשלוש דקות.

לימור לבנת (הליכוד):

הם עצרו משאיות בדרך בשער-הגיא, משאיות מלאות שלג שהגיעו לפני חודשים אחדים מרמת-הגולן ולא נתנו להן להגיע לירושלים. הם ניסו למנוע הפגנות מול בית ראש הממשלה, אלה שעמדו מול ביתו של מנחם בגין ימים ולילות כששנתו נדדה; הם מנסים למנוע עכשיו הפגנה מול ה"אוריינט האוס", שאמורה להתקיים מחר; הם ניסו לגמד את ההפגנה הענקית של 200,000, הגדולה בתולדות המדינה, מול משרד ראש הממשלה; הם שלחו את מע"צ להסיר שלטים משטחים פרטיים, שלטים של "העם עם הגולן". שולמית אלוני מציעה לסגור את ערוץ-7. הם מעמידים לדין את הרב גורן, אבל לישעיהו ליבוביץ, שאמר דברים לא פחות חמורים, הם רוצים להעניק את פרס ישראל. היועץ המשפטי לממשלה מכריז על מועצת יש"ע כעל גוף ממריד, ונאלץ לחזור בו אחר כך מהדבר הנורא הזה.

הם מבצעים דה-לגיטימציה יומיומית על-ידי שרים, על-ידי ראש הממשלה, של ציבור עצום שמכנים אותו פרופלורים, מתבכיינים, ומה לא? מגדפים, מחרפים.

הם השעו מהרדיו עורך חדשות, אליהוא בן-און, משום שהעז להביא דברים שפורסמו ב"ג'רוסלם פוסט" על מגמתה ותוכניתה האמיתית של הממשלה. זה נעשה בלי שום בושה, כאילו אלה היו ימי בן-גוריון, שבהם הרדיו היה מסונף למשרד ראש הממשלה.

זו ממשלה שחבריה אטומים מלשמוע את רחשי לב הציבור, בדיוק כמו שלושת הקופים.

משה קצב (הליכוד):

מאיימים להפסיק תקציבים לחינוך לחב"ד, כי הם מצטרפים – – –

לימור לבנת (הליכוד):

נכון. כמו שלושת הקופים, האוזניים סתומות מלשמוע את ההתנגדות של הציבור למהלכים, כמו שלושת הקופים העיניים מסרבות לראות את ההפגנות היומיומיות שמתקיימות בצמתים, הפגנות עממיות, לא הפגנות ימין כמו שמנסים לכנות אותן, הפגנות של הציבור כולו.

הפה של הממשלה הזאת, בניגוד לשלושת הקופים, אינו סגור, מפני שהוא עסוק בהשמצות, בגידופים, בחרפות, בהסתה, במלחמת אחים כלפי חלק מהציבור היהודי.

הממשלה הזו לא סתם בפניקה. יש לה סיבה טובה. היא רואה את הסקרים. גם הם רואים מה נעשה ברחוב, גם הם יודעים שהרוב הקטן הזה שיש להם פה בכנסת, ממשלת המיעוט הזאת, שרוצה לקבל הכרעות על גורלו של עם ישראל ועל גורל ארץ-ישראל – לא יכול להתקבל בקולות תומכי אש"ף בכנסת. אבל היא יודעת שהיא איבדה לא רק את הרוב כאן אלא את הרוב ברחוב. לכן היא מנסה לסתום את הפיות של כולנו.

קריאות:

לימור לבנת (הליכוד):

הרי אתם יודעים שבסקרים שנעשים, שמובאים לראש הממשלה – – –

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הירשזון וחבר הכנסת אלי גולדשמידט, אולי בתור מורה באוניברסיטה אני יכול לתרום לכם תרומה צנועה. אני מציע שאיש לא יסתמך על הסקרים. האמינו לי. לא סקרים כאלה. תעזבו את זה. זו משיחיות סקר.

לימור לבנת (הליכוד):

הרי אתם יודעים שהסקרים הפנימיים שנעשים בעבור ראש הממשלה מכניסים את הממשלה – – –

קריאות:

לימור לבנת (הליכוד):

למה אתם בפניקה, מה קרה? מה קרה, אמרתי לכם את האמת. הציבור יושב בבית ורואה. חבר הכנסת זוילי רץ לערפאת שלוש פעמים, איזו ידידות אישית, איזו נהירה לערפאת. מה אתם חושבים, שהציבור מטומטם? הוא לא מטומטם. אי-אפשר לסתום לו את הפה, ולמרות כל הניסיונות הכושלים האלה שנעשים, אי-אפשר לסגור את הפה לרוב הציבור במדינת ישראל. לא יעזור לכם. אתם תמשיכו ותראו ותשמעו בעל כורחכם את ההפגנות, את דעת הציבור, את מה שיש לציבור הזה להגיד, עד שלא תהיה לכם ברירה ותלכו הביתה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זוילי, עכשיו תהיה לך אפשרות להשיב מי רץ אל מי, אם ערפאת אליך או אתה אליו. בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

זו הודעה אישית שלו?

היו"ר ש' וייס:

הוא יכול להשתמש בחמש הדקות האלה למה שהוא רוצה.

נסים זוילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החוץ, חברי הכנסת – – –

דן מרידור (הליכוד):

אתה צריך להתחיל ביושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

הוא התחיל ב"היושב-ראש", ממש כמו מאו.

יהושע מצא (הליכוד):

לאחרונה הוא אמר הרבה "אדוני היושב-ראש", להבדיל אלף אלפי הבדלות בין היושב-ראש בתוניס לבין כבוד היושב-ראש בכנסת.

היו"ר ש' וייס:

קריאות ביניים בין הנואמים, זה כבר חידוש של הכנסת הזאת. אני מתחיל מחדש את מירוץ הזמן.

אלי דיין (העבודה):

בהולנד לא ניתן להגיש הצעות אי-אמון, לפי הספר של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

יש תנאים מכבידים מאוד.

נסים זווילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר החוץ, אנחנו יודעים שמאז חזרה מפלגת העבודה לשלטון, היא עושה ותעשה כל מאמץ לעמוד בהתחייבותיה לעם הזה ולהביא עליו שלום. מעולם לא הסתרנו שזו מדיניותנו, מעולם לא הסתרנו שנהיה מוכנים לשלם מחירים מסוימים כדי להגיע לשלום, תוך הגנה עיקשת על הביטחון של המדינה ועל ביטחון אזרחיה.

מיום חתימת ההסכם בווינגטון, כל אחד בארץ הזאת, ובעיקר האופוזיציה והימין הקיצוני, הולך עם סטופר ביד, כאילו באמת יש קיצורי דרך בתהליכים מדיניים, כאילו באמת אפשר בשבוע או בשבועיים לסיים מאה שנות איבה, שנאה ומלחמות, להפוך את העולם לחלוטין וליצור מציאות פוליטית חדשה, בלי שיהיו בה הרבה מאוד עימותים נוספים, ולצערנו הרב – קורבנות, ובלי להמשיך לחתור לשלום, למרות המחיר הכבד שאנחנו משלמים.

אנחנו מאמינים, שאפשר להגיע למציאות פוליטית חדשה בין שני העמים, וכי שני העמים האלה כן יחיו בשלום זה ליד זה לפי תוכנית השלום שאנחנו גיבשנו ואנחנו נמשיך לקדם.

זה נכון שעדיין לא הצלחנו להתגבר לחלוטין על הטרור, נכון שלצערנו הרב ממשיכים ליפול קורבנות וחללים. אנחנו כואבים את המחיר הזה, אבל אם יש באמת מקום להקים ועדת חקירה, אתם יודעים למה צריך להקים ועדת חקירה? למדיניות ההתיישבות חסרת האחריות של שנות ה-80, כשיובל נאמן והשר לשעבר שרון, כיושב-ראש ועדת שרים לענייני התיישבות ישבו על-יד המפה – ואני זוכר זאת, כי הייתי חבר בוועדה הזאת – וסימנו. הם הביאו בחשבון צורכי ביטחון של המתישבים?

דן תיכון (הליכוד):

מה דעתך על גלילי?

נסים זיילי (העבודה):

הם הביאו בחשבון צורכי ביטחון של המדינה? הם קבעו מדיניות התיישבות ששירתה צרכים ביטחוניים כלשהם של מדינת ישראל? למעלה מ-100 יישובים הוקמו בצורה חסרת אחריות, בלי מחשבה תחילה, בלי להביא בחשבון את בעיית הביטחון של המתיישבים ובלי שההתיישבות הזאת תרמה אפילו גרם אחד לביטחונה של מדינת ישראל.

נצרים – מקימים יישוב, מאמללים 10 או 12 משפחות, בלב 300,000 פלשתינים, בתוך שלושה מחנות פליטים ברצועת-עזה, ומסבירים לנו שזו הציונות של העתיד. מקימים שם קיבוץ. כאן אני יכול לגלות, שהתנועה המיישבת שלהם התחננה שהיישוב הזה לא יקום שם, התחננה שלא נאמלל אנשים שישבו שם.

ומה קרה בנצרים? באו אנשים אידיאליסטים. זו הציונות המתונה, הדתית האמיתית, שרצתה ליישב. הביאו לשם 12 משפחות. אחרי שנתיים-שלוש שנים עזבו רובם. נשארו ארבע משפחות. ובצדק הם עזבו, כי אי-אפשר לחיות שם. אין צורך להקים את נצרים. והיום מציגים לנו: הנה, אתם לא מתמודדים עם בעיות הביטחון של נצרים.

מקימים את כפר-דרום, כשיודעים שזה מקום שנועד לפורענות. בשביל מה היה צריך לעשות את זה? מכניסים יישוב יהודי בתוך שכם. זו לא פרובוקציה? זאת גישה, ובכלל מעזים להטיף לנו מוסר על ביטחון של מתיישבים ושל מדינה? בתוך חברון מקימים יישוב. למה?

למה צריך לעשות את זה? בשביל מה צריך לעשות את זה? – בשביל ליצור איזה חיכוך מתמיד בין העמים האלה, וכדי להוכיח שאי-אפשר לחיות ביחד אחר כך. ואם יש ועדת חקירה – – –

לימור לבנת (הליכוד):

מי היה אז שר הביטחון?

אברהם הירשזון (הליכוד):

האם שכחת שזו מדינת ישראל?

נסים זיילי (העבודה):

אני רוצה לומר לחברי הליכוד, שמערכת הביטחון היתה נגד הקמת חלק גדול מהיישובים שוועדת השרים החליטה עליהם. הם התנגדו לזה, משום שהם אמרו שיש קשיים ביטחוניים בשמירה עליהם.

היום עומדים לנו עם סטופר ביד, וכל פעם שקורה מעשה נורא, כשיהודי, חייל, אזרח, ערבי, נרצחים ונהרגים, כל הזמן חוזרים ומציתים מחדש את האיבה הזאת. מה קרה לפני שהתחיל תהליך אוסלו?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זוילי, אני נותן לך דקה לסיום, כתוספת למזכ"ל מפלגה.

נסים זוילי (העבודה):

אני מסיים. האם לפני שהתחיל תהליך ההידברות האמיתי הארץ הזאת שקטה? האם לא היו חללים? נפלו יהודים, והיום ממשיכים ליפול יהודים. אנחנו מאמינים שמה שאנחנו עושים היום זה מה שיביא לעצירת ההרג הזה וההרס הזה בין שני העמים. תנו סיכוי להמשך התהליך הזה, תנסו להשתלב בתוכו, להוציא ממנו את המיטב, ולא כל הזמן להסית את העם נגדו, משום שזה לא משרת את העתיד של כולנו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת זוילי. רשות הדיבור לחבר הכנסת רן כהן. הכול יהיה במסגרת חמש דקות, רבותי, כדי שנוכל לשוב לדיונים הקשים והארוכים של חוק ההסדרים.

דן תיכון (הליכוד):

למה קשים?

היו"ר ש' וייס:

הארוכים והמרתקים.

דן תיכון (הליכוד):

הארוכים והמרתקים.

היו"ר ש' וייס:

זה נכון. אני מתכוון לזה.

רן כהן (מרצ):

אדוני שר החוץ, רבותי, חברות וחברי הכנסת, קודם כול, אני רוצה להביע את זעמי ואת כעסי על ההוראה למנוע קבורתו של חייל יהודי ליד קברו של גיבור ישראל, סגן אלוף עמוס ירקוני, זיכרונו לברכה.

אלי דיין (העבודה):

הרב נבון הכחיש.

אורי אור (העבודה):

אני מבקש להבהיר.

היו"ר ש' וייס:

אולי תאפשר לו לשם הבהרה, חבר הכנסת רן כהן?

רן כהן (מרצ):

ביקשתי שהנושא יבוא לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

רבותי, חבר הכנסת רן כהן ימחה, ואתה כעבור דקה תסביר שלא היתה לו סיבה. בסדר?

רן כהן (מרצ):

אני כבר ביקשתי שהנושא הזה יובא גם לוועדת החוץ והביטחון. העליתי את העניין של לב פייסחוב בזמנו. גם עניין זה נגמר, לדעתי, רע מאוד. אני לא רוצה עכשיו לדבר על כך, כי יש לנו כאן נושא מאוד כבד.

אדוני היושב-ראש, אני מצדד מאוד בהקמת ועדת חקירה. אני מודיע כאן: אני בעד ועדת חקירה. אני אפילו לא מעמיד תנאי שקודם כול יעמידו לחקירה את מלחמת לבנון על כישלונותיה ואסונותיה, פרי יצירתם של הליכוד, של הימין והמפד"ל, שכאן מביעים אי-אמון. אני בעד ועדת חקירה, אבל יש להתחיל את החקירה בנושא ההתנחלויות מן ההתחלה: מה היתה המזימה של הליכוד ושל חברי המפד"ל בהקמת ההתנחלויות בתוך המקומות הכי מסוכנים לילדים, לנשים, לטף, לחיילי צה"ל? איך בכוונת מכוון נבנו התנחלויות בלב היישובים הערביים, בצירים הכי מורכבים והכי קשים, שבהם נלכדו חיים של יהודים וערבים, יהודים חמושים וערבים כבושים? זה בעצם יהיה הבסיס. לאחר מכן, יבואו בוועדת החקירה לבדוק איך הממשלה הזאת באה להגן על חיי כל יהודי בכל מקום שבו אתם מלכדתם אותו, כדי שהוא יישמר ותישמר נפשו באשר הוא יהודי. זה דבר ראשון.

אברהם הירשזון (הליכוד):

תתחיל בתל-חי.

רן כהן (מרצ):

דבר שני – מדברים כאן על התערערות הביטחון. יפה מאוד, באמת יפה מאוד. אני רוצה לומר לכם: אם מישהו כאן זורע היום אי-ביטחון – בראש ובראשונה זה הימין הפוליטי במדינת ישראל, והוא עושה זאת קודם כול בערעור האמינות של צה"ל. רבותי, אתם מדברים בסטנדרד כפול, בדו-פרצופיות, כאשר אתם מדברים על צה"ל. מצד אחד אתם אומרים: צה"ל זה אנחנו ואנחנו זה צה"ל. אבל כאשר אתם באים להפיץ את הידיעה כאילו צה"ל לא רודף אחרי רוצחי יהודים משום שהם שייכים ל"פתח", האם אינכם יודעים שאתם מוציאים דיבה? האם אתם באמת חושבים שאתם מפנים בזה את הזרקור כלפי הממשלה? אתם יודעים מצוין, שבזה אתם פוגעים בצה"ל, מכפישים אותו ומשקרים על גבו.

דבר נוסף – אתם אומרים שצה"ל לא עושה הכול כדי להגן על חיי המתנחלים, ולאחר מכן קורצים בעין כאילו הדבר הוא באשמת הממשלה. אתם הייתם אתי ביחד אתמול ברצועת-עזה, ואתם יודעים שאין דבר שהצבא יכול לעשות ואיננו עושה, ואיננו בא לעשות את המקסימום בהגנה על חיי היהודים, בהוראת הממשלה הזאת ולא בהוראת הממשלה שלכם. אבל מה? כדי שאתם תכפישו את הממשלה ואת מדיניותה אתם לא בוררים באמצעים, עד כדי הכפשת צה"ל.

היו"ר ש' וייס:

עוד דקה.

רן כהן (מרצ):

אני רוצה לומר לכם שאתם, למשל, הפצתם את הידיעה כאילו משחררים אסירים פלשתינים, שגורמים לאחר מכן להתדרדרות במצב הביטחוני. שקר. אתם יודעים מצוין שהיום יושבים בבתי-הכלא בארץ 9,332 אסירים פלשתינים, מהם למעלה מ-4,000 אנשי "פתח". חלקם רוצחים, והם יישארו בכלא. חלקם הניפו דגלי אש"ף, היו חברים בארגון, ואלה דברים בטלים, שטויות. מחזיקים אותם בכלא, אף שצריך היה כבר מזמן לשחרר אותם. אבל אתם לא מפסיקים להפיץ את העלילות האלה.

אני רוצה לסיים, אדוני היושב-ראש, בשתי בקשות: האחת – האי-אמון הזה לא מיועד להשיג יותר ביטחון; הוא מיועד לנסות לסכל את ההסדר הזה, למנוע את הגשתו. סיכול ההסדר הזה משמעותו אחת: השתלטות של ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי" על השטחים. איך אמר אתמול האלוף וילנאי? – כל מעשי הפיגוע שנעשו ברצועת-עזה מאז 13 בספטמבר, נעשו כולם עד אחד על-ידי ה"חמאס". זה ה"חמאס" שאתם רוצים שיחזור לשלטון. הדבר השני – היום, 80% מהכוח המשטרתי הפלשתיני הולכים להיות מוצבים לאורך גבולות רצועת-עזה, כדי למנוע חדירות משם לישראל, ולא כדי להגן רק על ישראל –

היו"ר ש' וייס:

אבקש לסיים.

רן כהן (מרצ):

– אלא קודם כול כדי להגן על עצמם, כדי להגן על השכנות הטובה בינם לבינינו. אתם לא רוצים את זה. אתם לא רוצים את זה מסיבה אחת, רבותי, לא משום שאתם מפחדים שאנחנו לא נעלה לשלטון בפעם הבאה, כי מזה לא הייתם מודאגים; אתם מפחדים שהעניין הולך להצליח עד כדי כך, שזה יהיה סופו של הטרור והסוף הפוליטי שלכם. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת רן כהן. אני מזמין עכשיו את חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, אחריה – את חבר הכנסת אבנר שאקי. יש לכל אחד רק חמש דקות. אני מבקש במיוחד מאלה שמכינים את הנאומים בכתב – או לעשות חזרה לפני כן ולמדוד זמן, או לגלות גמישות ולהתנתק מן הכתב. חמש דקות, זהו.

אסתר סלמוביץ (צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשבוע שעבר שחררה ממשלת ישראל בלא כל תנאי מאות ממגורשי ה"חמאס", לרבות אלה שעברו בלבנון אימונים צבאיים, שכללו הדרכה בכל הקשור בהכנת מכוניות תופת ומטעני חבלה. מגורשים אלו, שנעצרו וגורשו מלכתחילה בשל פעילותם העוינת ובשל עובדת היותם בבחינת סיכון של ממש לביטחון מדינת ישראל ואזרחיה, שבו ומילאו את רחובות יהודה, שומרון וחבל-עזה, כשהם זוכים לקבלת פנים של גיבורים לאומיים.

יתירה מזאת, עצורי ה"חמאס" ששוחררו, לא זו בלבד שלא נדרשו להצהיר על תמיכתם בתהליך השלום ועל הימנעותם בעתיד מנטילת חלק בפעילויות עוינות ואלימות, אלא הם אף יצאו בהכרזות חד-משמעיות בדבר כוונותיהם בעתיד ודעותיהם.

יומיים לאחר מכן, רק יומיים חלפו – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר החוץ, זה משא-ומתן מרתק, רק קצת יותר בשקט. אדוני שר החוץ וחבר הכנסת בגין, זהו – הכול בסדר? הדברים הוסדרו. תודה רבה.

אסתר סלמוביץ (צומת):

יומיים לאחר מכן, רק יומיים חלפו מעת שחרורם של עצורי ה"חמאס", וכבר אנו מתבשרים על רציחתם של מאיר מנדלוביץ ואליהו לוי, השם ייקום דמם, מבני-ברק.

בעיתוני יום השישי פורסמו מספרי טלפון שאליהם מתבקש להתקשר כל מי שמוכן לסייע ולתרום לדבורה מנדלוביץ, אלמנתו של מאיר מנדלוביץ, זיכרונו לברכה, ולשמונת ילדיה שנתייתמו מאביהם.

הרצח ופרסום מספרי הטלפון מסמלים אולי יותר מכול את העובדה, שהעם נואש מממשלתו. מחד גיסא, מעיד הרצח בפעם המי-יודע-כמה על העובדה שממשלת ישראל טרודה עד מעל לראשה ברקיחת מחוות ובביצוע מה שמכונה בפיה "צעדים בוני אמון", עד שאין בידה כדי להקדיש את המשאבים הדרושים לשמירה על ביטחונם ושלומם של אזרחיה משני עברי "הקו הירוק". מאידך גיסא, מעיד פרסום מספרי הטלפון על כך, שמשפחות קורבנות הטרור יודעות אל נכון, כי ישועתן לא תבוא להן מצד ממשלת ישראל. ממנה אין הן עתידות לזכות לתמיכה הנחוצה להן כל כך עם הירצחם של יקיריהן, והן מבכרות את הפנייה אל הציבור, אל ציבור האזרחים המחלק עמן שותפות גורל.

ממשלת ישראל יוצאת מעורה ומגדרה ויוזמת, חדשים לבקרים, צעדים המכונים בפיה "צעדים בוני אמון". במסגרת צעדים אלו שוחררו כל אותם מאות עצורי "חמאס", הנמנים עם אותם פלגים, שלא זו בלבד שאינם שותפים למשא-ומתן ולהסכם הצהרת העקרונות, אלא שהם אף שוללים אותו, מתכחשים לו ואינם רואים בו אקט מחייב מבחינתם.

פרס, בניגוד לרבין, מציע כפתרון למשבר במשא-ומתן עם הפלשתינים – חדירה פלשתינית לאזור צפון-ים-המלח. שר החוץ מציע שותפות פלשתינית בפרויקטים כלכליים ודריסת רגל בשטח צפון-ים-המלח, שמעולם לא היתה בו דריסת רגל לפלשתינים. זהו אזור ביטחוני מן המעלה הראשונה, על הציר הראשי מגב ההר ומירושלים בכיוון מזרח, ולכן לא יעלה על הדעת להרשות כניסת פלשתינים לאזור זה.

אדוני היושב-ראש, הממשלה מנחה את זרועות הביטחון לקחת מידי המתיישבים ביהודה, בשומרון ובעזה את כלי נשקם, כפי שאירע בקריית-ארבע, וזאת לצורך בדיקה בליסטית כביכול, כדי לבדוק מי מהם ירה בתושב חברון בתחילת החודש. צעד זה הוא חוליה נוספת בשרשרת של צעדים שנועדו למנוע מן המתיישבים את היכולת להגן על גופם ועל נפשם, לאחר ששלטונות הביטחון שוב אינם מבצעים מלאכה זו בהוראת ממשלת ישראל.

קל יותר להחרים את נשקם של המתיישבים היהודים, קל יותר לחקור את התבטאויותיו של הרב גורן, פשוט קל יותר לפעול נגד אזרחי המדינה ותושביה מאשר נגד אותם ארגונים אפלים. פעולות כאלה אינן מכות הדים בדעת הקהל העולמית, ולקולות המתנגדים מבית ממילא אין הממשלה מייחסת כל חשיבות, וכדברי ראש הממשלה – הם אינם מזיזים לו.

ממשלה זו, הנשענת על קולות בלתי ציונים וערבים, מעזה לנסות ולשכנע את העם, שכל אותן פעולות הן חלק ממדיניותה, שנועדה להבטיח את עתידה של ההתיישבות היהודית בארץ-ישראל.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת סלמוביץ, ברשותך, ברוח טובה, את אומרת: "קולות בלתי ציונים וערבים". "בלתי ציונים", בסדר. ערבים הם חברי הכנסת בזכות בדיוק כמוך וכמוני. ותפסיקו, פעם אחת ולתמיד, את העניין הזה. בפרלמנט אחר בעולם, לו היו אומרים את זה על יהודים, אנחנו היינו יוצאים בהפגנות.

אסתר סלמוביץ (צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקשת ממך להרשות לי לומר מה שאני חושבת. וזו זכותי על הדוכן הזה.

היו"ר ש' וייס:

אוקיי, ואני רוצה שתתבעי אותי בוועדת הפירושים על כך. יש יותר מדי הערות בבית הזה: ערבים. מה זה "ערבים"? הם אזרחי מדינת ישראל, כמו שיהודים הם אזרחי צרפת, וסליחה שאני אומר את זה. את סגנית יושב-ראש.

אסתר סלמוביץ (צומת):

אדוני היושב-ראש, אני עדיין עומדת על זכותי לומר מה שאני חושבת.

היו"ר ש' וייס:

ואני עומד על זכותי להעיר לך, ואעיר זאת לכל מי שיעשה זאת בבית הזה.

אסתר סלמוביץ (צומת):

מציאות זו, אליבא דממשלת ישראל, כך מסתבר, היא מצב טבעי – – –

היו"ר ש' וייס:

גם לך אני אעיר, אם תעשה את זה, גם לעצמי.

שאול יהלום (מפד"ל):

– – – אמר: להביא לממשלה עם רוב יהודי, עם רוב דמוגרפי.

היו"ר ש' וייס:

תאמין לי, שאילו היו אומרים את זה פה, הייתי מעיר אפילו לשר בעניין זה.

אסתר סלמוביץ (צומת):

מציאות זו אליבא דממשלת ישראל, כך מסתבר, היא מצב טבעי וחלק בלתי נפרד ממרקחת השלום שרוקחת ממשלה זו לעמה. אולם לא לעולם חוסן, אדוני ראש הממשלה. רימיתם את העם – גמרתם את הקריירה. כבר היום עדים אנו לכך, שהמוני אזרחים יוצאים לרחובות מדי יום ומביעים את התנגדותם וזעמם נוכח מדיניותה הכושלת ורבת התמיהות של ממשלה זו. רוב רובו של העם איננו מסכים לצעדיכם. אין לכם מנדט לביצוע מדיניות זו של ויתורים והתרפסות בפני מרצחים ולו גם במחיר ביטחון אזרחי מדינת ישראל.

כאשה וכאם לחיילי מילואים, יש לי הזכות לומר לכם: שלום – כן, אבל לא רק עכשיו, אלא גם מחר; לא בדרך בלתי אחראית זו, המובילה אותנו לאבדון ובאופן בלתי נמנע למלחמה הנוראית מכול, שאת סופה מי ישורנו.

סיעת צומת מביעה אי-אמון נחרץ במדיניותה זו של הממשלה ובדרכה, וקוראת לסיעות הבית להצביע אי-אמון בממשלה, אם לא למען קורבנות העבר, אזי לפחות למען מניעת קורבנות בעתיד. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך, חברת הכנסת אסתר סלמוביץ.

חבר הכנסת שאקי, אנא, רק חמש דקות. אני זוכר אותך כמרצה שלי באוניברסיטה, שאין לך שום בעיה להתנתק מן הכתב.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החוץ, חברי הכנסת, ההתנגדות אצל רוב העם להסכם אוסלו-ווינגטון, כמה טעמים לה. ראשון שבהם – החשש מהתדרדרות הביטחון ביהודה, בשומרון ובעזה, חשש שהתאמת ומתאמת, לצערנו, על-ידי הרציחות הבלתי-פוסקות. ואומנם, חלקן הגדול של הרציחות אולי נעשה על-ידי ה"חמאס", אבל חלקן נעשו, כפי שידוע לנו בבירור, גם על-ידי ה"פתח". אנחנו יודעים שיש הבנה בין "חמאס" ובין "פתח", ומי שאינו רואה זאת מתנכר לעובדות.

טעם שני, מפני שאנחנו רואים בהסכם הזה פרוזדור למדינה פלשתינית. אני יודע ששר החוץ וראש הממשלה, מכובדינו, ולי יש הערכה גדולה ואמיתית וכנה לך, ידידי שמעון פרס, ולמר יצחק רבין, על פועלכם האדיר למען ביטחון ישראל במשך הרבה שנים. אבל במקרה הזה, העם ברובו מרגיש, שקיימת סכנה מוחשית שתוקם מדינה פלשתינית, שהאוטונומיה, הממשל העצמי יתדרדר, עלול להתדרדר, למדינה פלשתינית.

הטעם השלישי – מפני שלציבור בישראל ברובו אין אמון באיש הזה ערפאת, שהוא ראוי להיות בן-שיח לשלום. האיש הוכח במשך כל השנים כלא דובר אמת. אנחנו רואים איך הוא נסוג מן ההסכם באוסלו, ולא קשה להשתכנע שאישיותו איננה מקרינה אמינות, ולכן אין אמון כלפיו ולא כלפי הסובבים אותו.

עכשיו אני בא להשיב בכל הכבוד ובידידות גדולה, ידידי שר החוץ, לדברים שאמרת כאן, בנאומך היום: לאמור שאין הבדל בין הסכם אוסלו לבין הסכמי קמפ-דייוויד. אני רוצה להראות, בקצרה, עקב הזמן הקצר העומד לרשותי, שישנם בכל זאת הבדלים עיקריים בין השניים, לרעת הסכם אוסלו, המסכן את האינטרסים הקיומיים של ישראל.

ראשית, בהסכמי קמפ-דייוויד אין זכר להענקת סמכויות חקיקה למועצה המינהלית, שנקראת היום המועצה הפלשתינית – והשינוי איננו סמנטי בלבד. סמכות חקיקה היא אבזר ראשון במעלה של ריבונות מדינית. רק ריבון מחוקק. מי שאינו ריבון, אין לו סמכות חקיקה. החוק הוא הדרג העליון של נורמות במדינה מתוקנת. ואם נותנים למועצה הפלשתינית סמכות לחוקק, משמע מוסרים בידיה סמכויות ריבוניות של מדינה.

שנית, מיסוי ישיר. סמכות המיסוי הישיר היא אינהרנטית, היא חלק אינטגרלי של ריבונות, שכן רק ריבון ממסה את הציבור שעליו הוא שולט. אוטונומיה רגילה אינה זקוקה למיסוי.

שלישית, לצערי הגדול, מה שקרוי "ייבוש ההתנחלויות". אין בהסכמי קמפ-דייוויד זכר לכך שעקב ההסכם ייפגעו היישובים שהיו אז. אומנם היו פחות יישובים ממה שיש היום. אבל אדרבה, היא הנותנת. צריך היה לחזק אותם. צריך לברך אותם. צריך לשבח אותם, שלא כמו חבר כנסת יקר, שקם ואמר כאן שהוא לא מבין למה הקימו יישובים יהודיים ביש"ע.

כל היישובים שקמו ביהודה, בשומרון, בעזה ובגולן קמו על דעתן של ממשלות ישראל, בהסכמתן של כל ממשלות ישראל, לרצונו של הרוב המכריע של העם בישראל, כך שהם לא קמו ואינם פועלים כגנבים בלילה, חלילה, ולכן אסור לייבש אותם. אסור להקפיא את ההתיישבות, כפי שהדבר מוכח, לצערנו, בתקציב המוגש ממש בימים אלה.

דבר נוסף, יש סעיף בהסכם – שתקום ועדה מתמדת שתחליט על העקרונות להכנסת ערבים שעזבו את יהודה, שומרון ועזה ב-1967. פירושו זכות שיבה. למעשה יש פה הכרה בזכות השיבה, שתמיד דחינו אותה, בד"ר ובצדק.

שר החוץ ש' פרס:

זה פשוט מועתק מלה במלה מקמפ-דייוויד.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

כן, אבל מה ההבדל? – שאחרי קמפ-דייוויד לא היה כל ניסיון להחזיר מאות ואלפים, ואנחנו עדים פה לכוונה ולביצוע של "זכות שיבה", שעלינו לשלול אותה מכול וכול, בטומנה בחובה סכנות עצומות לרוב היהודי הברור והקבוע של מדינת ישראל.

שר החוץ ש' פרס:

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

יפה. אבל אני אומר שהביצוע מעיד שאז היתה התבטאות ראשונית, שהתכוונה למקרים הומניטריים ספורים, ואילו כאן הממשלה עומדת מאחורי זה והיא כבר החזירה מאות ובכוונתה להחזיר אלפים.

יש סעיף נוסף, מסוכן מאוד בהסכם אוסלו. הסעיף הזה אומר: שני הצדדים רואים את הגדה המערבית ואת רצועת-עזה כיחידה טריטוריאלית אחת, ולא סתם יחידה אחת אלא ששלמותה תישמר במשך תקופת הביניים. סעיף זה כלשוננו וכפשוטו רואה את יהודה, שומרון ועזה כיחידה אחת, וזה הולם את התפיסה של מדינה פלשתינית ולא של אוטונומיה. מי שלא התנגד שמלים אלו יהיו בהסכם אוסלו – קשה לי להבין למה היתה הסכמה מצדנו – נתן למעשה את הסכמתו לגרעינה של מדינה פלשתינית עתידה, ולזה לא היה זכר בקמפ-דיוויד.

זאת ועוד, בהסכמי קמפ-דיוויד לא היה זכר לירושלים. לא רק שלא היה זכר לירושלים והנושא לא נדון ולא היה חלק מן ההסכם, אלא היה מכתב מפורש, חד-משמעי, מאת מר בגין, זיכרוננו לברכה, אל מר קרטר, שבו נאמר: ירושלים היא מחוץ לכל ההסכם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שאקי, אין כמו ירושלים בשביל לסיים נאום.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

קיים סעיף הקובע, כי ירושלים עוד תידון בשלב הבא, והשאלה, מכובדי שר החוץ, היא, כיצד אנחנו מסכימים שהנושא ירושלים יעלה באיזה הקשר, באיזה שלב, עכשיו או מאוחר יותר בהסדר הקבע על ירושלים – קיים חוק-יסוד האומר: ירושלים היא בירת ישראל השלמה והמאוחדת. אם שלמה היא, אם מאוחדת היא, אם זה התקבל ברוב מכריע של הכנסת – מי יכול לנגוע בה בלי לסכן במשהו את עתידה, את שלמותה ואת אחדותה?

ואחרון, באותם ימים של הסכמי קמפ-דיוויד, ערפאת לא היה נשיא מדינת פלשתיין. היום הוא מופיע כנשיא מדינת פלשתיין, וזאת סכנה גדולה, שאין להתעלם ממנה.

מכל הטעמים הללו, ומאלה שאין לי זמן להעלותם, סיעת המפד"ל תצביע בעד אי-אמון. אנו קוראים לממשלה לחזור בה מן הכוונה ליישם סעיפים מסוכנים אלו, כי אני בטוח שעתיד העם הזה ועתיד הארץ הזו יקר לכם כמו שהוא יקר לנו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה מאוד לחבר הכנסת שאקי.

חבר הכנסת פרוש, בבקשה. אתה יודע שלרשותך חמש דקות. אין עונשין אלא אם מזהירין. אני מודיע מראש. אחרי חבר הכנסת פרוש, יהיה חבר הכנסת תופיק זיאד.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא בלב קל אני עומד להגיד את דברי, לגולל את מה שעל לבבי ולבב רבבות אלפי ישראל על המצב העגום שאנו נמצאים בו. רבותי, נטה אוזנינו ונשמע, אבל בעצם הקולות של האלמנות האומללות, של היתומים המסכנים, זועקים אלינו אל כולנו. נראה את המצב כמו שהוא: בחוץ תשכל חרב ובחדרים אימה. בחוץ תשכל חרב יום יום קורבנות, ואנחנו צריכים להתפלל. ריבונו של עולם רחם עלינו ועל שארית פליטתנו, ויושם קץ וסוף לתשפוכת הדמים. בחוץ תשכל חרב ללא הרף ובחדרים אימה. כן אימה, אימה, כי לא נדע מה זוממים לנו אויבינו. בחדרים אימה. מה צפוי לנו מהתהליך שרוצים לראות אותנו כאילו הוא תהליך לשלום. אולי באמת אלה שעושים זאת חושבים שזה תהליך לשלום. אבל אנחנו לשלום והמה למלחמה. אנו מתקדמים, וככל שאנו מתקדמים בתהליך השלום, הביטו וראו הביטו וראו, ככל שאנחנו מקדמים יותר צעדינו לשלום, הם, ארגוני הטרור מגבירים הטרור. הלב נקרע, נקרע מהאסונות. בחוץ תשכל חרב יום-יום ובחדרים אימה.

סיעתנו איננה – ולא היתה מעולם – מאז כינון המדינה, בכל המצבים השונים, לא היינו אופוזיציה לשם אופוזיציה, אלא כל פעם אנו נוקטים עמדה לגופו של דבר. ברגעים ספורים אלה לא אגולל הנימוקים הכאובים, למה יהדות התורה המאוחדת, אגודת ישראל ודגל התורה, אינה בקואליציה מטעמים דתיים עקרוניים, מאוד יסודיים.

ברור שכשמדובר, כעת, בדיון זה, בהשתוללות הטרור ובתהליך השלום, אנו נסערים מההתפתחויות. כולנו, כולנו רוצים בשלום. מי לא רוצה בשלום. אבל האם בתהליך זה אנו נגיע לשלום? גדול החשש שאנחנו נוותר לערבים, יעבירו להם שטחים ושלום לא נשיג, חלילה.

אני רוצה כאן להציג דבר שמעיק מאוד מאוד על לבנו, וזה המסמך הידוע, מסמך ההסכם עם אש"ף. לצערנו הגדול, בדקנו ומצאנו שאין שם התייחסות להגנה על יהודים שירצו להמשיך לגור בשטחים לאורך ימים ושנים. אין שם התייחסות רצינית. עלינו לדעת ש-150,000 נפש, יהודים, נמצאים שם, וחובתנו לדאוג היום וחובתנו להבטיח ביטחונם גם בעתיד. נכון, יש בעיית הריבונות, שהיא חשובה מאוד, אבל בעיית הבעיות היא הגנה על היהודים, שירצו להמשיך לגור גם כשהם יאלצו להיות תחת שלטון המשטר הערבי. כי לא ייתכן להשאיר בספק ביטחון את היהודים שיגורו במשטר הערבי.

קדושת ארץ הקודש לא ניתן להפקיעה גם, חלילה, תחת שלטון זר.

1925 שנה אנו מתאבלים ולא שוכחים ולא ניתן לשכוח הכאב, שמפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו. אם יהיו כאלה שהשלו את עצמם כי הגענו כבר לגאולה השלמה בעבר, הרי אנו רואים שעלינו להתפלל ולהפיל תחנונים לאב הרחמן שנזכה לגאולה השלמה.

סיעת יהדות התורה המאוחדת, אגודת ישראל ודגל התורה, רואה בדאגה רבה מאוד ביטחוננו ובייחוד ביטחונם של אחינו בהתנחלויות. אנו עומדים על כך שייבטח ביטחונם של אחינו, שיגורו באיזה חלק בארץ-ישראל, להבטיח ביטחונם בהסדר הארעי ולעמוד על כך שלא יעלה על הדעת גם בהסכם הקבע, שלא יובטח ביטחונם של כל אלה שיימצאו בכל חלק מחלקי ארץ-ישראל.

כשאין לנו ביטחון בהבטחת הביטחון בכלל והביטחון של אחינו אשר נמצאים בהתנחלויות, אין לנו אמון בממשלה, אשר גם בנושאים הדתיים אין לנו הביטחון שהיינו רוצים להבטיחו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק זיאד. אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי.

תופיק זיאד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עוד הפעם הצעות אי-אמון, כנראה מספר 35 או אפילו יותר, ועוד פעם, כמעט תחת אותה כותרת ואותו תוכן רקוב ומסריח, כמו "כישלון תהליך השלום והתדרדרות המצב הביטחוני". ברור שזה חלק ממתקפת הימין להכשיל את המשא-ומתן לשלום.

נוסף על לחץ פרלמנטרי זה, אנחנו עדים לפעולות רצחניות של המתנחלים בכל מיני הפגנות, מכל מיני סוגים, וזה בתירוץ שהמצב הביטחוני מתדרדר. ברור שזה סילוף של המציאות.

המשא-ומתן לשלום לא נכשל. הביטחון היה בעבר הרבה יותר מדורדר. מנסים להציל את הביטחון תוך כדי הצלת תהליך השלום. ברור שהכוונה העיקרית של סיעות הימין היא לא להציל את הביטחון, אלא להכשיל את המשא-ומתן לשלום.

הגענו למצב כזה שאנחנו שומעים קריאות כמו, רבין בוגד, בוגד מבחינה לאומית. רבין, ראש הממשלה, רב-אלוף, שכידוע לכול יש לו היסטוריה עשירה מאוד, הוא היום בוגד. אייבי נתן בוגד. תארו לעצמכם את המצב הזה שהגענו אליו.

נשמעים כאן ביטויים כמו מה ששמענו בשבוע שעבר, שהעם הערבי הפלשתיני והעם הערבי בכללותו הוא עם של פאשיסטים ורוצחים. זו גם הסתה חמורה מאוד והתרת דמו של כל אזרח ערבי וישראלי, ושל כל ערבי מהעם הערבי הגדול.

הזעקה הזאת של חבר הכנסת שגב, הגנו עליה הרבה חברי כנסת מהשורות האלו, שורות הימין. והרבה זעקות דומות אנחנו שומעים אפילו בבית הזה.

אין לזלזל במתקפת הימין ובלחץ של הימין. ואני ער למצוקתו של ראש הממשלה, מר יצחק רבין, בגלל זה. אבל באותו זמן אין להגזים בערך של הלחץ הזה או בכוחו בקרב העם. התשובה צריכה להיות במשא-ומתן לשלום בקצב יותר מהיר ויותר חזק.

מה קורה בימים האלה? נכון שהמשא-ומתן לא נכשל, אבל הוא כמעט דורך במקום. כמעט. וצל כבד מאיים על המשא-ומתן. 13 בדצמבר? עוד לא 13 בדצמבר. הביצוע של ההסכם עוד לא התחיל. אנחנו עוברים מתחנה לתחנה ומדחייה לדחייה מסיבות שלפי דעתי הן בעיקר נוהליות. והפלשתינים מגלים גמישות ראויה לשבח בכל תהליך המשא-ומתן, בעניין השטח של יריחו, בעניין המעברים. אי-אפשר שהשטח של יריחו יהיה קומקום, או כפי שאמרו חברי להקת "הגשש החיוור", הצ'ופצ'יק של הקומקום.

אני רוצה שיהיה מובן, שזכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתיני והקמת מדינה משלו – זה דבר בלתי נמנע. אני חושב שצריכים להבין את זה. מפני שכישלון המשא-ומתן יהיה פיצוץ חדש במזרח התיכון, אולי דומה לפיצוץ גרעיני.

אני חותם במה שאמרה עדי, אלמנתו של סגן-אלוף מינץ. היא אמרה: צריך לעשות שלום. צריך שלום כדי שאני אהיה האלמנה האחרונה. מאיר האמין שיש סיכוי להסכם שלום עם הפלשתינים. מאיר חזר ואמר זאת לכל מי שרק מוכן לשמוע. די כבר להרוג, גם אצלנו, גם אצלם. לנו יש אמהות, וגם להם. כדאי לוותר על משהו, כי שום דבר לא שווה ילד יתום בן שנתיים. אני מתפללת שלפחות מאיר יהיה הקורבן האחרון.

גם אנחנו מתפללים אתך, עדי. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחריו חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. ואם חבר הכנסת דראושה לא יהיה – חבר הכנסת סילבן שלום.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אני מבקש לפתוח בשערורייה התורנית של הבוקר, שבה נמנעו מלקבור חייל יהודי ליד קברו של סגן-אלוף עמוס ירקוני, זכרו לברכה, בבית-העלמין הצבאי בקריית-שאול.

הייתי מפקדו של סגן-אלוף ירקוני. ביחד הלכנו בשדות הדרום והנגב, והתפעלתי מכושרו ומנאמנותו לצה"ל ולמדינה. כאשר הוא נפטר, ביקשתי מרעייתו ומילדיו וכן מראש אכ"א במטכ"ל שהוא יזכה להלוויה צבאית, וכי מקום קבורתו יהיה עם חבריו הלוחמים בבית-העלמין בקריית-שאול. הם נענו וכך היה.

ביקשתי הבוקר מהיחידה להנצחת החייל במשרד הביטחון, שאת חלקת הקבר הפנויה ליד קברו של סגן-אלוף ירקוני הם יאילו לשמור בעבורי בבוא היום. חיינו ביחד ולחמנו ביחד, וראוי גם שקבורתינו יהיו סמוכים.

חיילים יהודים בכל הצבאות נקברו סמוך לחבריהם בני דתות אחרות, ואפשר לראות זאת בעשרה בתי-עלמין צבאיים של הבריטים ממלחמת העולם הראשונה, הפזורים על פני הארץ. שם רואים חייל יהודי ליד חייל נוצרי ליד חייל בודהיסטי ליד חייל מוסלמי.

ועכשיו להצעת האי-אמון. עברו יותר מ-100 ימים מאז לחיצת היד הטמאה על מדשאת הבית הלבן ומאז הושגו "הבנות" עם רוצחי אש"ף, הטרור ממשיך להלך בדרכי ישראל. לממשלת זיאד בראשותו של רבין זה "לא מזיז", כי הם עסוקים בבניית צעדים "בוני אמון". על הדם היהודי שניגר חדשות לבקרים ברחבי ארץ-ישראל אומרים לנו דוברי "ממשלת השלום", שאלה הם "קורבנות השלום" ושאלה מעשי ידיהם של "אויבי השלום", כלומר ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי". מאז הסכם העקרונות האומלל יש לנו 19 קורבנות. האמירה הזאת היא תשלובת של שקר וטמטום.

שאלו יהלום (מפד"ל):

האם כללת בזה גם את זה שנהרג ביום חמישי באשדוד?

רחבעם זאבי (מולדת):

יש אחד שקיים ספק אם הרצח שלו בוצע על רקע לאומני או לא-לאומני.

שאלו יהלום (מפד"ל):

זה לא בספק.

רחבעם זאבי (מולדת):

אם זה לא בספק, אז יש לנו 20 קורבנות.

האמירה הזאת היא תשלובת של שקר וטמטום. ראשית, אין הבדל בין ה"פתח" לבין ה"חמאס". אלה גם אלה רוצים באובדנו, רוצים לרצוח אותנו נפש וחותרים להשמדת ישראל. ושנית, אם הרציחות הן מעשי ידי ה"חמאס", מדוע תגברה אותו הממשלה הזאת באלה הימים והחזירה לארץ כ-200 רוצחים מגורשי "חמאס" מלבנון?

מי שעובר באלה הימים בערים ובכפרים הערביים ביש"ע יכול לראות את האחוזה הערבית של ה"פתח" וה"חמאס". הם הולכים ביחד, מפגינים ביחד, ומאחדת אותם שנאת ישראל. והממשלה שלנו לא רואה זאת.

ממשלת ביילין בראשותו של רבין משחררת אנשי "פתח", ואלה מצהירים בגלוי על "המשך הטרור עד לניצחון". והממשלה שלנו לא רואה זאת.

סגן הרמטכ"ל, שהפך לדיפלומט – הפכו אותו לדיפלומט בפקודה – ואין לו זמן לתפקידו בצה"ל, הורץ ביום השבת לאירופה, לדון עם אנשי אש"ף על שחרור אנשי "פתח" נוספים. אגב, יש לי שאלה: מי מטפל בצה"ל כאשר גם הרמטכ"ל וגם סגן הרמטכ"ל משוטטים בעולם?

לימור לבנת (הליכוד):

ואין שר ביטחון.

רחבעם זאבי (מולדת):

גורמי מודיעין יודעים לספר על שיתוף פעולה בשדה בין "פתח" לבין "חמאס". את הדוחות האלה לא קוראים בקריית בן-גוריון, או שטרודים שם בבניית "צעדים בוני אמון" ואין להם זמן לשטויות האלה?

"ניצי הפתח" מכריזים בגלוי על המשך הטרור. את זה לא שומעים בלשכת ראש הממשלה? אבנים ובקבוקי תבערה ממשיכים להיזרק על יהודים ברחבי יש"ע. גם את זה אתם לא יודעים? היה זמן שרבין זרק רעיון נפסד, שלפיו ה"פתח" יחסל את ה"חמאס". אתם עוד מאמינים בכך?

הממשלה הזאת, שמקימה משטרה פלשתינית, ששוטריה הם רוצחים וטרוריסטים; הממשלה הזאת, שמחזירה את מגורשי ה"חמאס"; הממשלה הזאת, שאיננה נותנת הגנה ליהודים; הממשלה הזאת, שכל עיסוקה הוא התפרקות מהציונות – צריכה לעבור מהעולם, מהר ובהקדם. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

חבר הכנסת אלסאנע, קיבלתי פתק שאתה מבקש להיקרא לנאום אם חבר הכנסת דראושה לא יהיה. אינני רוצה להיות פורמליסט, אבל אי-אפשר למסור הודעה כזאת: אם לא יהיה זה, יהיה זה. האם אתה מודיע לי, שבשם הסיעה אתה מדבר ולא חבר הכנסת דראושה?

טלב אלסאנע (מד"ע):

נכון.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה.

אתה, כעורך-דין מקצועי, יודע שלפרוצדורה יש חשיבות. לפעמים על פרוצדורה מפסידים משפט או מרוויחים משפט.

טלב אלסאנע (מד"ע):

ועוד איך. כל הוויכוח היום – איך נשמרת הפרוצדורה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תבין, שכשאני מקפיד על פרוצדורה זה בריא.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, רציתי לשאול את חבר הכנסת אבנר שאקי: תסכים אתי שכל בני האדם נולדים בני חורין. מאיפה אתה מביא את הזכות המוסרית של מדינת ישראל לשלוט ברצונם של הילדים הפלשתינים הנולדים בגדה המערבית וברצועת-עזה?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הגדה המערבית זו ארץ-ישראל. איש לא ישלול את זה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

מאיפה הזכות המוסרית לכבוש ולדכא עם אחר? מאיפה הזכות להגיד לעם הנתון תחת הכיבוש: תשתחוה ותמחא כף לכובש? הרי זה בניגוד לטבע, בניגוד להלכה – –

רחבעם זאבי (מולדת):

גם את סדאם חוסיין אתה שואל את זה? גם את יאסר ערפאת?

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — זה בניגוד לתפיסה הבסיסית.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מה שאתה קורא "כובש" או "משחרר" — זה כל הוויכוח בינינו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

חבר כנסת אחר שנאם כאן אמר: האם יעלה על הדעת שה"פתח" יחסל את ה"חמאס"? אני רוצה להגיד כאן: השלום הוא אשר יחסל את הקיצונים משני הצדדים — —

רחבעם זאבי (מולדת):

רבין אמר שה"פתח" יחסל את ה"חמאס".

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — לרבות תנועת מולדת, שהשלום יחסל אותה; לרבות התנועה שלך, תנועת מולדת, התנועה הטרנספריסטית, הגזענית הזאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה לא שומע. מי שאמר שה"פתח" יחסל את ה"חמאס" היה יצחק רבין. הוא אמר את זה. להם אין בג"ץ, להם אין "נשים בשחור", אין יועץ משפטי — —

היו"ר ד' שילנסקי:

זה בסדר, היתה קריאת ביניים — —

שאול יהלום (מפד"ל):

מי אמר שעזה תטבע בים?

טלב אלסאנע (מד"ע):

הוא יכול להגיד עוד אלף שנה, אבל עזה לא תטבע בים – –

שאול יהלום (מפד"ל):

מי אמר את זה?

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – עזה לא תישאר תחת כיבוש.

שאול יהלום (מפד"ל):

תודה. תודה מי אמר שעזה תטבע בים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

הרצון של האנשים האלה, שרוצים להשתחרר מהכיבוש, הוא שינצח, וזו העובדה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אל תתחמק מתשובה.

רחבעם זאבי (מולדת):

להזיז אותם מרצועת-עזה – את זה אמר רבין.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי, אתה מתווכח עם הנואם, מילא, אבל עם חבר הכנסת יהלום?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מודה ועוזב ירוחם.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, אני מבקש לחזור לסדר הטוב.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, לא פעם אחת קרה שהכנסת קיימה דיון לגבי תופעות פסולות בכל העולם, ואנחנו עדים לאחרונה לתופעות מאוד פסולות, למושגים מאוד גזעניים החוזרים על עצמם בכנסת, כשמדברים על עם של רוצחים, כשמדברים על קולות של חברי כנסת ערבים. ואני הייתי מבקש מיושב-ראש הכנסת, ממזכירות הכנסת, שיקדישו יום לדיון בהתבטאויות גזעניות ופסולות אלה, כדי לשרש את התופעה הזאת מהכנסת.

אני רוצה להפנות את דברי לשר החוץ בדבר נוסף: היה ויכוח על ירושלים המזרחית, שהיא נושא שחשוב לכלל האוכלוסייה המוסלמית, אבל נאמר שזו סוגיה מאוד קשה, ואסור להתחיל עם הנושא הקשה. השאירו את העניין של ירושלים לשלב האחרון. דובר על התנחלויות, כאשר מדובר על 5,000 מתנחלים ברצועת-עזה, השולטים בכ-40% מכלל השטחים ברצועת-עזה, אבל נאמר שגם זו סוגיה קשה ויש להשאיר אותה לשלב הסופי. דובר על עניין הפליטים, וגם זו סוגיה שלא נדונה, סוגיה קשה, שיש להשאיר אותה לשלב הסופי. אם כל הסוגיות הקשות נשארו לשלב הסופי, והצד הפלשתיני הסכים לדברים האלה, מדוע נמשך המשא-ומתן, מדוע מתמהמהים על דברים פרוצדורליים משניים? מדוע גורמים לכרסום בתהליך השלום? מדוע לא מנסים להגיע להסכם על מנת לממש אותו, ולא לבוא ולהגיד שהקורבנות של היום הם קורבנות השלום?

אני בטוח שאילו היתה נסיגה מעזה ב-13 בדצמבר, הרבה אנשים לא היו מקפחים את חייהם והיו נשארים חיים אתנו. טוב להאיץ את תהליך השלום ולא להגיד שיש קורבנות של השלום. הקורבנות של היום הם לא קורבנות של השלום, הם קורבנות של הכיבוש הנמשך עד היום. עד היום הפלשתינים נתונים תחת הכיבוש הישראלי. עד היום המתנחלים משתוללים כאוות רצונם ברצועת-עזה ובגדה המערבית.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה מצדיק את הקורבנות. אתה שומע מה שאתה אומר? אתה שהלכת עם יאסין, הפכת מאיש "פתח" לאיש "חמאס", אתה מצדיק כעת את הקורבנות – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני לא מצדיק – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי, זו כבר לא קריאת ביניים, זה נאום.

חבר הכנסת אלסאנע, לאור קריאת הביניים אני מוסיף לך דקה וחצי.

טלב אלסאנע (מד"ע):

תודה.

אני נותן הצעה, כדי לנסות למנוע קורבנות, למנוע קיפוח חייהם של אנשים חפים מפשע בשני הצדדים, לאפשר דו-קיום של שני העמים, תוך כיבוד רצונו של כל עם לחיות במדינתו.

ואני רוצה לומר דבר נוסף: ממשלת ישראל הכירה באש"ף ויש הסכם הכרה הדדית. מדוע ממשיכים להחזיק באסירים הפלשתינים, שיכולים לתרום היום? מדוע ממשיכים להחזיק אותם בתוך בתי-הכלא, כשזה מעכב וזה פוגע וזה גם מונע המשך תמיכה בקרב העם הפלשטיני בתהליך השלום?

יש לאנשים האלה מעמד מאוד חזק בקרב התושבים הפלשתינים. מדוע לא לתת להם את ההזדמנות שיתמכו וינצלו את המעמד שלהם והיכולת שלהם כדי לתת יתר כוח לכוחות המתונים, התומכים ודוגלים במשא-ומתן או בשלום בין שני העמים?

שאול יהלום (מפד"ל):

לשחרר גם רוצחים?

טלב אלסאנע (מד"ע):

איזו תועלת תצמח מהמשך החזקתם בבתי-הכלא?

שאלו יהלום (מפד"ל):

לשחרר גם רוצחים?

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אין לו זמן לענות.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני רוצה לומר: בזמן מלחמה, כמו בזמן מלחמה; ובזמן שלום המדיניות צריכה להיות מדיניות של שלום. לדעתי, המדיניות צריכה להיות, כשמגיעים לשלום, לפתוח דף של שלום ולא להתחשבן חשבונות קטנים או להתחיל לדגול במושגים של מלחמה.

אני סבור, שאם ההחלטה היא ללכת במגמה של השגת שלום, יש ללכת במגמה של השגת שלום, וכמה שיותר מוקדם – יותר טוב, ויפה שעה אחת קודם. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת סילבן שלום, ואחריו, אחרונה – חברת הכנסת מאשה לובלסקי.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הרצח בעזה והרצח שהיה יומיים לפניו ברמאללה באו לאחר שבוע של הפוגה, ואולי חלק מהציבור הספיק לשכוח את מאורעות הימים שהיו לפני כן. ההפוגה הזאת היתה הפוגה מתוכננת. ההפוגה הזאת נועדה לדבר אחד – להביא להחזרתם של מגורשי ה"חמאס" ואחר כך לשחרורם. זאת היתה הסיבה להפוגה, ואחריה – להמשיך באותן פעולות שעשו לפני כן.

אבל מה ההיגיון שלך, שיוצא מכך, אדוני שר החוץ? – לא להשאיר את ה"חמאס" לבד עם כלי נשק, אלא לתת גם ל"פתח" כלי נשק.

תסלח לי, אדוני שר החוץ, אם אני אשתמש במלה קצת קשה, אני חושב שזה היגיון קצת מעוות. לא צריך לתת נשק לא לאלה ולא לאלה. צריך להוציא את הנשק מה"חמאס" ולא לתת נשק ל"פתח". אבל ההיגיון שלך אומר, לתת לאלה מפני שיש לאלה. השכל הישר היה אומר להוציא מאלה ולא לתת לאלה. זה ההיגיון. כי בסופו של דבר נשק בידי האנשים האלה, ולא משנה אם הם "פתח" או אם הם "חמאס", יוביל להמשך הרציחות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

בזמן ממשלת הליכוד לא היה להם נשק?

סילבן שלום (הליכוד):

סליחה. לא היה להם נשק; בוודאי לא היה להם נשק ברשות, בוודאי לא נשק שניתן על-ידי מדינת ישראל. אין שום סיבה לתת להם כלי נשק. יש לקחת את הנשק מה"חמאס", כמו שנעשה עד לפני שנה וחצי, לחפש מבית לבית ולהוציא מהם את כלי הנשק. לא יכול להיות שמפני שלא היה יש, ניתן גם לאלה. אני לא מבין את ההיגיון הזה, לעשות שם מלחמת הכול בכול, גם ביניהם וגם בין היהודים. מה ההיגיון בזה? צריך שלא יהיה לאלה ולא יהיה לאלה. זה בידינו.

הרציחות אלה, הפעולות האלה מובילות למסקנה אחת: שהם, מבחינתם רוצים לעשות הכול כדי להוציא משם את כל היהודים, ולהוציא משם את כולם, כדי שתהיה להם מדינה.

אדוני השר, אני חושב שאתה אולי היחיד בעולם שאומר, כי אין לנו כוונה לתת להם מדינה ריבונית. מי חושב כמות? מי בעולם החופשי חושב שלא תהיה להם בסופו של דבר מדינה עצמאית? כשאתה אומר, לא הבטחנו להם מדינה עצמאית אלא רק ממשל עצמי, אני לא חושב, בכל הכנות, שיש מישהו אחר בעולם שמסכים בכלל לקו הזה. הרי כולם מבינים שהצעד הבא הוא בלתי נמנע, כולם מבינים שהצעד הבא הוא הכרחי.

למה הם עמדו על העניין של עזה ויריחו? למה הם עומדים על העניין של המעברים? כי באלה יש סממנים של מדינה. יריחו ועזה הם שני המקומות היחידים בכל אזור יו"ש ועזה שיש להם גבול עם מדינה אחרת, והגבול עם מדינה אחרת זה סממן של ריבונות. לכן מהבחינה הזאת הם עמדו על הנושא של עזה ויריחו. עזה ויריחו פירושם סימן של ריבונות, גם שליטה על המעברים. מבחינתם זה סממן של ריבונות.

אדוני שר החוץ, אתה קורא ל"קול ישראל" להפסיק להיות "גוש אמונים". מדוע לסתום את הפיות? מדוע לא לאפשר להם לדבר? הרי גם אתם הייתם פעם באופוזיציה, גם אתם חשבתם שיש התערבות בכלי התקשורת ומונעים מאנשים את האפשרות לדבר. אני רוצה לומר לך, אדוני שר החוץ, היום השמיעו ב"קול ישראל" כמעט את כל נאומך. אבל את הנאום של חבר הכנסת המר ואת הנאום של חבר הכנסת ביבי נתניהו לא השמיעו. האם זה חלק מהמדיניות החדשה? אני מקווה מאוד שלא. אני גם מאמין שלא. היו אולי אירועים אחרים שחייבו לנהוג כפי שנהגו. בכל אופן לא צריך להגיע למצב של סתימת פיות. הרי לא לעולם שלטון. יכול להיות שמחר אתם תהיו באופוזיציה.

אבל גם אם יסתמו את הפיות שלנו בכלי התקשורת הממלכתיים, זה לא יפסיק את המחאות, זה לא יפסיק את ההפגנות.

אני, אדוני שר החוץ, הייתי ביום שישי בהפגנה בצומת-עלית ברמת-גן. אני רוצה לומר לך, שתמיכה כזאת לא ראיתי שנים רבות, גם לא כשהיינו בשלטון. כל אוטו שני שעבר צפר לאות תמיכה, אנשים הרימו ידיים לאות תמיכה. זה היה ביום שישי בצומת אחד. היו הפגנות בעשרות צמתים במדינת ישראל.

לימור לבנת (הליכוד):

בכל הצמתים.

סילבן שלום (הליכוד):

בכל הצמתים זה היה כך, אומרים לי גם חברי שהיו בצמתים אחרים.

אני רוצה לומר לך, שאפילו אם תסתמו את הפיות ב"קול ישראל", הדבר לא ימנע את המחאה. כי המחאה, כמו שאמרה חברת הכנסת לימור לבנת בתחילת הדיון, היא מחאה עממית. הדבר יוצא מהלב.

שנים ארוכות קינאנו בכך שרק אתם הייתם בחוץ, רק אתם הייתם בכיכרות, רק אתם הייתם בצמתים, רק אתכם ראינו. אמרנו, איפה האנשים שלנו שלא יוצאים? איפה האנשים שלנו שאינם נמצאים? היום יש דרבון מהשטח – בואו נצא ובואו נצא יותר.

ההפגנות האלה לא תיפסקנה, אדוני שר החוץ, עד שיחזור הביטחון לעם, עד שאולי תתפסו ותחליטו שאכן יש לחשוב מחדש להביא לממשל עצמי ולא להקמת מדינה ריבונית.

כל עוד הצעדים שלכם מובילים להקמת מדינה ריבונית, כל עוד הצעדים שלכם מובנים ומוכרים על-ידי כל העולם כמתן הכרה למדינה אש"פית – אנחנו לא ניתן לזה להמשיך.

אני נוטה להאמין שחשבת – אני סומך על היושר שלך – שבסופו של דבר יהיה רק ממשל עצמי, אבל לצערי הרב רק אתה חושב כך. לצערי הרב, כל הסממנים מראים שזה לא כך. הם עושים הכול כדי להגיע למדינה. הם רוצים שליטה על המעברים, רוצים כניסה חופשית, רוצים הקמת צבא.

אדוני שר החוץ, מאחר שב-13 בדצמבר לא קיים מה שתוכנן, מאחר שאנחנו עומדים בפני תאריך אחר – 13 באפריל – גם התאריך הזה אינו קדוש, גם התאריך הזה יכול להוביל למחשבה חדשה, שאכן הדברים מובילים בהכרח למדינה אש"פית, מדינה שפירושה אולי איום על מדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת סילבן שלום. אחרונת הנואמים היום, חברת הכנסת מאשה לובלסקי, ובעוד חמש דקות הצבעה.

מאשה לובלסקי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ביום שישי, צום עשרה בטבת, נרצח בעזה סגן-אלוף מאיר מינץ, זיכרונו לברכה. אלמנתו, עדי מינץ, במחאה, ברגע הכי מזעזע בחייה אמרה, ולואי שלא תהיינה עוד אלמנות, הלואי שלא יהיו עוד יתומים. היא לא אמרה – לנקום. עדי מינץ, אלמנה צעירה, לא אמרה שיש לנקום. ברגע הקשה ביותר בחייה היא קראה לסיים את מעגל הדמים ולצאת מעזה.

היום, במקום הצעת אי-אמון, היתה האופוזיציה צריכה לבוא לכנסת עם מסר אחד ברור: לצאת מעזה, להיפרד ולהפריד. בעבר היו מי שסברו, כי רק לחץ בין-לאומי יניע אותנו ויזיז אותנו ויגרום לנו לוותר על שטחים. היום לקחנו את גורלנו בידינו, וממשלה זו שמה את השלום ואת השגתו בראש סדר העדיפויות.

במה יהיה המבחן האמיתי של הממשלה הזאת? – לא במספר המגורשים ולא במספר המוחזרים. מבחנה המדיני האמיתי של הממשלה הזאת יהיה ביכולתה לבחור נכון בין אלטרנטיבות ולהתמיד ולשמור על ביטחון ישראל.

וגם אם יש בינינו מי שמטילים ספק ביכולת של אש"ף וראשיו לכבד הסכמים וליישם מינהל עצמי, אש"ף הוא היום הפרטנר האפשרי. ומה מציעים לנו? – להשפיל את אש"ף. מה מציעה לנו האופוזיציה?

היו"ר ש' וייס:

גברתי סגנית השר, רק שנייה. אני רוצה לאפשר לך לדבר כדי שישמעו אותך.

חברי הכנסת, שבו. תאפשרו לחברת הכנסת לסיים את נאומה כך שנשמע אותו. אני מבקש. נא לשבת. לא להפריע.

מאשה לובלסקי (העבודה):

מה מציעה לנו האופוזיציה? להשפיל את אש"ף, או להמשיך במדיניות מתנשאת, ללא כל כיסוי, שהיתה מוצר אופייני של ממשלות הליכוד? עברו הימים, רבותי חברי הכנסת, של עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב. עם לבדד, חשוב, יוכל להתקיים רק בייחוד של התפיסות המוסריות שלו, ולא בתפיסות שלטוניות מתנשאות, שאין להן כיסוי. הממשלה הזאת מבטאת את רצון העם. העם רוצה שלום ומאמין בשלום.

מה רוצה האופוזיציה, אופוזיציה שאורבת לכל עיכוב ולכל דיחוי במשא-ומתן? איזו שמחה על ראשה של האופוזיציה? מתי באים הימים השמחים לאופוזיציה? – כשיש דיחוי, כשיש עיכוב, וזה מה שצריך להסביר לעם ישראל. מתי שמחה האופוזיציה? מתי מתעוררת האופוזיציה? כשיש דיחוי במשא-ומתן, כשיש עיכוב במשא-ומתן. אז מתעוררת האופוזיציה, באים לאופוזיציה ימים טובים. יש מישהו באופוזיציה הזו, הקיימת היום בכנסת, שמציע למשוך ידיים מהמשא-ומתן? באמת, יש מישהו שמציע למשוך ידיים מהמשא-ומתן? יש מישהו שחשב שמשא-ומתן יתנהל ללא קשיים?

לעדי מינץ, אלמנה צעירה וכואבת, לכל משפחות הנפגעים והשכול, אנחנו חייבים היום לומר שוב: אנחנו נצא מעזה, הממשלה הזאת תוציא אותנו מעזה. הממשלה הזו תביא את השלום המיוחל, על אפה וחמתה וחדלונה של האופוזיציה העקרה.

ואת שר החוץ, שמעון פרס, נלווה היום בברכת דרך צלחה ובתקווה לסיום מהיר של המשא-ומתן.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחברת הכנסת לובלסקי.

חברי הכנסת, נא לשבת, אנחנו עומדים לעבור להצבעה. חברי הכנסת קצב, מנע, לבנת, אורון, לס, מחאמיד, יעל דיין, טמקין, נא לשבת. להזכירכם, זאת הצבעת אי-אמון, ולכן מי שמצביע בעד – מצביע בעד הפלת הממשלה. ברור? נא לשבת. חבר הכנסת מנע, אתה רוצה שנצביע בלעדך? מה קורה כאן?

חברי הכנסת, הצעות סיעות הליכוד, צומת ומפד"ל להביע אי-אמון בממשלה בשל הידרדרות המצב הביטחוני. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד הצעות סיעות הליכוד וצומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה – 44

נגד – 54

נמנעים – 2

הצעות סיעות הליכוד וצומת-מפד"ל להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני רוצה להודיע, ש-44 חברי כנסת תמכו בהצעות, שניים נמנעו, 54 פלוס חבר הכנסת סאלח טריף, שמסיבות בריאות יושב בצד – 55 התנגדו. לפיכך, אני מודיע שהממשלה תמשיך לכהן בתפקידה ותיהנה מאמון הכנסת.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

כן, מה קרה? מייד. הודעה אישית – בדרך כלל בתום הישיבה, אבל לעניין זה אעשה מייד הפסקה. אחרי כן אני אכריז על הפסקה, כדי שזה יהיה תום הישיבה.

הודעה אישית של חבר הכנסת ז"ב בגין

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, בתום ההודעה האישית הקצרה תהיה הפסקה של שלוש דקות, ונחדש את הדיון על חוק ההסדרים. חבר הכנסת בגין, היית צריך להגיש לי את הטקסט של ההודעה האישית. לא הגשת לי את הטקסט. רשות הדיבור ניתנת לך לדקה אחת. אחרי זה הפסקה, ונחדש את הדיון על חוק ההסדרים בערך בעוד שלוש-ארבע דקות.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני מצטער ששר החוץ לא נשאר אתנו.

היו"ר ש' וייס:

אני לא יכול לכפות על איש.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הדברים האלה מיועדים בעיקר לאוזניו של שר החוץ, לאור הדיון שהתקיים במליאה.

היו"ר ש' וייס:

אם הוא עדיין שם אפשר לקרוא לו. אין לי פיקוח על נוכחות.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מצטער על היעדרותם של ראש הממשלה ושר החוץ. אני מבקש להתייחס לדין-ודברים מסוים שהיה במהלך דבריו של שר החוץ שמעון פרס. הנושא, על כן, הוא אמינות. אני מחזיק בידי את חוברת "דברי הכנסת" משיבה קכ"ח של הכנסת השלוש-עשרה, מיום 9 בספטמבר 1993, ואני מבקש להביא מן הפרוטוקול של אותה ישיבה דברים העומדים קודם כול בניגוד גמור להודעתו של ראש הממשלה מן השבוע שעבר. אני קורא מתוך עמוד 7596 טור א'. כך אמר שר החוץ שמעון פרס והתחייב בשם הממשלה: "בידי צה"ל תיוותר מלוא הסמכות לסכל פעילות עוינת, על מנת להבטיח את שלומם וביטחונם של ישראל וישראלים בכל מקום". ראש הממשלה, אחרי שלושה חודשים, הכחיש את הדברים האלה.

שר החוץ הכחיש לפני כשעה שהוא הודיע בשם הממשלה: לא עוד מלחמה, לא עוד טרור, לא עוד אלימות. אני קורא את הדברים מתוך "דברי הכנסת".

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. אני לא רוצה שתהיינה אחר כך אי-הבנות. הודעה אישית צריך למסור ליושב-ראש הישיבה או ליושב-ראש הכנסת מראש, והיא נמסרת בסוף הישיבה.

דן תיכון (הליכוד):

זו הודעה לסדר הדיון.

היו"ר ש' וייס:

מכיוון שזה גם גבולי על סדר הדיון, אפשרתי לעשות זאת כך, זה בדיוק הסיפור. אני רק מבקש לקצר. נסיים, נעשה הפסקה ונמשיך הלאה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אביא את הדברים – אדוני היושב-ראש, תודה לך – בשם אומרם, מאותה ישיבה, בעמוד 7600 טור ב', כך אמר שר החוץ: "אין זה הסכם בין מנהיגים בלבד, אין זה הסכם בין מוסדות בלבד, זה הסכם בין שני עמים שנפשם נקעה ממלחמה. לא עוד מלחמה – אתה מכיר את זה? לא עוד שפיכת דמים – אתה מכיר את זה? לא עוד טרור, לא עם הפלשתינים, לא עם המצרים, אפילו לא עם הלבנונים, שאתם כבר הגעתם להסכם שלום – – – לא עוד מלחמה, לא עוד טרור, לא עוד אלימות". אלה דברי שר החוץ. אמור אמר, ומאז היה היתה אלימות, היה היתה שפיכות דמים. תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

כן, חברת הכנסת גוז'נסקי, מה קרה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, אני בדרך כלל בעד ליברליות וללכת לקראת הבהרת דברים. אבל אין דינה של הודעה אישית כדין הדברים ששמענו עכשיו. אם חבר כנסת רוצה להעמיד דברים על דיוקם, יש לו כל האפשרויות שבעולם. אבל אם הוא מגיע ורוצה לדבר מעל דוכן הכנסת, הוא צריך לעשות זאת במסגרת רשות הדיבור. הבהרות ודיוקים היסטוריים אינם הודעה אישית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חבר הכנסת חגי מירום, ועדת הכנסת, במקרה זה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני עולה לכאן לא כדי להתייחס לתוכן דבריו של חברי, חבר הכנסת בני בגין. תוכן דבריו מן הסתם אינו מקובל.

דן תיכון (הליכוד):

הוא ציטט.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

לא, הוא לא "בסך הכול ציטט", הוא ציטט על מנת להשיג מטרה פוליטית מסוימת, ואתה יודע את זה, חבר הכנסת דן תיכון, אבל לא על זה אני מדבר אפילו. אני מדבר על כך, אדוני היושב-ראש, שלא הבנתי מה היה ההליך הזה כולו כאן במליאה. כי אם מדובר בהודעה אישית, אדוני היושב-ראש, כי אז חבר הכנסת צריך למסור הודעה אישית. אם מדובר בהצעה לסדר, במסגרות של סעיף 53 לתקנון הכנסת, כי אז יש מסגרת שבה עושים את זה.

אני רוצה כאן פשוט להזהיר אותנו מפני מתן היתרים והקלות שיכולים לפרוץ את סדר הדיון שלנו ואת התקנון פריצה בלתי נסבלת. את סעיף 53 אנחנו בדרך כלל מנצלים גם במשורה וגם נטו לפי הנוהל. את נושא ההודעה האישית אנחנו מקצים בעיקר כדי לאפשר לחבר הכנסת שנפגע מתהליך, להביא את עניינו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אני נפגעת. שר החוץ הכחיש את דברי.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אין ולא היה לך מה להיפגע בהודעה אישית – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בגין, אני אשיב במקומך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בני בגין, אני הרי יודע מה קרה פה, ותאמין לי שיש לי תשובה. אני הרי הייתי פה, ובמקרה באותו קטע חבר הכנסת חגי מירום לא היה. מייד אסביר את העניין.

חברי הכנסת, אני מעריך מאוד את ההקפדה על התקנון. נכון שמדי פעם אנחנו מגלים איזו גמישות, אבל בתנאי שהיא מוסכמת ומתקבלת על הדעת. הסיפור הוא מאוד פשוט. היו חילופי הערות בין שר החוץ לבין חבר הכנסת בני בגין, שבהם חבר הכנסת בני בגין אמר לשר החוץ שאינו מדייק. שר החוץ אמר שהוא מדייק. זה היה ממש על רקע אישי של דברים שכל אחד מהם אמר בעבר. חבר הכנסת בני בגין ביקש למסור הודעה אישית באמצע הישיבה. מתוך כך שאני מקפיד מאוד על התקנון, בעיקר כאשר זה לא מסתדר – אם יש הסכמה אנחנו מסתדרים – הוא מסר את זה בסוף הישיבה. הטעות היחידה היתה פה, שלא ביקשתי – ביקשתי, אבל זה היה כבר מאוחר – שימסור לי את זה בכתב, אבל התגברנו גם על זה.

חבר הכנסת דן תיכון – – –

דוד מנע (הליכוד):

אני הצבעתי ראשון.

היו"ר ש' וייס:

מה פה הוויכוח? חבר הכנסת בגין, כבר מסרת הודעה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

הצגתי בפני הגברת כרם, סגנית מזכיר הכנסת, את הציטטה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בגין, אני מבין. אני יודע למה אפשרתי לך. לא רק שהצגת לפני את הנוסח אלא ניגשת עם הנוסח גם לשר החוץ.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

נכון.

היו"ר ש' וייס:

באותו קטע חבר הכנסת חגי מירום לא היה.

כיוון ששני דוברים של הקואליציה דיברו, אני מאפשר דקה לחבר הכנסת מנע, דקה לחבר הכנסת תיכון, ובזה נסיים את הפרשה הזאת. אבל הכול כבר נאמר, תראה אם יש לך משהו להוסיף.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני פונה ליושב-ראש ועדת הכנסת, ואני סומך על שיקול דעתו – – –

היו"ר ש' וייס:

עד עכשיו היה מוצלח מאוד.

דוד מנע (הליכוד):

– – – ועל דבריו, כפי שהיו כל הקדנציה הזאת. אין בעיה בנושא.

היו"ר ש' וייס:

זה נכון.

דוד מנע (הליכוד):

בוא נגיע לאיזו הבנה, שאם יושב-ראש הישיבה, שמכיר את תקנון הכנסת ואת חוקי הכנסת על בוריים, אם הוא נותן רשות לחבר הכנסת למסור הודעה אישית, סביר להניח שהוא שקל את כל השיקולים והוא נתן. ברגע שהוא נתן, בוא נקבל את החלטתו ללא עוררין וללא שום תגובה. כי אני למשל חושב, שבדין אפשר היה לתת לחבר הכנסת בגין למסור הודעה אישית, כי דברים נגעו לדבריו. אז בוא נסמוך על שיקוליו של יושב-ראש הישיבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, אני בטוח עכשיו שחבר הכנסת דן תיכון יפתיע אותנו תקנונית. אני מרגיש.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי חבר הכנסת מירום, יושב-ראש ועדת הכנסת, זה היה ב-1988, נקבע תקדים בעניין הזה, כשחבר הכנסת אדרי, אז שר, באמתלה של הצעה לסדר הדיון, העלה הצעה להדיח את יושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת רייסר. אתה תתפלא לשמוע, בהחלטה חסרת תקדים אפשר לו יושב-ראש הכנסת דאז, שלמה הלל, על-פי אותו נוסח, להציג את ההצעה, ובסופו של התהליך, כתוצאה מהצעה לסדר הדיון הודח יושב-ראש ועדת הכנסת. באותו מעמד נקבע התקדים, ולצערי הרב, זה היה תקדים רע, אבל מאז כך נוהגים.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, כיוון שיושב-ראש ועדת הכנסת, חגי מירום, עורר את העניין, אם תהיה איזו בעיה, אנחנו עוד נברר אותה. נדמה לי שאנחנו עמדנו פה בכל כללי התקנון, במקרה זה. אגב, לא תמיד זה קורה. לפעמים אנחנו קצת גמישים, גם זה לא נורא.

חבר הכנסת הלפרט, אני יודע שאתה איחרת להצבעה. יש לנו כלל, ממש כלל ברזל, שמי שלא משתתף בהצבעות אי-אפשר לצרף את קולו. מדוע? כי זה פותח פתח לגמישויות. אבל כיוון שאני ממש ראיתי אותך באולם, ומה שלא הספקת זה רק לשבת, אני מוסיף את קולך לתומכי הממשלה?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

בעד האי-אמון.

היו"ר ש' וייס:

אז לא הייתי עושה את כל הנאום הזה... אם כי אני מודיע, שבעד האי-אמון היו 45, נגד 55. לפנים משורת הדין, כי ממש ראיתי אותך.

חברי הכנסת, הפסקה של חמש דקות. מייד לאחר מכן נחדש את ישיבת הכנסת. תודה רבה בשלב זה.

(הישיבה נפסקה בשעה 12:18 ונתחדשה בשעה 12:26.)

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ד-

1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אנחנו חוזרים כעת לדיון בהצעת חוק הסדרים במשק המדינה. אני מבקש מיושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל, לפתוח את הדיון. בבקשה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנו ניגשים לדיון והחלטה בפרק הרביעי של חוק ההסדרים. הפרק הנוכחי מטפל בטלגרף האלחוטי. הוא דן בהקצאת תדירים, במנגנון להקצאת תדירים ובתשלום עבורם.

הביקוש לתדירים הולך וגובר, היות שהשימוש ללא תשלום הוא מועדף על פני אלטרנטיבות אחרות. יש עוד אמצעים חלופיים לתדירים, אבל היות שהמשאב הזה ניתן חינם, הביקוש לו הולך וגובר, וכתוצאה מזה יש מחסור ויש שיבושים ויש צורך – אגב, גם בארצות אחרות קורה אותו דבר – לצמצם ולהקטין את הביקוש.

הטלת תשלום על תדר שמוקצה לחברה זו או אחרת תגרום לאותה חברה לבדוק אולי יש לה אלטרנטיבה אחרת, שתהיה זולה יותר מזו הנוכחית, וכתוצאה מזה הביקוש ילך ויצטמצם. מובן שכל שיהיה המחיר גבוה יותר, הביקוש ילך ויצטמצם. אני מניח שהמחיר שייקבע יהיה מחיר מאוזן, שיוריד את מספר התדירים הנדרשים למספר הרצוי, ולא מחיר מופקע, שוודאי וודאי אין לו מקום ואין בו צורך.

בוועדה גרסנו, שהיה מן הראוי לקבוע שגם מערכת הביטחון והמשטרה, גם הן ישלמו עבור תדירים, והסכמנו גם להחזיר להן דרך התקציב את כל הכסף שישולם עבור התדירים האלה, בהנחה שכל מערכת שמקבלת תדירים חינם לוקחת לה שוליים רחבים הרבה יותר ממה שדרוש, ואם מערכת הביטחון תידרש לשלם, הרי גם היא תקצץ במספר התדירים שתיקח לעצמה או תשתמש בהם. אמרנו שנתקצב את התדירים, נחזיר לכם את הכסף הזה, ולאחר מכן כל מה שתחסכו יישאר כבנוס עבורכם.

אבל, שר הביטחון הביא לפנינו נימוקים שאינם מצדיקים, לדעתו, את ההקצאה הנוכחית ואת התשלום עבורה. אנחנו קיבלנו את הנימוקים שלו, אבל רשמנו לפנינו שבשנה הבאה, לאחר שנת ניסיון, ודאי נעלה מחדש את הנושא. ואני מניח שבמוקדם או במאוחר יתברר גם למערכת הביטחון, שלה כדאי לקבל את ההצעה שלנו, שהיא תשלם עבור תדירים, היא תתקצב, וכל מה שהיא תחסוך יהיה לה כתוספת למטרות ולצרכים אחרים.

על כן, אנחנו מביאים את הנוסח של חוק ההסדרים – טלגרף אלחוטי, כפי שהובא לוועדה, ללא שינוי. אני מבקש, אדוני היושב-ראש, לדון בהסתייגויות, ואני בטוח שבסופו של דבר עוד היום אנחנו נצביע על הפרק הזה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני חבר הכנסת גל.

ראשון המסתייגים – חבר הכנסת רון נחמן, במסגרת חמש דקות. אני מבקש מאוד להקפיד, אם אפשר, על מסגרת הזמן.

אפרים גור (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

אנחנו מדברים כעת על הסתייגויות לסעיף 9.

יוסף בא-גד (מולדת):

חבר הכנסת גל דיבר על פרק ד'.

היו"ר י' עזרן:

אדוני חבר הכנסת, אני לא אמור ולא חייב וגם לא יכול להסביר ולחזור כל פעם על אותו עניין. יש לנו הסתייגות לסעיף 9, וחבר הכנסת רון נחמן מסתייג בשמו ובשם עוד חבר כנסת. אחר כך נעבור לנושא הבא.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חוק ההסדרים המובא בפנינו מסדיר הסדרים בתחומים מסוימים של מדינת ישראל, בעוד הוא עומד להפקיע זכויות מתושבי ישראל ואזורים אחרים.

החוק בא ומתקין תקנות של אזורי סחר חופשי באזור אילת, בדרום. בעיקרון, אנחנו תומכים בהסדרת אזור סחר חופשי, אבל ביקשנו שלא לשייר את אזור הסחר החופשי אך ורק לאזור הדרום.

אדוני היושב-ראש, הכנסת עומדת לאשר היום – – –

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת רון נחמן, אתה טועה בהסתייגות שלך. אתה מסתייג מחוק חיילים משוחררים, דמי ביטוח לילדים. אחרי סעיף 9.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, חבר הכנסת חיים אורון, אחרי סעיף 9 זה הנושא הבא. כבר הבהרתי שכעת מסתייגים לסעיף 9. נא לא לנהל את הישיבה מן האולם.

רון נחמן (הליכוד):

אולי אפשר לקבל הבהרה לסוגיה הזאת?

היו"ר י' עזרן:

היתה תוספת הסתייגויות.

רון נחמן (הליכוד):

יש לי הרבה הסתייגויות – – –

היו"ר י' עזרן:

הבהרתי לך, חבר הכנסת. כעת אנחנו בהסתייגויות לפני סעיף 9 ולא אחריו.

רון נחמן (הליכוד):

יושב-ראש הוועדה דיבר על הטלגרף.

היו"ר י' עזרן:

יושב-ראש הוועדה פתח. אדוני מתייחס לסעיף שציינתי. חברי כנסת אחרים התייחסו לפתיחה של יושב-ראש ועדת הכספים. מה הבעיה? זה פחות מקושיה בתלמוד.

רון נחמן (הליכוד):

אם כך, אתייחס לדבר שלא שייך לא לסעיף הזה ולא לסעיף הזה.

אדוני היושב-ראש, ממשלת ישראל הקפיאה את הבנייה בשטחי יהודה ושומרון ובכל מדינת ישראל. אין היום בנייה, לא בפרוגרמה של משרד הבינוי והשיכון ולא בבנייה במסגרת התקציב של משרד הבינוי והשיכון. בידי הממשלה נשאר מלאי דירות, אשר הממשלה בהתחייבויות הרכישה התחייבה לרכוש אותן מידי הקבלנים. בחוק ההסדרים הזה באה הממשלה לפטור את עצמה מארנונה על רכוש שהממשלה מחזיקה.

חבר הכנסת אורון, למה הדבר דומה? הוא דומה לאדם שנאמר עליו: הרצחת וגם ירשת? מדוע? לו היו הקבלנים ממשיכים להחזיק באותן דירות, הם היו מחויבים על-ידי הרשות המקומית בארנונה על הדירות. אילולא מכרו אותן, על-פי החוק היו חייבים בארנונה. שישה חודשים ראשונים – לא, ולאחר שישה חודשים היו חייבים בתשלום הארנונה. ומה עושה הממשלה? משלמת – רק ביישוב שלי היא משלמת לקבלנים 100 מיליון שקל עבור 500 דירות, ל"אשדר", ל"אפריקה-ישראל", לשכטר ולאחרים, משלמת להם על בסיס חוזי של התחייבות רכישה, והרשות המקומית נתבעת לשלם את הכסף. מנין ניקח את הכסף? עשיתי חשבון קטן, אדוני היושב-ראש, אתה יודע באילו סכומים מדובר בהפרשי הארנונה הללו? רק ביישוב שלי, מתוך 4,000 דירות ביהודה ובשומרון שהממשלה לא נותנת למכור, מתוך 500 יחידות דיור לא מכורות, שהפסד הארנונה עליהן הוא בסדר גודל של כ-2 מיליון שקל. מנין תיקח רשות מקומית את התקציב של 2 מיליון שקל, כאשר עומדות מאות יחידות דיור ריקות מוכנות לאכלוס?

היו"ר י' עזרן:

אני רוצה להבין, זה מניעת רווחים או הפסד? אתה לא מספק שירותים, על מה אתה רוצה ארנונה?

רון נחמן (הליכוד):

לא רק שאני לא מספק שירותים. באמצע העיר – בצד אחד של היישוב יש גוש אורבני, בצד השני של היישוב יש גוש אורבני; באמצע יש כביש, יש דרך, יש חשמל, יש מים, יש ניקיון כבישים, יש כל השירותים הרגילים שרשות מקומית חייבת לתת. כאשר אומרים שמהיום והלאה לא רוצים לבנות למגורים באזור זה או באזור אחר, אני יכול להתווכח על זה ויכוח פוליטי כזה או אחר. אני לא מסכים

למדיניות הזאת. אבל מרגע שהממשלה נכנסה לנעליה של חברת בנייה, כאשר החברה הזאת מחויבת על-פי חוק לשלם ארנונה לרשות המקומית – ואותו דבר גם בבאר-שבע, בשדרות, בנצרת, במעלות, בקריית-שמונה ובכל מקום אחר שבו הממשלה בנתה בהתחייבויות רכישה – אני חושב שזה נוהל פסול. זו תופעה שנוגדת את הליכי המינהל התקין.

איך יכול להיות שממשלה נכנסת לנעליו של גורם פרטי כלשהו אשר חייב במיסוי, וכאשר היא באה במקומו, היא פוטרת את עצמה מהנטל הזה? אני בעד זה שהממשלה תפטור את עצמה מארנונה על מבנים כאלה, אבל שתיתן במקום זה יתרון חלופי לכסף. אי-אפשר להכות ראשי רשויות פעמיים. מצד אחד לומר להם: אתם לא תגבו ארנונה; מצד שני יהיו גירעונות ועכשיו נעשה הסדרים כאלה או אחרים.

הצעתי, ואני מקווה שהכנסת תקבל – לצערי, הוועדה לא אישרה את זה, ולכן נאלצתי להסתייג – שבאותם מקרים, ואני מצמצם את הבעיה ומסייג אותה כדי שלא לפגוע במקרו של הכלכלה בנושא הזה; חבר הכנסת אלי דיין, אני פונה אליך בתור יושב-ראש הקואליציה בכנסת, העליתי את ההצעה הזאת בוועדת הכספים, שבאותם מקרים שהממשלה רכשה דירות בהתחייבות רכישה, רכשה מהקבלנים, וזה יכול להיות בכל אזורי הארץ, בבאר-שבע, בדרום, בדימונה, באשדוד, בשדרות, באופקים ובכל מקום שבו נשאר מלאי דירות לא מכור, היות שעל-פי התחייבות הרכישה הדירות נעשו רכוש המדינה – באותו פרק זמן בין המועד שהממשלה רכשה את הדירות לבין המועד שהיא מכרה או השכירה אותן, בפרק הזמן הזה הממשלה תשלם לרשות המקומית את הארנונה. אחרת, איך ניתן שירותים? גם כשהבית עומד ריק צריכה המכונית לנקות את הכביש, החשמל דולק ברחוב גם כשהבית ריק. כשאתה לא גובה ארנונה מלאה, שליש לפחות מהסכום מחויב על-פי כל דין. מדוע תבוא הממשלה ותפטור את עצמה מהכול?

לכן, אני פונה ומחפש אינטגריטי. קודם דיברו על אמינות. שר החוץ דיבר על אמינות. בואו נעזוב את הפוליטיקה של הסכמי השלום והאמינות שם. אני מדבר על חוק ההסדרים. מדוע לא יקומו אנשי מפלגת העבודה ויגידו: חבר הכנסת רון נחמן אומר דברים של טעם. הרי אי-אפשר מצד אחד להכות ומצד שני לקחת. זה בלתי אפשרי לחלוטין. מדוע? מפני שיש רוב קואליציוני?

לכן, אני פונה אליך, חבר הכנסת אלי דיין, בתור יושב-ראש הקואליציה, וחבר הכנסת גדליה גל, אני פונה אליכם בפנייה של הרגע האחרון. מה שנקבע היום נצטרך לסחוב שנה שלמה. פניתי אליך והסברתי את הבעיה. יש פה עניין לא רק של צדק אלא של אמת מידה של מינהל תקין. לפני שאנחנו מעלים את הסעיף הזה להצבעה, הסעיף של הארנונה, שהמדינה פוטרת את עצמה ממנה, נתקן את הסעיף הזה, ובאותו מקרה שהמדינה רכשה דירות מחברות קבלניות, עד אותו תאריך שהיא מוכרת או משכירה אותן, הממשלה תישא במלוא נטל הארנונה ותיתן ליישובים שבתחומיהם מצויים אותם שיכונים את הכספים המגיעים להם בדין.

מדוע אני צריך לפנות לבג"ץ עם דבר כזה? מדוע בכל דבר ודבר נזקקים לשיפוטו של בית-המשפט העליון? האם הכנסת צריכה להכניס את עצמה לסד, שבכל דבר ודבר בית-המשפט העליון צריך לפסוק? מדוע לא נעשה את זה היום לפני ההצבעה?

אני פונה אליכם, חברי ממפלגת העבודה, מהקואליציה. זה לא עניין של אופוזיציה או קואליציה. זו שאלה של קומון-סנס, של יושר ציבורי. אני מבקש מכולם להתאחד.

אני פונה, קודם כול, לזרז את מכירת הדירות על-ידי הממשלה. דבר ראשון הם צריכים לעשות את זה.

הערה שנייה. חבר הכנסת אלי דיין, אתה יודע שאני מכבד אותך על תפקידיך הקודמים, בתור ראש העיר אשקלון ועל מה שעשית באשקלון ועל פעילותך בפורום ערי הפיתוח. איך אתה וחבריך במפלגת העבודה יכולים לבוא היום לכנסת ולומר כנגד פסיקת בג"ץ, שביטל את ועדת המנכ"לים, הלוא היא ועדת-שבס, ואמר שהיא עומדת בסתירה לחוק של הכנסת, שהוא חוק קיים, איך אתם מציעים היום לכנסת להצביע על חוק שבא להקפיא את חוק ערי ואזורי פיתוח עד 1997, כשהדרישה של כל פורום ערי הפיתוח במשך שנים היתה להפעיל לאלתר את חוק ערי הפיתוח. מ-1988, בכל שנה ושנה היתה דרישה להפעיל לאלתר את חוק ערי הפיתוח.

יש בג"ץ – לא פוליטיקה – שבא ואמר לבטל את החוק או לתקן אותו. האם להקפיא את החוק לשלוש שנים פירושו לתקן את החוק? עד כמה שאני יודע מהניסיון התלמודי שלי כבוגר הפקולטה למשפטים, אין זה תיקון מהותי, זה תיקון טכני. הדבר גם ייבחן בבג"ץ, אם מה שקבע בג"ץ לגבי ביטול או תיקון החוק נכנס בגדר ההצעה שאתם מציעים בחוק ההסדרים היום.

אלי דיין (העבודה):

אנחנו לוקחים ממס ההכנסה ונותנים את זה – – –

היו"ר י' עזרני:

תמו ההסתייגויות בנושא. אנחנו עוברים להמשך הסתייגויות שאחרי סעיף 9 לפרק ג'. ראשון המסתייגים – חבר הכנסת חיים אורון. בבקשה. אתם מכירים את הנוהל הקיים, לכל אחד זכות לנמק שתי הסתייגויות, ואחר כך זה חוזר, לפי רישום חברי הכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

והנוכחות.

היו"ר י' עזרני:

לא קיבלתי את ההערה הזאת. אני מצטער. מהנשיאות קיבלתי הוראה ברורה שאנחנו הולכים לפי סדר הרישום.

מיכאל איתן (הליכוד):

והנוכחות.

היו"ר י' עזרן:

זה ברור.

דוד מגן (הליכוד):

מה שחבר הכנסת איתן רצה לומר, שמי שלא נמצא לא יוכל לדבר.

חיים אורון (מרצ):

אני מבקש רק להבהיר לפרוטוקול, שההסתייגות אחרי סעיף 9, של חבר הכנסת גל ושלי, שעניינה השוואת קצבאות, תידון כאשר ועדת הכספים תסיים את הדיון בה, על-פי בקשת יושב-ראש הישיבה מהשבוע שעבר. לכן אנחנו עוברים עכשיו לדיון בסעיף 10. וכדי שכולנו נתכייל בדיון, חבר הכנסת רון נחמן, אתה הסתייגת לסעיף 17, שנדון עליו מחר. זה לא אסון. אבל נוצר בלבול.

היו"ר י' עזרן:

למה – – –

חיים אורון (מרצ):

אנחנו עוסקים עכשיו בסעיף 10. הנושא של הארנונה של משרדי הממשלה הוא סעיף 17. אני אומר את זה כי נוצר בלבול בין החברים.

היו"ר י' עזרן:

סליחה. חבר הכנסת אורון, אנחנו לא נצביע, אבל אנחנו חייבים ללכת לפי הסדר.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת עזרן – – –

היו"ר י' עזרן:

אדוני היושב-ראש.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, מכובדי וידידי, האמן לי שאני מנסה לעזור לך. אנחנו הולכים על-פי סדר הרישום שלך. אבל היות ששיבות הכנסת הללו מתנהלות על בסיס איזו מערכת מוסכמת בין חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת תיכון, חבר הכנסת גל ואנוכי – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

סליחה, זה לא בין חברי הכנסת, זה בין הקואליציה.

חיים אורון (מרצ):

– – – והאפוזיציה. נכון. אנחנו הולכים על-פי הנייר, שבדרך כלל הוא נכון. הכנסת נמצאת כרגע בדיון על סעיף 10, כי חוץ מההסכמים אנחנו צריכים לדעת איפה אנחנו נמצאים. אנחנו בראשיתו של פרק ד', שמספרו – – –

היו"ר י' עזרן:

אדוני, יושב-ראש ועדת הכספים, אתה נימקת את "אחרי ההסתייגויות לסעיף 9", או למעשה התייחסת לסעיף 10 בפרק ד'?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אנחנו אמורים לדון בפרק ד' – הטלגרף האלחוטי.

חיים אורון (מרצ):

נכון.

היו"ר י' עזרן:

טוב, אם כך, אנחנו נחזור אחר-כך לנושא שדולג עליו כעת.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אבל, אדוני היושב-ראש, זה לא סוד שחברים מנצלים את זכות הדיבור שלהם ככל שלבם יחפץ.

היו"ר י' עזרן:

אני שומע.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אתה מחזיק את הנייר הנכון. זה לא הנייר שבא אחריו.

היו"ר י' עזרן:

לא, הגענו כעת לסעיף 10 – פרק ד'.

חיים אורון (מרצ):

האמן לי, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר י' עזרן:

מה אתם אומרים כעת, רבותי? אני לא מבין מה אתם רוצים. מה השארתם לי פה? איזו ירושה?

חיים אורון (מרצ):

שום ירושה. אנחנו נמצאים עכשיו בהסתייגויות לכותרת פרק ד'.

היו"ר י' עזרני:

ואין על זה הצבעות.

חיים אורון (מרצ):

אין. ההצבעות תהיינה בסוף הפרק, אם ירצה השם. בעוד שלוש, ארבע, חמש, שש, שבע שעות. אני לא יודע מתי. אנחנו מצויים עכשיו בכותרת לפרק ד'.

בראשית דברי אני רוצה להתייחס לפרק עצמו, ואחר כך להקדיש את עיקר דברי לנושא שקרוב אלי. הפרק עוסק בהסדרה, שאני תומך בה, של החלל התקשורתי של מדינת ישראל, של הקצאת תדירים אלחוטיים.

כאשר היושב-ראש הציג את הפרק, הוא הסביר מדוע יש מקום לתמחר ולהתחרות על השימוש בתדירים. אנחנו, כמה חברי כנסת, הצענו בוועדה הצעה להחיל את הכלל הזה על כל המשתמשים, בכלל זה על מערכת הביטחון, משום שאני חושב שיש מקום לכך שכשמדובר בשימוש במשאב אנחנו נדע את מחירו, נדע את עלותו. גם אם נחליט שלא לגבות ממישהו, במקרה זה ממערכת הביטחון, את הסכום הראוי בעבור המשאב הזה, אנחנו נדע כמה הוא עולה.

אבל, חבר הכנסת איתן, אם אנחנו מדברים על תקשורת אלחוטית, ענייננו בקשב. כאשר אנחנו עוסקים בקשב, ענייננו בקשב דו-כיווני. אני רוצה לחזור לנושא שעסקנו בו גם בשבוע שעבר, עסקנו בו הבוקר במסגרת הצעת האי-אמון, וכרגע הוא באמת עיקרה של בעיית הקשב וההקשבה בחברה הישראלית.

חוזרים ומשמיעים את הטענה: אין לכם רוב. איך אנחנו יודעים?

רון נחמן (הליכוד):

מהטלגרף.

חיים אורון (מרצ):

איך אנחנו יודעים? על-פי הסקרים, על-פי ההפגנות, הסתובבנו ברחוב ואנחנו יודעים. כל הכלים הללו הם כלים נכונים, ראויים, שגוף פוליטי ישתמש בהם כדי להתווכח ולערער עמדה שונה, אגב של קואליציה או של אופוזיציה. החשש הגדול שלי הוא לא בתחום הזה. אגב, יש גם סקרים אחרים. יש גם אווירה שונה במקומות אחרים.

מיכאל איתן (הליכוד):

איפה? איפה?

חיים אורון (מרצ):

אני מציע לחבר הכנסת איתן שלא תיפול רוחו לחלוטין, כאשר יש סקר, אחרי לחיצות הידיים בין ראש הממשלה ליאסר ערפאת, ש-70% תומכים, וגם שלא יגבה לבו כאשר יתברר שתוצאות הסקר נמוכות יותר. יש אפשרות רבה שאם, כך אני מקווה, ייחתם הסכם במהלך הימים הקרובים, תוצאות הסקר ינועו עוד הפעם. חשוב לכולנו, לקואליציה, לאופוזיציה, לכל אחד בעמדתו, גם להיות קשובים ועירניים להלכי הדעת בציבור. אבל הנימוק הזה הוא לא במישור שאני מדבר בו עכשיו. הנימוק הזה בא לומר בעצם לממשלה: אין לכם מנדט, אין לכם סמכות לפעול כממשלה, משום שאנחנו יודעים שלא הרוב, שנבחן עכשיו בפעם ה-35 בבית הזה, הוא הרוב, הפרש של עשרה קולות בין הקואליציה לאופוזיציה, לא תוצאות הבחירות הן הרוב, לא הרכבה של הכנסת הזאת הוא הרוב. מהו הרוב? – יש לנו כלי אחר. אני יודע שחלק מכם משתמשים בנימוק הזה כנימוק לצורכי פולמוס. זה לגיטימי.

אני זוכר שכאשר התברר לפני הבחירות הקודמות שתומכים בעמדותינו, בעמדת מרצ, אחוז גדול יותר מאשר בא לידי ביטוי בפרלמנט, למשל בנכונות להידבר עם אש"ף, השתמשנו בנתון הזה. השתמשנו לא אחת בנתון, שלמעלה מ-25% ממי שמגדירים את עצמם כמצביעי ליכוד אמרו עוד בבחירות הקודמות, בקדנציה הקודמת: אנחנו בעד להידבר עם אש"ף. זה היה נימוק במישור הפולמוסי. זה היה נימוק במאבק על דעת הקהל. אם הוא הופך להיות נימוק בערעור על לגיטימיות של ממשלה לשלט – אזי אנחנו בעצם לא מתווכחים את הוויכוח הפוליטי הלגיטימי, אלא אנחנו מערערים תשתית ואבן יסוד, כשאף אחד לא יכול להיות אחראי מתי ואיך ישתמשו במסכת נימוקים כזאת במקומות אחרים, בנושאים אחרים.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת אורון – – –

חיים אורון (מרצ):

ברשות היושב-ראש, אני מוכן.

רון נחמן (הליכוד):

קודם תיקנת אותי לגבי סעיף 17, שדיבר על הארנונה. אני סברתי לתומי שאשמע דברים על הטלגרף.

חיים אורון (מרצ):

אהה, אתה רוצה להחזיר אותי לסדר-היום?

רון נחמן (הליכוד):

כן, כן.

חיים אורון (מרצ):

אני חושב שאני מדבר ממש במסגרת סדר-היום. איך היו אומרים במקומותינו? – השאלה איננה סדר-היום אלא סדר התקופה. אני עוסק עכשיו ממש בסדר-היום.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

תשאל אותו אם הוא יודע שהוא מדבר על סדר-היום, או שהוא לא יודע שהוא מדבר – – –

קריאה:

הוא יודע, הוא יודע.

חיים קופמן (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, שידורי הטלוויזיה לא נקלטים היטב באזור שלך. נראה איך אתה מתייחס לזה.

חיים אורון (מרצ):

אני מעדיף, בתוך מגבלת הזמן שיש לי, לדבר עכשיו על הנושא הזה. האמן לי, יש לי היום עוד 10-12 פעמים לעלות לכאן ולדבר.

היו"ר י' עזרן:

למה אתה מצפה ממנו, שיקרא פרק בתנ"ך?

חיים אורון (מרצ):

חשוב מאוד להעביר את המסרים באמצעות הטלוויזיה.

קריאה:

חיים קופמן (הליכוד):

אני מסכים, אבל אני לא מצפה. הייתי שמח מאוד.

חיים אורון (מרצ):

ידידי, חבר הכנסת קופמן, יכול להיות שגם אמלא את בקשתו של היושב-ראש באחת ההזדמנויות. אבל אני יודע מראש שבאשר לפריימריס, שיש לי עמדה לגביהם, הכלי הזה שמשדר אותנו עכשיו הוא מאוד מוגבל, כי חלק גדול מציבור המצביעים שאותו אני מייצג איננו קולט את השידורים הללו. אני מיצר על כך. אתם יודעים מה? – אני חושב שאם יתקבל החוק במתכונתו זאת ויהיו ערוצים אלחוטיים נוספים, יכול להיות שגם הקליטה תשתפר. אבל אני רוצה לחזור לעניין הקשב.

חיים קופמן (הליכוד):

חשוב – – –

חיים אורון (מרצ):

עניין הקשב נראה לי חשוב עוד יותר. אני רוצה לחזור למה שעסקתי בו.

היו"ר י' עזרני:

חבר הכנסת אורון, יש לך עוד דקה וחצי.

חיים אורון (מרצ):

יש לי עוד דקה וחצי. למרות העיסוק החשוב בנושא האלחוט, חשובה עוד יותר הטענה שהשמעתי כאן.

חברי הכנסת איתן, גור, רון וקופמן, הערעור על לגיטימיות של ממשלה לשלוט, ולא בוויכוח עם דעותיה, הוא גבול שכשעוברים אותו – ולא שאתם מתכוונים, אני יודע שאתם ארבעתכם לא מתכוונים – הוא מגיע לערעור על יכולת הממשלה להחליט, ומגיע לערעור על יכולת הממשלה לתת פקודות מסוימות. זה גם נותן בעיני משהו לגיטימציה לומר – והוא כבר אמר את זה – שממשלה כזאת אין לה סמכות להורות למי שחובתה להורות לו וסמכותה להורות לו הוראות מסוימות. אני מתכוון כמובן לדיבורים על סרבנות למלא פקודות מסוימות בשטחים.

רון נחמן (הליכוד):

האם יש חופש להפגין?

חיים אורון (מרצ):

לא רק שיש חופש להפגין, אני בעד זה שאנחנו נמתח את החופש הזה עד הגבול שהוא בשוליים של המדרכה, יורד אל הכביש. אבל לא בזה מדובר, ולא בזה עסקתי עכשיו. אני חוזר ואומר, האמירה הנשמעת גם כאן – ואני זוכר שחבר הכנסת מיכאל איתן, בליל רביעי, עסק בזה רבות – אין לכם רוב, אתם לא מייצגים, אין לה שחר. אני בטוח שיש לנו רוב, גם כאשר סוקרים את דעת הקהל. אבל מה שחשוב לצורך הדיון הזה עכשיו הוא, שרוב בחברה דמוקרטית נקבע רק בכלי אחד. וכל זמן שהרוב הזה מתקיים, חובה על כולם לקבל אותו, וחובה על כולם לקבל את הלגיטימיות שלו.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא כל החלטה.

חיים אורון (מרצ):

כל החלטה של המערכת הדמוקרטית.

היו"ר י' עזרן:

אבל עובדתית, חבר הכנסת, אנחנו מצביעים ומקבלים תוצאות של ההצבעה. למה הוויכוח?

חיים אורון (מרצ):

אם שמת לב, אני דווקא הלכתי הפעם לשיטתך, אדוני היושב-ראש, שיש מצבים שניתן בהם לשוחח, לאו דווקא בשביל לעמוד למבחן תוצאות ההצבעה. אין לי ספק לגבי תוצאות ההצבעה.

יש יתרון בדיון על התקציב, שיש זמן לשוחח, בלי המבחן המיידי של ההצבעה במליאה. לצורך זה ניצלתי את עשר הדקות שעברו, ואני ממשיך את הניצול הזה בעתיד.

היו"ר י' עזרן:

תודה שהרגשת שעברו עשר הדקות.

תודה לחבר הכנסת אורון. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת אפרים גור.

חבר הכנסת מיכאל איתן, יש לאדוני שש הסתייגויות, ינמק כעת שתיים מהן במסגרת עשר דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר, אדוני היושב-ראש.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאוד לא רציתי לחזור פעם נוספת לנושא המדיני ולוויכוח על הדמוקרטיה ולמהות הוויכוח שאנחנו מנהלים. רציתי לעסוק דווקא בנושאים כלכליים, אבל לאחר דבריו של חבר הכנסת אורון, איני יכול שלא להביע תמיהה, לפחות במובן הזה, שהוא וחבריו אמרו פעם אחר פעם, שאם הם יקבלו פקודה להוציא ערבים ממקומות מגוריהם ולהעביר אותם למקומות אחרים, הם יפרו את ההוראה, גם אם היא תעבור על-ידי רוב בכנסת.

ואני יכול לומר בעניין זה, שהדמוקרטיה האמיתית אינה סובלת את המשפט המוחלט הזה, שכל החלטת רוב צריך לקבל. זה לא אומר בהכרח, שלא צריך לכבד החלטות רוב, אבל אין מוחלטות. צריך להיות תמיד איזון בין עקרונות שונים, צריך להיות איזון בין צרכים שונים, בין נסיבות שונות, ואנחנו, כחיות דמוקרטיות, בהחלט חייבים לכבד את החוק, את הכרעות הרוב, תוך מתן אוטונומיה לכל אחד ואחד מאתנו, גם כפרטים וגם כקבוצות, לפעול ולכבד את החירות הזאת של הפרט לפעול על-פי החלטותיו שלו. בסופו של דבר, הדמוקרטיה מקדשת את חירות הפרט, והפרט מוסר את סמכויותיו ומגביל את חירויותיו, ככל שהוא צריך למסור אותן, על מנת שהשלטון, הממשל, יוכל לקיים חיים מאורגנים, אבל במידה.

לאחר הערות אלו, אני רוצה להתייחס לסוגיה שקשורה גם היא בתפקוד הממשלה. חבר הכנסת אורון שואל: מאיפה אני יודע שאין להם רוב? אני יודע. אנחנו מרגישים את זה. בטונים שלו מרגישים שגם הוא יודע. למה אנחנו צריכים ללכת רחוק, יצחק רבין אמר, שהוא מרגיש שיש נסיגה משמעותית בתמיכת הציבור במדיניותו. כל מי שיוצא לצמתים – ואני מזמין את חבר הכנסת אורון להצטרף אלי בכל יום שישי – נוכח לדעת, שכמעט כל מכונית צופרת, וחלק שאינם צופרים – מרימים את האצבע. ובאמת, מתוך שש-שבע מכוניות, יש גם אחד שמתנגד. אבל אנחנו רואים את זה. הם משקפים את דעת הקהל. מדוע? כי הממשלה הזאת נכשלה בתחומים רבים, לא רק בנושא המדיני.

היא נכשלה גם בנושא החברתי. אנשים שלה מוקיעים אותה, אנשי קואליציה אומרים, שהממשלה הזאת איננה מסוגלת לפתור את בעיות העוני. הממשלה הזאת נכשלה בנושאים הכלכליים. הממשלה הזאת נכשלה בנושאים החקלאיים בכל הארץ. אנחנו ראינו את השלטים: "הליכוד נתן – המערך לקח". הממשלה הזאת נכשלה. אפילו גשם היא לא מביאה. שנת בצורת. אפילו גשם היא לא יודעת להביא.

מילא שהממשלה לא יודעת להביא גשם; בסדר, אינני יכול לדרוש ממנה יותר מדי. אבל לפחות תשמרו על מעט המים שנשארו לנו.

היו"ר י' עזרן:

היו שיטפונות בנגב, חבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

לפחות תשמרו על מעט המים שנשארו לנו. הממשלה הזאת נכשלת כישלון היסטורי באשר לשמירת המים. ואנחנו דנים עכשיו בנושאים תקציביים ובנושא החקלאות. אני פונה לאנשי הממשלה הזאת: תנו לנו דוח על אחת הבעיות הקשות והחמורות של מדינת ישראל – מצב המים. מה עושה שר החקלאות של הממשלה הזאת? מוריד את מחיר המים לחקלאות. בשביל מה, על מנת שלא יהיו לנו מים לשתייה בסופו של דבר? איזו אחריות זו, שלא לשמור על מצב המים? אני כבר לא מדבר על מה שעלול לקרות כתוצאה ממסירת מקורות המים לידיים זרות. אבל אפילו המים שיש לנו כאן, איך אנחנו מכלכלים את מעשינו לגביהם?

אני רוצה להתייחס לאחת השערוריות הגדולות ביותר, שאין להן שום הצדקה ושום היגיון, של בזבז מים. אני טוען שמשרד החקלאות ושר החקלאות נוקטים מדיניות שמחייבת בזבז מים. הוא מכריח חלק מהציבור לבזבז כמויות אדירות של מים, ואני אסביר את דברי.

מחיר המים בכל מדינת ישראל הוא מחיר אחיד.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת איתן, לא דיברת על יישובי ההר.

מיכאל איתן (הליכוד):

דיברתי. אבל אני לא מדבר כרגע על ההיבטים המדיניים, אני מדבר כרגע על ההיבטים הכלכליים. ואני רוצה להסביר: מחיר המים בכל הארץ הוא מחיר אחיד, ויש היטל איזון, מאחר שלהוביל מים לנגב זה יקר מאוד, ועלותם הכלכלית של המים בנגב יקרה מאוד. אם אדם היה צריך לשלם את עלות המים המובלים מהכינרת בצפון עד לאזור הנגב, מחיר המים האלה היה יקר מאוד. ואם אותו אדם, בדרך כלל קיבוץ או מושב, צריך את המים האלה על מנת לגדל גידולים חקלאיים, הוא לעולם לא יכול היה, לו היה צריך לשלם את מחיר המים הריאלי, לקבל אותו חזרה במחיר המוצר, ולא יכול היה להתפרנס. לכן באה הממשלה ואמרה: מאחר שאנחנו צריכים נוכחות של יהודים בנגב, שיגורו שם, ואנחנו חייבים לתת להם אמצעי ייצור, ניתן להם את המים במחיר שעולים המים בכל מקום בארץ.

מה קורה כתוצאה מההחלטה הזאת? בנגב יש תנאים אקלימיים טובים לגידולים מסוימים. אותו קיבוץ או מושב, כאשר באים אליו ואומרים לו: קח מים מסובסדים, המים יעלו לך בזול – הם מגדלים אותם גידולים בתנאים האקלימיים הטובים של הנגב, ומוכרים ומרוויחים. אבל מה בעצם קרה פה? אנחנו מוכרים את הגידולים האלה בהפסדים גדולים, כי הממשלה בינתיים מסבסדת את מחיר המים.

מה היא ההצעה שלי? אני אומר: בואו נבדוק דבר פשוט. נגיד שבמושב או ביחידה חקלאית מסוימת בנגב, עלות מחיר המים, הסבסוד של הממשלה בכל שנה שווה ל-100,000 שקלים. כל שנה ניתן להם שיק בסכום של 100,000 שקלים ונגבה מהם את עלותם הריאלית של המים. מה יקרה? אספת הקיבוץ תתכנס והיא תוכל להחליט: אנחנו רוצים להמשיך באותם גידולים שהיו. ניקח את השיק בסך 100,000 שקלים שקיבלנו, נחזיר אותו למי שמספק לנו את המים, זה מחיר סבסוד המים ואז לא קרה דבר, לא הרענו את תנאיהם. אם הם רוצים להמשיך לעבוד בחקלאות, הם ימשיכו וירויחו, תוך כדי שימוש בשיק הזה שהם קיבלו כסובסידיה, שמקובל על כל עם ישראל שצריכה להינתן להם.

אבל הטענה שלי היא, שאם במקום לתת להם מים בזול ייתנו להם מים במחיר העלות ושיק שמסבסד את מחיר המים, יכול להיות שיהיה להם שיקול אחר. יגידו: מאחר שיש לנו שיק של 100,000 שקלים, אנחנו לא חייבים להשקיע מאמץ דווקא בחקלאות. אולי עם השיק הזה יהיה לנו יתרון דווקא בפיתוח תיירות. אולי אנחנו יכולים להכניס את השיק הזה, נצמצם את החקלאות ונעשה דברים אחרים. אבל יהיה להם חופש להחליט, ואז יכול להיות, או ב-90% מהמקרים לדעתי, הם ישתמשו בסובסידיה הזאת למטרות אחרות. הממשלה תוציא אותה הוצאה, אבל במשק המים יישארו עוד כמויות של מים ויהיה שימוש רציונלי במים.

היום, בגלל כל מה שהממשלה הזאת עושה, כיוון שהיא מסבסדת את מחיר המים, היא יוצרת מצב לא טבעי, לא הגיוני, בכך שהיא מחייבת את האנשים, אם הם רוצים להתפרנס, אך ורק ליהנות מהסובסידיה של המים. הם מבזבזים מים והם מגדלים גידולים שאין להם עלות ריאלית, כי מחיר המים מסובסד, ואין להם אפשרות ללכת לשום כיוון אחר. אז גם הכלכלה נפגעת, ויותר גרוע מכך, פשוט אנחנו מחייבים אנשים לבזבז מים על מנת להתקיים.

אני לא יכול להבין את הדבר הזה, איך המדינה שלנו ממשיכה עם זה כאשר יש מצוקה כל כך גדולה של מים. יש לזה רק הסבר אחד, והוא ההסבר הפוליטי. יש לנו שר חקלאות שאינו מעוניין שאותן

משפחות, שיכולות להתפרנס מדברים אחרים, יתפרנסו מדברים אחרים. הוא רוצה שהם ימשיכו להיות בחקלאות, כי הוא מייצג את הממסד החקלאי, והממסד החקלאי הוא אחד הממסדים הגדולים ביותר והחזקים ביותר; יש לו לובי חזק בכנסת ואותם לא מעניין כלל מה קורה בתחום המים במדינת ישראל. אותם מעניין רק איך הם שומרים, לא על החקלאות ולא על החקלאים, אלא איך הם שומרים על כך שהאנשים יהיו תלויים בהם. לכן הם לא ייתנו למושבניקים וגם לא לקיבוצים לעבור לענפים אחרים. הם רוצים שאלה יישארו בענפי החקלאות, שיישארו צמודים למים, כי על-ידי זה שהם מנתיבים להם את יכולתם להתקיים ממחיר המים הם יכולים כל הזמן לשלוט בהם ולקיים את הממסדים שלהם.

בעניין זה אני אומר, שהגיעה העת לתת לאנשים להחליט באופן חופשי אם מגיעה סובסידיה לאותו קיבוץ או לאותו מושב בנגב. מגיע לו סיוע, שייתנו לו את חופש ההחלטה לגבי השימוש בסיוע הכספי. רוצה להשתמש בסיוע הכספי לצריכת המים, יעשה את זה מרצונו וימשיך בגידולים חקלאיים. ימצא שימושים יותר כלכליים, יותר יעילים, ואין ספק שהוא ימצא כאלה, יוכל להרוויח יותר, יתפרנס טוב יותר, ולמען השם נחסוך מים ולא נעשה מה שעושה שר החקלאות הנוכחי – מפטר נציב מים שדואג למים ומוריד את מחירי המים לחקלאות. אין גשם מהשמים, אנחנו מתנהגים כאילו אנחנו נמצאים באיזו מדינה שיש לה מאות מילימטרים של גשם בשנה, והסוף יהיה עגום מאוד אם לא נשים קץ למחדל החמור בנושא המים בישראל.

היו"ר י' עזרן:

הבהרת טוב מאוד את עצמך. תודה רבה, חבר הכנסת איתן. אחריו – חבר הכנסת הרב יוסף בא-גד.

סילבן שלום (הליכוד):

מי אחריו?

היו"ר י' עזרן:

אדוני עדיין רחוק מאוד.

סילבן שלום (הליכוד):

אני יודע, אבל – – –

חיים קופמן (הליכוד):

מה זה רחוק מאוד?

היו"ר י' עזרן:

כמעט לפני הסוף. למעשה בדיוק אחד לפני הסוף.

סילבן שלום (הליכוד):

בגלל האל"ף-בי"ת, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

אני לא מאשים אותך, אבל מה לעשות? אי-אפשר כעת לשנות את השם.

חיים קופמן (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, אתה היית גם מורה, נכון?

היו"ר י' עזרן:

כן.

חיים קופמן (הליכוד):

אני יודע שיש מורים שמתחילים מאל"ף עד תי"ו ולפעמים גם עוברים מתי"ו אחורה. למה אתם מקפחים אותנו?

היו"ר י' עזרן:

אנחנו נשתדל לראות איך לעשות דבר והיפוכו, אף שאנחנו חיים כל הזמן במהפכות.

יוסף בא-גד (מולדת):

המזכירות קובעת את זה, לא היושב-ראש.

היו"ר י' עזרן:

בהחלט. אדוני חבר הכנסת הרב בא-גד, אנא ממך. חבל על הזמן.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אתה ממהר לאיזה מקום?

היו"ר י' עזרן:

אני לא ממהר, חבר הכנסת הנכבד והיקר. אני רוצה שיכבדו את מסגרת הזמן. זו זכותי ואבקש ממך מאוד לעזור לי, וביכולתך לעזור לי.

דן תיכון (הליכוד):

חשבותי, אדוני, שלא היית בשבוע שעבר. הצטערתי שלא היית.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אני מודה לך מאוד על הגעגועים הנפלאים שלך.

יוסף בא-גד (מולדת):

ברשות כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת המעטים הנוכחים, אנחנו עוסקים בתקשורת, ואני בעד הגבלות על התדרים באוויר. אף שנאמר, השמים שמים לשם, יש היום התעלות שמימית, התדרים שולטים בנו וכל מי שמשתמש בתדרים יודע איזה בלגן, אילו הפרעות ואיזה אי-סדר קיימים בצורה מעצבנת ומפריעה. לכן אני בעד כל פרק ד' בחוק, אתמוך בו, ואני חושב שהוראות החוק חייבות לחול על כולם.

אבל שכחתם גופים מתנדבים. יש במדינת ישראל יצירה נפלאה, שצריכה להיות חיקוי לכל העולם. גופים יהודיים מתנדבים, כדוגמת "יד שרה", ארגון הצלה, עזרה למרפא – – –

דן תיכון (הליכוד):

למה אתה חושב ששכחנו? ברצינות, למה אתה חושב ששכחנו?

יוסף בא-גד (מולדת):

כי זה לא מופיע.

דן תיכון (הליכוד):

מאיפה אתה יודע שזה לא מופיע? אני אומר לך – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

סליחה, למדתי את החוק.

דן תיכון (הליכוד):

תסלח לי, זה לא החוק. החוק הוא בלבן.

יוסף בא-גד (מולדת):

יש לי גם הלבן.

דן תיכון (הליכוד):

אני מודיע לך שלא רק שלא שכחנו אלא מסדירים את העניין הזה.

יוסף בא-גד (מולדת):

יפה. אני מודה לך בעבור התיקון. אם מסדירים, ברוך שכיוונתי לדעתכם, ואני חושב שאותו חוק שיחול על כוחות הביטחון חייב לחול גם על גופים מתנדבים לצורכי חירום.

דן תיכון (הליכוד):

תרשה לי שוב להעיר לך. אותו חוק חל על הכול. אני מסכים אתך שהאגרה שתושט על הערוצים האלה חייבת להיות מוטלת גם על כוחות הביטחון. לצערי, נשארתי במיעוט בעניין הזה.

יוסף בא-גד (מולדת):

טוב. אני חוזר ואומר שאני בעד שיהיה חוק לכוחות הביטחון ולארגוני המתנדבים.

היות שאנחנו עוסקים בארגוני מתנדבים והיות שזכינו ליושב-ראש ישיבה שהוא רב בישראל, תרשו לי לדבר על תקשורת שבועית – פרשת השבוע. הופיע בעיתון מצרי, ואני מראה זאת מתוך ספרי "נחלי יוסף": ישראל חייבת למצרים 40 מיליארד דולר תמורת יציאת מצרים. נאמר בפרשה: ושאלה אשה משכנתה כלי כסף וכלי זהב. באים היום המצרים ואומרים: שאלתם מאתנו כלים, תחזרו לנו 40 מיליארד. אין לי זמן להשוות את זה. כך בעיתונות וכך בתקשורת.

אבן-עזרא שואל שאלה מחרידה: וכי אבותינו גנבים היו? עצם השימוש במלה הזאת על-ידי האבן-עזרא, "יש מתאוננים ואומרים, כי אבותינו גנבים היו ואלה הלוא יראו כי מצווה עליונה היתה – – –", ואין טעם לשאול למה, "כי השם ברא הכול ונתן עושר למי שירצה ויקחנו מידו ויתנו לאחר – – –"; אין זה רע, כי הכול שלו. זאת תשובת האבן-עזרא. הוא אומר: אבותינו לא גנבים, אלא זו מצווה עליונה מהקדוש-ברוך-הוא.

אבל התשובה הזאת לא מספקת מפרשים אחרים. אומר הרשב"ם: "כתיב 'ונתתי את חן העם' – שהמצרים נתנו במתנה גמורה וחלוטה וזו תשובה לאפיקורסים". ליהודי אין קושיות. לאפיקורס יש בעיות, ולכן נותנים לו לפעמים תשובה. לנו יש אמונה תמימה בקדוש-ברוך-הוא.

אומר הספורנו: "אף-על-פי שתקבל מהם צריך השאלה – – – הנה תיקנו הכול אחר כך ברודפם אחרים – – – כדין שלל במלחמה". תארו לכם שהמצרים יבואו ויגידו לנו: תחזירו לנו את כלי הנשק ממלחמת ששת הימים. אנחנו נגיד להם: סליחה, היתה מלחמה, אתם לא הייתם צריכים לצאת להילחם, נלחמתם, היום זה שלנו. הם שאלו ברשות, אחרי זה היתה מלחמה, המצרים רדפו אחריהם וזה שלל מלחמה.

הגמרא במסכת סנהדרין דף צ"א עמוד א' מספרת שהטענה הזאת חזרה. שוב באו בני מצרים לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון. הם אמרו לו: אדוני, היהודים גנבו. הם שאלו כלי כסף וכלי זהב והם חייבים להחזיר.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת בא-גד, עליך לסיים. אני מאפשר לך עוד דקה לפנים משורת הדין.

יוסף בא-גד (מולדת):

אבל היתה הפרעה של חבר הכנסת דן תיכון.

היו"ר י' עזרן:

אני אשם שאתה עונה לו? אבל בבקשה, ימשיך אדוני.

יוסף בא-גד (מולדת):

כן, אני אכבד את בקשתך.

אמר גביהא בן-פסיסא: תנו לי רשות ואני אלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס. אני אלך ואתן תשובה למצרים. הוא הלך ונתן תשובה. אמר להם: מאיפה אתם דורשים את הכסף בהסתמך על התורה? אף אני אביא לכם ראיה מן התורה שנאמר: "ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלושים שנה וארבע מאות שנה". אתם רוצים את הכלים ששאלנו, תנו לנו תשלום שכר עבודה עבור ארבע מאות שלושים שנה. בדקו ולא מצאו תשובה. מייד הניחו שדוניהם כשהן זרועות וכרמיהם כשהן נטועות וברחו. ואותה שנה שנת שביעית היתה.

סילבן שלום (הליכוד):

ומה כל זה קשור לטלפון ולטלגרף?

היו"ר י' עזרן:

הוא מסיים.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מסיים, תן לי לגמור.

גם השנה שנת שביעית, ומשום מה יש עצירת גשמים בגלל עוונותינו. יהי רצון שהקדוש-ברוך-הוא יעשה לנו נסים תקציביים כאלה – – –

היו"ר י' עזרן:

ותהיה תקשורת יעילה.

יוסף בא-גד (מולדת):

יהי רצון שנזכה לנסים בשנת השביעית ולא ניכנע לכל מחשבות הגויים. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

אבל אני יכול לומר כרבי חנניה בן עקשיא, שעוד לא סיימנו לומר קדיש אחרי לימוד.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת בא-גד, אתה מפתיע אותי לטובה.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, חבר הכנסת דן תיכון, ירשה לי אדוני. הוא ירד מן הבמה והוא כבר טען שלקחת מזמנו שתי דקות. כך הוא טען, ואני אמרתי לו שאשמתו היא שהוא משיב לך. כעת משירד, אין מה לעשות.

דן תיכון (הליכוד):

אתה הפתעת אותי לטובה לא בציטטות שמסרת אלא בהתייחסות שלך. לא שאני מסכים אתך, אבל

יוסף בא-גד (מולדת):

אתה רואה שאני שם לב לפרטים.

היו"ר י' עזרני:

חברי הכנסת דן תיכון ויוסף בא-גד, נא להמשיך בבית-המדרש ולא כאן. תודה.

חבר הכנסת אפרים גור, בבקשה, במסגרת של עשר דקות, ואצלי יישארו חמש הסתייגויות בפיקדון, עד שנסיים את הסבב הראשון ושוב נחזור.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הממשלה הזאת ראויה לאי-אמון לא רק בשל מחדליה בתחום המדיני והביטחוני, אלא בשל אוזלת-ידה המוחלטת בנושא העלייה והקליטה.

הכישלון הגדול והצורב ביותר של הממשלה הזאת בתחום זה הוא בכך שהיא דחתה וקברה את נושא העלייה והקליטה, ובעצם את העולים, אל מעמקי האטימות שהיא מגלה כלפי עשרות אלפי משפחות עולים, שמרביתם הפכו לאוכלוסיית המצוקה של ישראל.

אוירת הקליטה שניכרה בכל פינה במדינת ישראל אך לפני שנתיים-שלוש שנים נעלמה כלא היתה. האם מישהו משרי הממשלה עדיין זוכר איזו התרגשות של שמחה אחזה את אוכלוסיית הארץ לנוכח מאות אלפים שהובאו לישראל ברכבות אוויריות? האם מישהו זוכר את עוצמת הדמעות שזלגו מעיניהם של אזרחי ישראל וכתוצאה מזה הביאו לשיעורי התנדבות והתגייסות כמעט של כל אזרחי ישראל לטובת האחים ששבו לגבולם?

אולי הדבר הפרדוקסלי שמצביע על האטימות שאני מדבר עליה נעוץ בכך שהממשלה הזאת, במשך שנה וחצי של קיומה, הקדישה רק ישיבה אחת, או יותר נכון חצי ישיבה, לנושא העלייה והקליטה. מדוע חצי ישיבה? משום שהיא הסתפקה בישיבה האחת הזאת כדי לשמוע את שר הקליטה, שר השיכון וכמה נוגעים בדבר. אבל היא לא קיבלה החלטות, להוציא ההחלטה שהיא תשוב לדון בנושא במועד מאוחר יותר. המועד הזה טרם הגיע.

זה, אדוני היושב-ראש, קורה בשעה שלפחות מבחינה הצהרתית ומבחינת קווי היסוד של הממשלה, נושא העלייה והקליטה נמצא במקום שני בסדר העדיפויות, לאחר נושא השלום. בפועל, כפי שאמרתי, כל אוירת העלייה והקליטה במדינת ישראל נדחקה אל שולי השוליים של ההתייחסות. הדבר בא לידי ביטוי כאמור גם בהתייחסות הממשלה, בכך שהיא לא הקדישה יותר מאשר חצי ישיבה לנושא הזה.

כאשר אני מדבר על הכישלון הצורב של הממשלה, אני מתכוון לכך, שבניגוד לציפיות שהממשלה יצרה, העלייה למדינת ישראל לא גברה. נהפוך הוא, לפי כל הסימנים, העלייה במספרים האבסולוטיים, בייחוד ממדינות חבר-העמים, נמצאת בנסיגה ובצמצום.

כאשר אני מדבר על הכישלון של הממשלה, אני מתכוון לכך שבמצב של היום, על כל יהודי שמגיע למדינת ישראל יהודי אחר מהגר למדינה אחרת, בעיקר לארצות-הברית, גרמניה, שבדיה, קנדה, אוסטרליה ומדינות אחרות. זה אומר ש-50% מן היהודים שעוזבים את חבר-העמים לא מגיעים לישראל. זה אומר שעל כל 80,000 יהודים שמגיעים לישראל בכל שנה, 80,000 יהודים אחרים בוחרים גולה אחרת על פני מדינת ישראל. זה אומר, שאם הקצב הזה יימשך, הרי במשך עשר השנים הבאות ישראל והעם היהודי יאבדו כ-800,000 יהודים, שיבחרו לגור במקום אחר ולא להגיע למדינת ישראל. זה אומר שישראל תאבד את ההזדמנות ההיסטורית הבלתי-חוזרת שנקרתה על דרכה להעלות לכאן מאות אלפים של יהודים. זה אומר שישראל, לצרכים הכלכליים, הביטחוניים, הדמוגרפיים והלאומיים שלה תאבד את ההזדמנות להביא לכאן עוד כמיליון אנשים.

אדוני היושב-ראש, זה אומר שאנחנו מאבדים לא רק כמיליון ישראלים שלא יבואו לכאן, אלא אולי – והסיכוי לכך הוא גדול – העם היהודי יאבד כמיליון מבניו, משום שהיהודים שעוזבים את ארצות חבר-העמים הם ברוב המקרים נעדרי תודעה ציונית, לאומית, דתית, יהודית.

אני מציין זאת בצער, משום שהדבר הזה נכפה עליהם. משום שבברית-המועצות לשעבר היתה מדיניות של הכחדת כל סממן יהודי, תרבותי, דתי, ציוני, בניסיונם להטמיע את כל עמי ברית-המועצות, ובמיוחד את היהודים, בתרבות הסובייטית.

כאשר יהודים אלה מגיעים לגרמניה, עם כל הפרדוקס והאירוניה, ואפילו כאשר הם באים לארצות-הברית, שבה יש קהילות יהודיות מאורגנות, אין כל תקווה ששם היהודים הללו יתוודעו לדת היהודית, למסורת היהודית, לתרבות היהודית, ועל-ידי זה ישמרו על זיקה למדינת ישראל ולעם היהודי. אולי חלק מהם ישמרו על כך, דור אחד, שני דורות. ומה יקרה אחרי זה?

אדוני היושב-ראש, כשאני מדבר על הכישלון של הממשלה בתחום של ביטול כל אווירת העלייה והקליטה, אני מתכוון גם לכך, שלמרות מה שקרה בשבועיים-שלושה שבועות האחרונים ברוסיה, הגדולה שברפובליקות של ברית-המועצות לשעבר, עם עליית כוחן של המפלגות הלאומיות והניאופאשיסטיות, עם עליית כוחן של המפלגות הקומוניסטיות, הידועות בשנאתן לזרים בכלל וליהודים במיוחד, שמצהירות בריש גלי שיש לסלק ויש להרוג את "היהודים החזירים", ואני מצטט את הביטויים של חלק מהם, ושכל העולם המערבי, ובכלל זה ארצות-הברית של אמריקה, חרד לנוכח מה שצפוי שיקרה ברוסיה – הממשלה שלנו שותקת, כאילו הדבר לא נוגע לה, כאילו הדבר לא נוגע או עלול להיות נוגע לכ-1.5 מיליון יהודים, ואולי יותר, שחיים ברחבי רוסיה וברחבי מדינות חבר-העמים. אפילו ישיבה אחת היא לא מוצאת לנכון להקדיש לנושא. ואני שמח על הודעתו של יושב-ראש הכנסת מן השבוע שעבר, שכנסת ישראל כן תייחד דיון בראשית ינואר לנושא שעלול להיות מסוכן לעולם כולו, ובכלל זה ליהודים.

כאשר אני מדבר על הכישלון של הממשלה בתחום הזה, אדוני היושב-ראש, אני מתכוון גם לכך שמרכיבי הממשלה הזאת – – –

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת גור, אתה לא מביא עובדה אחת שמוכיחה את מה שאתה אומר. אתה מדבר ומדבר, ולא מביא עובדה אחת להוכחת דבריך. אדוני היושב-ראש, אם לא היתה לי עכשיו ישיבת סיעה, הייתי מבקש לענות לו.

היו"ר י' עזרן:

יש לך הערה, היא נשמעה. תענה לו אחר כך. זו זכותך. אתה רשום.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת טמקין, הערת, ואתה יודע מה עשית? אתה הולך לישיבת סיעה, והשארת לי ירושה של איחור, מפני שהוא יצטרך לענות לך. זה מה שקורה. אתה ממחר, ואני יושב פה.

בנימין טמקין (מרצ):

אבל תדרוש ממנו עובדה אחת.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת טמקין, אינני יכול לדרוש. אנחנו דנים כעת בנושא התקשורת של "בזק". כידוע לך, עם ישראל מדבר הרבה בטלפון, על כל מיני נושאים. אז חבר הכנסת גור מנצל כעת את ההזדמנות הזאת לדבר על מה שלבו חפץ.

אפרים גור (הליכוד):

מספר המובטלים בקרב העולים ברביע השלישי של 1993 – והיום יש אפילו פרסום בעיתון "הארץ" – גדול יותר מאשר ברביע השלישי של 1992, 46,000 מובטלים ברביע השלישי של 1993, לעומת 42,000 ברביע השלישי של 1992. אתה מוזמן לקרוא את הנתון, לא שלי, של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. העוני בקרב העולים, חבר הכנסת בני טמקין, אף שבמספרים אבסולוטיים במידה מסוימת ירד, כי הוותק גדל –

בנימין טמקין (מרצ):

אפרים גור (הליכוד):

— – ביחס למספרם של העולים מול האוכלוסייה הכללית. אתה יודע מדוע ממדי העוני בשנה הזאת גדלו בכלל בישראל? משום שעשרות אלפי עולים חדשים הצטרפו לאוכלוסיית ה"עילית" הזאת, של העניים במדינת ישראל. העולים תרמו את התרומה העיקרית להרחבה של פערי העוני במדינת ישראל ומספר העניים במדינת ישראל. ברשותך, יותר מאוחר, בעת ההסתייגויות הנוספות, אגע אחד לאחד בכל נושא, ואני מצפה ממך שאתה תבוא לכאן ותשמיע מה הם הדברים בתחום קליטת העלייה שהממשלה הזאת, שאתה אחד ממרכיביה, השיגה. אני אשמח מאוד לשמוע. תודה.

בנימין טמקין (מרצ):

בסדר גמור. אני מתנצל שעלי ללכת.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת אפרים גור. חבר הכנסת אלי דיין – איננו. חבר הכנסת אברהם הירשזון, בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, היום החלה שביתת המרצים באוניברסיטאות, ללא קביעת תאריך סיום להפסקת השביתה. ומאחר שתקציב המדינה הוא תוכנית העבודה של הממשלה במשך השנה, אני אתייחס בקטע הזה של דברי לנושא השביתה באוניברסיטאות.

היום החלה השביתה, והפעם, אדוני היושב-ראש, ללא הגבלת זמן. מאבקם של המרצים להעלאת שכרם הוא לגיטימי, בדיוק כמו מאבקם של עובדי מפעל "עוף טוב" בבית-שאן, המתחננים שהמפעל שעבדו בו 30 שנים לא ייסגר, וברוך השם הוא לא נסגר, או מאבקם המתחדש של עובדי החברות הממשלתיות, החוששים, במידה רבה של צדק, כי הדרך שבה מבקשת הממשלה להפריט את החברות תשלח אותם הביתה.

קודם כול, ראוי לציין עובדה מעניינת. בשנים האחרונות, כל השביתות המתקיימות באוניברסיטאות מתקיימות על-ידי המרצים. גם מאבקם של המרצים בתחילת שנת הלימודים האקדמית, לפני כשלושה חודשים, קדם לפתיחת שנת הלימודים. את הסטודנטים לא שמענו. אך לא בכדי. שרי החינוך הקודמים, יצחק נבון וזבולון המר, הצליחו להנהיג שיטה כלכלית וחברתית צודקת להעלאת

שכר הלימוד באוניברסיטאות, כך שלמעשה אין לסטודנטים סיבה להפסיד ימי לימודים יקרים בגין מאבק על שכר הלימוד.

לא כך המרצים. גם השבוע, ערב פריצת שביתת האזהרה שלהם, הם נתנו ביטוי כואב לתחושתם כי הממשלה מזלזלת בהם. אף שההודעה על השביתה הצפויה נמסרה זה כבר לגורמים המתאימים בממשלה, אמר ביום ראשון לפני שבוע יושב-ראש המועצה המתאמת של ארגוני הסגל האקדמי, פרופסור עמוס קומורניק, כי בסוף השביתה לא התקיימו כל מגעים בין נציגי המרצים לבין נציגי ועד ראשי האוניברסיטאות והממשלה.

שכר המרצים בישראל הוא בעייתי, קודם כול משום שאין הוא מעיד על מדיניות ממשלתית מכוונת ומוצהרת לגיוס הטובים להוראה ולמחקר באוניברסיטאות. כבר ראינו, בעניין שכר המורים והגננות, כי כאשר הממשלה רוצה, היא מסוגלת לקבל החלטה אמיצה ולשפר את שכרם ב-25%, יותר מכל סקטור אחר במשק. החשש שמא תוספת שכר זו שניתנה למורים תבעיר אש של קנאה בכל הסקטור הציבורי, התבדה. הציבור הבין כי היתה זו בושה לחברה הישראלית כולה שמורה מוסמכת, שבידיה הפקדנו את חינוך ילדינו, תשתכר 2,000-2,200 שקלים לחודש, ואף פחות מכך.

נראה כי גם שכרם הממוצע של המרצים באוניברסיטאות טעון בדיקה ממשלתית, אובייקטיבית ויסודית. המרצים טוענים כי שכרם הממוצע של חברי הסגל הבכיר באוניברסיטאות נמוך מזה של בעלי תפקידים בכירים במשק. לדבריהם, שכרם הממוצע של המרצים ברבעון העליון של הסגל האקדמי הוא 6,700 שקל ברוטו. מרצה בראשית עבודתו משתכר 4,043 שקלים ברוטו בחודש. לא אלאה אתכם, רבותי חברי הכנסת, בטבלאות השכר של המרצים, אך דומני כי הכנסת זכאית לקבל תשובה מוסמכת מהממשלה ומשר החינוך והתרבות, בעצמו איש סגל אקדמי בכיר לשעבר. האם יש בשכר המשולם באוניברסיטאות, בכל רמותיו – החל במרצה הזוטא והמתחיל ועד הבכירים והוותיקים שבהם – כדי למנוע בריחת מוחות מישראל?

תופעה זו, אדוני היושב-ראש, של בריחת מוחות מדעיים, מבריקים, מישראל לחוץ-לארץ היא אחד המחדלים הכואבים ביותר של מערכת ההשכלה הגבוהה בארץ. כבר בעבר היינו עדים לבריחתם של מאות מדענים צעירים, ילידי הארץ. הרי בשנים האחרונות מאז החלו להגיע אלינו העולים מברית-המועצות לשעבר נוסף ממד חדש של תופעה מבישה זו. טובי החוקרים והמדענים הרוסים שעלו לארץ נשאבו, מייד עם הגיעם, על-ידי אוניברסיטאות בחוץ-לארץ. היו בהם כאלה שעלו לישראל, אך באמצע העלייה, אי-שם באירופה, סטו מהמסלול והמשיכו ישר לארצות-הברית, לאחת האוניברסיטאות שיצרה אתם קשר, עוד בטרם דרכה כף רגלם במדינת ישראל.

הממשלה הנוכחית הצליחה, ולעולם לא אבין מדוע וכיצד, למחוק מסדר-היום שלנו את קליטת העלייה. באותה מידה היא מנסה כעת להוכיח את המרצים באוניברסיטאות ולהטיף להם, שזה לא הזמן לשפר את שכרם. כך פועלת ממשלה שהבטיחה לנו שינוי בסדר העדיפויות הלאומי והעמדת הנושאים החברתיים בראשו. אם בריחת מדענים, ישראלים ועולים, לחוץ-לארץ איננה נושא חברתי לאומי ממדרגה ראשונה, מהו אותו סדר העדיפויות של הממשלה? האם הוא סוד מדינה?

חבל, עם זאת, שאת המחיר משלמים שוב הסטודנטים. לא רק שהם והוריהם משלמים במיטב כספם ואפשרויותיהם את שכר הלימוד, אלא שהם גם אינם מקבלים תמורה מלאה בעד כספם, מפסידים ימי לימוד ששילמו בעבורם, וזאת נוסף על ימי מילואים, שגם הם גורמים למרבית הסטודנטים הפסד לימודי וכספי. כשם שנעשה הסדר של החזרת ימי לימודים בגני-הילדים ובבתי-הספר על ימים שבהם הושבתו אשתקד מוסדות החינוך, כך צריכה הממשלה להתנות כל הסכם עם המרצים בהחזרת ימי

הלימודים, או לחלופין – לנכות משכר הלימוד את הימים שבהם הושבתו האוניברסיטאות. גם המרצים צריכים להבין שמי שיוצא למאבק צריך להביא בחשבון שאין מאבק דה-לוקס – גם לשבות וגם לא לפצות את הסטודנטים.

התחושה היא שגם הפעם, ממש כמו בסכסוך שזעזע אשתקד את מערכת החינוך, הממשלה מבינה באיחור רב, כי מאבקי שכר לא פותרים אחרי שהם פורצים, אלא לפני כן. מאבקם של המרצים החל למעשה עוד לפני תחילת שנת הלימודים. כיוון שמדיניות השכר של הממשלה איננה אלא טלאי על טלאי, דומה שגם הפעם ציבור הסטודנטים יפסיד, המרצים ישפרו במשהו את שכרם והציבור כולו יבחין כי לא רק שאין לממשלה זו מדיניות שכר מסודרת ומאורגנת, אין לה גם סדר עדיפויות נכון, אם בכלל יש לה איזה סדר עדיפויות, ואין ספק שגם בשנה הבאה נהיה עדים לשביתה מחודשת של מרצים באוניברסיטאות, של סטודנטים שמפסידים ימי לימוד נוספים, של סטודנטים, שלצערי הרב אינני מבין אותם.

אינני מבין את האדישות הגדולה של הסטודנטים במדינת ישראל, שאינם יוצאים לרחובות להביע את דעתם, כפי שזה נעשה בשאר חלקי העולם, כפי שזה נעשה באירופה, כפי שזה נעשה בארצות-הברית. אך כך המצב, ולצערי הרב, אדוני היושב-ראש, אינני רואה שהממשלה הזאת תביא גם הפעם בשורה בנושא הלימודים המסודרים באוניברסיטאות.

היו"ר י' עזרן:

תודה, חבר הכנסת הירשזון.

היתה כאן טעות של המזכירות, כך כעת מעירים לי. ישבה המזכירות על 1,300 הסתייגויות וטעתה באלה שנרשמו להסתייגויות לכותרת פרק ד', לכן מה שרשום בפניכם בדפים הצהובים, זה מה שיש. כל אלה שדיברו עד עתה, חלק מהם נהנה מההפקר, בכלל זה חבר הכנסת הנכבד שירד כעת. פשוט אתה לא רשום בהסתייגות הזאת. זה מה שסגנית מזכיר הכנסת העירה לי.

ובכן, ידברו כאן רק חברי סיעת מרצ וקבוצת קופמן, שרשמתי בפני.

חברת הכנסת נעמי חזן – איננה נוכחת; חבר הכנסת בנימין טמקין – אינו נוכח; חבר הכנסת רן כהן – אינו נוכח; חברת הכנסת ענת מאור – איננה נוכחת; חבר הכנסת רון נחמן – גם כן אינו נוכח. חבר הכנסת אברהם פורז – אינו נוכח; חבר הכנסת דוד צוקר – אינו נוכח; חבר הכנסת חיים קופמן – איננו נוכח.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הוא בקבוצת קופמן, אגב?

קריאה:

— — —

היו"ר י' עזרן:

לא, לא. הסברתי כעת את מה שאמרו לי, רבותי. תקשיבו. קודם כול אני נוהג לפי מה שרשום בפני, ותיקון הטעות בא על מקומו.

אנחנו כעת עוברים להסתייגויות לסעיף 10. ראשון המסתייגים – חבר הכנסת חיים אורון – איננו נוכח. חבר הכנסת מיכאל איתן.

סילבן שלום (הליכוד):

הם כבר דיברו על ההסתייגויות האלה.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, אנחנו כעת עוברים לסעיף 10.

סילבן שלום (הליכוד):

הם כבר דיברו.

היו"ר י' עזרן:

לא, יש להם בלאו הכי עוד מטען רציני. למשל, למיכאל איתן, יש אצלי עוד ארבע או חמש הסתייגויות שכעת הורדתי בכלל. תנו לי כבר ללכת לפי הסדר, אני מוגבל בסדר הזה.

ובכן, מיכאל איתן לא נמצא, הוא הפסיד שתיים – כך זה הנוהל – נשארו ארבע, עד שיחזור. חבר הכנסת יוסף בא-גד – איננו נוכח. חבר הכנסת אפרים גור הפסיד שתיים גם כן. חבר הכנסת אלי דיין. אה, חבר הכנסת גור נמצא. בבקשה. אדוני לא היה כשקראתי בשמו.

סליחה, רק רגע. כאן נתנו לי נתונים לא נכונים, לא מדויקים. חבר הכנסת קופמן, בבקשה, אחריו אתה, חבר הכנסת גור.

דוד מנע (הליכוד):

על איזה הסתייגות אנחנו מדברים עכשיו?

דוד מגן (הליכוד):

לסעיף 10.

סילבן שלום (הליכוד):

אנחנו מחכים פה שעות – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת סילבן שלום, רק רגע. מה זאת אומרת עוברות שעות? מה אתה רוצה שנעשה, נתחיל לדלג? יותר מהקיצור שאני עשיתי לפי הנוהל והחוק אי-אפשר.

חבר הכנסת קופמן, אני אתן לך את האפשרות אחר כך, אני לא יכול כעת, כי הדיון הראשוני, שהיינו כעת נתונים בו, הסתיים.

חיים קופמן (הליכוד):

ישבתי כל הזמן – – –

היו"ר י' עזרן:

אני מצטער מאוד, אתה לא אשם, אבל גם אני לא. אני אתן לך את האפשרות אחר כך, אני לא יכול עכשיו.

חיים קופמן (הליכוד):

מתי זה אחר כך?

היו"ר י' עזרן:

עברנו כעת לדיון אחר.

חיים קופמן (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

לא נתחיל את הדיון על ההסתייגויות לסעיף 10, עד שבמזכירות יעשו קצת סדר. חבר הכנסת קופמן. עוד לא השלמנו וסיימנו.

דוד מנע (הליכוד):

מי אחריו?

היו"ר י' עזרן:

אין. הוא האחרון.

דוד מנע (הליכוד):

אתה חוזר לסעיף הקודם?

היו"ר י' עזרן:

לא חזרתי, כי עוד לא התחלתי.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לדעת מה סדר הדיון, כדי שאדע מתי התור שלי, ואני רוצה לשבת פה ולחכות. אתה לא יכול להגיד לי ככה. אני רוצה לדעת מתי התור שלי.

היו"ר י' עזרן:

אני אשיב לך, ואדוני יעיר אחר כך. חבר הכנסת דוד מנע, אני מבקש ממך, לא היית כאן כשהסברתי מה אמרו לי. המזכירות ישבה והעמיסה על הדיון מסתייגים שלא היו ולא נבראו. מה לעשות? כעת צריך פשוט לנפות את זה. אני לא יכול למסור מידע שאין לי.

בהסתייגויות שעסקנו בהן כעת, ההסתייגות האחרונה, נרשמו, שורבבו אם אתה רוצה, בגלל טעות של המזכירות, שמות שלא היה להם בכלל שום קשר לשום הסתייגות. הם דיברו שלא כדן. נקודה. למשל חבר הכנסת אפרים גור, לא היתה לו זכות לדבר בנושא שעבר, מפני שבמה שיש לפני רשום, בכותרת פרק ד', רק חברי סיעת מרצ. ראיתם שניפיתי אותם כולם, מכיוון שהם עכשיו בסיעה. קבוצת קופמן, חלק ממנה דיברו. כעת ישנו חבר הכנסת קופמן, שיסיים את זה, ואנחנו נעבור לפי הסדר להסתייגויות לסעיף 10 פרק ד'.

תודה. אני מודה לכם.

מה רוצה חבר הכנסת דן תיכון?

דן תיכון (הליכוד):

אדוני, זה לא הולך כל כך פשוט. אנחנו מצויים כעת בפרק ד' – טלגרף אלחוטי. גמרנו את ההסתייגויות. התחלנו בסעיף 10, סעיף 10 פסקה (1). בפסקה (1), אני לא כל כך בטוח שרשימת המסתייגים בנויה כהלכה. אם היא לא בנויה כהלכה, יסבירו לנו את הסדר. אין סיבה שכולם ימתינו כאן כל היום. אם יסבירו לנו כיצד נערך הסדר לגבי סעיף 10 – פסקאות (1), (2), (3), (4), (5), איך מנמקים, אם יסבירו לנו איך מנמקים את ההסתייגויות, אז נוכל גם אנחנו, עמך, להבין איך בכוונת כבודו לנהל את הדיון.

היו"ר י' עזרן:

אני אשתדל להסביר מה שידוע לי. מה שלא ידוע לי – אני לא אוכל.

ובכן, חבר הכנסת דן תיכון, אנחנו כעת מסכמים. כיוון שלא התחלנו אלא אמורים היינו להתחיל כעת את ההסתייגות לסעיף 10 פרק ד', היינו אמורים להתחיל, התחלתי לקרוא את הרשימה. אלה שלא נכחו נופו, פשוט איבדו את זכותם. נכנס כעת חבר הכנסת קופמן, ובצדק, שמו היה רשום לקראת סוף הרשימה. הוא מסיים כעת את הנושא הזה.

דן תיכון (הליכוד):

תסביר לנו מכאן ואילך.

היו"ר י' עזרן:

מכאן ואילך, אמרתי. אני אחזור, אדוני. בבקשה. יש לנו הסתייגויות לפרק ד', כל מה שכתוב אצלך בעמוד 36. זה ילך בדיוק לפי הסדר הזה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד, מה שנקרא הוועדה המסדרת הגיעה להסדר. אתה יכול להסביר לי איך בכוונתך לטפל בכל ההסתייגויות לסעיף 10?

היו"ר י' עזרן:

אני הולך לפי הסדר שכתוב אצלי כאן.

סילבן שלום (הליכוד):

אבל הם כבר דיברו.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, אני אתחיל כעת בדיוק לפי ההסתייגויות לסעיף 10, מייד כשחבר הכנסת קופמן יסיים.

דן תיכון (הליכוד):

איר זה ילך, פסקה (1), (2), (3) – לנמק פסקה (1)?

היו"ר י' עזרן:

סליחה. יש לי כאן רשימה, כנראה לפי סדר האל"ף-בי"ת. מה אני יכול לעשות? אתה רוצה – אקרא לך את הרשימה. בבקשה. חיים אורון, מיכאל איתן, יוסף בא-גד, אפרים גור, אלי דיין. אדוני צודק, אבל מה לעשות, יש פה רשימה.

סילבן שלום (הליכוד):

משפט אחד, אדוני היושב-ראש. אדוני היושב-ראש, אתה צדקת. אלה שדיברו קודם, יש להם הסתייגויות רק לסעיף 10. טוב שחבר הכנסת חיים קופמן דיבר לגבי הכותרת של פרק ד'. אולם, מאחר שכל הרשימה שקראת, לפחות ששת הראשונים שבהם, כבר דיברו על סעיף 10 עצמו, צריך להתחיל את ההסתייגויות לסעיף 10 החל באיש שבא אחרי חבר הכנסת אברהם הירשזון. להתחיל משם, ולא לחזור בחזרה לחברי הכנסת חיים אורון ומיכאל איתן, כי הם כבר דיברו על סעיף 10. אילו התחלת אחרי חבר הכנסת הירשזון, אחרי שחבר הכנסת חיים קופמן מדבר, הכול היה בא על מקומו בשלום. הבנת אותי?

היו"ר י' עזרן:

הבנתי בהחלט. אבל זה לא המשך, זה נושא אחר.

רענן כהן (העבודה):

זה לא נושא אחר.

היו"ר י' עזרן:

סליחה. דף אחר. רשומים אחרים. מסתייגים אחרים. זה בדיוק כך. תסתכל בדפים הצהובים.

בבקשה, אדוני.

חיים קופמן (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בדברי אתייחס הפעם לטרגדיה רצינית, והיא תאגיד ביטוח החובה "אבנר". טוב שנמצא אתנו כאן שר התחבורה, כי הנושא נוגע גם לו.

התאגיד הזה נמצא במשבר גירעונות חמור ביותר. מדובר בגירעון של למעלה מ-1.4 מיליארד שקל. מדובר בסכנה רצינית לאלפי מבוטחים שנפגעו בתאונות דרכים. המצב של התאגיד הזה איננו ברור, והוא למעשה בפשיטת רגל, כאשר כולם מאשימים את כולם.

חברי הכנסת מאשימים, ודי בצדק, גם את הגורמים הממשלתיים וגם גורמים אחרים. יש ועדת-ברנזון, שלא גמרה את עבודתה, וכמובן יש ויכוח חמור מאוד עם חברות הביטוח. חברות הביטוח מאשימות בעקיפין את עורכי-הדין, נאחזים בדוח של פרופסור ארניה, שטען שיש גירעון כל כך גדול, ולמעשה מה שכנראה מתברר – שיש שם סבסוד צולב בין מה שנקרא הביטוח המקיף לבין ביטוח החובה.

הדברים אינם ברורים כלל ועיקר. המפקח על הביטוח, הממונה על שוק ההון – אני גם כן לא רואה שהוא שולט במצב. לכן, אני חושב שכדי שלא תהיה קטסטרופה, כדי שהנושא לא ייגמר במחדל עצום – מה עוד שמסתמנת מעין פשרה, שבאה בעצם לפגוע בציבור המבוטחים ולתת לו הרבה פחות ממה שהוא קיבל עד היום, בטענה שיש שם גירעון, ואילו הכלכלנים, רואי-החשבון וגורמים אחרים אומרים: לא היא, אלא המשחק, הסבסוד הצולב בין חברות הביטוח לבין חברת "אבנר", זה מה שגורם לגירעון, לכן אני חושב שהנושא הזה, שנמשך כבר שנים, הוא חמור מאוד. הגירעון הולך ומצטבר עד כדי כך, שגם לממשלה וגם לכנסת יהיה קשה להתמודד אתו, וכמובן, בסופו של דבר ישלם על זה המבוטח.

בהזדמנות זאת הייתי מבקש – אני יודע שמדברים על הסתייגויות – להעלות אפשרות של הקמת ועדת חקירה, ממלכתית או פרלמנטרית, שתהיה מאוישת גם על-ידי גורמים בממשלה, מומחים, והיא זו שתביא לנו בתוך פרק זמן קצר ביותר, על סמך כל המסקנות שכבר ישנן, על סמך כל הנתונים שכבר ישנם, איזו המלצה איך ממשיכים הלאה. כי המלחמות שאנחנו רואים בעיתונות, בין לשכת עורכי-הדין, בין חברות הביטוח, בינם לבין שביט – זה לא פותר את הבעיה. יש חובה חשובה ביותר לפתור את הבעיה. אנחנו רואים אילו נזקים ואילו אסונות קורים לכלל בנושא של תאונות דרכים, אבל בכל בית, כל פרט שזה פוגע בו באופן אישי, לגביו הדברים הם פי כמה יותר חמורים.

אני אשמח אם בהזדמנות ראשונה, גם שר התחבורה, שמקובל עלי שהוא יתמודד עם הנושא הזה, יאמר את דברו. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

חן חן. אני מודה לך גם על תרומתך החשובה בזמן.

רבותי, כעת סיימנו את כותרת פרק ד'. תם ונשלם.

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא, אומנם בסעיף 10, אבל לנושא הבא.

חבר הכנסת חיים אורון – איננו נוכח. חבר הכנסת מיכאל איתן – איננו נוכח. חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

חייב להיות אחרי אברהם הירשזון. הם כבר דיברו בסעיף 10. הוא דיבר – – –

היו"ר י' עזרן:

סליחה, כותרת. אני מצטער. זה נושא אחר.

סילבן שלום (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

לא, לא, לא, הדגשתי.

סילבן שלום (הליכוד):

אין לו זכות לדבר עכשיו. הוא דיבר על טלגרף ואלחוט.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, סליחה. חבר הכנסת סילבן שלום, הוא לא התייחס לנושא הכותרת, זה עניין שלו. הדיון היה על כותרת, ואלה היו הסתייגויות, כעת סיימנו את הנושא. אנא ממך.

סילבן שלום (הליכוד):

הוא כבר דיבר פעם אחת על סעיף 10.

היו"ר י' עזרן:

לא אוכל להפוך פה את הסדרים יותר ממה שכתוב.

סילבן שלום (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

אדוני, בצדק, לפי דעתי, חבר הכנסת סילבן יכול להתלונן, אבל במזכירות, לא אצלי. פשוט, כאן היתה רשימה אחת, לידיעתך, כי כל הרשימות מסודרות לפי ההסתייגויות שתואמות את ההסתייגויות בדפים הצהובים. אבל כאן היתה רשימה חורגת.

סילבן שלום (הליכוד):

הוא הסתייג כבר לסעיף 10.

היו"ר י' עזרן:

אבל לכותרת. כמה פעמים אני צריך לחזור על זה?

דן תיכון (הליכוד):

לא, אדוני היושב-ראש. חבר הכנסת בא-גד, אני פונה אליך.

סילבן שלום (הליכוד):

הם לא הסתייגו לכותרת בכלל.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, צריך קצת שיהיה סדר. עם כל הכבוד לידידי ולחברי חבר הכנסת בא-גד, הוא כבר דיבר. בכותרת אומנם הקדמת אותו ושמענו אותו בשקט. משהו בהרו האי-דיוקים, יואיל בטובו לומר לו שהוא כבר מיצה את גרסתו. בכלל זה – חבר הכנסת גור וחבר הכנסת הירשזון.

היו"ר י' עזרן:

לא. אפרים גור לא.

דן תיכון (הליכוד):

לאפרים גור היתה הסתייגות לכותרת?

היו"ר י' עזרן:

לא. אבל יש לו עוד שבע.

דן תיכון (הליכוד):

זה אחר כך.

היו"ר י' עזרן:

אבל יורדות לו השתיים שהוא קיבל חנים.

דן תיכון (הליכוד):

אתה לא יכול לעשות זאת. קודם תעביר את השתיים.

סילבן שלום (הליכוד):

קודם תעביר את השתיים לכולם, ואחר כך תיתן להם עוד הפעם.

היו"ר י' עזרן:

זה נושא אחר. הבנתי את אדוני, אני לא יכול לשנות.

דן תיכון (הליכוד):

אני אסביר לך את העניין.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה. שוב אתם מבטלים את זמננו.

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו לא מבטלים את הזמן.

יוסף בא-גד (מולדת):

אם יורשה גם לי להסביר, יש לי הסבר בעניין.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה שתבין, אנחנו בתוך הסעיף מסתייגים על-פי סדר האל"ף-בי"ת, כשקודם למשל הראשון הוא חיים אורון, הוא מסתייג שתי הסתייגויות, לא יותר. אסור לצרף יותר משתיים. אחר כך אתה עובר לאיתן, לא יותר משתיים. אחר כך אתה עובר לבא-גד, לא יותר משתיים. בא-גד, גל והירשזון כבר הסתייגו.

יוסף בא-גד (מולדת):

פעם אחת. רק חמש דקות.

דן תיכון (הליכוד):

בסדר. אז מגיע לו לא יותר מחמש דקות. אתה צריך לגמור סיבוב ראשון של שתי הסתייגויות לכל הרשימה.

היו"ר י' עזרן:

אבל כך אני נוהג, חבר הכנסת תיכון. תראה שכך נהגנו.

חבר הכנסת בא-גד, יש לך חמש דקות, אבל לא שש.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לדיון שהיה, קיבלתי שתי הסתייגויות – אחת לכותרת ואחת לגוף הנושא. עניתי על הכותרת, כעת אני – לגוף הנושא.

סילבן שלום (הליכוד):

אתה לא יכול לדבר על הכותרת, כי לא הסתייגת לכותרת. זו טעות שלכם. אני לא מבין מה אתם עושים. אתה דיברת על סעיף 10 ולא על הכותרת. בגלל טעות, שאני לא רוצה להגיד את המלה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני רוצה לחזור ולפתח מה שאמרתי בפעם הקודמת, שבגלל ההתפתחות הטכנולוגיות יש היום, ברוך השם, אפשרויות שלא היו בעבר בקשרים טכנולוגיים ובקשרי אוויר. משום כך אני בא לקדם את החוק ולתמוך בכל דבר שיבוא להגביל את ההפקרות הקיימת, כי כיום ממש בלתי נסבל, אחד עולה על רעהו בשיחות אוויר. משום כך אני מקדם את העניין וטוב שיטילו מס בצורה מבוקרת. אבל ביקשתי, ואני חוזר על הבקשה – המס בצורה מבוקרת גם על כוחות הביטחון, ואותו פטור לארגוני המתנדבים, לפטור אותם ממס, ואני מתכוון לארגונים דוגמת "עזרה למרפא" ו"יד-שרה".

בהזדמנות זו אני רוצה להתייחס לנושא נוסף שקשור לעניין הזה, פרשת השבוע שקשורה לעניין. שואל האבן-עזרא, איך זה קרה, למה ההשגחה סיבבה שמשה רבנו יגדל דווקא בבית פרעה. הרי חיפשו אותו בכל המקומות, פרעה רצה להכרית את משה רבנו. למה זה קרה שבדיוק משה רבנו גדל בבית פרעה. כאן נותן לנו האבן-עזרא תשובה נפלאה איך בוחרים מנהיג.

אנחנו היום כספינה ללא מנהיג, כל אחד מושך לצד אחר, וכך אנחנו נראים. כשאני מדבר על איך בוחרים מנהיג, אומר האבן-עזרא, שבכוונה משה רבנו לא גדל בבית הוריו אלא בבית פרעה, מפני שלא תהיה נפשו שפלה, אלא שתהיה נפשו עדינה, ויוכל להתמודד. אנחנו מבינים "לא שפלה", שיוכל לכבד כבוד מלכות. האבן-עזרא מבין "נפשו שפלה", שיוכל להושיע את בנות מדיין. דבר שני, אילו היה גדל בין אחיו מנעוריו והכירוהו, לא היו מכבדים אותו, כמאמר "אין נביא בעירו". תמיד אנחנו מחפשים מנהיג משכבות אחרות. לפעמים אנחנו לא יודעים שהמנהיג נמצא בינותינו, אבל אם הוא בא ממקום אחר – תמיד קדוש.

לכן אני חושב, אם ננקוט בפרשת השבוע שיטת האבן-עזרא על הנהגה מתאימה, כל הבעיות יפתרו, ואז התקשורת תהיה הרבה יותר טובה.

היו"ר י' עזרני:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת.

חבר הכנסת אפרים גור, עלי לבקש ממך משהו הוגן וצודק, ברשותך. אתה דיברת בהסתייגות שלה היית רשום, יש לך כעת שבע הסתייגויות. אני מבקש להוריד גם את שתי ההסתייגויות שנימקת. תודה, אני מודה לך. אדוני, חבר הכנסת סילבן שלום רואה, הנה הבאנו קצת את הסדר הזה. אני מעריך מאוד את היענותך.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברשותך, אמשיך את אשר הפסקתי בעת ההסתייגות הקודמת, ואשתדל לגעת אחד לאחד בנושאים שנשאלתי עליהם על-ידי חבר הכנסת בני טמקין.

קודם כול, דומני שאין ויכוח על כך שמספר העולים השנה, ב-1993, לא יעלה, לפי דעתי אף יקטן, על מספר העולים שהגיעו ב-1992. אגב, כל הוויכוח אם יגיעו עוד 1,000 או עוד 2,000 עולים הוא ויכוח מגוחך ומצחיק, משום שהממשלה הזאת יצרה בעם כולו, ובתוך כך בקרב העולים, את התחושה, שאם יבחרו בממשלה, כי אז היא תקבל 10 מיליארד דולר בתור ערבויות מממשלת ארצות-הברית, והיא תשקיע את הכסף בתחום שיפור שירותי הקליטה במדינת ישראל. השיפור בשירותי הקליטה יקרין וישליך על המוטיבציה של אלה שמחזיקים באשרות כניסה, בהזמנות לעלייה, ברחבי ברית-המועצות לשעבר, ואז היהודים בהמוניהם, במאות אלפיהם, ינהרו לכאן, למדינת ישראל.

אני לא סבור שמישהו ממרכיבי הממשלה הזאת יכול להתכחש לכך שאלה היו ההבטחות שבאו לידי ביטוי בתקשורת הרוסית יום-יום, שעה-שעה, בהופעות של ראשי התנועה הזאת, ראשי מפלגת העבודה וראשי מרצ, במפגשיהם עם העולים החדשים בכל היישובים בארץ. לא ניתן להתכחש לזה שמרכיבי הממשלה הזאת הרעילו במנות גדושות וגדולות את העולים ושיסו אותם נגד ממשלת הליכוד, והאשימו את ממשלת הליכוד כביכול במצב שלהם, בזה שלא היתה להם כביכול תעסוקה והעוני אצלם היה רחב מאוד, והיו מצוקות אחרות, שאני אשתדל לגעת בהן אחת לאחת.

דבר שני. אי-אפשר להתכחש לעובדה שהאבטלה בקרב העולים החדשים היא כפולה מאשר אצל הישראלים. אומנם השנה יש צמצום מסוים בממדי האבטלה, אבל הצמצום הזה נובע לא מצמיחה במשק, לא מזה שבניגוד לשנים קודמות עולים תפסו מקומות עבודה ראויים להשכלתם, לכישוריהם, לפוטנציאל האינטלקטואלי והטכנולוגי והמקצועי שלהם. זה נובע מכך שהממשלה עשתה סגר על השטחים לפני חודשים מספר, וכתוצאה מכך המשק צרך עשרות עובדים חדשים. העולים החדשים תפסו את מקומות העבודה של הפועלים הערבים מן השטחים, דבר שהוא כשלעצמו מבורך, ואני מברך עליו. אבל מאידך גיסא, העולים הללו נקלטו במקומות עבודה שהשכר בהם הוא מן הנמוכים ביותר במשק.

השכר שמקבלים העולים הוא בגבולות שכר המינימום, ויש מקרים רבים שהשכר הוא מתחת לשכר המינימום. למה? גם משום שלא אוכפים את חוק שכר המינימום, וגם בגלל החשש והפחד של העולים להתלונן, להגיש תלונות נגד מעסיקיהם, פן יאבדו את מקומות העבודה.

נושא נוסף הוא הדיור. אדוני היושב-ראש, מרבית העולים מוסיפים להתגורר בשכר דירה פרטי, בתשלומים גבוהים מאוד. הממשלה, כפי שאמרתי, הבטיחה להשקיע את הכספים גם מתוך תקציב המדינה וגם מ-10 מיליארד דולרים שקיבלה, גם כדי לפתור את בעיית הדיור של העולים החדשים.

אגב, אני רוצה שנדע שאחת הבעיות הקשות ביותר שמכבידות על הקיום היומיומי של העולים החדשים נעוצה בכך, שמרבית ההכנסה שלהם הולכת למימון שכר דירה בשוק הפרטי. גובה שכר הדירה היום באזורים פריפריאליים עומד על כ-400 דולר לחודש, יש מקומות שאפילו 500 דולר אינם מספיקים. אם אני מכפיל את זה בשער הדולר היום, הסכום מגיע ל-1,200-1,500 שקלים. בעצם, זוהי כל ההכנסה החודשית של עולה חדש מועסק, ויש כאלה שמקבלים פחות מזה.

לכן אני שואל את הממשלה, את השר לקליטת העלייה ואת הבית הזה, איך אנחנו חושבים שמשפחות העולים יכולות בכלל לחיות במצב זה. ודאי שלא. גם בתחום הזה נכשלה הממשלה כישלון חרוץ, בכך שלא פתרה לא את בעיות הדיור ולא הגדילה את סל הקליטה לעולים, שיוכלו, נוסף על מימון הוצאות הדיור, לממן גם את ההוצאות החודשיות למחיה.

נושא פינוי הקרוונים. נושא הקרוונים היה אחד הנושאים שבגללו תקפו מרכיבי הממשלה הזאת בשצף קצף את הממשלה הקודמת, שהקימה בכלל את אתרי הקרוונים במדינת ישראל, תוך שהם מתעלמים מן המציאות של המחסור האדיר בקורת גג ובדיור, כשהגיעו כ-400,000 עולים בשנים 1991-1992. והממשלה הבטיחה שמהר מאוד, בתוך שנה, בתוך שנתיים, היא תפנה את הקרוונים. המציאות היום היא, שרק 1,000-1,500 קרוונים פונו, מתוך אלפי משפחות עולים שאכלסו את אתרי הקרוונים. לפי המצב הנוכחי, לאחר שהממשלה הפסיקה את הבנייה, היא לא עודדה את הבנייה הציבורית ויש מחסור אדיר בדירות ציבוריות באזורים שרוב הזכאים מקרב העולים מתגוררים בהם, הממשלה משדרת להם שבעצם הם ייתקעו עוד שנים רבות, שלוש-ארבע שנים, ואולי יותר, באתרי הקרוונים שבהם תנאי המגורים הם בלתי נסבלים.

נושא נוסף – המשכנתאות. אדוני שר התחבורה, המשכנתאות נשחקו באופן בלתי רגיל משתי סיבות. סיבה אחת – מחירי הדירות במדינת ישראל עלו באורח ריאלי, וכמובן השפיעו על המדד. סיבה שנייה – שער הדולר ביחס לשקל עלה, רק בחודשים האחרונים, ביותר מ-20%, אם אינני טועה. המשכנתאות נשארו כפי שהיו לפני חודשים אחדים, למעט משפחות חד-הוריות, שלהן עדכנו מ-119,000 שקלים ל-140,000 שקלים, והעדכון איננו מכסה אפילו על השחיקה בערך המשכנתה, גם בקטגוריה הזאת של משפחות חד-הוריות. אם, למשל, הסכום של המשכנתה עמד על 50,000 דולר לפני חודשים מספר, השווי הדולרי של אותו סכום בשקלים היום הוא פחות מ-40,000 דולר. לא ב-50,000 דולר וודאי שלא ב-40,000 דולר ניתן לרכוש היום ולו דירות קטנות, כמעט בשום מקום במדינת ישראל.

דבר נוסף. כל אווירת הקליטה במדינת ישראל נקברה, חוסלה לחלוטין. ולא זו בלבד שאין היום אותם מחזות של התרגשות, של שמחה, של התגייסות, של התנדבות, של נכונות לעזור לעולים, לקלוט, לקבל אותם כאחים לכל דבר, אלא שיש הרחבה של קיטוב וניכור, ובחלקים מסוימים של העם אפילו תחילה של עוינות כלפי העולים. הדברים מגיעים לידי ביטוי במחקרים מדעיים שונים, שמכונים מסוימים עורכים בישראל. קרוב ל-50% מאוכלוסיית ישראל היום סבורים, לפי המחקרים, שהעולים כביכול אשמים במצבם הכלכלי והסוציאלי הרע.

אדוני היושב-ראש, אפסיק כאן ואחזור לעניין מאוחר יותר. במצב עניינים כזה לא נותר לי אלא לקבוע באופן הקטגורי ביותר, שהממשלה הזאת נכשלה בתחום הזה כישלון צורב. אבל מה שמעניין אותי יותר – היא בעצם דחפה ודרדרה אוכלוסיית עילית זאת של ישראל להשתייך למשפחות המצוקה והעוני של מדינת ישראל. תודה.

היו"ר י' עזרני:

תודה לחבר הכנסת אפרים גור.

בבקשה, חבר הכנסת אלי דיין. שתי הסתייגויות, במסגרת עשר דקות. אני מאוד מבקש להקפיד על מסגרת הזמן. אני מבקש, כמו מחבר הכנסת אפרים גור, לקזז את עשר הדקות הראשונות.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הממשלה הזאת אכן שינתה את סדרי העדיפויות החברתיים, הפסיקה השקעות במיליארדים בשטחים והעבירה כ-7 מיליארדי ש"ח לנושאי חינוך, חברה, בריאות ורווחה. היא באמת עשתה הרבה. רואים. אין שום קיצוץ, יש תוספת בשיקום שכונות, יש קצבאות ילדים, יש השקעות בתשתית, יש סובסידיה לתחבורה.

דוד מנע (הליכוד):

יש עוני, יש אבטלה.

רענן כהן (העבודה):

יש חוק חייילים משוחררים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זה – למרות הממשלה.

אלי דיין (העבודה):

אבל אנחנו לא מסתפקים, משום שלדעתנו יש עוד מקום בשנת 1994 לפתור בעיות חברתיות כאובות מאוד. אני קורא לשר האוצר, מאחר שבתקציב 1993 יש עודף של 3.5 מיליארדי ש"ח – אני לא יודע

למה הוא כל כך מתכווץ ועל כל שקל נאבק בקרב איתנים. אני לא מבין את הדבר הזה. אין מקום לעקשנות הזאת.

חברי יושב-ראש ועדת העלייה והקליטה, חבר הכנסת זיסמן, שנאבק לשיפור מצבם של אלפי העולים, ואנחנו עושים שייתוספו ויבואו עוד 200,000 עולים לשנה, כדי לחזק את המדינה ואת החברה – – –

אפרים גור (הליכוד):

למה אתם לא עושים כלום?

אלי דיין (העבודה):

ישבתי אתו ואמרתי לו שנצמצם את התביעות לתביעות מינימליות של 57 מיליון שקל לפרויקטים תעשייתיים לקליטת מדענים, לנוער מנותק בקרב העולים, ואינני מבין מה העקשנות של שר האוצר שעד הרגע הזה לא נעתר. לו היה נעתר, היה מביא הרבה רווחה לעולים האלה והיה גם גורם לכך שחבר הכנסת זיסמן יתמוך בתקציב גם במליאה.

אפרים גור (הליכוד):

חבר הכנסת דיין, אם זה כך, מה הוא השיג?

אלי דיין (העבודה):

הוא השיג הרבה דברים נוספים.

לגבי העוני, אין לעבור לסדר-היום. היום פניתי במכתב לראש הממשלה והצעתי לו להקים ועדת שרים בראשותו, בהשתתפות שרי ממשלת ישראל – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

אלי דיין (העבודה):

– – בהשתתפות מומחים, בהשתתפות אנשי מקצוע. יעמוד ראש הממשלה וייקח את הנושא הזה כפרויקט לאומי ממדרגה ראשונה לצמצום הפערים החברתיים שהולכים ומתרחבים ולמאבק בעוני. לא נוכל להשלים עם כך שלמעלה ממיליון איש חיים בעוני ובמצוקה, והפערים החברתיים הולכים ומתרחבים.

כפי שראש הממשלה הזה, יצחק רבין, הקים בזמנו את הוועדה לעניין נוער, כך הוא צריך להקים היום ועדה לפרויקט חברתי, שתביא תוכנית לטווח קרוב ולטווח ארוך לצמצום הפערים החברתיים. הפכנו למדינה מספר אחת בעולם מבחינת הפערים החברתיים. היינו מספר שתיים, ובחודש שעבר הפכנו למספר אחת בנושא הפערים החברתיים, דבר שוודאי לא מחמיא לחברה שלנו.

לא יעלה על הדעת ש-250,000 קשישים שמתפרנסים מקצבת הביטוח הלאומי לא יקבלו תוספת של 70 שקל שתעלה אותם מעל קו העוני, או עשרות אלפי השכירים שמתפרנסים משכר המינימום ימשיכו לשלם ביטוח לאומי בשיעור 5.3%, ולא יוותרו להם על כך כדי להעלות אותם מעל קו העוני, או שיהיו 100,000 יהודים שאין להם ביטוח רפואי. מדוע לא לבטח את כל העניים? הרי יש לנו רפואה מתקדמת, רפואה שוויונית, שהיא הישג אדיר של ההסתדרות ושל החברה שלנו, וצריך לשמור עליו על-ידי כך שנבטח את כל אלה שאין להם ביטוח, עד שיהיה חוק ביטוח בריאות ממלכתי. אנחנו בעד חוק ביטוח בריאות ממלכתי; השאלה היא רק איזה חוק – שיהיה חוק מתקדם ולא חוק שיגרום לנו לנסיגה.

לכן, רבותי חברי הכנסת, הבטחנו גם לטפל ב-200,000 נפגעי המשכנתאות שנפגעו קשות, כשהמדד שלהם עלה ב-30%, 27% לחודש. טיפלנו בכל המגזרים שנפגעו כתוצאה מהאינפלציה של 300%–400%. הצענו להקטין להם את הריבית ל-5% ולהפחית להם מדד. תומכים בזה כלכלנים וגם בנק ישראל. גם הבנקים יסייעו בעניין הזה. אינני רואה סיבה מוצדקת מדוע כבר בראשית 1994 לא יופעל העניין הזה.

הוספנו הרבה בחינוך, כמה מיליארדים. אבל עוד לא מרגישים את התפוקה בשעות. לכן הצענו, לאחר דיונים, שלא לדרוש היום תוספות של מאות מיליונים, כפי שהציע חבר הכנסת שטרית. אנחנו יודעים שזה לא יינתן. הצענו להתחיל בתוספת של שעה נוספת בערי פיתוח ובשכונות. אנחנו מציעים שכל התלמידים יסיימו את הלימודים בשעה 14:30, לא ב-16:00 ולא ב-17:00. אנחנו מדברים על שעה 14:30. זו תביעה מינימלית, שתעלה בסך הכול 50 מיליון שקל. היום יש תלמידים, גם בשכונות ובערי פיתוח, שמסיימים את הלימודים בשעה 13:00. זה יהיה בבחינת צעד קדימה לקראת מימוש חוק יום לימודים ארוך.

אנחנו יודעים שזו השקעה ולא הוצאה. השקעה בחינוך היא לא הוצאה אלא השקעה שנותנת פירות גם לחברה וגם למשק. חוקקנו שני חוקים, חוק הרשות לפיתוח הגליל וחוק הרשות לפיתוח הנגב. אבל אין תקציב להפעלת פרויקטים, לייזום פרויקטים. ביקשנו לתקצב אותם במספר מועט של מיליוני שקלים, וליזום פרויקטים תעסוקתיים, פרויקטים של תשתית, פרויקטים שיעודדו יזמים ויביאו יוזמה לאזורים האלה בגליל ובנגב. אמרנו לתקצב אותם, ולצערנו איננו נענים, והדבר הזה נראה לנו תמוה.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו מדברים על עוני ועל מצוקה. קיימים מושבים המצויים במצוקה רבה ובעוני רב. אי-אפשר להמשיך כך ולא לטפל בהם נקודתית.

רבותי, כל התביעות האלה הן תביעות שאינן מגיעות אפילו ל-500 מיליון שקל, בעוד שעל-ידי הפחתת עלות העבודה, סיוע למעבידים, אנחנו נותנים פי חמישה – מיליארד שקל. אפילו אם נפחית אחוז מסוים מהעניין הזה, אחוז קטן, נוכל לתת תשובה גם לעולים שבמצוקה, גם למובטלים, גם להוסיף בחינוך וגם להקל על נפגעי המשכנתאות.

כמה חברים – ומספרם הולך וגדל, וכבר הגיע לשישה במספר – הודיעו לי היום שיצביעו נגד התקציב, ואני עושה כל מאמץ כדי שיתמכו בממשלה, כי זו הצבעת אמון. אבל אני קורא מעל במת הכנסת לשר האוצר לבוא לקראת התביעות הסבירות האלה, ובכך נביא הרבה מזור להרבה – – –

דן תיכון (הליכוד):

למה אתה מאחז את עינינו? הרי כבר יש לכם סיכומים עם שר האוצר, אלא שהוא ביקש מכם לדחות את העניין לכמה ימים.

אלי דיין (העבודה):

אין לנו. עדיין אין לנו סיכומים. חבר הכנסת זיסמן מוביל את העניין הזה, עם חברי הכנסת בוחבוט, ונונו ואחרים. עדיין אין סיכום, אבל נעשה הכול כדי שיהיה סיכום. הסיכום איננו לטובת חברי הכנסת, אלא לטובת החברה הישראלית כולה, ואני בטוח שאם נגיע לסיכום הזה, הוא ייתמך לא רק על-ידי חברי הקואליציה, סיעת העבודה ואחרים, אלא על-ידי הכנסת כולה, כי המאבק הוא מאבק על דמותה ועתידה של החברה הישראלית.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

חבר הכנסת אברהם הירשזון – איננו. חבר הכנסת צחי הנגבי, בבקשה. אחריו – חברת הכנסת נעמי חזן, ואחריה – חבר הכנסת בני טמקין.

צחי הנגבי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אומנם, הנושא הספציפי שעל סדר-היום הוא פקודת הטלגרף, אבל כהרגלי בדיון זה, אני מנצל את ההזדמנות שמעניק לי התקנון כדי לדבר על הנושא המרכזי שעל סדר-היום. הנושא המרכזי לידי הוא – וכיוון שראש הממשלה איננו נוכח, אודה לידידי שר התחבורה אם יעביר לו את המסר שבדברי – ההצהרה של ראש הממשלה אתמול, שלפיה הוא איננו מתעתד לעמוד בתוקף על מימוש מחויבותו של ארגון הטרור אש"ף לשנות את האמנה הפלשתינית.

אומנם, לא הייתי נוכח אתמול בישיבת הממשלה, כך שאינני יודע בדיוק מה היו הנימוקים שבהם נימק ראש הממשלה את ההצהרה המוזרה הזאת, אבל נדמה לי ששום נימוק איננו יכול לעמוד בפני הנורמה המוחלטת של כיבוד הסכמים בין-לאומיים. כאשר נשמעים קולות בליכוד, ובצדק נשמעים, שההסכם הזה הופך כמעט מדי יום ויש לשקול אותו מחדש ולהביא אותו לאשרור או להצבעה נוספת בכנסת, נשמעות זעקות שבר מצד שמאל של הבית: הרי ישראל מחויבת להסכם בין-לאומי, וכל ממשלה שתהיה, חייבת לצעוד עקב בצד אגודל בעקבות המחויבויות האלה, גם של ממשלות קודמות, איך אתם מעלים בדעתכם רעיונות אנטי-דמוקרטיים כאלה?

והנה, יש לפנינו התחייבות חד-משמעית של יושב-ראש אש"ף במכתבו מ-9 בספטמבר 1993 אל ראש הממשלה, ואקרא את הפסקה הרלבנטית באנגלית, אבל מייד אתרגם אותה.

THE PLO AFFIRMS THAT THOSE ARTICLES OF THE ,AND THE PROVISIONS OF THE
COVENANT WHICH ARE INCONSISTENT WITH.THE COMMITMENTS OF THIS LETTER ARE NOW
INOOPERATIVE AND NO LONGER VALID

הוא מתחייב כאן במסמך רשמי, שהפך להיות חלק מהצהרת העקרונות, חולק לחברי הכנסת והונח על שולחנם לפני ההצבעה הגורלית; ראש אש"ף מתחייב להביא למועצה הלאומית הפלשתינית, הגוף העליון, ה"כנסת" של אש"ף, את הצעתו לבטל מכול וכול אותם סעיפים באמנה הפלשתינית, אשר שוללים את זכותה של מדינת ישראל להתקיים. אין למעלה מהתחייבות כזאת, שבעקבותיה נחתם ה-בוושינגטון, בבית-הלבן, בטקס המפואר, שבו סיפר לנו מר פרס על מאה שנות פיוס ו-MORE TEARS, לא עוד דמעות.

ממשיכות הדמעות לזלוג והטרור פורח ומתעצם. אבל אומרים לנו: זה לא אש"ף, זה ה"חמאס". יש פה ושם כמה פירות באושים באש"ף; יתגברו עליהם.

על זה עוד ניתש ויכוח גדול בציבוריות הישראלית, ואני מקווה מאוד שגם בנושא הזה ייחשף אש"ף, כפי שהוא כבר נחשף לפחות לאלה שעיניהם פקוחות, כמי שאיננו מתכוון לנטוש את דרך הטרור וודאי שאיננו יכול, מסוגל או מתכוון להשליט את מרותו על הארגונים הכפופים למסגרת-העל הקרויה אש"ף. אבל בתחום הזה של החלטה, הצהרה, מחויבות מפורשת, אינני מבין איך יכול ראש הממשלה – בפרץ של פניקה אולי והיסטריה, מפני העובדה שהוא באמת איננו מסוגל לכפות על הצד השני לעמוד בהתחייבותו היסודית – בהינף יד לוותר על דבר שממשלות ישראל נאבקו עליו מאז הוקם אש"ף, מאז 1964. תבענו תמיד שלא ניכנס לכל שיג ושיח עם ארגון מרצחים זה לפני שהוא משתנה באופן מהותי. אמרו לנו שהשינוי המהותי בא לידי ביטוי באותו כינוס עתידי, קרוב, כך הובטח לנו, של המוסד העליון, שבו אש"ף, כמנהיג הבלתי-מעורר, יעביר ברוב של שני-שלישים, הרוב הדרוש, שינוי באמנה הפלשתינית. זו אבן יסוד של כל ההסכם הזה.

לו הביאו זאת לכנסת או לציבור, אין לי שום ספק שגם מי שמוכנים כביכול לתת צ'אנס לשלום לא היו מעזים לצדד בהסכם כזה אם הוא למעשה מתבסס על אותה תפיסת עולם פנאטית, שמחייבת את השמדת מדינת ישראל.

אני רוצה מעל הדוכן הזה, באמצעותך אדוני, שר התחבורה, להביע מחאה חריפה. אני מאמין שאני מביע אותה לא רק בשם הליכוד או מפלגות הימין האחרות, אלא גם בשמך וגם בשם מפלגות הקואליציה. לא ייתכן לשמוט מן ההסכם הזה את אבן הפינה, שנותרת לו איזה צידוק מוסרי. אין

להסכם הזה צידוק ביטחוני, ודאי שאין לו צידוק מדיני. אבל ניסו לתלות כאילו בשינוי הדרמטי הזה שחל ומתחולל באש"ף את כל ההסכמות שעליהן הוסכם.

את לחיצת הידיים ההיסטורית, שלדידי צריכה להירשם לדיראון עולם, הסבירו לנו בכך שזו כבר איננה ידו המגואלת בדם של רב-המרצחים, אלא זה מנהיג של ארגון שנוטש את דרך הטרור, עולה על המסלול המדיני, ואילו צריך להתייחס באופן אחר מכפי שהתייחסנו בעבר.

נדמה לי שכאן חייבת לקום זעקה משרי הממשלה ובמפלגת העבודה. אותנו, אלה שמתנגדים להסכם הזה על רקע של כל כך הרבה טעמים, מבחינתנו זה לא אמור להעלות או להוריד אם נוסף עוד נימוק אחד על שפע ומגוון של סיבות שבעטיין אנחנו רואים את ההסכם הזה כמסוכן, כמדדיר את ביטחון ישראל, כגורם לחזרה לגבולות 1967, כפגיעה בציונות. בכל הדברים האלה יש לנו שפע של סיבות. אבל איזה הסבר יש לאלה שתמכו, לאנשי מפלגת העבודה, לרענן כהן, שנמנה עם החוג המרכזי במפלגת העבודה? איזה הסבר יכול לתת יידי, רענן כהן, לבוחריו, או מר קיסר, שגם הוא נמנה עם החוג המרכזי במפלגת העבודה? איזה הסבר אפשר לתת כאשר ראש הממשלה שלו אומר: אני בכלל יורד מהעניין הזה, אני לא הולך לדרוש את זה?

אפילו מבחינה טקטית יש בכך מן האבסורד. יש לך "קייס" בין-לאומי, יש לך קלף, אם שבאסים. אתה חייב להיאבק עליו. אתה חושש, כנראה, ראש הממשלה, שהצד השני אין לו כל כוונה ואין לו שום כוח לעשות את השינוי הכל-כך מוחשי הזה בתפיסת העולם שלו. אתה יודע שזה יעצור את ההסכם, אבל אולי זו הסיבה שבאמת אתה צריך להודות בטעותך ולעצור את ההסכם.

נדמה לי שכל מלה נוספת בנושא הזה היא מיותרת. צריכים לתת למפלגת העבודה ולממשלה אולי זמן לעכל את המהפך הזה בתפיסתו של ראש הממשלה, שנדמה היה שהוא נץ שבנצים והיום הפך להיות נגרר, הולך שולל ומולך באף על-ידי חבורת היונים של מפלגת העבודה, בראשות יוסי ביילין, שמעון פרס ואחרים. יש לפחות החבורה השפויה, האקטיביסטית, הביטחונית במפלגת העבודה, שכוחה אומנם הולך ומתמעט, שאנחנו עדיין תולים בה תקוות. היא צריכה לקרוא את ראש הממשלה לסדר, לדרוש ממנו לחזור בו מהצהרתו ולהודיע כי מדינת ישראל עומדת על קוצו של יו"ד בכל סוגיה שבהסכם, ובראש ובראשונה היא תובעת, תוך כדי קביעת פרק זמן רלבנטי לעניין של לא יותר מ-30 יום, את כינוסה של המועצה הפלשתינית, המועצה הלאומית; יתמודד ערפאת עם חבריו וינסה לכפות עליהם אותו שינוי. אם אין לו כוח, אם הוא לא מסוגל – המשמעות היא אחת: אנחנו לא נוכל להפקיד את השליטה בחלק מן השטח של ארץ-ישראל בידי אנשים שלא רק שאינם רוצים ואינם מוכנים לשנות את השקפת העולם, אלא הם אפילו לא מתייחסים לתביעה הזאת של הממשלה כתביעה רצינית. היום בא להם תנא דמסייע, ראש הממשלה, שאומר בעצמו: אל תתייחסו, אני אישית לא מתכוון לעמוד על ההתחייבות הזאת. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

אני מזמינה את חברת הכנסת נעמי חזן – איננה; חבר הכנסת בנימין טמקין – איננו; חבר הכנסת רן כהן – איננו; חבר הכנסת רענן כהן. אחריו – חברת הכנסת לימור לבנת, ואחריה – חבר הכנסת עוזי לנדאו.

יש לך הסתייגות אחת, חבר הכנסת כהן.

רענן כהן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, ברשותך, גברתי היושבת-ראש, לסעיף הבא יש לי שתי הסתייגויות. זו פעם ראשונה שאני רוצה לדבר על החוק. אודה לך מאוד אם תאשר לי זאת.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה. כן.

רענן כהן (העבודה):

תודה רבה.

זו אולי הפעם הראשונה שאני רוצה לדבר עכשיו, מעל דוכן המליאה, על חוק חיילים משוחררים. אני רוצה לומר משפט פתיחה. החוק הזה והתנאים האלה שהגענו אליהם לא הייתי מגיע אליהם בלי העזרה ובלי התמיכה המוחלטת במשך כל התקופה של חברי מכל סיעות הבית, ובעיקר מחברי מהליכוד. דברים אלה אני חייב לומר, כי אלה הן העובדות וזאת גם המציאות.

מאחר שבימים האחרונים מתחילים לעוות את המספרים והנתונים, אני רוצה ומוצא לנכון להביא את הנתונים המדויקים של החוק.

אומנם לא קיבלנו את החוק בסכום כולל כפי שרצינו אותו, אבל אנחנו מתחילים בצעד נכון עם סכום, עם תקציב כולל של למעלה מ-600 מיליון שקל. החוק אומר שהחיילת, שעד עכשיו קיבלה מענק של 320 שקל, ואלה נתונים בדוקים לרגע זה, תקבל מענק עם חיסכון בסכום כולל של 8,400 שקל; במלים אחרות – פי 27 ממה שהיא קיבלה עד עכשיו.

דן תיכון (הליכוד):

למה מיועד הכסף?

רענן כהן (העבודה):

חלק מהכסף – – –

דן תיכון (הליכוד):

האם הוא יהיה בחשבון עובר-ושב?

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת תיכון, תודה על השאלה. הכסף הזה יופקד אחת לחודש בסכומים הבאים: 50 שקל לחודש מענק כספי שתקבל החיילת, או יקבל החייל, מה שנקרא מענק שחרור. החיילת תקבל 1,050 שקל, החייל יקבל 1,600-1,700 שקל, מייד עם שחרורם.

דן תיכון (הליכוד):

בתום השנתיים-וחצי?

רענן כהן (העבודה):

בעת השחרור. כל חודש יופקדו לזכותם 50 שקל. זה מענק כספי שהוא מקבל לידייו ביום השחרור.

דן תיכון (הליכוד):

זה בא במקום מענק אבטלה?

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת דן תיכון, אני חושב שאנחנו צריכים להתגאות בהצעה שאנחנו מביאים. אתה תקשיב עד הסוף. אני אדבר על החלק השני. ואתה סייעת לי לי מעט ביעוץ, בהבאת החוק, אז תן לי את הצ'אנס.

החלק השני הוא חיסכון, שמיועד למטרות הבאות – השכלה, הכשרה מקצועית, הקמת עסק קטן, מכינות אקדמיות ודיר.

דן תיכון (הליכוד):

אפשר לשאול אותך שאלה?

רענן כהן (העבודה):

כן.

דן תיכון (הליכוד):

נניח שאני חייל המסיים שלוש שנות שירות. אני אינני רוצה ללמוד, אינני רוצה לקנות דירה, כי אני לא יכול, מה אני עושה עם הכסף? אני מקבל אותו במקום מענק אבטלה? האם כסף זה בא במקום מענק אבטלה?

רענן כהן (העבודה):

קודם כול, זה לא בא במקום מענק אבטלה; אל תערבב מושגים. חבר הכנסת דן תיכון, שאלת שאלה, אני רוצה לענות על השאלה. יש לך זכאות לתקופה של תשע שנים, תקופה ארוכה.

דן תיכון (הליכוד):

לגבי הכול?

רענן כהן (העבודה):

לא, לגבי דיור. חמש שנים לגבי חינוך וכדומה. לגבי דיור, על-פי החוק – הזכאות היא לתשע שנים. וכל צבירת הכסף נשארת לך, עם הצמדה, לתקופה של תשע שנים. אחרי תשע שנים, אם לא ניצלת את הזכאות, הכסף חוזר לקרן. אין מה לעשות.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת רענן כהן – – –

רענן כהן (העבודה):

זה על חשבון זמני?

היו"ר ע' מאור:

על חשבון זמנך ועוד איך.

רענן כהן (העבודה):

אני מבקש, חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אני אתן לך מספרים.

רענן כהן (העבודה):

אם היושבת-ראש מסכימה.

דן תיכון (הליכוד):

אני מכיר את פועלך. תסביר לי, על-פי חוק זה של חיילים משוחררים, לא השגתי עבודה, ואין לי סיכוי להתקדם בתחום התעסוקה, אני צריך לחיות. מה קורה אתי? עד עכשיו קיבלתי מענק אבטלה. מה קורה אתי לאחר קבלת חוק זה?

רענן כהן (העבודה):

לפי החוק, בתום שישה חודשי עבודה, כל אזרחי ישראל, בעיקר החיילים המשוחררים, יזכו למענק אבטלה. אינני חושב שאנחנו צריכים לחנך את ילדינו מהיום הראשון שיקבלו דמי אבטלה.

דן תיכון (הליכוד):

אבל אין לי עבודה.

רענן כהן (העבודה):

תפקידה של המדינה לדאוג לעבודה לצעירינו, וזה המאבק האמיתי שאנחנו צריכים לעשותו. אנחנו לא יכולים ליצור מצב, שמהיום הראשון לשחרור החייל, אנחנו צריכים לתת לו דמי אבטלה.

היתה בעיה של המכונות, שחברת הכנסת לימור לבנת העירה לגביהן. שמעתי את ההערה. לגבי נושא המכונות, מלכתחילה התכוונו שיהיו מכונות ותיקנו את הדברים, ואכן היום הדברים ברורים: למעלה מ-20 מיליון שקל יוקצו למכונות, כאשר בעבר היה הסכום 18.9 מיליון שקל. תיקנו גם את עניין המכונות, כדי להבטיח שכל מי שירצה ללמוד, יוכל ללמוד.

לימור לבנת (הליכוד):

דן תיכון (הליכוד):

לא כל אחד יכול ללמוד במכונות.

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת דן תיכון, אמרתי ואחזור ואומר: יש לך זכאות לתקופה של תשע שנים. אם אתה לא מנצל את זכותך, הכסף חוזר לקרן. זה כסף של המדינה. אתה לא מנצל את זכותך, אחרי תשע שנים הכסף חוזר למדינה.

יש כל כך הרבה אופציות: יש לך דיור, יש השכלה, יש מכונות, יש לך עסק, אם אתה בכלל לא רוצה, תחזיר את הכסף למדינה. לא מכריחים אותך לקבל.

דן תיכון (הליכוד):

למה הוא שירת שלוש שנים?

רענן כהן (העבודה):

תפקידה של המדינה ליצור תשתית אמיתית לאזרחים.

דן תיכון (הליכוד):

למה אתם מעוותים – – –

רענן כהן (העבודה):

אנחנו לא מעוותים. אנחנו רוצים לתת תשתית אמיתית. זו מטרת החוק – לתת לנער המשתחרר משירותו הצבאי את הצעדים הראשונים בחייו, ואני לא רוצה לתת לו כסף, כי אני לא רוצה לחנך אותו בכיוון הזה. אני רוצה שירכוש השכלה, אני רוצה שיעבור הכשרה מקצועית, אני רוצה להכין אותו למקום תעסוקה.

קריאה:

תגיד שבלי הליכוד לא היית מעביר – – –

רענן כהן (העבודה):

אמרתי. כמה פעמים אני צריך להגיד? אני אגיד עוד הפעם, אם זה נוח לך. אני מודיע כאן בצורה ברורה: לא היינו מגיעים להישג הזה בלי ההצבעה והתמיכה שלכם. אבל כמה אפשר להגיד? אם תרצו, אני אגיד שוב.

אברהם הירשזון (הליכוד):

בנושא הזה אתה צריך לנהוג על-פי הכלל: ושיננתם לבניך.

רענן כהן (העבודה):

אני אמרתי ואני חוזר ואומר זאת.

קריאה:

האם חוק זה לא בא על חשבון ההנחות הניתנות לחיילים משוחררים בערי הפיתוח ועל חשבון ההכשרה המקצועית הניתנת לחיילים משוחררים?

רענן כהן (העבודה):

אני מענה. אבל אני רוצה לענות קודם כול לחבר הכנסת דן תיכון, שמתמצא בנושא התקציב. מהו מענק אבטלה, קודם כול? כשיש אבטלה, אז יש לך מענק אבטלה. אם מחר, אנחנו מקווים, לא תהיה אבטלה, אין לך מענק אבטלה. מה נלקח?

דבר שני, אנחנו נותנים את הכסף ממש בידי החייל, יותר ממה שנותן משרד הביטחון. היום משרד הביטחון נותן 1,800 שקל לחייל, 329.9 לחיילת. אנחנו נותנים פה מזומן 1,050 לחיילת. תעשה חישוב פי כמה זה יותר ממה שנותן משרד הביטחון, ולחייל – הרבה יותר. צריך לראות את העובדות האמיתיות.

לימור לבנת (הליכוד):

כמה קיבלה חיילת משוחררת עד היום?

רענן כהן (העבודה):

329.9 שקל. הנתונים שלי, קיבלתי אותם הבוקר מהיועץ הכספי של משרד הביטחון.

לימור לבנת (הליכוד):

משרד הביטחון אמר – – –

רענן כהן (העבודה):

אינני יודע מה הוא אמר לך.

לימור לבנת (הליכוד):

הוא אמר בכנסת.

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה לומר לך, חברת הכנסת לימור לבנת, לא כל מה שנאמר בכנסת הוא הכי מדויק. אני בדקתי היום את הנתונים במשרד הביטחון על פרטי הפרטים והאחוזים, ואני מביא פה נתונים של משרד הביטחון, לא שלי, ותיאמתי אותם עם שר האוצר. רציתי לבדוק את העלות.

לכן כל מי שבא ומנסה לנגח את החוק עושה את העוול הגדול ביותר, כי הוא מוסר נתונים לא עובדתיים, לא נכונים. וחבל, שדבר שעשינו יחד – – –

דן תיכון (הליכוד):

גם הרמטכ"ל?

רענן כהן (העבודה):

גם הרמטכ"ל. כבר אמרתי ברדיו מה שאמרתי. למה להרחיב? אמרתי להם, למשרד הביטחון, מה שאמרתי. ואני חושב שגם משרד הביטחון ירד מכל אותם נושאים. היום בבוקר ישבנו והתבררו דברים אחרים.

אני רוצה לפנות לכל הבית הזה: עשינו יחד דבר גדול, עשינו יחד דבר שאולי נתן איזו בשורה לדור הצעיר; יצרנו איזו תחילה של עתיד, זה לא סוף פסוק. אנחנו תמיד יכולים לשנות מגמות. בעוד שנה יכולים לשנות דברים. עשינו את זה יחד, לא אני לבד. בלעדיכם לא היינו עושים מה שעשינו, מכל הסיעות של הבית. היום, במקום לצאת מכאן כשהכנסת הזאת מקבלת חוק של כולנו, של כל החברים בה, של כל הסיעות בה, אנחנו מקבלים כל מיני אינפורמציות, כל מיני נתונים שמעוותים את המטרה העיקרית, שמעוותים את הדבר החשוב ביותר.

אני רוצה לפנות אליכם: מחר תהיה ישיבת ועדת העבודה והרווחה. את כל הנתונים האלה אני מכין על נייר, ואתן אותם לכל חברי הכנסת. הם יהיו גם בעיתון מחר, כל הנתונים – מה היה עד עכשיו, ומה יקבלו על-פי החוק.

לימור לבנת (הליכוד):

על-פי החוק שלך, עם האוצר.

רענן כהן (העבודה):

על-פי החוק שמתואם עם כל המערכות. אני מדבר על החוק שנדון עליו יחד. אני אמסור נתונים על מה שהיה עד עכשיו ומה יקבלו לפי החוק, על-פי הדברים שסוכמו עם האוצר, עם כולם.

לימור לבנת (הליכוד):

על זה אני מדברת. אני מדברת על החוק שלך, שהיה חוק טוב. בין החוק הזה ובין ההסכמים שהגעת אליהם על כורחך עם האוצר – יש מרחק.

רענן כהן (העבודה):

חברת הכנסת לימור לבנת – – –

דן תיכון (הליכוד):

– – – איפה אתה ואיפה הצעת החוק המקורית שלך?

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה להודיע לחברת הכנסת לימור לבנת ולחבר הכנסת דן תיכון: הצעת החוק שאני מביא עכשיו לא שונה בגדול, במהותה, מהחוק המקורי. תקראו. צריך רק ללכת לקרוא, לא צריך לעשות שום פעילות מיותרת, לקחת את הצעת החוק המקורית שהוגשה לפני שנתיים ולקרוא, ואז תראו שכל ההטבות שאני מציין אותן עכשיו קיימות שם, ולא שיניתי במאומה.

מה שהיינו צריכים לקבל על-פי הצעת החוק המקורית הוא 839 מיליון שקל. זה כל מה שהיינו צריכים לקבל אחרי הכול. זה החוק, עשינו חישובים ועל זה נאבקנו ורצינו להגיע להישג הזה. מההישג הזה הגענו לקצת יותר מ-600 מיליון שקל. אם נעשה את החישוב האמיתי, אולי נגיע גם ל-650 מיליון שקל. אני שואל אתכם – – –

לימור לבנת (הליכוד):

חבר הכנסת רענן כהן, כמה התוספת?

רענן כהן (העבודה):

מ-839 מיליון שקל הגענו לסכום העולה על 600 מיליון שקל. תאמינו לי – – –

שר התחבורה י' קיסר:

התל"ג – 400 מיליון.

רענן כהן (העבודה):

בתקציב ממשי יוסיפו כ-400 מיליון שקל בפועל, מעבר להטבות.

לימור לבנת (הליכוד):

גם בשנה הראשונה? גם בשנה השלישית ואילך?

רענן כהן (העבודה):

זה לא משנה. אנחנו צריכים לראות את הנקודה הבסיסית. בשנה הראשונה יותר מ-200 מיליון שקל. גם בשנה הראשונה לא היה צריך להוסיף יותר מ-300 מיליון שקל. אם ניקח את מה שהשגנו, למה לא נהפוך זאת להישג של כולנו, של כל הבית? אנחנו נתחיל התחלה טובה, נתחיל במסע רציני מאוד, נתחיל בכך שהבית הזה מוציא חוק שהוא מבשר בשורה לכל עם ישראל, לכל הדור הצעיר. יחד כולנו נלך עם זה, יחד כולנו נביא את הבשורה לדור הצעיר. הדור הצעיר מאוד מחכה לחוק הזה אשר היה צריך, לפי דעתי, להתקבל לפני 20 שנה. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

חברת הכנסת לימור לבנת, אחריה – חבר הכנסת עוזי לנדאו, אחריו – חברת הכנסת ענת מאור, אבל זה יידחה. לאחר מכן – חבר הכנסת דוד מגן.

חברת הכנסת לימור לבנת, יש לך שש הסתייגויות.

לימור לבנת (הליכוד):

אני לא אנמק את כולן ברצף.

אברהם הירשזון (הליכוד):

שתיים שתיים.

היו"ר ע' מאור:

שתיים שתיים.

סילבן שלום (הליכוד):

חבר הכנסת רענן כהן נימק ברצף. היא לא שמה לב.

היו"ר ע' מאור:

צירפתי לו. הוא ביקש ונעניתי לפנייתו.

לימור לבנת (הליכוד):

הוא ביקש לצרף לו. אני מבקשת שלא לצרף.

רענן כהן (העבודה):

אני ביקשתי מהיושבת-ראש באופן מיוחד לנמק ברצף, היא הסכימה ואני מודה לה.

היו"ר ע' מאור:

חברת הכנסת לימור לבנת, תנמקי עכשיו שתי הסתייגויות בבקשה.

לימור לבנת (הליכוד):

אני מבקשת מהיושבת-ראש, ואני אודה לה מאוד, לא לצרף לי. שתיים שתיים.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אין הרבה חברי כנסת, כנראה התעייפו מהצעות האי-אמון.

אברהם הירשזון (הליכוד):

את יכולה לומר: חברי הכנסת מסייעתי.

לימור לבנת (הליכוד):

שר וחברי הכנסת מסייעתי. חברי סיעתי – זה מה שקובע. אפילו חבר הכנסת רענן כהן נעלם, רציתי לברך אותו עכשיו, אבל נעלמו עקבותיו.

סילבן שלום (הליכוד):

אגודת ישראל, ש"ס.

לימור לבנת (הליכוד):

הם התעייפו. כמעט הבענו אי-אמון והם נבהלו.

חברי הכנסת, אני רוצה קודם כול לברך את חבר הכנסת רענן כהן על המאבק הצודק שלו, הנחוש והעקבי בנושא חוק חיילים משוחררים. אין מאבק צודק מזה. חברי כנסת רבים מקרב 70 חברי הכנסת שחתומים על החוק, רובם המכריע, כדאי שהציבור ידע זאת, הם מהאופוזיציה. זאת אומרת 47 חברי כנסת; נכון, חבר הכנסת דוד מגן, אני לא טועה?

קריאה:

46.

לימור לבנת (הליכוד):

46 חברי כנסת מתוך 70 חברי הכנסת שחתמו על החוק הם חברי כנסת מהאופוזיציה. הרוב המכריע של סיעת הליכוד, אבל רק פחות ממחצית חברי סיעת העבודה חתומים על הצעת החוק שחבר הכנסת רענן כהן הגיש. אני חושבת שמגיעות לו כל הברכות על כך.

אלא שדבר מוזר קרה לחוק הזה בדרכו למליאה בחזרה דרך ועדת העבודה והרווחה, אבל בעיקר דרך הדיונים שהתקיימו עם האוצר. אני רוצה לומר על מה אני מדברת. שמענו כאן מחבר הכנסת רענן כהן פנייה נרגשת לכולם – אני מצטערת שהוא לא כאן עכשיו – להתאחד סביב החוק ולאפשר להעביר אותו מחר בוועדת העבודה והרווחה. ואכן, מחר גם כחברה בוועדה הזאת, ודאי שנעשה את כל מה שצריך כדי להעביר את החוק הזה במתכונתו המקורית האמיתית והנכונה, משום שהממשלה אכן הוסיפה איזה סכום כדי לממש חלקים מתוך החוק הזה. אבל צריך לזכור שחלק ניכר מאוד מתוך הסכומים האלה באו על חשבון הטבות שהיו לחיילים משוחררים בעבר, כגון מכינות. שמעתי התנגדות קשה מאוד מצד משרד החינוך לביטול המכינות במתכונת החדשה. מדובר שם באלפי חיילים משוחררים שלומדים במכינות. מדובר בדמי אבטלה שמגיעים לכל חייל משוחרר בלי שהוא יצטרך לעמוד בקריטריונים כלשהם. יפקידו כסף באיזו קרן על שמו, שהוא יוכל להשתמש או לא להשתמש בה כעבור כך וכך שנים. מדובר על הכשרה מקצועית. מדובר על זיכוי במס הכנסה לחיילים משוחררים וכל הדברים האלה שניתנו לא על תקן של איזה קרן שנמצאת במקום כלשהו, אלא ניתנו לכל חייל משוחרר. אלה בעצם לא יינתנו יותר במתכונת הזאת.

יותר מזה – ואני לא יודעת אם כל חברי הבית יודעים זאת, נדמה לי שגם אחרי שאני אומר זאת עכשיו לא כל חברי הבית ידעו זאת, אבל לפחות אלה שנמצאים באולם ואולי אלה ששומעים בבית – מדובר על הקמת קרן בת 100 מיליון שקל מתוך הסכומים האלה שמדובר עליהם, שהקרן הזאת תהיה מין קרן מיוחדת שאליה יצטרכו לפנות, לעמוד בפני ועדה מיוחדת ולקבל ממנה סיוע מיוחד. מה זאת הקרן הזאת? מי זאת הוועדה? מה הם הקריטריונים? איך זה ייקבע? הרי אנחנו באים ומקפחים שוב דווקא את השכבות החלשות. הרי דווקא אלה שאין להם די כסף, שבדרך כלל גם אין להם די ידע ויכולת מספיקה לפנות לרשויות ולממש את זכותם לקבל כל מיני הטבות מכל מיני סוגים, הם אלה שגם היום לא מממשים מספיק את הזכויות שמגיעות להם בחוק בכל מיני נושאים ועניינים, כי הם לא יודעים לאן ללכת, הם לא יודעים איך למלא טופס, הם לא יודעים מה זכויותיהם, הם לא יודעים מה בדיוק הקריטריונים, הם ממלאים את הטופס לא כל כך טוב. אלה ייפגעו יותר מכל אחד אחר. למה צריך להקים מין קרן מסתורית כזאת של 100 מיליון שקל שרק מקורבים, רק אנשים שידעו מה לעשות ועם מי לדבר ואיך להתקשר יוכלו ליהנות ממנה?

בו-זמנית, בזמן שבו הממשלה מספרת לנו שהיא הוסיפה 180 מיליון שקל בשנת התקציב הזאת בעבור חוק חיילים משוחררים, ובסוף השנה השלישית יהיה מדובר ב-400 מיליון שקל, באותו זמן ממש הממשלה עושה תעלול חדש ומנסה לתת גם למי שלא שירתו בצבא, גם לערביי ישראל, קצבאות יוצאי צבא כפי שמקבלים יוצאי צבא ששירתו בצבא-הגנה לישראל. זאת אומרת, מצד אחד אומנם נותנים איזו הטבה מגומדת ומצומקת על פני מה שהיתה צריכה להיות, אבל ביד השנייה מוסיפים, בהיקף של 450 מיליון שקל לשנה, את קצבאות הילדים, קצבאות יוצאי צבא, גם לערבים, אזרחים ישראלים, שלא שירתו בצבא.

אם לממשלה יש כל כך הרבה כסף ואין לה בעיה להשיג 450 מיליון שקל, למה לא תיתן לבצע את הצעת חוק חיילים משוחררים במתכונתה המקורית, כפי שהביא אותה חבר הכנסת רענן כהן? וטוב עשה שהביא אותה, כפי שאנחנו תמכנו בה ואפשרנו לו להעביר זאת בקריאה ראשונה. אבל זה לא קורה. יש כאן מין סדרי עדיפויות מוזרים מאוד.

אני רוצה לומר עוד דבר אחד בהקשר זה – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

נשארו פה חברי הכנסת אורון וגל, אולי הם יסבירו מדוע הם מעדיפים להעביר – – –

לימור לבנת (הליכוד):

450 מיליון שקל לשנה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

– – – ואילו חיילים משוחררים, שחלקם הגדול צריכים להיחשף לקשיים לאחר שהם נתנו שלוש שנותיהם הטובות ביותר, מה השיקול שלכם לדבר הזה?

לימור לבנת (הליכוד):

חבר הכנסת לנדאו, נדמה לי שהם יצטרכו להסביר זאת לציבור הבוחרים כולו, וזה ההסבר החשוב ביותר שהם יצטרכו לתת אי-פעם למישהו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני לא בטוח שהם מסוגלים להסביר זאת לעצמם.

לימור לבנת (הליכוד):

אני לא בטוחה שהציבור יקנה זאת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מי שרוצה את דראושה בממשלה הזאת – – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אז שנה את החוק.

לימור לבנת (הליכוד):

תקן את החוק כך שרק מי ששירת בצבא יקבל. אבל אתה הרי רוצה להוסיף 450 מיליון שקלים לשנה כדי לתת גם לערבים אותן קצבאות.

חיים אורון (מרצ):

אני רוצה להשוות ולא להיות גזען.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה גרוע מגזען.

לימור לבנת (הליכוד):

אתה מסית. מה זה גזען?

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה שאתה עושה זה שאתה לוקח אוכלוסייה מסוימת ומתעלל בה.

חיים אורון (מרצ):

איזו אוכלוסייה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אומר לך איזו. יותר מאחת. האוכלוסייה שמגיע לה לפני כולם זו האוכלוסייה של יוצאי צבא – משוחררי צה"ל.

חיים אורון (מרצ):

זאת רמאות. מאות מיליוני שקלים הולכים השנה למשפחות שבניהן לא משרתים בצה"ל.

עוזי לנדאו (הליכוד):

ואוכלוסייה אחרת זו האוכלוסייה של יהודה, שומרון, עזה ורמת-הגולן.

לימור לבנת (הליכוד):

אז תתקן את החוק. אנחנו נתמוך בך, חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

אני לא רוצה את התמיכה שלך בשום דבר.

לימור לבנת (הליכוד):

אתה גם לא תקבל אותה כנראה להרבה מאוד דברים. אבל לזה כן היית מקבל תמיכה.

חיים אורון (מרצ):

לא רוצה את התמיכה שלך.

לימור לבנת (הליכוד):

אתה לא רוצה. אבל אתה רוצה להוסיף 450 מיליון שקלים לערבים. אינני יודעת מאיפה אתה לוקח אותם. אתה לוקח אותם מהחוק המלא של חיילים משוחררים.

חיים אורון (מרצ):

אני לוקח אותם בדיוק מהמקום שממנו לקחנו את קצבאות הילדים. בדיוק מאותו מקור.

לימור לבנת (הליכוד):

אתה לוקח אותם מהחוק המלא, במקום לתת את כל מלוא התשלום לחיילים משוחררים, על-פי החוק שהציע חבר הכנסת רענן כהן. משם אתה לוקח אותם כדי לתת לערבים.

אני רוצה לציין עוד דבר בקשר לנושא הזה של העיסוק בחיילים משוחררים או בחיילות משוחררות, ולהעיר עוד הערה בקשר לסדרי עדיפויות מוזרים, שלא קשורים לכסף הפעם, אלא הם קשורים לחיילות בצבא שמשרתות היום בתפקידים שונים. במהלך עשר השנים האחרונות חל שינוי מאוד מרשים ומאוד משמעותי במגוון התפקידים שהחיילות בצה"ל ממלאות. והנה עכשיו התקבלה החלטה שרירותית של הצבא, שגם היא כנראה נוגעת לתקציב, משום שהצבא הרי טוען שיש לו עודף כוח אדם, אבל כשיש לו עודף כוח אדם הוא מושיב ועדה שנקראת ועדת-שפיר, ולוקח מתוך המסקנות שלה רק קטע אחד שנוגע לחיילות, ורוצה לממש אותו עכשיו, מייד, ברגע זה. ועל-פי ההמלצות האלה מחליטים לקצר את שירות החיילות בחודש, וכבר מודיעים שמ-1995 יקוצר שירות החיילות עוד בחודש אחד.

המשמעות האחת והברורה של זה היא, שהחיילות לא יוכלו עוד לשרת במגוון התפקידים הצה"ליים שהן משרתות בהם לטובת הצבא. צריך לשמוע את המפקדים שלהן בצבא כפי שאנחנו שמענו לא מזמן בסיור שערכנו, איזו תועלת הן מביאות, איזו חשיבות יש לעבודה שהן מבצעות.

אבל מעבר לזה, לקפח את הבנות ביחס לחיילים, רק משום מין, ולקבוע את אורך השירות ואת מגוון התפקידים על-פי מינו של החייל – הרי זה דבר שממש קשה לתפוס איך אדם הגיוני יכול להעלות אותו על דעתו. משום שעם קיצור השירות או לאחר קיצור השירות, לא יהיה כדאי עוד לצבא לשלוח את החיילות לקורסים מקצועיים של שלושה, ארבעה, חמישה חודשים, חצי שנה. והצבא יאלץ לוותר עליהן ויהפוך אותן בהכרח שוב למגישות תה וקפה למפקדים, שזאת תופעה שכבר הצלחנו כמעט לעקור אותה מן השורש. היום למעלה ממחצית הבנות בשירות הצבאי משרתות בתפקידים חשובים ביותר, בתפקידים מיוחדים, בתפקידים שנותנים לכולם, גם לחיילות, גם לחיילים, וגם לצה"ל כולו, יכולת להתמודד באמת שוות בין שווים.

אני חושבת שזאת איננה בעיה של החיילות וזאת איננה בעיה של חברות הכנסת. זאת בעיה של הכנסת כולה, כי זו בעיה של החברה הישראלית כולה. ואם בעניין הקודם יש בינינו מחלוקות, אני מקווה שלפחות בנושא הזה יש בינינו תמימות דעים על כך שאין שום סיבה לקצר רק את שירות החיילות. אם רוצים לקצר את השירות, אם יש עודף כוח אדם בצבא, אדרבה ואדרבה, יקוצר שירות החיילים והחיילות, יקוצר שירות המילואים, אבל לא תהיה אפליה לרעה של החיילות בצבא. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל, ואחריו חבר הכנסת עוזי לנדאו.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מיצר על כך שבכל פעם שמתעוררת איזו שאלה של יהודים וערבים, מייד נכנסים לוויכוח כל מיני רגשות ויצרים. הלוואי שזה לא היה כך.

אני רוצה לומר לך, חברת הכנסת לימור לבנת, אני לא נמנית עם חסידיו של מנחם בגין, זיכרונו לברכה. אני גם התחנכתי בתקופה של "בלי חרות ומק"י". כך היה בצעירותי. אבל כשבגרתי והחיים נראו פחות בצבעי שחור ולבן, וראיתי שיש גם צבעים נוספים ואפשר לחיות גם עם חרות וגם עם מק"י, למדתי להעריך מאוד את מאבקיו של מנחם בגין, זיכרונו לברכה, בראשית שנות המדינה, כשנלחם מלחמת חורמה בממשל הצבאי שהיה בכפרים הערביים ונלחם על זכויותיהם של הערבים, שיהיו שוות לאלו של היהודים. לא ברור לי מדוע אתם לא מאמצים את התורה שלו, ובכל פעם שמגיע עניין של יהודים וערבים, מייד מתעורר חבר הכנסת עוזי לנדאו, והוא מייד מעמיד את הקצבאות לערבים מול הכספים לחיילים משוחררים.

לימור לבנת (הליכוד):

כולכם התחלתם פתאום לדבר בשם בגין: מנחם בגין, זיכרונו לברכה, זכר צדיק לברכה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני לא מדבר בשמו, אני מדבר בזכותו. כאשר אתה מתבגר, כשאתה קורא את דברי הימים, וכשאתה נזכר בדברים שנאמרו, מן הדין שתלמד גם ממי שחינכו אותך שלא לקבל את דעתו. אני מתפלל, ואני מיצר על כך. האם הקצבאות לערבים עומדות מול חיילים משוחררים, או שמא זה עומד מול קצבאות ליהודים שלא שירתו בצבא?

עוזי לנדאו (הליכוד):

תוריד ליהודים שלא שירתו בצבא. אבל גם אותם אתה צריך בקואליציה, נכון? לכן השיקול שלך הוא לא שיקול של צדק.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

מי אומר שהשוואת זכויות צריכה להיעשות על-ידי כך שיורידו למישהו שנתנו לו? חבר הכנסת לנדאו, אולי השוואת זכויות יכולה להיות גם בזה שמוסיפים למישהו? מדוע לא לתת למגזר הזה את ההרגשה שמשווים אותו למגזר היהודי? מדוע אני צריך לקצץ לאחרים כדי להשוות אותו?

דוד מגן (הליכוד):

אם לא תשווה את החובות, הם לא ירגישו גם בשוויון הזכויות. צריך לעשות את שני הדברים במקביל.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

לא כל דבר צריך לעשות במקביל. ואם אתה רוצה שנסווה חובות בצורה זו או אחרת, זה בהחלט נושא לדיון, ובהחלט מקובל עלי. אני יכול לומר לך שאני זוכר אנשי צבא שגרסו שניתן לגייס לצה"ל ערבים רבים יותר משגייסנו עד עכשיו. אבל אנחנו לא נכנסים לסוגיה הזאת כרגע.

דוד מגן (הליכוד):

זה מונח על שולחן הכנסת.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אינני פוסל את האפשרות הזאת. אבל אחד הדברים היפים שלפי דעתי הממשלה הזאת עושה – במקום לקצץ לחלק, מוסיפים בלי להוריד לאחרים. אין זה סוד שהיו רעיונות לתת את הקצבאות לערבים על-ידי זה שיקצצו חלק אצל היהודים ויעשו כל מיני תרגילים. אני שמח שבסופו של דבר אמרו שמוסיפים בלי להוריד למישהו אחר.

מתייחסים לחוק שמציע חבר הכנסת רענן כהן כאילו הוא קיים, וכאילו עכשיו לוקחים מהם ונותנים למישהו אחר. אז יש לי סוד בשבילכם: החוק של רענן כהן עומד להיחקק. זה גם לא סוד שאני מתנגד לחוק כפי שהוא מובא, אבל ברגע שיתקבל, אני אברך עליו ואצטרף אליו. מדוע הוא לא מקובל עלי? משום שאני הייתי לוקח כל סכום כסף שיש, אם זה 300 שקל, אם זה 400, אם זה 600, ולא נותן אותו לכל חייל אלא נותן אותו רק ל-10,000 או ל-8,000 חיילים, שכולנו יודעים שהם יהיו דור שני של

— — —

דוד מנע (הליכוד):

אז אולי תיקח — — —

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

תסלח לי, דוד, על זה היו לי שיחות וויכוחים בחודשים האחרונים עם רענן כהן.

דוד מנע (הליכוד):

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

תן לי רגע.

והיו לי ויכוחים עם יוסי רוזן, שהוא חבר ההנהלה שלו, ששירת אתי בצנחנים ואני מעריך ומוקיר אותו מאוד. אמרתי: מה אתם עושים? שאלתי את משה נתיב, אלוף במילואים, איש שריון: כאשר קצין שריון ראשי מקבל מעמותת חיל השריון 20 מלגות לחיילים משוחררים, ודוד מגן ודאי מכיר את זה, לא נותנים את זה לכל חייל מהשריון, נותנים את זה רק לכאלה שהמצב הכלכלי שלהם לא טוב. היום יש לעמותת השריון 20 מלגות לחיילים משוחררים. לא נותנים אותן לכל אחד, ובצדק, לפי דעתי. כולנו יודעים שיש שכבת נוער, שאם היא לא תקבל איזה "פוש", הם יהיו דור שני למצוקה, ואני הייתי נותן את כל הכסף ל-10,000 ולא ל-50,000.

דוד מנע (הליכוד):

שאלה קטנה: מה דעתך, גדליה – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

תיכף, אני אתן לך עוד מעט, אם היושב-ראש יסכים.

גם לא מקובל עלי כל מה שמסביב. אני הצטערתי צער רב לראות בכלל את הקשר הזה בין השחרור מצה"ל לדרך האמריקני. איזה מין דבר זה? מה זה, ואם החוק לא יתקבל יש לגייס מציה לרדת? זו הבעיה? האם השירות בצה"ל אינו זכות? נמצאים פה לא מעט אנשים שכל חייהם שירתו ביחידות קרביות עד שפרשו ממילואים לגמלאות. מגיע לנו משהו? חשבנו פעם אחת שמגיע משהו? לא שמעתי מילדי ומהסביבה הקרובה, מחיילים, שחושבים שמגיע להם משהו.

זכותנו לבוא ולתת, ואני בעד לבוא ולתת, אבל אנחנו צריכים לשאול את עצמנו: למי לתת? לתת לכול או לעשות את זה באופן סלקטיבי כדי ליצור יותר שוויון, בעוד 10 ו-20 שנה, בין אזרחי ישראל?

דוד, אם אתה רוצה לשאול, שאל.

דוד מנע (הליכוד):

אני מסכים אתך. מה דעתך, אפילו שזה יהיה עם כל המפלגות, שניקח פסק-זמן לכמה ימים בחוק הזה? מחר הוא בא להצבעה בוועדת העבודה והרווחה. תדבר עם שר האוצר. אני רוצה לחשוב ברוח הדברים שלך, כי עכשיו הצבא ומשרד הביטחון באים ואומרים שזה יבטל מכוונות. אנשי שירות התעסוקה באים ואומרים: זה בא לבטל – – – הרבה אנשים מפסידים מזה. בואו ניקח פסק-זמן עם החוק הזה, בואו נחשוב עליו. אני מדבר כאדם שתמך בזה: בוא ניקח פסק-זמן, תדבר עם שר האוצר; פסק-זמן של חודש ונגבש את החוק.

דוד מגן (הליכוד):

זה לא תלוי בהם.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

דוד, אתה מתפרץ לדלת פתוחה, ואם אתה מכין מכתב לרענן כהן ולעמיר פרץ, שאצלו נמצא החוק הזה, בפנייה לדחות אותו בחודש ימים כדי שאפשר יהיה לגבש אותו, תרשום אותי כחותם ראשון.

דוד מנע (הליכוד):

אבל אתה יושב-ראש ועדת הכספים – – –

דוד מגן (הליכוד):

הדיון הוא בוועדת העבודה והרווחה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

דוד, אני אומר לך שכבר חודשיים אני מתחנן לפני רענן ולפני השותפים שלו: בואו נעשה את החוק הזה חוק סלקטיבי ולא חוק גורף, ואל נפגע במה שנותנים לחיילים אחרים היום. עד היום העליתי חרס. אבל זה לא אומר – דוד, אני רוצה שתקשיב היטב – שמה שלא הצלחנו עד לפני שבוע, לא נצליח היום, משום שבימים האחרונים נחשפו כל מיני בעיות, יש כבר קצת דעת קהל, היה דיון עם שר הביטחון, ויכול להיות שרענן כהן ועמיר פרץ, שאצלו נמצא החוק, יסכימו, בהנחה שלא ירעו את מה שיש היום. כך שאין להם סיבה שלא להסכים, ולא יקרה שום אסון אם החוק – – –

דוד מנע (הליכוד):

אני מוכן לדבר אתם, דבר אתם גם אתה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני אהיה שותף לך בכל מה שתעשה בעניין הזה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

חבר הכנסת עוזי לנדאו, אחריו – חבר הכנסת דוד מגן, אחריו – חבר הכנסת דוד מנע.

עוזי לנדאו (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני שמח שעוד ועוד חברים ממפלגת העבודה מצטטים את בגין ולומדים אותו. עושה את זה היום חבר הכנסת גדליה גל, שאותו אני מוקיר ומעריך, והוא עושה את זה בכוונה טובה. יש מי שמזכירים היום את שמו של בגין, כפי שראש הממשלה עושה זאת, כפי שהשר פרס עושה זאת, כשהוא עולה כאן, מתוך כוונות זדון, כדי להוליך שולל את הציבור. אינני חושב שאנחנו משנים ממשנתו של מר בגין כשאנחנו אומרים את מה שאנו אומרים לגבי מדיניותה של הממשלה, כפי שהיא מתבטאת בהצעה לתת קצבאות ילדים לציבור הערבי.

סילבן שלום (הליכוד):

חבר הכנסת לנדאו, איפה ממשלת ישראל? איפה שרי הממשלה, שנעדרים באופן קבוע משיבות התקציב? זה דבר שלא ייאמן. אני מציע להפסיק את הדיון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת סילבן שלום, אומר לך: בפרשת השבוע האחרונה מסופר, לאחר קבורתו של יעקב, שכאשר האחים חוזרים ורואים – על-פי המסורת – את יוסף עומד ליד הבור שאליו הושלך, הם חוששים ומבקשים להשביעו כדי שלא יפגע בהם בעתיד. וכאשר מדובר על הבור שהושלך אליו יוסף כתוב: "והבור ריק, אין בו מים". גברתי היושבת-ראש, הבור של חברי הממשלה ריק, אין בו מים. אבל רש"י מוסיף: נחשים ועקרבים יש בו.

אציע לכבוד היושבת-ראש להסב תשומת לבה של הממשלה, שאם עד כה היתה לה טיפת כבוד לכנסת ושלחה את אחד משריה המכובדים, השר קיסר, גם טיפת הכבוד הזאת אוזלת. אני מבקש להסב תשומת לבה של הממשלה, היא חייבת בכבוד הכנסת.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אולי בגלל העקרבים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא, זה היה אחרי שכבוד השר היה כאן.

לימור לבנת (הליכוד):

חבר הכנסת לנדאו, יש נסיבות שבהן טוב יותר שאין ממשלה מאשר ממשלה כזאת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

נכון גם לומר היום ברוח דברי "שופטים": בימים ההם אין מלך בישראל וכל טרוריסט הישר בעיניו יעשה.

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת גל, התנועה שלי, ואני בתוכה, סבורים, שהציבור הערבי במדינת ישראל ראוי לשוויון זכויות גמור ולנשיאה גמורה בכל חובות המדינה, ואנחנו אומרים זאת בלי קריצה מתחת לשולחן. אנחנו גם מכבדים את הערבים שמן הצד השני של הגבול, כאשר הם אויבינו. אנו מכירים אותם יפה, איננו מזלזלים בהם. עם אלה שהם אזרחי ישראל אנחנו רוצים לחיות בכבוד ובשלום, עם מתן זכויות מלאות להם, ואנחנו מצפים שהם ימלאו את כל החובות. אני אחד החסידים של שירות הציבור הערבי בצה"ל, והוויכוח הזה הוא נפרד. למי שמשרת בצה"ל – מלוא הזכויות ומלוא החובות, בלי קשר למקורו. אבל הקושי שיש עמכם – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

עוזי, אבל אנחנו לא נותנים להם את הברירה הזאת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מציע לתת להם את הברירה הזאת.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אבל כל עוד אנחנו לא נותנים, אי-אפשר בגלל זה שלא יהיה שוויון בקצבאות.

עוזי לבדאו (הליכוד):

כל מה שאתה אומר, שהמצב הוא מורכב יותר וצריך לתת לו פתרון. אבל לפחות עמדתי היא, לא מן היום הראשון, כאן בכנסת, מעל הדוכן: להשוות את הכול.

אבל מה הקושי עמכם, חבר הכנסת גל? אתה עוד זוכר את השנים שבהן אמרו "בלי חרות ובלי מק"י", כאשר העם היה משוסע, וברוך השם כבר חשבנו ששכחנו את התקופה הרעה הזאת. הקושי היום עם מפלגת העבודה, שאתם מחזירים אותנו אל התקופה האפלה הזאת. אתם קורעים את הציבור היהודי והציוני בתוכו, אתם עושים זאת משום מדיניותכם ואתם עושים זאת משום שיטת ההוצאה לפועל של המדיניות.

מדיניותכם נעדרת מנדט מן הציבור. אתם מבצעים דברים הפוכים ממה שהבטחתם לציבור בבחירות, ואין לכם רוב בכנסת להעבירם, וכדי להעבירם עליכם להישען ולהיתמך בדראושה, בתמר גוז'נסקי, בתופיק זיאד. הם תומכים בכם לא משום שהם מקרבים את מימושם של האינטרסים של ישראל כמדינה יהודית וציונית, הם עושים זאת משום שהם משיגים ממדיניותכם את ההיפך.

כאשר חבר הכנסת דראושה, שאיננו נמצא באולם, נפגש עם ערפאת בתוניס וקיבל הנחיות מערפאת מה לעשות במדינת ישראל – – –

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת דן תיכון הודיע במליאה, שהליכוד ברובו תומך בהצעת החוק הזאת.

עוזי לבדאו (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, אני משיב לחבר הכנסת גל. חבר הכנסת גל האשים את הליכוד בגזענות. הוא האשים את הליכוד בטענות נגד החוק הזה. אני אומר כרגע מה הן הסיבות לכך שיש בלבי על החוק ומה הכוונות הנסתרות של מפלגת העבודה מאחורי החוק הזה.

חיים אורון (מרצ):

אבל הוא אמר שהליכוד תומך בחוק.

עוזי לבדאו (הליכוד):

אם כן, אני רוצה לומר את הדבר הבא: מה שפסול בשיטה שלכם, בדרך למימוש המדיניות שלכם, הוא שאתם רותמים את מי ששוללים את קיומה של ישראל כמדינה יהודית וציונית. את הדבר הזה אי-אפשר לקבל.

הדבר הזה, חבר הכנסת גדליה גל, עלול להגיע גם בתת-הכרה, בלי ששר הביטחון וראש ממשלה ישים לב לכך, שהפקודות שהוא ייתן לחיילי צה"ל בדרך להגן על עצמם, לשמור על חייהם, יושפעו, בלי שהוא יודה בכך, ממה שמונח מאחורי ראשו – שמא דראושה יתמוך בו בכנסת או שזיאד יצביע נגדו. ממשלה יהודית וציונית איננה יכולה להעמיד עצמה בתוך הדילמה הזאת.

אני מכבד את חבר הכנסת דראושה כערבי לאומי. אני אינני מקבל את גישתו. כבן העם היהודי וכאיש ציוני אני סבור, שיש להילחם ולהיאבק בכל מה שהוא מסמל. הוא איננו מייצג את כל הציבור הערבי, שאותו אנחנו מכבדים ואותו צריך לקדם ויש לאפשר לו להשתלב, בלי קריצה מתחת לשולחן. אנחנו אומרים מה שעל לבנו לכל אחד במדינת ישראל.

הסיבה לכך שאתם מעבירים את החוק הזה היא לא כדי להשוות זכויות. אתם עושים זאת משום שאתם מבקשים לקנות את תמיכתו של דראושה, בכסף, כפי שלפני שנה הודיעה מבקרת המדינה, שהעבודה קנתה שלטון בכסף כאשר, נדמה לי, היא שיחקה עם כספי המס האחיד וביקשה לקנות את תמיכתה של ש"ס.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

קודם היא אמרה את זה על הליכוד.

עוזי לבדאו (הליכוד):

לכן זרקו את הליכוד מהשלטון. גם אתכם צריך לזרוק מהשלטון, וכל יום שיוקדם הדבר כך ייטב.

על כן, הוויכוח האמיתי כאן איננו ויכוח על שוויון זכויות לערבים. אם יש כסף, השאלה היא למי לתת אותו קודם. חיילי צה"ל קודמים לתמיכתו של דראושה בממשלת ישראל. זה הוויכוח האמיתי, ומי שמנסה לטשטשו הולך בדרכה הרגילה של הממשלה, להוליך את הציבור שולל, להונות אותו, לרמות אותו בכל היבטי מדיניותה.

עד כאן התשובה על דבריו של חבר הכנסת גל, יושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת, שמשום-מה הנוהל – אני מבין שהנוהל הזה הוא נכון – מאפשר לו לקום ולהשיב בכל רגע של הדיון על דבריו של כל חבר כנסת. הכלי הזה, לצערי הרב, איננו עומד לימינו של כל חבר כנסת.

אני מבין שהסימנים שעושים לי אומרים, זמנך עבר.

היו"ר ע' מאור:

יש לך עוד דקה.

דוד מגן (הליכוד):

הסימן הוא שזה התקנון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זה התקנון.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

חבר הכנסת לנדאו, אף-על-פי-כן יכול להיות שאתה תנצח אותי בגין מספר ההסתייגויות שרשמת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני יודע? הבמה הזאת, צריך לעשות בה שימוש כדי שכל אדם יציג את העמדה שלו. והתחומים רבים, והנושאים מרובים. אני רק חושש שאם אתחיל בדקה שנותרה לי בנושא חדש, יהיה קשה למצות אותו.

אולי רק הערה אחת, וזה מענייני דיומא, בנושא אחר, מעניין לעניין באותו עניין. לאחר רצח סגן-אלוף מינץ, השם ייקום דמו, נשאל הרמטכ"ל: האם להחזרת המגורשים של ה"חמאס" יש השפעה על התפתחותו של הטרור? הרמטכ"ל השיב: אין השפעה. כמובן, הוא מציג זאת כאיש מקצוע, כמי שמבין גם בטרור וגם בהשלכה של החזרת המגורשים על הטרור; דעה מקצועית נטו.

אני מבקש להזכיר לחברי הכנסת, שלפני כשנה, כאשר גורשו מאות אנשי ה"חמאס", נשאל הרמטכ"ל לדעתו, והוא אמר: בוודאי, זו מכה קשה לטרור. מסולקים אנשי ה"חמאס" – יהיה פחות טרור, כאשר הם בדרכם מכאן החוצה. גם כן – דעה צבאית, דעה מקצועית.

ממה נפשך, אם הדעה הבלתי-משוחדת של הרמטכ"ל היא שכשמגרשים אותם יש פחות טרור, איך יכולה דעתו להיות שכשהם חוזרים אין לכך השפעה על הטרור?

התשובה על כך היא בוודאי די ברורה. אני מבקש להסב את תשומת לבו של הרמטכ"ל, שזאת לא היתה חוות דעת מקצועית. זאת היתה חוות דעת פוליטית. ראוי שרמטכ"ל כמותו, בעת קשה כזו, ידע מה לומר, ועוד יותר – מה לא לומר. תודה רבה, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

חבר הכנסת דוד מגן, אחריו – חבר הכנסת דוד מנע, ואחריו – חבר הכנסת רון נחמן.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, לאור דבריו האחרונים של יושב-ראש ועדת הכספים, אני רוצה להשלים אינפורמציה. חבר הכנסת גל, לפני שבוע ושעה בדיוק, בטרם התחלנו בדיונים בחוק הסדרים במשק המדינה, הצעתי כאן מעל דוכן הכנסת הצעה לסדר-היום – לכלול בסדר-היום של מליאת הכנסת את הסעיף: שירות אזרחי חובה לערביי ישראל.

אני רוצה לעדכן אותך, שהצלחתי לשכנע את נציגת הממשלה, שרת העבודה והרווחה, לתמוך בהצעה. לאחר שהיא הביעה את תמיכתה בעניין, היתה כאן סערת רוחות, כאשר קבוצה מסוימת בראשות חבר הכנסת דראושה קראה לה לסדר קואליציוני, איך היא מעזה, כנציגת הממשלה, להסכים שאנחנו, הכנסת, נערוך דיון בנושא ה"מקודש" הזה.

למה קראתי לך קריאת ביניים לעניין הזה? משום שכפי שהבטחתי לך ביום רביעי האחרון בלילה, לך ולחבר הכנסת אורון, אשר אני מבקש ממנו לדייק כאשר הוא מצטט את אנשי הליכוד בדבר התייחסותם לעניין הענקת קצבאות ילדים לערבים, צפויות לכם הפתעות. לפי ההשקפה שלכם, ההפתעות הללו גם תהיינה הפתעות נעימות בתנאי שהדברים ייעשו בצורה הוגנת ומסודרת.

ומה היא צורה הוגנת? קודם כול, אנחנו שוללים הענקת קצבאות כאלו כמס פוליטי, כמעט אמרתי כשוחד פוליטי. אין דבר כזה שמעניקים למפלגות או לקבוצת חברי כנסת שאינם יהודים, תמורת הצבעתם בעד תקציב המדינה, אומרים להם: לציבור שלכם נעניק את ההטבה הזאת. ההטבה הזאת מגיעה בזכות לאותו מיעוט, כפי שאותו מיעוט חייב לעמוד על זכותו למלא את כל החובות במדינת ישראל.

אני טוען שאין לחייב אותם לשרת בצה"ל. אבל אפשר ואפשר לדרוש מהם למלא את החובה בשירות אזרחי, בשלב ראשון בהתנדבות, ואחרי שנה-שנתיים, כשנלמד כולנו מהניסיון הזה – השירות האזרחי יהיה שירות חובה.

כשאתה מאזן את החובות, את כל החובות עם כל הזכויות, אז גם התחושה של המיעוט היא תחושה טובה וברירה. וגם התמיכה מספסלי הליכוד, סיעתי, תנועתי, גם היא תבוא בצורה ובהיקף שיפתיעו את האנשים המפקפקים בכך.

אני קורא לחבר הכנסת גל לזכור את אשר אמרתי בשבוע שעבר: "לא יפה ולא יאה שהאישור הזה, שהתיקון הזה יגיע בדרך של הסתייגות לחוק. הממשלה צריכה להיות מספיק אמיצה ומספיק ישרה להביא הצעת חוק לעניין הזה, לאפשר לכל חברי הכנסת להתייחס לעניין". אני חוזר בפעם השלישית היום ובפעם הרביעית מאז התחלנו את הדיון הזה בשבוע שעבר: אם כך יעשה, צפויות הפתעות לגבי כל ההתייחסות של הליכוד לעניין הזה.

כל זה בקשר ובצמוד למה שאמרתי – דיון במקביל לגבי שירות החובה האזרחי של ערביי ישראל.

ועכשיו, לאחר שניסיתי להשיב לך מה שלא יכולתי לעשות בקריאת ביניים, גברתי היושבת-ראש, נעבור לעניין ההסתייגות. כאשר מנכ"ל משרד התקשורת הופיע לפנינו, בוועדת הכספים של הכנסת, ובישר לנו, בין היתר, כי הרשות השנייה לרדיו וטלוויזיה מבצעת עבודות תשתית כדי שבתוך תקופה קצרה אפשר יהיה לקלוט בכל הארץ את שידורי הערוץ השני, הבינונו שזה אמור גם לגבי אותה קבוצת אוכלוסין – בדרך כלל בהתיישבות העובדת, במושבים, בקיבוצים וביישובים מרוחקים, אשר אינה מצליחה להתחבר לטלוויזיה בכבלים, אף שהחוק מחייב את החברות הללו לעמוד ולהקפיד על לוח הזמנים. אני רציתי להבין ולהאמין כי בחלק הראשון של שנת 1994 הבא עלינו לטובה כל אזרח וכל בית בישראל שירצו לראות, לצד ערוץ-1, את ערוץ-3 וגם את ערוץ-2, ירצו לראות טלוויזיה בכבלים – וטלוויזיה בכבלים בדרך כלל היא זו שמעניקה את האפשרות לראות את הערוץ השלישי – כל אחד יוכל לעשות זאת.

מכרזי הרשות השנייה לרדיו וטלוויזיה, שפורסמו לפני שישה ימים, ב-21 בחודש, מדברים על כך שאולי בשלהי 1994, רק 90% מהאוכלוסייה יוכלו ליהנות מהשירותים הללו. זה לא די. זה לא הולם את רוח הדברים שנאמרו בוועדת הכספים של הכנסת. באמצעות ההסתייגות שלי כאן אני קורא לשרת התקשורת לפעול כדי שבראשית שנת התקציב הבאה עלינו לטובה, כל בית בישראל, בארץ-ישראל, שירצה להתחבר לכל רשת ולכל ערוץ טלוויזיה ורשת רדיו יוכל לעשות זאת, כשהמדינה מספקת את התשתית.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

חבר הכנסת דוד מנע. אחריו – חבר הכנסת רון נחמן, אחריו – חבר הכנסת אברהם פורז.

דוד מנע (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בסיבוב הזה של ההסתייגויות, אני מבקש לדבר על חוק החיילים המשוחררים ועל קצבת יוצאי צבא. כמובן, אם הזמן יספיק, אני אדבר גם על ההתמודדות עם העוני.

ראשית, בנושא של קצבאות יוצאי צבא. אני חושב שזו טעות לומר שיש היום אפליה בקצבאות. קצבאות המוסד לביטוח לאומי הן קצבאות אוניברסליות, הן לא סלקטיביות. כולם מקבלים אותן. ילדים מקבלים, הורים מקבלים, כולם מקבלים שווה בשווה. אלא מאי? וזו לא בושה, זו לא אפליה, ויגידו מה שיגידו, אני חושב שמשפחה שהבן שלה בגיל 18 הולך לשרת בצבא שלוש שנים, בעוד המקביל שלו שלא משרת בצבא, הולך לעבוד שלוש שנים ומרוויח כסף בזמן הזה, והמשפחה הזו, שהקצבה שלה נפסקת בהגיע הבן לגיל 18, הוא יוצא לצבא, משתחרר בגיל 21 – במה האפליה פה, שמשפחה שהבן שלה משרת בצבא תקבל תוספת של קצבת יוצאי צבא נוסף על הקצבאות שלה? מה פה האפליה? זה לא ברור לי.

אני צריך להצטדק על כך שאני נותן קצבאות מוגדלות למשפחות שהחיילים שלהן שירתו בצה"ל? הרי נותנים את הקצבה הזו גם לבדואים שמשרתים בצה"ל, גם לדרוזים שמשרתים בצה"ל וגם לאוכלוסייה הערבית ששירתה בצה"ל. אבל לא נותנים אותה לקבוצה גדולה של המגזר הערבי שלא משרתת בצה"ל. אני צריך להתבייש בזה? אני צריך להצטדק ולומר שזו אפליה ולהגן על עצמי? אני חושב שזה צודק ואני מצטרף לקריאה של חבר הכנסת מגן, שדיבר לפני. אני מציע לראש הממשלה לקחת את הצעת החוק הזו ולהביא אותה לכנסת. אדרבה, למה להגניב אותה בתור סעיף בחוק הסדרים במשק המדינה? תהיו גיבורים, תביאו זאת לכנסת לקריאה ראשונה, ואז נראה מה כל הכנסת תעשה, ולא להכניס איזה סעיף או תת-סעיף בחוק ההסדרים במשק ועל-ידי זה להגניב איזה שינוי קיצוני שהציבור לא יאהב אותו.

דבר שני, חוק חיילים משוחררים. אני בעד חוק חיילים משוחררים. הצטרפתי בזמני לחבר הכנסת רענן כהן במאמצים להעביר את החוק הזה. אבל החוק שיבוא מחר לכנסת להצבעה הוא חוק שונה באופן קיצוני מהחוק שתמכנו בו בזמנו. מדוע? – משום שמשרד האוצר לא בא להוסיף תקציב לחיילים המשוחררים, אלא בא לקחת תקציבים קיימים, ליצור מהם כעין קופה, ועל סמך זה ללכת ולתת לאותם חיילים משוחררים.

מה זה אומר? זה אומר שהולכים לבטל היום את המכונות לחיילים משוחררים; הולכים לבטל את דמי האבטלה שחיילים משוחררים לפעמים מזדקקים להם כי אין תעסוקה; הם הולכים לבטל את נקודות הזיכוי במס הכנסה לחיילים המשוחררים, שהיום הן תורמות תוספת חשובה מאוד לשכר הדל בלאו-הכי של החייל. והם מבטלים את העבודות המועדפות לחיילים משוחררים.

אני זוכר, בתקופה שהייתי בה מנכ"ל שירות התעסוקה, כמה התאמצנו לחוקק את החוק הזה, שבא להקנות עדיפות לחיילים שהולכים לעבוד בתעשייה, בבניין או בקטיף, כי במקצועות האלה אין ידיים ישראליות עובדות ונזקקים להרבה עובדים מיש"ע, או לזרים. אדרבה, מי שילך לעבוד בעבודות האלה יקבל תוספת תמריץ לשכר. לצערי, הולכים לבטל את זה. חבר הכנסת גל, מה זה תמריץ לעבודה? אמרנו: חייל שהשתחרר מהצבא וילך לעבוד בבניין יקבל מהביטוח הלאומי במשך שישה חודשים כ-3,600 שקל תוספת על השכר. היום מבטלים את זה.

אם יש לנו איזה סיכוי להעביר את החוק הזה בלי לבטל את הפריבילגיות הללו לחיילים המשוחררים, זה דבר טוב.

אני חוזר לדברים שצינתי בהסתייגויות הקודמות שלי בנושא העוני. שמענו בחדשות שהוועדה שהקימה הממשלה נכשלה בתפקידה, לא הצליחה לגשר על הפערים. הרי אני אמרתי בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת, כששרת העבודה והרווחה הביאה את "תוכניתה", תוכניתה הדמגוגית, להתמודד עם העוני: התוכנית הזו לא תעבור משום שאין כוח מספיק להעביר אותה, משום שהאוצר לא תומך בה, משום שהיא באה להנהיג קצבאות סלקטיביות של המוסד לביטוח לאומי אחרי שנלחמנו כל השנים לקצבאות אוניברסליות. בעוני לא יכולים להתמודד באמצעים כאלה, אלא דרושים אמצעים אחרים.

אסיים כאן ואמשיך בהסתייגות הבאה שלי בהמשך הנושא של התמודדות עם העוני. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת רון נחמן. אחריו – חבר הכנסת אברהם פורז, ואחריו – חבר הכנסת דדי צוקר. בבקשה, יש לך שתי הסתייגויות.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הקשבתי לחבר הכנסת חיים אורון, שדיבר על הקשבה וקשב, על כך שטוענים כלפי הממשלה שאין לה רוב אבל יש לה רוב. יש סקרים, יש רחשי לב של הציבור.

בדיון על הסעיף, הנוגע לתיחום התדרים, יש לי הרגשה שהממשלה עכשיו עולה שוב לתדרים גבוהים. הבוקר שמעתי שהמשטרה לא תיתן למועצת יש"ע להפגין מול "אוריינט האוס" בירושלים.

חברי הכנסת, בירושלים המאוחדת, בירתה של מדינת ישראל, משטרת ישראל לא תיתן לארגן הפגנה של יהודים נגד המטה של אש"ף. רמטכ"ל אש"ף יושב ב"אוריינט האוס" בירושלים, ומי שומר עליו? משטרת ישראל. לא בביירות, משם גירשו אותם. לא בתוניס, משם הוא מסתובב בכל העולם. בירושלים שלנו יושב המטה הכללי של אש"ף, הרמטכ"ל שלו, ומשטרת ישראל לא תיתן ליהודים להפגין מול "אוריינט האוס".

חברי הכנסת, כאשר הופיע היועץ המשפטי לממשלה לשעבר, מר חריש, בדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט; כאשר הופיע שר המשפטים בוועדה זו; כאשר הופיע שר המשטרה בוועדת הפנים; היועץ המשפטי לממשלה מר חריש הודיע במפורש, שהוא ייתן למתוח את זכות ההפגנה עד כמה שניתן, כדי שלא לתת דרור ליצרים, כדי שלא לתת דרור לפגיעה באנשים, כדי שלא לתת דרור לפגיעה ברכוש. גם את חופש ההפגנה רוצים לסתום לנו? גם את חופש הדיבור, גם את חופש השמיעה, גם את חופש הציות, וגם את חופש ההפגנה? מה זה כאן, מדינה טוטליטרית? אפילו רוסיה נפלה. המקום היחיד בעולם יהיה כאן בירושלים?

אלה הקשב וההקשבה? אני חושב שכל הציבור צריך לגנות דיכוי של זכויות אדם. לא יעלה על הדעת שמדינת ישראל לא תאפשר לאזרחים ישראלים להפגין בירושלים, מול מפקדת אש"ף בירושלים, כפי שמתבקש לעשות בכל יום, לא פעם אחת בשנה.

אני נתקל בתופעה חמורה ביותר של דיכוי מיעוט שגר בשטחי יהודה, שומרון וחבל-עזה. 130,000 תושבים שהצעת החוק הזאת באה לנשל אותם מעצם היכולת להתפרנס בכבוד, לשלם את המשכנתה, לתת חינוך לילדים, לנסוע באוטובוסים, וכל זאת בשעה שעומדת כאן הממשלה ומכריז ראש הממשלה: אנחנו אחראים לחייהם ולביטחונם של תושבי יש"ע. אולי תאמר לי, אדוני ראש הממשלה, כיצד אתה תעשה זאת?

אני שמח שנציג הממשלה הגיע. אדוני שר האוצר, ברוכים הבאים. שמעתי מפי חבר הכנסת יוסי כץ הצעה מגונה. נכון שאתה לא מאמין?

שר האוצר א' שוחט:

אני לא מאמין.

רון נחמן (הליכוד):

רציתי לשאול אותך, האם זה על דעתך, אדוני השר?

שר האוצר א' שוחט:

אני לא ערב להצעות מגונות.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת יוסי כץ, חברי לוועדת החוקה, חוק ומשפט, הציע לתושבי יהודה ושומרון פיצויים. כל מי שרוצה להתפנות מרצון מביתו – –

דוד צוקר (מרצ):

מאחר שאף אחד לא רוצה, מה אתה מפחד?

רון נחמן (הליכוד):

– יקבל פיצויים. חבר הכנסת דדי צוקר, היות שאתה התנגדת בעבר גם לרעיונותיו של כהנא, לטרנספר שלא מרצון, וגם התנגדת לרעיונותיו של חבר הכנסת זאבי לטרנספר מרצון – אני חושב שאני מצטט אותך. אני הולך לשיטתך, שאתה רואה בדברים האלה נוהל לא טוב, פסול, איך אמרת? – גזעני. אולי תגיד לי, חבר הכנסת דדי צוקר, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, כיצד תסכים לרעיון המגונה של חבר הכנסת יוסי כץ, שמציע אותן הצעות לצד השני, ליהודים?

אמרתי, אני מבקש לשאול את שר האוצר, והנה בדיוק הגיע שר האוצר לכאן. אני מקווה שבדברי תשובתו הוא גם ישיב, האם הצעתו של חבר הכנסת יוסי כץ בדבר מתן פיצויים לאזרחים ישראלים הגרים ביהודה ובשומרון לצורך עזיבת בתיהם וטרנספר מרצון, האם זה על דעת הממשלה ועל דעת האוצר.

שר האוצר א' שוחט:

התשובה שלי היא: לא.

חיים אורון (מרצ):

כשנתנו הטבות ללכת לשם, זה היה טרנספר משם? כשנתנו הטבות עד לשמים לעבור מכפר-סבא לאריאל, זה נקרא טרנספר מרצון? כשנתנו הטבות לעבור מרמת-גן לאופקים או לערד, זה טרנספר מרצון?

חיים קופמן (הליכוד):

נתנו הטבות.

רן כהן (מרצ):

שני היישובים בארץ-ישראל.

חיים קופמן (הליכוד):

לכל מקום היו הטבות כדי להגיע אליהם.

חיים אורון (מרצ):

מאה אחוז. אבל הוא נגד הטבות. הוא אמר שמה שהולכים להציע זה טרנספר.

חיים קופמן (הליכוד):

מה שעכשיו עושים זה טרנספר.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, ברשותכם.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת חיים אורון, אני אינני שולל את סמכותה ואת זכותה של ממשלה לתמרץ ולהעדיף במדיניותה.

רן כהן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אני מציע לעבור להצבעה, כי יש פה רוב של מרצ...

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת כהן, אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת נחמן לסיים.

חיים קופמן (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, ברשותכם, אני רוצה לאפשר לחבר הכנסת רון נחמן לשאת את דבריו בצורה מסודרת.

רון נחמן (הליכוד):

תודה רבה, היושבת-ראש.

חבר הכנסת חיים אורון, אני תומך בכל החלטת ממשלה שהיא לגיטימית, שקיבלה את הרוב הדרוש, עברה את כל ההליכים ואת כל ההליכים הדרושים. גם בעניין הזה של מתן התמריצים אני רוצה פעם אחת להסביר. 45 ערי פיתוח היו עד עלייתה לשלטון של הממשלה הזאת, מהן 36 ערים בתוך תחומי "הקו הירוק". תשע ערים נמצאות בתחומי יהודה, שומרון ועזה. באה הממשלה ואמרה, אנחנו נשלול מהן את הסטטוס. בא בג"ץ ואמר – חבר הכנסת חיים אורון, אני אקרא את זה עוד 20 פעם, כמו שאמר קאטו ברומא, כך אני אעשה כל יום בדיון על התקציב, ואקרא לך מה אמר בג"ץ: "החלטת הממשלה אינה יכולה לדור בכפיפה אחת עם החוק, כל עוד לא יבוטל או יתוקן". אתה לא ביטלת את החוק, אתה רוצה להקפיא אותו.

חיים אורון (מרצ):

מחר נעשה את זה.

רון נחמן (הליכוד):

להקפיא אותו זה איננו תיקון. היות שהדבר הזה יעמוד עוד הפעם למבחן הבג"ץ, אנחנו נבחן אותו. אם התיקון בצורת הקפאה הוא תיקון מהותי, כדברי הבג"ץ, אז אתה והרוב שיש למרצ היום תתבזו בבג"ץ שנית.

רן כהן (מרצ):

נראה.

רון נחמן (הליכוד):

אבל אגיד לך את האמת, כיוון שכבר איבדתם את הבושה, וכבר המודעה הגדולה של "מלה של מרצ" – היא לא מלה, כמו עם חוק הבשר, שאתם משנים את חוק-היסוד בשביל להעביר את השלמות של הקואליציה – – –

רן כהן (מרצ):

אתה יודע מי לא מוכן לתמוך בנו? הליכוד.

רון נחמן (הליכוד):

לכן ברור לי שגם פה לא תהיה לכם בושה, ותעבירו מחר את ההצבעה הזאת ברוב שלכם.

דוד צוקר (מרצ):

זה לא ייעשה בבושה, זה ייעשה בגאווה גדולה.

רון נחמן (הליכוד):

אני מקווה, שאחרי שתעשו את זה, תעמדו כאן במקומי על הבמה ותספרו לעם ישראל איך בזמן שלחצתם יד ליאסר ערפאת ודאגתם לגייס בשבילו 2 מיליוני דולר, איך אתם הולכים לפגוע ב-130,000 יהודים, בפת לחמם, בפרנסתם.

רן כהן (מרצ):

דוד צוקר (מרצ):

מה זה 2 מיליוני דולר?

רון נחמן (הליכוד):

אני אבקש משר החוץ שיעלה לדוכן ותשאל אותו את השאלה.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, חבר הכנסת נחמן צריך לסיים.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת חיים אורון, כמוני ישבת ושמעת את נושא תקציב הביטחון, וכמו כולם שמעת שממשלת ישראל לא הקצתה כסף להיערכות מחדש ביהודה ובשומרון. אני שואל שאלה פשוטה, דבר פעוט: תיחום תדרים, פקודת הרדיו והטלגרף המנדטורית, אתה יודע איפה היא חלה? היא חלה ביהודה ובשומרון. אתה יודע שאין כיסוי, לא רק לתחומי התדרים של הטלוויזיה, שמה שנעשה כאן במליאה לא נקלט באזור שחיי אנשיו נתונים בסכנה?

חיים אורון (מרצ):

אתה יודע שגם באזור שלנו?

רון נחמן (הליכוד):

אצלך יהיה לך סידור.

חיים אורון (מרצ):

יש לנו צרות משותפות.

רון נחמן (הליכוד):

אצלנו לא יהיה סידור. טוב שאין לנו החזירים המשותפים.

היו"ר ע' מאור:

משפט מסכם, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

זה הנושא היחיד שאנחנו מסכימים עליו.

דוד צוקר (מרצ):

אין מה לראות.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אם יורשה לי לסכם, למרות הפגנות התמיכה וההתנגדות מידידי חבר הכנסת ממרצ, אני רוצה לציין כאן, ואבקש גם תשובה משר האוצר, מדוע אין בתקציב המדינה כסף להיערכות מחדש בשטחי יהודה ושומרון? מדוע סכום של 250 מיליון שקל, שהובטח על-ידי שר הבינוי והשיכון בוועדת הכספים ובוועדת הכלכלה בעבור ארבעת הכבישים האסטרטגיים: כביש דרך-חיים – חוצה-שומרון, כביש הבקעה – בית-שאן-יריחו, כביש אלון וכביש עוקף-שכם – מדוע התקציב לכך נמחק מסעיפי מע"צ? מדוע הוא נמחק מסעיפי משרד הביטחון, וכיצד הממשלה הזאת מתכוונת לקיים את מה שהבטיחה לתושבים – לשמור על חייהם וביטחונם, גם רווחתם וחייהם החברתיים?

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת אברהם פורז. אחריו – חבר הכנסת דדי צוקר, ואחריו – חבר הכנסת חיים קופמן. הסתייגות אחת, חמש דקות.

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חודש דצמבר חם, ואני לבוש כאילו זה אוגוסט.

חיים אורון (מרצ):

ואתה אפילו לא חקלאי שמצטער על הבצורת. לפחות תזדהה אתנו.

אברהם פורז (מרצ):

רבתי חברי הכנסת, יש בתוכנו מי שחושבים שאפשר לתת בלי שיש מקורות. אני רוצה להזכיר לחברי הבית, שאנחנו עדיין בדיון בחוק הסדרים במשק המדינה, ולא בדיון על איזה חוק לסיפוח יהודה ושומרון או משהו מעין זה.

לדעתי, נכון נהגה הממשלה הנוכחית, ואני רוצה לשבח על כך את שר האוצר, שלא נעתר למגמה של הגדלת המקורות בדברים שהיו פוגעים בצמיחה ובתעסוקה. לדעתי, הגדלת מסים פוגעת בצמיחה ובתעסוקה. לדעתי, לו התפתה שר האוצר לדבר שנראה לכאורה שובה לב – להקטין את השתתפות המדינה בתשלומי המעסיקים, גם זה היה צעד נגד תעסוקה ונגד צמיחה.

אני מבקש מחבר הכנסת צוקר, שלא להפריע לשר האוצר בזמן שאני מדבר.

חיים אורון (מרצ):

הוא מפסיד את נאום התמיכה הכי גדול שנשמע – – –

אברהם פורז (מרצ):

נכון. בתוך הלהט של כל מי שמכנים את עצמם לובי חברתי ולובי אחר, ובין כל אלה שמבקרים את שר האוצר, לפעמים כדאי שיהיה קול, אפילו אם הוא קולו של איזה תימהוני כמוני – –

שר האוצר א' שוחט:

לא, לא.

אברהם פורז (מרצ):

– – שיאמר ששר האוצר הולך בדרך הנכונה – – –

דוד צוקר (מרצ):

– – –

רן כהן (מרצ):

– – –

אברהם פורז (מרצ):

אני אומר שמדיניותו של שר האוצר היא מדיניות כלכלית נכונה, והוא זכאי לכל הברכות והתמיכות, גם אם כל אחד מאתנו יכול לחלוק על מרכיב זה או אחר.

יש לממשלה הזאת הישגים כבירים בתחום הכלכלי. יש תהליך הולך ונמשך של צמצום הגירעון. נכון, לא כפי שהיה בחוק המקורי, אבל עדיין הגירעון מצטמצם, והכוונה היא לצמצם את הגירעון גם בשנים הבאות.

כבישים, כבישים. הממשלה הזאת אכן לא סוללת ביהודה ובשומרון, ומבחינה זאת חבר הכנסת רון נחמן צודק. אבל אני שמח שהוא בא לכאן לבכות, משום שמבחינתי סולם העדיפויות הלאומי הנכון הוא לפעול בכביש החוף, בוואדי-עארה ובכל מקום בתחומי "הקו הירוק", מקומות שהוזנחו על-ידי הליכוד במשך שנים, שהתנועה בהם היתה מסוכנת וגבתה מחיר דמים כבד. גברתי היושבת-ראש, אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת, שהמדינה הזאת משלמת בכל שנה בהרוגים בתאונות דרכים הרבה יותר משיש לה נפגעים בכל פעולות הטרור גם יחד בכפולות גדולות מאוד. אחד האמצעים להקטנת הקטל בדרכים הוא יותר מחלפים, יותר כבישים, יותר אמצעי בטיחות. ולמרבה השמחה, כל מי שנוסע בכבישי ישראל רואה את תהליך הבנייה המסיבי בכבישים.

יש יותר לחינוך, יש יותר לקליטת עלייה, יש יותר לאיכות הסביבה – אלה משרדים שעליהם מופקדת מרצ.

יש עוד נושא חשוב מאוד. יש כאן הסתייגות שלך, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, עם חבר הכנסת חיים אורון, בעניין ביטול האפליה, אומנם באופן הדרגתי, האפליה של ערבים תושבי ישראל בקבלת קצבאות ילדים, מה שכונה בשעתו קצבאות יוצאי-צבא. גם זה הישג של הממשלה הנוכחית, ובעיקר הישג של מרצ, עם חברים במפלגת העבודה.

כפי שאמרתי קודם, המסים לא עולים, מס הנסיעות בוטל.

ואשר לחוק-יסוד: חופש העיסוק, אני אכן מצטער על החוק הזה כפי שהובא לכנסת. אני יודע שיש רצון לרצות מפלגות דתיות ואת ש"ס, אבל בחוק הזה יש גם כמה דברים שליליים נוספים. מה שאני יכול לומר בשמה של סיעת מרצ הוא, שאנחנו פועלים להכשלתו של החוק הזה, התיקון לחוק-יסוד: חופש העיסוק. באנו בדברים עם סיעות רבות בבית הזה, צומת והליכוד גם כן, הסברנו שגם מי שחפץ בשמירה על הכשרות לא צריך להיסחף בעניין הגורף הזה של תמיכה בשינוי חוק-היסוד. חוק-היסוד הוא חוק טוב, במובן זה שהוא מאפשר לבית-המשפט העליון לבקר ולהעביר תחת שבט ביקורתו השיפוטית נושאים של פרוטקציוניזם ואפליה בתחומים הכלכליים. בית-המשפט העליון, על סמך החוק בנוסחו הנוכחי, יוכל לפסול כל מיני הסדרים קובלים או מונופוליסטיים.

רבותי חברי הכנסת, גם ועדת הכספים גילתה אחריות. בסופו של דבר, בוועדה לא התקבלו התביעות הגורפות להגדלה משמעותית של התקציב בכל מיני תחומים. האמת היא שכל אחד מאתנו רוצה להיות רחב לב, לתת יותר לחלשים ולנזקקים בחברה שלנו. אבל צריך לזכור שתמיד יש מחיר לכל דבר, אין ארוחות חינם, אין כסף חינם, אם אתה נותן יותר במקום אחד אתה צריך לקחת במקום אחר. אם אתה רוצה ליצור צמיחה והגדלת תעסוקה, אתה לא יכול להכביד את נטל המס. מבחינה זו גם ועדת הכספים גילתה אחריות. אני מודה על ההאזנה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

אני מזמינה את חבר הכנסת דדי צוקר. אחריו – חבר הכנסת חיים קופמן, ואחריו – חברת הכנסת ענת מאור, כשיחליף אותי סגן יושב-ראש הכנסת חבר הכנסת עובדיה עלי.

דוד צוקר (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בדברי אני מבקש הפעם לעמוד רק על נקודה אחת בתקציב המדינה, והיא השוואת קצבאות הילדים לכל הילדים של אזרחי ישראל. אומנם העיסוק והדיבור והדיון והוויכוח בסוגיה הזאת נעשו בהקשרו של הדיון בתקציב, אלא שמדובר כאן כמובן בעיקרון שאיננו תקציבי בלבד, איננו כספי בלבד, ואני אבקש להסביר מדוע אני חושב שמדובר בעיקרון חשוב בהרבה, ומדוע זה אחד ההישגים הבולטים של התקציב הזה, והוא דוגמה בולטת לתקציב שנועד לשרת גם מטרות חברתיות וגם לבטא עמדות אידיאולוגיות.

במשך הרבה מאוד שנים, מתקופתה של ממשלה בראשות מפא"י – אני יודע שקל להטיח את זה בליכוד, אבל זה לא נכון, זה בא מבית-מדרשה של תנועת העבודה, צריך להודות בפגם המוסרי החברתי הכבד הזה – ביקשה הממשלה, ואכן במשך 18-19 שנים קיפחה קבוצה של אזרחי ישראל, קבוצה של מי שמתגוררים בישראל, קבוצה של ילדים שעדיין אינם אזרחים, אבל הוריהם אזרחים והם אינם משרתים, מסיבות שונות, בשירותי הביטחון – צבא, משטרה, מג"ב או שירותים אחרים.

לכאורה היה מדובר בכך שמי שמשרת בצבא צריך לקבל תמורה על כך שהוא משרת ומי שאיננו משרת איננו מקבל תגמול. העיקרון הזה מקובל, הוא עיקרון חשוב, ולכן גם העיקרון שביסוד חוק חיילים משוחררים, לא יישומו המבין, אבל העיקרון מקובל. מי שנותן שלוש שנים בשירות חברתי למדינה, במקרה זה בצבא, מגיעה לו תמורה הולמת הוגנת בצורה של תגמול כספי. אלא שכאן העיקרון הזה נתחלף לו בעצם בעיקרון גזעני פשוט לגמרי: לא תגמול למי ששירת שירות צבאי אלא קיפוח של ילדיו, לא של האזרח עצמו אלא של ילדיו של מי שלא שירת שירות צבאי. נפגעו מזה, כמובן, אזרחים ערבים, נפגעו מזה אזרחים חרדים, נפגעו מזה אזרחים אחרים, שמטעמים כלשהם לא יכלו לשרת בצבא. בסופו של דבר ליהודי שלא שירת בצבא נמצאה דרך, בהתחכמויות, בלוליינות, באקרובטיקה חוקית או סמי-חוקית, לתת את התגמול הזה.

סילבן שלום (הליכוד):

למה לא תבטל את ההתחכמות הזאת?

דוד צוקר (מרצ):

לגמרי מקובל, ובלבד, חבר הכנסת שלום, שכאשר מדינה מחליטה לתגמל את מי ששירת בצבא, היא איננה נוגעת בילדיו, או שאיננה נוגעת בילדיו של מי שלא שירת בצבא, אלא היא הולכת לפי עיקרון פשוט: כל הילדים, כמו כל המבוגרים, כמו כל הקשישים, כמו כל הנכים, כמו כל נפגעי תאונות עבודה, כמו כל השאירים – זכאים לתגמול מן הביטוח הלאומי, על-פי חוק שווה לכל אזרח.

אם רוצים לתגמל מעבר לכך מי ששירת שירות לאומי, זה יכול להיות שירות לאומי בבית-חולים או בצבא; היינו הך, הוא יתוגמל באופן נוסף. אבל מה שנעשה פה היה על בסיס לאומי, גזעי, קיפוח של קבוצה שלמה של ילדים שהוריהם לא שירתו בצבא. כלומר, נתנו סיכוי לרמת חיים נמוכה יותר

לילדיהם של מאות אלפי אזרחי ישראל משום שהאבות לא שירתו בצבא. מה הקשר בין שני הדברים? למה זה צריך היה להיות כך? תן תגמול נוסף למי שכן שירת.

לכן נדמה לי שהתקציב הזה, אחרי מאבק ארוך, נותן ביטוי לאיזה עיקרון מאוד יסודי של משטר דמוקרטי.

סילבן שלום (הליכוד):

זה לא בא בתוך התקציב, זה לא בחקיקה רגילה. זה בא בהסתייגות.

דוד צוקר (מרצ):

נכון. אני מצטער מאוד שזה לא בא בדרך של חקיקה רגילה. זה היה צריך לעבור בראש חוצות, בגאווה, בגאון. וכל מי שחונך כמוך, חבר הכנסת סילבן שלום, על ברכי הגישה הרביזיוניסטית הז'בוטינסקאית, צריך היה לעמוד באופן מכובד ולהצביע בעד זה. ירווה לו שפע אושר בן ערב ובני שם. כן, לעמוד ולהצביע בעד זה שכל אזרח ישראלי יקבל בדיוק אותו גמול מן הביטוח הלאומי.

משום מה נתפסו פה לאיזה מחלוקת. אגב, מהי המחלוקת הזאת? הרי היא לא עניינית, הרי כולה מפלגתית-פוליטית. מדוע בניהם של אזרחים ערבים, שהצביעו בעד הליכוד, לא ייהנו מאותו תגמול שהילדים שלי נהנים ממנו? מדוע? למה לא? מה קרה? אפשר לתקן את זה. עדיף היה שזה יבוא בצורה של חוק. אם זה לא בא בצורה של חוק, אני רוצה לברך גם את חבר הכנסת גל וגם את חבר הכנסת אורון על כך שהם יביאו לתיקון שהוא מהותי למשטר הדמוקרטי ויתקנו בכך עוול של 19 שנים. תודה.

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת חיים קופמן. אחריו – אני, חברת הכנסת ענת מאור, לאחר מכן – חבר הכנסת מאיר שטרית, ואחריו – חבר הכנסת סילבן שלום.

חיים קופמן (הליכוד):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לא התכוננתי להעלות את נושא קצבאות הילדים בזו השעה, כי הנושא עוד בבירור בוועדת הכספים, ועדת הכנסת. אבל אני רואה שאצה הדרך לחברי הכנסת של השמאל, ואני רוצה להתייחס לנושא.

במשך למעלה מ-40 שנה, אולי קצת פחות מזה, היה נהוג בארץ, שלמי שמשרת בצה"ל, יוצא צבא, יש פריבילגיות מעטות ביותר. אחת מהן היתה הקצבה של יוצאי צבא. קודם כול – לא כפי שחבר הכנסת דדי צוקר אומר – כולם קיבלו קצבאות ילדים, יוצאי צבא קיבלו יותר, ובצדק. שלוש שנים

שירות חובה בתשלום מזערי או אפסי, ואפילו את מחיר קופסאות הסיגריות באותה תקופה זה לא כיסה, ואחר כך, במשך עשרות שנים שירות במילואים, וגם אם בשנים האחרונות היה איזה פיצוי, זה לא משנה לגבי אותו חקלאי, מושבניק, איש עסק, בעל מלאכה, שהיה צריך לעזוב את עסקו ולשרת בצבא 30, 50 ו-60 יום. קצינים שירתו לפחות 60 יום במשך תקופות רבות של מתח ביטחוני גובר, או כדי לעבור קורסים וכדומה. ובינתיים עסקם, העסק הפעוט שלהם נפגע קשות, או מעמדם בעסק גדול יותר, שבו עבדו כשכירים, נפגע גם הוא.

אני זוכר תקופה כאובה מאוד, שבה אמרו: אם הוא משרת כקצין בשריון או בתותחנים, קרוב לוודאי שהוא משרת שירות ארוך כל כך, שרצוי לא לקבל אותו למפעלנו. לפני שלוש שנים אמרו לי קצינים ביאנוח ובכפרים דרוזיים בסביבה, שמפעלים לא לוקחים אותם כשכירים בגלל החשש שהם יצטרכו לשרת במילואים תקופה ארוכה כל כך.

עשו אתם מעט חסד ונתנו להם תוספת לקצבאות הילדים. לא ראיתי חבר כנסת של השמאל שבא בהצעה חיובית, לפני שמשנים את החוק הזה, ואומר: ליוצאי צבא צריך להעניק תגמול א', ב', ג', לא באמצעות קצבאות יוצאי צבא, כלומר קצבאות ילדים, אלא בדרך ישירה וגלויה ביותר.

איפה היה חבר הכנסת דדי צוקר, לא שמעתי אותו פעם אחת בא עם הצעה חיובית לאומית, שאומרת: ליוצא צבא ששירת שלוש שנים, ששירת במילואים, מגיעה תוספת כזו או אחרת, אם זה בשיטה גלויה, של מתן מענק ברור, ואם בשיטה עקיפה, הקלה במס הכנסה או במשהו אחר.

מה שקרה כאן היום זו התחייבות של הקואליציה לסיעת חד"ש ועוד לכמה גורמים, כדי שהיא תקבל את התמיכה שלהם להעביר את התקציב ואת חוק ההסדרים. זה התגמול שמשלמים להם בצורה זו שהכניסו את זה כהסתייגות ברגע האחרון בחוק ההסדרים. זה מבייש. זה לא חברתי, לא סוציאלי. זה פשוט מתן 450 מיליון שקל כתמורה על הצבעה.

אני חוזר ואומר, דווקא לאחר שמנסים להעביר את ההטבות לחיילים משוחררים ורוקנו אותן מכל תוכן – מי שקורא היום את העיתונים, וקורא את הביקורת של אנשי צה"ל על החוק הזה, שמועבר, ועל הקיפוח שעושים ומה מורידים מהזכויות של חיילים משוחררים, רואה שהפכו את זה לחוכא ואיטלולא.

אני שואל את עצמי, מדוע במפלגת העבודה, שעדיין יש בה חלקים ציוניים – ואני אומר, עדיין יש בה חלקים ציוניים – יש מי שרצים לאש"ף הלוח וחזור; ואני לא יכול להכניס אותם לחלק הזה, כי אש"ף, שלא מבטל את אמנתו, מקווה, רוצה ונלחם לבטל את המדינה הציונית, ועד היום הם לא הורידו את הסעיף הראשון, שאצלם הוא מוביל והוא זה שינווט אותם במהלך השנים – מדוע מפלגת העבודה עושה זאת?

בתקציב, בוודאי לא בחוק ההסדרים, אין התייחסות למצבן הגרוע של קרנות הפנסיה, בעיקר ההסתדרותיות. מדובר על גירעון של קרוב ל-35 מיליארד שקל. אין גם התייחסות למצב של הפנסיה התקציבית, שם מדובר על גירעון של 55-60 מיליארד שקל. אלה סכומים אדירים. אומרים שלממשלה תמיד יהיו הכנסות לשלם את הפנסיה התקציבית. אני לא בטוח שאנחנו לא מגיעים למצב חמור בקטע הזה.

אני מתריע במשך שנים על מצבן של קרנות הפנסיה, בוועדה לענייני ביקורת המדינה ובכל מיני פורומים. עוד כשהייתי סגן שר האוצר, ההסתדרות ניסתה לעשות לי רצח אופי, אבל לא עזר שום דבר. המציאות היא כזאת, שהיא טופחת על פנינו, ועשרות אלפים, אם לא מאות אלפי אנשים הם בסכנה, שמבחינה אקטוארית הם יקבלו סכום קטן בהרבה ממה שהיה צפוי, אילו היו הקרנות האלה מחזיקות מעמד.

אני שואל, מה תוכניות האוצר בתחום הזה, לאילו התחייבויות הוא נכנס? המועד מגיע, וחלק מהקרנות לא יוכלו לעמוד בהתחייבויות שלהן. מה עושה האוצר בנושא הזה, בין שאני מסכים לשיטתו ובין שלא? איפה יש לזה ביטוי בתקציב בכלל? המצב הוא באמת חמור מאוד. יכול להיות שמחכים לבחירות להסתדרות כדי שלא לעורר את הוויכוח הציבורי הזה, אבל אין לי ספק שעד היום האוצר מגלה כאן אדישות, חוסר אחריות ורשלנות, שיפגעו קשה מאוד במאות אלפי מבטחים במשק הישראלי.

בזה ציינתי רק שתי נקודות, נושא הקצבאות ונושא קרנות הפנסיה. אני חוזר ואומר, התקציב הזה, כמו שאמרתי בתחילת הדיון, לא מכסה הרבה. בתקציב הזה אין שום ביטוי להסכם השלום עם אש"ף, כפי שקוראים לו, או הסכם אוסלו. וכך גם בנושאים אחרים. כך גם בנושא שכן יעבור או לא יעבור – חוק ביטוח בריאות ממלכתי, כמה זה עולה, איפה הביטוי לכך בתקציב המדינה.

זאת אומרת, שבתוך שלושה-ארבעה חודשים יצטרך שר האוצר להגיש תקציב נוסף, שהוא זה שיבטא בעצם את המציאות הכלכלית והתקציבית של מדינת ישראל. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת חיים קופמן. אני מזמין את חברת הכנסת ענת מאור – היא איננה. אני מזמין את חבר הכנסת מאיר שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אולי בניגוד למקובל, אני רוצה להתייחס להסתייגות שלי לגופו של עניין. ההסתייגות שלי לסעיף זה אומרת למחוק את הסעיף הזה, שדן בתדירים במדינת ישראל. הסיבה פשוטה: אינני רואה למה ממשלה נזעקת לחוקק חוק לטיפול בתדירים במסגרת חוק הסדרים במשק. אילו היו מוסדרים כבר כל ענייני הרדיו והטלוויזיה, והתדירים – ורק זה חסר, ניחא. אבל יש כל כך הרבה בעיות בתחום הזה, למה להיטפל דווקא לתחום התדירים בחוק ההסדרים במשק? למה לא לקיים את הדיון בחוק הזה במליאה, כדי שחברי כנסת יוכלו להתייחס לנושא זה וללמוד אותו לעומק, ולא בתהליך החפוז שנעשה בחוק ההסדרים במשק?

אני רוצה להביא דוגמה, כדי שנבין במה מדובר. למשל, לפי חוק הרשות השנייה, הממשלה אמורה היתה לצאת למכרז על תחנות רדיו אזוריות פרטיות. למיטב ידיעתי, המכרז לתחנות רדיו אזוריות פרטיות מוכן זה זמן רב. אתם יודעים למה לא יוצאים למכרז? – רק מסיבה אחת: מפני שיש מלחמה בממשלה הקצת-לא-נורמלית הזאת, וכשאני אומר לא נורמלית אני מתכוון מבחינת הרכבה; יש שר אחד האחראי לערוץ השני, שר אחד אחראי לערוץ הראשון ושר שלישי אחראי לטלוויזיה בכבלים. יש

מלחמה ביניהם מי יהיה אחראי לתחנות הרדיו הפרטיות. יש מלחמה ביניהם, וראש הממשלה חושש להכריע, או איננו ממחר להכריע, כי הוא לא רוצה ליצור עימות פוליטי. יוצא אפוא שמי שמשלמים את המחיר הם כל אותם אזרחים באזורים שאמורה היתה להיות להם תחנת רדיו פרטית, שיכלו לקבל שידורים אזוריים שמעניינים אותם, מוסיקה שמעניינת אותם, ולהביא לידי ביטוי את המתרחש באותן קהילות ובאותם אזורים. אבל הכול נשאר בצד, עד אשר תוכרע המחלוקת הפוליטית.

כשמדובר בדבר שהוא כל כך ברור, עשוי, גמור וניתן להפעלה מיידית, אין לממשלה זמן לטפל בו ולקבל החלטה. אבל להביא דרך חוק ההסדרים במשק את השינוי בתדרים, את הזכות לקבל תדרים ואת המחירים – לזה יש לה זמן, והיא יכולה לעשות זאת דרך חוק ההסדרים. זה לא נראה לי.

לכן הצעתי בהסתייגות שלי, אדוני היושב-ראש, למחוק את הסעיף הזה, כדי להביא לכך שהממשלה תפעל בדרך הנורמלית, בחקיקה. הסתייגתי לפחות כדי להתריע על כך שהממשלה איננה פועלת בתחום הזה גופו, שהיא מחכה להכרעה כבר חודשים ארוכים, ולא בצדק, כי יזמים רבים נערכו לעניין הזה לפי פניית הממשלה, הכינו אנשים, אנשים מקבלים משכורת, והוציאו הרבה מאוד כסף. למה שלא יצאו למכרז? בגלל המחלוקת בין שני שרים? – ישב ראש הממשלה, יחליט פעם אחת מי אחראי ובזה נגמר העניין.

אני יכול, כמובן, לדבר עוד על אלף ואחד נושאים. אבל למי ששם לב, בשום הסתייגות שהגשתי לא אמרתי מלה שאיננה מעניין ההסתייגות עצמה. אני גם רוצה לנסות לעמוד על הכלל הזה, כי אם אנשים היו מדברים רק לגופן של ההסתייגויות, אולי היינו מקצרים את הדיונים במחצית הזמן. נראה לי שהטרטור הזה – ויסלחו לי אם אומר זאת כחבר האופוזיציה – שאנחנו מטרטרים את הקואליציה, הוא בעצם טרטור גם של עצמנו.

האמת היא שהייתי שמח אילו ניתן היה למקד את הוויכוח בכנסת, לכנס את כל המליאה לשלוש שעות דיון, להתמקד בהסתייגויות הרציניות שנראות לנו, לשמוע את הדעות לכאן ולכאן, לקבל החלטה ולהכריע. זה נראה לי די מצחיק, ואני מוכרח לומר זאת, שבימים הארוכים שיושבים פה, יושב פה בכנסת בדרך כלל הממוצע של מספר חברי הכנסת שנוכחים עכשיו באולם. קשה לשמוע את כל ה"בלה-בלה" במשך שעות ארוכות, ובעצם איש לא מתייחס ברצינות, לא לדיון הזה, לא לניירות שכתובים עליו, ומעסיקים קבוצה שלמה של קצרניות שלבי לבי עליהן, וצוות דפוס שמדפיס כל מלה שאנחנו מוציאים מהפה, ואיש לא מתייחס למלים האלה, לא קורא אותן, לא כותב אותן – לא מתייחס אליהן.

אדוני, יושב-ראש ועדת הכספים, תרשה לי לומר לך אולי כלקח – למרות היותי באופוזיציה – שיכול להיות לשנה הבאה. בדיון על התקציב מוכרחים לשנות את סדר הדיון. יכול להיות, למשל, שצריך להחליט שיכול להגיש הסתייגות רק מי שבא לוועדת הכספים ומביא את ההסתייגות שלו, מסביר אותה ואנחנו מצביעים עליה. אם תקיים את הישיבות בוועדת הכספים ויצביעו על ההסתייגויות, תראה ששם כבר רוב ההסתייגויות לא תבואנה לידי ביטוי, מכיוון שאנשים פשוט לא באים בכלל לישיבות. לצערי הרב, גם רבים מחברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, ואתה כחבר ועדת הכספים יודע זאת, בכלל לא מבינים על מה מדובר. יש הסתייגות על עניין א' והם מדברים על עניין ו', בלי שום קשר בכלל לדבר שנעשה. יכול להיות שהתקנון לא מחייב חבר כנסת לדבר לעניין. אבל לפחות הוא צריך לדבר על מה שהוא כתב. אם הוא כתב הסתייגות בנושא מסוים, שסיביר – – –

פיני בדש (צומת):

אתה עוד רוצה לדרוש שידברו לעניין?

מאיר שטרית (הליכוד):

כן, ידברו לפחות על מה שהם כתבו. עליהם ללמוד את החומר, לדבר על מה שכתוב בהסתייגות ולהסביר את ההסתייגות, ולא לקרוא מהתנ"ך. גם אני יכול לקחת ספר תנ"ך ולקרוא הסתייגויות במשך 40 השעות הקרובות. חבל על המאמץ שלנו וחבל על האוזניים שלכם. אני ממליץ בפני חברי לייחד את ההסתייגות לגופו של עניין. בואו נקצר את הזמן הזה של הדיון, כדי שנוכל להתקדם.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת מאיר שטרית. חברת הכנסת ענת מאור – בבקשה. אחריה – חבר הכנסת סילבן שלום.

יוסף בא-גד (מולדת):

כמה זמן יש לחברת הכנסת מאור? יש לה הסתייגות אחת? שתיים?

היו"ר ע' עלי:

חמש דקות.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה קודם כול להשתתף בצער משפחת סגן-אלוף מינץ, להביע מחאה על הרצח הנתעב ולשבח את אשתו, עדי מינץ, על תמיכתה הנחרצת בתהליך השלום, בתקווה שהיא תהיה האלמנה האחרונה.

אני רוצה להגיד שאני מסכימה מאוד עם דבריו של חבר הכנסת שטרית על תהליך הדיון. אשבח מאוד את הכנסת אם תמצא את תהליך הדיון הנכון מהשנה הבאה ואילך, שכן חשוב מאוד שתישמר הדמוקרטיה ויישמר חופש הביטוי, אבל חשוב שגם תהיה מתכונת רציונלית לדיון.

בעניין חוק חיילים משוחררים – אני בהחלט תומכת בפנייתו של חבר הכנסת מנע.

היו"ר ע' עלי:

אני לא מבין למה צריך לחכות לשנה הבאה? אם זה כל כך טוב – תתחילו עכשיו.

ענת מאור (מרצ):

נודה לכם. נודה לכם, חבר הכנסת עלי.

היו"ר ע' עלי:

כל השבוע לפנינו. ולמה רק האופוזיציה? הרי אפשר להפנות את הקריאה הזאת באותה מידה, ואם לא יותר, גם לאנשי הקואליציה.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת עלי, אתה צודק. פנינו לוועדת הכנסת. זה היה בסמכותה, לפי סעיף 131 לתקנון, לקבוע נוהלי דיון אחרים. אני בהחלט אשבח אם יעשו זאת.

קריאה:

ענת מאור (מרצ):

אבל זאת לא דקה שלי.

מאיר שטרית (הליכוד):

אין פה אף שר אחד מהממשלה. זאת אומרת שהממשלה הזאת לא רואה, לא שומעת ולא עושה.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת גל, מאחר שאנחנו דנים על חוק ההסדרים, ועל חוק התקציב בעוד יומיים-שלושה ימים, יש מחלוקות שאותן כבר אי-אפשר לשנות. אבל יש מחלוקות שעוד בידינו לשנות בתקציב הזה, על מנת שאנחנו, חברי הקואליציה שרוצים לתמוך בממשלה ובמדיניות שלה, לא נרגיש עצמנו מרימים יד כמי שכפאנו השד. צריך עוד לעשות דברים בתקציב הנוכחי. אני יודעת שלא השתכנעת בנושא גודל הגירעון, ואני יודעת שנושא היטל המיסוי על רווחים בבורסה ועל הון יידחה רק לשנת 1995, בתקווה שהוא אכן יאושר. אבל צמצום הסבסוד לעבודה והצבתו על שני-שלישים, זאת אומרת לא 4.8 מיליארדי ש"ח אלא רק 3.2 מיליארדי ש"ח – זה עוד בידינו. כמו-כן, אין לאשר את צמצום גובה המיסוי לעשירים ולא להוריד אותו, אלא ההיפך, יש להעלותו. את זה ניתן עוד לשנות בדיונים הללו. את הכספים האלה צריך להעביר לצמצום הפערים ולהגדלת התעסוקה. קרן של 760 מיליון ש"ח שהיתה בתקציב 1993 נמחקה השנה לאפס. זה דבר שלילי ביותר.

יש הנושא של עידוד הגמלאים. לא רק שלא צריך להוריד להם את הארנונה, אלא צריך לעשות הטבות בחוק הגמלאים. צריך לקדם את השכר לנשים קודם כול, על-ידי ביטול הנכות של חוק שכר המינימום, שיש בו 30% פרמיה, על מנת להגיע לשכר מינימום. צריך להגדיל את התקציבים לאוכלוסיות החלשות, לנכים, לילדים שסובלים מתסמונת דאון ומנכויות אחרות, ולמוגבלים. אותם עשרות מיליוני שקלים שנדרשים והכרחיים להם – בשבילם הם אות חיים ובשבילנו אלה הם תיקונים קלים בתקציב. יש חוק החינוך המיוחד, שאנחנו לא מפסיקים לתבוע את התקציב ליישומן, והדבר טרם בא על פתרונו. יש נושא הסדר הקיבוצים, שלפיו חובות שהם לא באשמת קיבוצים, כמו גם במגזרים יצרניים אחרים, שנכפו עליהם במדיניות הריבית של 1985, צריכים לבוא לידי ביטוי ופתרון במהלך שנת 1994. לא די לעשות בכנסת יום לכבוד ההתיישבות העובדת, אלא צריך לגבות זאת בתקציב.

אני רוצה לסכם ולומר, שהתביעות התקציביות והכספיות הללו הן לא פופוליזם. אמירתו של ראש הממשלה, שהלובי החברתי הוא פופוליסטי, היא אמירה חמורה מאין כמוה. התביעות הללו הן ביטוי לאחריות. אנחנו מצביעים באופן מפורש מאיפה להוריד את התקציב. אני חוזרת: זה תקציב שמסבסד את העשירים ואת החזקים. מורידים את סף מס ההכנסה מ-50.4% ל-50%, במקום להעלותו ל-60%, כפי שקיים ברוב מדינות אירופה המודרניות והדמוקרטיות. לפחות ניתן להגיע להסכמה על 55% סף מס. היה בעבר יותר מזה במדינת ישראל. אבל בוודאי, זה אבסורד להוריד את סף מס ההכנסה ולהגיד: אין לנו מקורות. זה אבסורד ש-4.8 מיליארדי ש"ח מהתקציב, זאת אומרת כ-5 מיליארדים מתוך 125 מיליארד ש"ח ילכו לסבסוד המעסיקים, לתגמול החזקים. בשלושת הימים האחרונים שנתנו, לא מאוחר להוריד את הכספים האלה מהחזקים ולהעביר אותם לגמלאים, לנשים, לנכים ולמי שמשתכרים מעט. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחברת הכנסת ענת מאור. חבר הכנסת סילבן שלום, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת דן תיכון, האחרון בסיבוב הזה, ומתחילים את הסיבוב מחדש. אחרי חבר הכנסת דן תיכון – חבר הכנסת מיכאל איתן.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כבר מאסתי בפתיחה שלי, אבל אני חייב לעשות את זה מחדש, כדי שכל הציבור ישמע. לא יכול להיות שלא יהיה כאן שר משרי הממשלה במשך כל הדיון על התקציב. זה דבר ללא תקדים בתולדות עבודת הכנסת. אני חבר הכנסת רק מהכנסת האחרונה, אבל, כידוע

לכם, הסתובבתי כאן כל השנים האחרונות כעוזר השר וכעיתונאי שכיסה את עבודת הכנסת וכיסה את ישיבות תקציב המדינה. לא היה דבר כזה מאז אני נמצא בבניין הזה. שרי האוצר ישבו פה שעות והאזינו. והיום שר האוצר איננו ושום שר אחר לא נמצא. זה דבר שלא ייעשה.

אדוני היושב-ראש, היום היה ניסיון למחטף פרוצדורלי בוועדת הכספים, כאשר ניסו להעביר דבר מסוים, שלא היה לו תקדים בעבר. ניסו להעביר הסתייגויות לאחר שכבר אושר חוק הסדרים במשק המדינה, לאחר שאושר חוק התקציב. וזה רק המחטף הראשון.

מחטף שני, שעלה עליו חבר הכנסת דן תיכון, היה בנושא של קצבאות ילדים, קצבאות יוצאי צבא, כאשר במקום שתהיה חקיקה מסודרת לגבי רצונם של חברי הכנסת גל ואורון להשוות את קצבאות יוצאי צבא, ליהודים וערבים, הדבר נעשה כהסתייגות לתקציב המדינה. אם באמת רוצים לעשות זאת, וכבר אמר זאת חבר הכנסת צוקר, צריך לעשות זאת בדגל מורם, לא כגנבים בלילה, חבר הכנסת גל, לא כהתחייבות קואליציונית, שאתם חייבים לעמוד בה, אבל שהבוחרים היהודים לא יראו את זה, לשים את זה בתוך ההסתייגויות, שאיש לא יראה את העניין. אילו רציתם בכך, הייתם מביאים הצעת חוק פרטית בצורה מסודרת – קריאה טרומית, קריאה ראשונה, קריאה שנייה, קריאה שלישית, כמו שצריך להיות, ויכול להיות שחלק היו בעד וחלק היו נגד. אבל לא בצורה של הסתייגות בין 2,000 הסתייגויות, הסתייגות שמשמעותה 600 מיליון שקל.

אני אומר שתיוקן פרוצדורלי כזה מוטב, אדוני היושב-ראש, שייעשה בדרך הראויה. ויושב-ראש ועדת הכספים ידוע כאדם הגון. מדוע היית צריך את זה, מדוע היית צריך לעשות את זה בדרך הזאת? מדוע היית צריך לקיים היום את שתי הישיבות של ועדת הכספים? זה לא נאה ולא יאה, לא לך ולא לעבודת הכנסת.

אולם, אם כבר העליתי את העניין של קצבת יוצאי צבא, צריך להבין דבר אחד: יש הפליה, שהיא דבר אסור, ויש הבחנה, שהיא דבר מותר. ובית-המשפט העליון שלנו פסק בהרבה מאוד פסקי-דין את משמעות המושג הפליה ומשמעות המושג הבחנה. הפליה, כשעושים הפליה בין אדם לאדם, הדבר אסור, אם זה בגלל הבדל מין, הבדל גזע, לאום וכדומה. אבל יש דבר שנקרא הבחנה, כאשר דבר ניתן לקבוצה אחת ולא לקבוצה אחרת, והבחנה היא דבר מותר. והרבה מאוד פעמים הוגשו עתירות לבית-המשפט בטענה של הפליה, ובית-המשפט חשב שזאת הבחנה. בעניין הזה צריכה להיות הבחנה בין יוצאי צבא לבין כאלה שאינם יוצאי צבא. ואם אתם טוענים שיש יהודים שמקבלים – הם לא צריכים לקבל. אז ממה אתם פוחדים? הרי כל הזמן האשמתם את הליכוד שהוא נותן לחרדים. מה אתם עושים עכשיו? מדוע אתם לא מביאים תיקון שימנע מאלה שמקבלים שלא בצדק לקבל? במקום זה אומרים: ניתן לכולם.

זה מזכיר לי מה שאמר הבוקר שמעון פרס. הוא אמר: מה אתם רוצים, למה שלא ניתן רובים לאש"ף, האם ל"חמאס" יהיו רובים ולאש"ף לא יהיו רובים? אני אמרתי לו: אדוני שר החוץ, ההיגיון שלך מעוות, כי השכל הישר אומר שלא יהיה לא לאלה ולא לאלה; לא שמפני שיש לאלה יהיה גם לאלה. צריך להוציא את הנשק מה"חמאס" ולא לתת נשק לאש"ף.

פה בדיוק אותו דבר. אתה אומר: מפני שיש חרדים שאינם משרתים בצבא ומקבלים קצבאות ילדים, צריך לתת גם לערבים שלא משרתים בצבא. ההיגיון אומר: לא לאלה ולא לאלה.

אבל אם אתה כבר רוצה לתת, מה בנוגע להבחנה, מה יהיה ליוצאי הצבא? אם נותנים 600 מיליון שקל לעניין הזה, מה יהיה ליוצאי הצבא?

הרי היום הבאת הסתייגות לחוק החיילים המשוחררים, שבה אתה מציע לתקן את חוק החיילים המשוחררים. אז מה יהיה עם יוצאי הצבא? אולי תסביר ממשלת העבודה, שדיברה על שינוי סדרי עדיפויות, זה שינוי סדרי עדיפויות? למנוע עדיפויות ליוצאי צבא? זה השינוי שאתם רוצים לעשות אותו?

לצערי הרב, כל מערכת החקיקה בענייני רווחה מעוותת. יש דבר שנקרא שכר לימוד חינם. יושבים כאן תלמידי תיכון, שאולי חלק מהם נהנים מהעניין, ותלמידי בית-הספר היסודי. אבל שכר לימוד חינם בבית-ספר תיכון נותן יתרון רק לעשירים. העשירים היו אמורים לשלם שכר לימוד זה. אז מה יוצא עכשיו? עניים, שלא שילמו קודם, בכל מקרה לא משלמים, אבל העשירים, שלא שילמו אז, צריכים היום. במקום שהיום כן ישלמו, הם לא משלמים. מי הרוויח מזה? העניים? לא; העשירים. הפער הלך והתרחב, כי את הכסף הזה שעשירים היו צריכים לשלם כשכר לימוד נותנים לחוגים, להעשרה.

מה עם מבחן ההכנסה? חוק סוציאלי שמרימים אותו ביד רמה ובזרוע נטויה פוגע דווקא בשכבות החלשות. מה עם קצבת ילדים, שעכשיו החזירו אותה לילד ראשון וילד שני, אדוני היושב-ראש? החזירו עכשיו קצבת ילד ראשון וילד שני. למה בלי מבחן הכנסה? מי שיש לו שלושה ילדים ומעלה, זו משפחה ברוכת ילדים, צריך לעזור לה. אבל ילד ראשון ושני בלי קשר למבחן הכנסה? מאות מיליונים?

מה לגבי קצבת זיקנה? יש כאלה מעל גיל 65 שהם עשירים מופלגים, שהם בעלי מפעלים, בעלי תעשיות, והם מקבלים כל חודש הביתה שיק מהביטוח הלאומי, כי הם עברו את גיל 65, קצבת זיקנה. איפה ההיגיון? עם מי זה מיטיב? רק עם השכבות החזקות, רק עם העשירים, כי אותה קצבת זיקנה היתה צריכה ללכת למי שבאמת צריך לקבל אותה. ויש המון גמלאים שצריכים לקבל, רובם של הגמלאים השקיעו בשנות עבודתם והם צריכים לקבל. אבל יש קומץ מסוים, ואני מכיר אחד מהם, שכאשר אני הייתי פעם עוזר שר האוצר, היה שולח את ההמחאה של קצבת הזיקנה כל חודש חזרה למשרד האוצר. פעם זה הועבר בהמחאות הביתה, לא היתה העברה ישירה לחשבון. פעם היו פחות משוכללים. כל חודש הוא היה שולח את ההמחאה לאוצר ואומר: אני צריך את 1,000 השקל הללו? לא צריך, קחו את זה חזרה, מה אתם עושים פה?

קריאה:

מה עשה האוצר עם הכסף?

סילבן שלום (הליכוד):

אינני יודע מה הוא עשה. אבל הוא לא משך את הכסף, אז הוא נשאר בביטוח הלאומי.

היו"ר ע' עלי:

הוא העביר את זה למימון הגירעון שלך.

סילבן שלום (הליכוד):

וכאשר נתנו במשך כל השנים סובסידיות, מי נהנה מזה? רק העשירים. למה אותו עשיר צריך לקנות את כיכר הלחם או את החלב בסכום נמוך כל כך? מי שאין לו, שיקבל תוספת לנצרך, לא למצרך.

מה אומרים, גם חלק מחברי ששייכים ללובי החברתי, מה הם טוענים כנגד כל מה שאני אומר? הם טוענים דבר אחד – שאני בהצעות האלה בעצם אולי עוזר לאותן שכבות חלשות, אבל אני הופך אותם לאנשים עם "תעודת מסכן". למה "תעודת מסכן"? כי צריך לבוא כל אחד להראות שהוא לא מרוויח, ומשום שהם לא רוצים שהוא יראה שהוא לא מרוויח, מותרת כל ההפליה הזאת, מותר כל האי-שוויון הזה. איזה היגיון? הרי באותו כסף אנשים עושים דברים אחרים. ואם את הכסף הזה היו משלמים אותם עשירים לשכר לימוד, מערכת החינוך היתה מקיימת חוגים אחר-הצהריים לשכבות החלשות. הרי זה ההיגיון של כלכלה. אבל פה יש למישהו האומץ לעשות את זה? לאף אחד.

אדוני היושב-ראש, התקציב הזה הוא תקציב של כישלון לאורך כל הדרך. האינפלציה השנה עלתה ל-11.5%, לעומת מדד חד-ספרתי, פחות מ-10%, 9.7% בשנה שעברה. לאחר ירידה חדה שהיתה מ-1991 ל-1992, חזרנו ועלינו למדד דו-ספרתי – 11.5%. ובשלושת החודשים האחרונים זה 14.5%. שלושת החודשים האחרונים מראים שעליית המדד היא 14.5%. ואני חוזר ואומר, ואני אגיד את זה בפעם האלף: כשבייגה משחק את ה"בייגה יש לי", לכל דבר יש לו, לא יעזור שום דבר. בסופו של דבר האינפלציה תלך ותעלה. וכאשר היא מתחילה, יודעים אולי איך היא מתחילה, אבל איש לא יודע איך היא נגמרת. חלק גדול מהציבור שכח מה זה אינפלציה, שכח מה היה ב-1981, ב-1983, ב-1984, כשהיו עליות מחירים של 20%-25% בחודש, מאות אחוזים לשנה. הציבור שכח את הדברים האלה.

אבל האינפלציה הולכת ועולה למרות הגידול באבטלה. בדרך כלל אבטלה היא מכשיר להורדת אינפלציה, אבל למרות הגידול באבטלה, או לפחות האי-ירידה באבטלה, האינפלציה עולה. המכשיר של שימוש באבטלה להורדת אינפלציה הצליח בכמה מקומות, כמו באנגליה, כמו בארצות-הברית. אבל כאן, למרות האבטלה הגבוהה, האינפלציה הולכת ועולה. כמה זמן עוד אפשר יהיה להשתמש באבטלה הזאת?

לא אדבר גם על העוני ההולך ומתרחב. אבל הגידול בתקציב בשנה הזאת הוא גידול חד, והוא איננו נובע מהשקעות רבות יותר אלא מפרמטרים אחרים לחלוטין. הוא נובע מגידול בשכר, וגם זה לא דבר חיובי. אומנם זה מגדיל את התל"ג, וכבר אמרתי זאת כאן השבוע, אבל זה גורם ללחץ רב יותר על המחירים, כי יש יותר כוח קנייה ביד.

בעבר, אדוני היושב-ראש, לשמור על מסגרת של תקציב במשרד ממשלתי – זה היה כמו מלחמת עולם. כל משרד היה בא ומתחנן שהקיצוץ אצלו יהיה הכי קטן שאפשר. היום אם שר יוצא עם פחות מ-50 מיליון תוספת, הוא לא מוכן. לא קיצוץ, לא שמירה, תוספת.

ולמה זה הולך? לגידול שכר, לגיוס 2,000 שוטרים. וקופת-חולים כבר אמרנו? הנה הגיע מזכ"ל ההסתדרות לשעבר, ידידי הטוב שר התחבורה. קופת-חולים כבר אמרנו? – 350 מיליון שקלים השנה.

אגב, אני חייב לשבח את שר התחבורה, שהוא השר היחיד היושב כאן במשך כל הדיון, הוא מגיע בזמן התורנות שלו, יושב את כל השעות שהוא חייב לשבת, וזה לא רק היום אלא במשך כל השנה. לעומת זאת, כל השרים האחרים אינם בנמצא. אולי הם נמצאים בתוך הבניין, אבל הם יושבים בחדריהם ולא באולם המליאה. אבל שר התחבורה מקפיד להגיע בשעות שהוא צריך להגיע בהן, מקפיד לשבת כאן, ואני מברך אותו על כך.

אבל בנושא של קופת-חולים, אדוני השר, אני לא הבנתי את החתימה האחרונה שחתם חיים הברפלד עם מנהיג דגל התורה. אולי אני תמים מדי. לפני כחודש נחתם הסכם, שבו דגל התורה תקבל 18% מכספי המס האחד. הסכם דומה נחתם לפני ארבע שנים עם ש"ס.

שר התחבורה י' קיסר:

לא, אין הסכם כזה עם ש"ס. אין כל הסכם עם ש"ס לגבי קופת-חולים.

סילבן שלום (הליכוד):

לא, לא עם קופת-חולים. נכון, אתה צודק, אני מקבל את התיקון. מפלגת העבודה חתמה על הסכם עם ש"ס, אבל זה היה לקראת הבחירות להסתדרות, שלגביו אמרה מבקרת המדינה שכך קונים שלטון בכסף. לא אתה, מפלגת העבודה. חתומים על זה מיכה חריש, חיים רמון ואחרים. לא אתה, לא אתה, לא אתה. אני רוצה להבהיר לכל הציבור – לא אתה.

אבל איך חותמים הסכם כזה היום? ומה משיגים בהסכם הזה? – שלושה דברים. קודם כול, שדגל התורה לא תרוץ לבחירות; זה דבר ראשון. אבל למעשה היא לא רצה מעולם ואולי גם הפעם לא היתה רצה.

דבר שני, אותם מצביעים של דגל התורה, מאחר שעכשיו יהיה להם פנקס ירוק ולא פנקס אדום, לא יוכלו בכלל להצביע בבחירות להסתדרות. נמנע מהם גם להצביע. עד עכשיו היה להם פנקס אדום רגיל של ההסתדרות, והם יכלו ללכת לבחירות ולהצביע בעבור הליכוד, בעבור מפלגת העבודה, בעבור מי שרצו. עכשיו לא רק שדגל התורה לא רצה, אלא מונעים מן הבוחרים שלה מלהצביע.

דבר שלישי, והוא החמור ביותר, אם הוא נכון, אבל כך פורסם, שחוק ביטוח בריאות ממלכתי, הנדון עכשיו בוועדת העבודה והרווחה, עומד באוויר. אחד מחברי הכנסת שם שייך למפלגה ואולי רוצים בצורה זו או אחרת להשפיע, אבל אלה דברים שלא ייתכנו.

ומה עם הקיבוצים? כמה הועבר לקיבוצים? רק לאחרונה, לפני כשבוע – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת סילבן שלום – – –

סילבן שלום (הליכוד):

לא, יש לי שלוש הסתייגויות. זה מאושר על-ידי מרכז הקואליציה.

היו"ר ע' עלי:

גם הזמן לנימוק שלוש ההסתייגויות תם. אתה לא מרגיש.

דן תיכון (הליכוד):

תן לו, הוא גומר והולך.

היו"ר ע' עלי:

הוא מדבר לעניין, אני אאפשר לו.

סילבן שלום (הליכוד):

אני יושב כאן שעות. אני יושב מ-10:00 עד עכשיו, ולא יצאתי מהמליאה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דן תיכון, אני שמח שיש לידידי הטוב, חבר הכנסת סילבן שלום, מליץ יושר.

סילבן שלום (הליכוד):

בכל מקרה, אדוני היושב-ראש, תודה רבה לך.

ובכן, רק לפני כשבוע אישרה ועדת הכספים של הכנסת העברה של 175 מיליון שקלים כמחיקה לקיבוץ הארצי.

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע, מותר להעיר לך? 175 מיליון שקלים פלוס 15.6 מיליון ל"תכן".

סילבן שלום (הליכוד):

כן, תודה, חבר הכנסת דן תיכון, בדיוק רציתי לומר זאת. פשוט נושא "תכן" לא כל כך ידוע לציבור.

זו עובדה שניתנה הלוואה לקיבוצים, כאשר מראש היה ברור שלא יחזירו אותה. וכאשר לא עמדו בהתחייבות, אמרו: מדינת ישראל תשלם, שולמן ישלם. אבל בסופו של דבר העבירו 175 מיליון שקלים ככה, למחיקה.

חלק מחברי הכנסת של הליכוד רוצים ללכת לוועדת האתיקה. הם רצו בהתחלה ללכת לבג"ץ, בגלל הצבעה כזאת או אחרת של אנשים הנוגעים בדבר.

אדוני היושב-ראש, העברות הכספים האלה, הגידול בתקציב הזה כולו, מביא לדבר אחד: גידול באינפלציה מצד אחד וירידה בצמיחה מצד שני. הצמיחה, שעלתה בשנים 1990, 1991 ו-1992 בשיעור של 6%-6.5%, ירדה ב-1993, ובשנת 1994 היא תרד עוד יותר למרות הגידול בגירעון ולמרות התוספת לתקציב.

נכון שהיתה בנייה. אני חייב להיות כן גם עם עצמי. היתה בנייה, שהופסקה בשנים האחרונות. אבל גם בתעשייה, בתיירות ובסקטורים אחרים, הרי בסופו של דבר כל הפרמטרים ביחד, אם אני מחבר אותם, מביאים ל-3.5%-4%.

טוב שהציבור ידע את הדברים האלה. שמעון פרס קורא ל"קול ישראל" לסתום את הפיות, כי הוא אומר שרק "גוש אמונים" מדבר". הוא מבקש מ"קול ישראל" לא לתת פתחון פה, כי רק "גוש אמונים" משתלט על הרדיו. וטוב ענה לו מנכ"ל רשות השידור, מוטי קירשנבאום: אדוני שר החוץ, נכבדי, אני משדר חדשות, חדשות. אף שכלי התקשורת כידוע לא בדיוק נוטים חסד לצד הפוליטי שלי, הרי כאשר הם הופכים להיות אולי טיפה מאוזנים, מגיע שמעון פרס וזועק חמס, עם עוד כל מיני כתבים בעיתונות הכתובה, שאומרים: איך אתם נותנים להם להופיע כל יום?

אדוני היושב-ראש, לא יעזור שום דבר. המחאה בציבור קיימת, גם אם היא לא תישמע ב"קול ישראל". אני רוצה להגיד לך, שביום שישי נערכו הפגנות של הליכוד בכל הצמתים בארץ. אני הייתי

בצומת-עלית, בין השעה 13:00 לשעה 15:00 כמעט. אני רוצה לומר לך, אדוני השר, שתמיכה כמו זאת שקיבלנו, לא קיבלנו כל השנים שהיינו בשלטון. מכוניות עוברות וצופרות, הנוסעים מסמנים "וי", צועקים "יישר כוח" ועוצרים. האמן לי, לבי התרחב מהתופעה הזאת. לא האמנתי שיש תופעה כזאת.

שר התחבורה י' קיסר:

אתם הסתייעתם בצומת.

סילבן שלום (הליכוד):

לא הסתייענו באיש. הליכוד לבד היה בצמתים, והציבור אמר את שלו. אני רוצה לומר לך, שהתופעה הזאת תלך ותתרחב, כי כאשר אין ביטחון לעם, כאשר יש אבטלה, כאשר האינפלציה עולה, כאשר הצמיחה יורדת, כאשר העוני מתרחב, המחאה גואה. זו משוואה פשוטה, אדוני השר. מה לעשות, שכל ההבטחות שלכם לשינוי סדרי העדיפויות נעלמו כלא היו? מה לעשות שכל מה שהבטחתם לפני 1992 הלך לים?

לו היה הציבור זוכר את כל מה שאתם אמרתם, הוא היה יוצא במאות אלפים לרחובות. נכון שגם לציבור יש זיכרון קצר, אבל אנחנו לא ניתן לו לשכוח. אנחנו כאן, יום-יום, מעל הבמה הזאת, נאמר את הדברים, כדי שהציבור ידע שעליכם לפנות את הבמה ולתת לאחרים לעשות את זה בצורה טובה יותר. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת סילבן שלום.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' עלי:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית – הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1994, התשנ"ד–1993, שהחזירה ועדת הכספים.

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה – הצעת חוק היטלי סחר (תיקון), התשנ"ד–1993, שהחזירה ועדת הכספים.

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת – הצעת חוק מימון מפלגות (תיקון מס' 18) (קבלת תרומות), התשנ"ד–1993 – של חבר הכנסת אלי דיין.

לדיון מוקדם – הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – העלאת שיעור קצבת השאירים), התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת עמיר פרץ; הצעת חוק ייצור הבקבוקים, התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת רון נחמן; הצעת חוק הצמיגים, התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת רון נחמן; הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (סמכות מבקר עירייה), התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת אליעזר זנדברג; הצעת חוק חסינות חברי כנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון) (סייג לעיסוק חבר כנסת), התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת רון נחמן; הצעת חוק פקודת התעבורה (הנחות בנסיעות), התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת שלמה בוחבוט; הצעת חוק פיצויים על מעצר שווא, התשנ"ד–1993, מאת חברת הכנסת ענת מאור. הצעת חוק הפסקת הגבלת מהירות התנועה, התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת יוסף בא-גד; הצעת חוק השוואת מעמד הכותל המערבי – ורחבתו – למעמד של הר-הבית (והכנסיות), התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת יוסף בא-גד; הצעת חוק המקרקעין (תיקון – רישום), התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת רון נחמן; הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון – פרסומת המכוונת לקטינים), התשנ"ד–1993, מאת חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (תיקון – סכומים המגיעים לסייעת אם), התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת אלי דיין; הצעת חוק לתיקון הסדרי הכופר, התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת רענן כהן; הצעת חוק המפלגות (תיקון) (בחירות מקדימות פתוחות), התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת שאול עמור; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (הטבה בשל הוצאות טיפול בילדיה של אשה עובדת, עקב צאתה לעבודה או זכאות לנקודות זיכוי בגין הוצאות אלה), התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת אלי דיין; הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות (אימרת עד מחוץ לבית-המשפט), התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת אלי דיין; הצעת חוק כביש ירושלים–תל-אביב, התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת דוד מנע; הצעת חוק מניעת פרסום סקרים שלושה חודשים לפני הבחירות, התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת יוסף ונונו; הצעת חוק העתיקות, התשל"ח–1978 (תיקון – איסור הוצאה), התשנ"ד–1993, מאת חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק מימון מפלגות (מימון בחירות לראשות הממשלה), התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת מאיר שטרית; הצעת חוק מימון מפלגות (תיקון – מימון בשנת בחירות להסתדרות), התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת שלמה בניזרי; הצעת חוק הלוואות לדיוור (תיקון – ביטול החתמת ערבים למשכנתאות לרוכשי דירות), התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת יוסף בא-גד; הצעות חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון – החלת החוק על ערבים), התשנ"ד–1993, מאת חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק לאיזון קרנות הפנסיה, התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת גדעון שגיא; הצעת חוק רשות השידור (הטלוויזיה הלימודית), התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת א' בורג וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – ירושלים רבתי), התשנ"ד–1993, מאת קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק המועצה להשכלה גבוהה (תיקון – מכללות), התשנ"ד–1993, מאת חבר הכנסת א' בורג וקבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק איסור פיטורין בשל היעדרות מחמת מחלת בן משפחה, התשנ"ד–1993, מאת חברת הכנסת ענת מאור; הצעת חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים (תיקון), התשנ"ד–1993, מאת חברת הכנסת ענת מאור. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב)

התשנ"ד-1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' עלי:

אנחנו חוזרים לחוק הסדרים במשק המדינה. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הגענו לפרק ד', שעוסק בטלגרף אלחוטי. אני רוצה לייחד כמה מלים למה שמופיע באותו פרק ד', כי חשוב גם להיצמד לחוק ההסדרים. הקטע הזה בא לעשות סדר בשמים הפתוחים של מדינת ישראל. לא סדר בשמים, אדוני שר התחבורה, במובן שלך. גם שם צריך לפתוח את השמים ולהפוך אותם לשמים פתוחים. ואנחנו מצפים ממך שאכן תאמץ את המדיניות של שמים פתוחים. כאן אנחנו באים לעשות סדר בשמים, אבל בתחום הטלגרף האלחוטי.

המדינה מתפתחת, העולם מתפתח, המרחקים מתקצרים והעולם הופך להיות כפר אחד. הכול משדרים, פתחו אוטוסטרדות לכול, HIGHWAYS בשמים, זה משדר לזה, ההוא משדר לאחר, והטלוויזיה בכבלים מגיעה מכל העולם, והלוויינים טסים לשמים. באה הממשלה ואומרת: עד כה חילקנו תדרים לכולם, חופשי חופשי, ונהיה כאן צפוף במזרח התיכון. ובגלל הצפיפות הרבה אנחנו צריכים לעשות סדר. מי שרוצה להתחיל לשדר, יקבל תדר בצורה מורשית וישלם בעבורו אגרה. על-פי החוק הזה יחויבו הכול לקבל רישוי. תהיה רשות רישוי, עדיין לא נאמר איך וכיצד תקום רשות הרישוי, היא תקצה תדרים, היא תקצה את ה"כבישים" בשמים, שבהם כל אחד ישדר תמורת אגרה, למעט יוצא מן הכלל אחד, שידורים של מערכת הביטחון. ומערכת הביטחון היא הצרכן הגדול ביותר בארץ.

לתומי סברתי, שכאשר כל אחד משלם, גם צה"ל וכוחות הביטחון צריכים לשלם. נכון שמצד אחד הם ישלמו, נכון שמצד שני הם יתוקצבו. בסך הכול לא יהיה גידול בתקציב הביטחון נטו. אבל, כאמור, נשארתי בעמדת מיעוט.

אני מחייב מאוד את מה שנקרא סדר בשמי ישראל. אני מקווה שלכל אחד מאתנו יהיה העוז לומר לאלה שיתחילו לשלם שצריך לעשות סדר. זה משאב לאומי, ועבור משאבים לאומיים משלמים אגרה. מה יהיה גובה האגרה ואיך תיגבה, עדיין איננו יודעים.

בהזדמנות זו תרשה לי, אדוני היושב-ראש, לערוך קצת חשבון עם שרת התקשורת, שאיננה כאן. בעוד כמה ימים אנחנו נכנסים לשנה חדשה, שבה התקשורת תתפוס כנראה מקום מרכזי בחיינו. הממשלה מינתה ועדה בראשותו של דורון שורר, מנכ"ל משרד התחבורה. היא פרסמה את ההמלצות שלה, קוראים להן המלצות ועדת-שורר. על-פי המלצות ועדת-שורר, צריך להוזיל את מחיר הטלפון והשיחות בארץ לפחות ב-5%, לפחות במה שקשור בשיחות בין-לאומיות. כולנו מחכים לכך ששרת התקשורת תאמץ את מסקנות ועדת-שורר ותכניס את ההמלצות האלה לתוקף מייד ב-1 בינואר 1994. איננו יודעים מה קורה לשרה המתקדמת הזאת, מדוע היא מסרבת בשלב זה לאמץ את המלצות דוח ועדת-שורר. מדוע כל אחד מאתנו צריך לשלם הרבה הרבה יותר לכיסה של חברת "בזק", כשוועדה ציבורית ממלכתית החליטה להוזיל את התעריפים?

יפה עשתה שרת התקשורת שפרסמה את המכרז השני לפלאפון, זה אותו טלפון אלחוטי שלרבים מאתנו, לי דווקא לא, יש במכוניות. התעריפים הם דרקוניים, גבוהים מאוד. אתה נאלץ לשלם פעמיים, פעם כשאתה מקבל שיחות ופעם כשאתה מטלפן. התעריפים הם הגבוהים ביותר בעולם. מפרסמים מכרז שני כדי לשבור את המונופול של הפלאפון במדינת ישראל. שרת התקשורת מבטיחה לנו, שב-1 בינואר 1994 כל אחד מאתנו יוכל לייבא ביבוא אישי ו"10 לקנות בחנויות פרטיות "ציוד קצה", זה אותו מכשיר אפרכסת שבאמצעותו אתה מדבר. אם כל אחד יוכל לקנות ולייבא ביבוא חופשי, יש להניח שהתעריף בגין תשלומי הפלאפון ירד מסכום ענקי, אסטרונומי, של 7,000-8,000 שקלים, לסכום של 5,000-6,000 שקלים, שגם הוא סכום אדיר.

בכל העולם נפתח העניין הזה לתחרות. תחרות מורידה מחירים. מדוע, נכון להיום, 27 בדצמבר 1993, אנחנו לא שומעים מה יקרה לנו ב-1 בינואר 1994? זה בסך הכול בעוד ארבעה-חמישה ימים. אנחנו מצפים לבשורה.

בזה עוסק הקטע שנקרא אלחוט וטלגרף.

יש לי כמה חובות מן ההסתייגויות הקודמות. אני רוצה להתייחס לכמה דברים שהתפרסמו בעיתונות במרוצת השבוע האחרון, ולא היה סיפק בידי להגיב. בעיתון "הארץ" מ-19 בדצמבר 1993 כתב העיתונאי אברהם טל, אחד מטובי העיתונאים בעיתון "הארץ", לשעבר העורך הכלכלי של העיתון, מאמר ראשי, וקרא לו "התרגיל של 'תכן'". קודמי חבר הכנסת סילבן שלום סיפר על תרגיל שנעשה בוועדת הכספים ב-1988. חבר הכנסת מצא, שנכנס לכאן, בכלל לא יודע על מה מדברים כאן. אבל בשעתו, ב-1988, קצת לפני הבחירות, פנתה חברת "תכן", שהיא חברה של הקיבוץ הארצי, זו שמנפיקה איגרות חוב לקיבוץ הארצי, וביקשה להנפיק איגרות חוב. והיא ביקשה ליהנות מקווצסיה שוועדת הכספים נותנת לה באמצעות הקלות במס.

כשהתקיים הדיון בוועדה אמרתי, שלצערי הרב אסור לאשר את האמיסיה הזאת, כי להערכתי חברת "תכן" מצויה בקשיים – חבר הכנסת מצא, אני מדבר עליך ואליך – ואם אנחנו נאשר את האמיסיה הזאת, קיים חשש שחברת "תכן" של הקיבוץ הארצי לא תוכל לעמוד בהתחייבויות שלה. אם קיים חשש כזה, אסור שוועדת הכספים תאשר את האמיסיה, שכן האמיסיה הזאת תיקנה בעיקר על-ידי קופות הגמל, קופות הגמל ירכשו את האמיסיה, יכניסו את איגרות החוב אל תוך התיקים של העמיתים, ואם החברה תיקלע לקשיים, ייגרם נזק לעמיתים, שחוסכים במשך תקופה ארוכה.

לצערי הרב, בעקבות הדברים שאמרתי, פרסם חברי וידידי אברהם טל, שכאמור, אני מעריך אותו כאחד מטובי העיתונאים, מאמר ששאל את חבר הכנסת דן תיכון: הגם אתה, דן תיכון? במאמר

הראשי של עיתון "הארץ" הוא כתב שאני התנגדתי, כביכול, לאישור כל עוד לא יובטח שכספי ההנפקה לא יישמשו למימון פעולות של צעירי מפ"ם נגד ההתנחלויות.

אני מעולם לא אמרתי את הדברים האלה, חבר הכנסת מצא. אתה, שהיית אז שותפי למאבק, ידעת יפה מי אמר את הדברים האלה. אני לא אמרתי, אני התנגדתי התנגדות נחרצת, משום השיקול הכלכלי בלבד.

יהושע מצא (הליכוד):

אני אמרתי אותם.

דן תיכון (הליכוד):

אבל נכתב מאמר ראשי נגדי, ואני לא טרחתי להכחיש.

והנה, כשחזרנו לעניין הזה לפני כשבוע ימים, ואכן חברת "תכן" נקלעה לקשיים, לא יכלה לעמוד בתשלומי הריבית והלכה לבית-המשפט, כשעניינם של העמיתים בקופות הגמל נפגע, חזר חברי אברהם טל וכתב מאמר מערכת נוסף, שמסתמך על אותו מאמר מערכת מ-1988, והוא אכן חוזר ואומר: ואז התעקש חבר הכנסת תיכון בהתנגדותו לאישור כל עוד לא יובטח שכספי ההנפקה לא יישמשו למימון פעולות של צעירי מפ"ם נגד ההתנחלויות, אך הטיל גם ספק אם הקיבוצים יעמדו בהתחייבויותיהם. "הארץ" גינה בשעתו את התנגדותו להנפקה במידה שנבעה מטעמים בלתי ענייניים.

כאמור, אני לא הכחשתי אז, אני לא מכחיש היום, אבל לגרור אותי לעניין הזה היה מיותר, לא נכון, לא מדויק, שגוי. כל שאמרתי היה שחברת "תכן" לא תוכל לעמוד בהתחייבויות שלה, ואכן, לצערי הרב, צדקתי. אני מניח שדברי יאושרו על-ידי מי שיעיין בפרוטוקול, הם גם אושרו על-ידי חבר הכנסת אורון, שהשתתף אז בישיבות הוועדה, ולא כחבר הכנסת.

יהושע מצא (הליכוד):

נדמה לי שאז, באותם ימים, חבר הכנסת תיכון, נמנית עם מי שאמרו דברים דומים.

דן תיכון (הליכוד):

כן, נכון. כשאמרו לי: הגם אתה, דן תיכון? המשפט לאחר מכן היה: מילא, שחבר הכנסת מצא אומר את זה, אנחנו נוטים להבין, אבל אתה, שמבין, למה אתה אומר את הדברים האלה? ואני, כאמור, לא אמרתי.

רענן כהן (העבודה):

טוב, עכשיו הכחשת.

דן תיכון (הליכוד):

ואני רוצה לחזור למאמר אקטואלי נוסף, שמתייחס לתקציב ופורסם ב"מעריב" ביום רביעי האחרון, על-ידי חברי טומי לפיד, מאמר ראשי בעיתון "מעריב", שאני מחשיב אותו, והכותרת שלו עוסקת ב-3,000 ביזיונות. הוא בא אלי בטענות כמי שעומד מאחורי הפיליבסטר הזה. אלה משחקים פרלמנטריים, הוא אומר בחיוך, אלה הם גם משחקים אינפנטיליים.

ואני רוצה לומר למר טומי לפיד: אינני יכול להתחרות עם מאמר המערכת ב"מעריב". אני גאה על מה שעושה הליכוד כאן כפיליבסטר באמצעות ההסתייגויות, אומנם לא 3,000. מה נותר לנו בכנסת?

רענן כהן (העבודה):

לא כולן של הליכוד, חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

נכון, לא כולן של הליכוד. והוא עוד אומר בסוף: האופוזיציה המשמעותית לתקציב צצה דווקא משורות מפלגת העבודה. השדולה החברתית היא פופוליסטית, דמגוגית ומזיקה, אבל לפחות היא מנסה לשנות משהו. הליכוד הרים ידיים ומשתעשע במשחקים פרלמנטריים.

חבל שמר טומי לפיד, שהוא אחד העיתונאים המוכשרים ביותר במדינת ישראל, איננו בקיא בענייני תקנון. אין לנו מעמד בנושא הזה של קריאה שנייה ושלישית אלא באמצעות ההסתייגויות. נניח שתעבור כאן בעוד כמה דקות הסתייגות אחת של הליכוד, וכולנו נהיה מאושרים שהצלחנו, בשל מארב פרלמנטרי שעשינו כביכול, הצלחנו להעביר הסתייגות אחת. הדבר הראשון שייעשה כאן על-ידי הקואליציה – היא תבקש להפסיק את הדיון, הדיון יופסק בהצבעה, חוק התקציב יוחזר לוועדת הכספים, ובתוך עשר דקות תגייס הקואליציה את הבלוק החוסם שלה, יחזרו למליאת הכנסת, וכאמור, במליאת הכנסת יטפלו בהסתייגות הזאת כאילו היא לא קיימת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הוא מדבר כבעל ניסיון.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל אם מביאים את זה לוועדה, אפשר להגיש עוד 3,000 הסתייגויות.

דן תיכון (הליכוד):

כן.

לכן, חבר הכנסת איתן, מי שבקיא בפרוצדורה ובתקנון של הכנסת יודע, שבעצם נותר לנו להשמיע את ההשגות שלנו רק כאן במליאה. שהרי מה לחוק ההסדרים ולתקציב המדינה? כל קשר בין חוק ההסדרים במשק לבין תקציב המדינה הוא מקרי ביותר.

יהושע מצא (הליכוד):

חבר הכנסת תיכון, שאלה לי אליך, ואני מצטער שאני מפריע לך בתוך הדברים. בשפת היום-יום קוראים לזה "משחק מכור", ומאשימים אותנו שלמעשה כל ניצול התקנון ידוע מראש, ואתה הבהרת את זה היטב. לי יש טענה אחת, בוא תסביר לי אותה: כדי שזה לא ייראה דבר שמראש מוסכם כמשחק מכור, למה אנחנו נתנו ידנו והסכמנו שביום שישי יסתיים הדיון, ולא שנמשיך באותן הסתייגויות עד תום, עד שנמצא אותן, גם אם התקציב גולש ל-1 בינואר? תסביר לי את זה.

רענן כהן (העבודה):

אני יכול לשאול אותך שאלה נוספת?

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה להסביר לך באיזה אילוץ אני וחברי חבר הכנסת איתן עמדנו, מה היה האילוץ שלנו: יש תקנון לכנסת. התקנון הוא המגנה-כרטה של חברי הכנסת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דן תיכון, היות שזמנך תם, אני אבקש שלא תתעסק עכשיו עם פרוצדורות.

דן תיכון (הליכוד):

אין דבר, אני רוצה, זה חשוב מאוד כדי שהציבור יבין.

בעצם, חבר הכנסת מצא, אנחנו מנצלים את התקנון עד תום. זו זכותנו, זו חובתנו. כשהיינו 15 שנה בשלטון – נעים להיזכר – שמרנו על התקנון כעל בבת-עיננו. כל פעם ששרינו לא היה נוח להם ורצו לשנות את התקנון, אני באתי ואמרתי: בתקנון לא ניתן לכם לגעת.

על-פי התקנון של הכנסת, לכל הסתייגות במסגרת חוק ההסדרים ניתן זמן של חמש דקות. מובן שאת התקנון אפשר לשנות מכוח הרוב הקואליציוני שיש לקואליציה. הקואליציה באה אלינו הפעם ואמרה: אם בכוונתכם לבצע את הפיליבסטר הזה כך שהוא יחרוג מעבר ל-31 בדצמבר, אנחנו הולכים לשנות את התקנון. כללי המשחק יישברו, לא תהיה עוד דמוקרטיה בבית הזה, הם ידרסו את התקנון. אמרנו להם, איננו מאמינים לרגע שאתם תיגעו בתקנון. אנחנו מזהירים אתכם. היום אנחנו באופוזיציה, מחר אתם באופוזיציה. תשמרו על התקנון, זו המגנה-כרטה של חברי הכנסת.

לצערנו הרב, יש בממשלה הזאת שרים שחושבים שהם יכולים לצפצף על התקנון. נאמר לנו במפורש, לא תסכימו – בכוונתנו לכנס את ועדת הכנסת ולשנות את סדרי הדיון בחוק התקציב, כך שלא תינתן לכם אפילו דקה אחת לנמק את ההסתייגויות.

לכן, בלית ברירה, כדי לשמור על התקנון, וכדי לשמור על זכויות האופוזיציה לפחות בתחום הזכאות להשמיע את ההשגות שלה באשר לתקציב המדינה, הסכמנו לקבוע את תאריך סיום הדיון, שיהיה לא יאוחר מיום שישי בשעה 09:00.

אני מסביר זאת לאותם עיתונאים, שכנראה לא יורדים לעומק או לא חודרים לתוך תוכו של תקנון הכנסת. אנחנו מוגבלים. מכוח הרוב הקואליציוני, כשאין חוקה במדינת ישראל, אפשר לשנות הכול. הפעם איימו עלינו בשינוי התקנון.

אני חבר כנסת ותיק, חבר הכנסת מצא. מעולם, לא זכור לי שבאנו אל מישהו ואמרנו: נסתום לך את הפה מכוח שינוי בתקנון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

באמת?

דן תיכון (הליכוד):

מעולם לא, מעולם לא.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ביטלתם את הזכות להגיש הצעת אי-אמון, את זה כבר שכחת?

דן תיכון (הליכוד):

מה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ביטלתם את הזכות להגיש הצעת אי-אמון וקבעתם את המכסה של עשרה חברי כנסת. זה היה בימי הממשלה שלכם. הצלחתם לסתום פיות.

דן תיכון (הליכוד):

אני חוזר ואומר, חברת הכנסת גוז'נסקי – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ועוד איך עשיתם את זה. אל תתקשט בנוצות שאין לכם.

דן תיכון (הליכוד):

חברת הכנסת גוז'נסקי צועקת, זה לא אומר שהיא צודקת. חברת הכנסת גוז'נסקי, אנחנו לא נגענו בסעיפים הללו אלא בהסכמה עם האופוזיציה. אני חוזר ואומר – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

פגעתם בסיעות הקטנות בצורה נבזית, ואתה יודע את זה.

דן תיכון (הליכוד):

תשאלי את עמיתייך, חברי מפלגת העבודה. הכול נעשה בהסכמה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתה עומד על הבמה ומטיף לנו מוסר. אתם יזמתם את זה.

דן תיכון (הליכוד):

הכול נעשה בהסכמה. את יכולה לצעוק כמה שאת רוצה. כמה שאת רוצה את יכולה לצעוק.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתם יזמתם את זה.

דן תיכון (הליכוד):

לא רק שאנחנו לא יזמנו, מצדנו אפשר היה להגיש הצעות אי-אמון כמה שאתם רוצים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא נכון, אתם יזמתם את זה. אתם יזמתם את זה, אתה לא זוכר?

דן תיכון (הליכוד):

אני חוזר ואומר, אתם יכולתם להגיש הצעות אי-אמון כמה שאתם רוצים.

למה אני אמרתי את הדברים הללו – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

– – –

היו"ר ע' עלי:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, מה קורה אתך? צעקת, מספיק.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בעוד כמה דקות ניכנס לקטע המכריע של חוק ההסדרים – אותה גנבת דעת, אותו סעיף שבא להשוות קצבאות ילדים. חברת הכנסת גוז'נסקי, כמו שאת רוצה להשוות קצבאות ילדים, גם אנחנו רוצים. אבל אנחנו רוצים גם תמורה הולמת לבנינו שמשרתים בצה"ל שלוש שנים ומקבלים לא-כלום.

בעוד כמה עשרות דקות נגיע לקטע הפרובלמטי של חוק ההסדרים, שכן מפלגת השלטון, הקואליציה תנסה בפעם הראשונה לרמוס את התקנון; אני חוזר ואומר, לרמוס את התקנון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא היה ולא נברא.

דן תיכון (הליכוד):

היא תנסה לרמוס את התקנון ובאמצעות תרגיל לא טקטי – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא היה ולא נברא.

דן תיכון (הליכוד):

אני יכול לדבר, ברשותך?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתה יכול לדבר ואני יכולה לקרוא קריאות ביניים.

דן תיכון (הליכוד):

את יכולה לצעוק.

היו"ר ע' עלי:

אם תמשיכי לקרוא ולצעוק כך – אני אקרא אותך לסדר.

דן תיכון (הליכוד):

בעוד כמה דקות אנחנו נצטרך להתייחס לאותו חוק קצבאות ילדים, שהוגנב בדלת האחורית, כגנבים בלילה. הם התקדמו. אפילו אני, שאמור לדעת מה קורה כאן – חבר הכנסת אורון, טוב שנכנסת – לא ידעתי על כך אלא ביום שני, משהונח החוק הזה בצירוף ההסתייגויות על שולחנו.

אני פונה אליך, חבר הכנסת אורון, ואומר לך, התרגיל המסריח הזה, הוא פשוט מסריח, צחנה אוחזת בבית הזה, הוכן באישור ראש הממשלה ושר האוצר. אתם רומסים בפעם הראשונה את התקנון של הכנסת, מכוח הרוב ומכוח התחכומים שלכם. אנחנו לא נאפשר לכם. תוכלו להכניע אותנו מכוח הרוב. אזרחי מדינת ישראל יענישו אתכם. אתם פוגעים בצורה דרסטית ורומסים את הדמוקרטיה בבית הזה. זכרו שתהיו גם באופוזיציה, מנקודת ראותי מהר יותר משאתם חושבים. נהגנו אתכם בהגינות, אנחנו לא מצפים ליחס דומה. אנחנו מצפים לדבר אחד: תשמרו על התקנון. אם אתם חושבים שהחוק הוא טוב, תביאו אותו לכאן בקריאה ראשונה, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. אל תתביישו במה שאתם עושים. אתם גנבים בלילה, לפחות פועלים כך מכוח אישור של ראש הממשלה ושר האוצר.

חיים אורון (מרצ):

כל היועצים המשפטיים של הכנסת – – –

דן תיכון (הליכוד):

לא היה להם האומץ לבוא לכאן ולהגן על החוק הזה. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

כל היועצים המשפטיים של הכנסת אומרים שאנחנו – – –

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אפרים גור.

חבר הכנסת חיים אורון, עוד מעט תינתן לך רשות דיבור, תוכל לומר מה שאתה רוצה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לשבח את שר התחבורה ישראל קיסר, שממלא את חובתו, אומנם בתורנות, אבל בהחלט ממלא את חובתו. הוא יושב כאן בזמן הדיון, שומע את הדברים בסבלנות.

אני יכול לומר, שצר לי שמעמדה של הכנסת מתדרדר, מסיבות רבות, ובהקשר זה צר לי במיוחד שהממשלה אינה מבינה שאחד מתפקידיה הוא לדאוג לדמוקרטיה הישראלית, ונוכחות של שר בזמן דיון כזה בהחלט תורמת, מחזקת ונותנת איזה ממד של התחשבות הממשלה בכנסת.

אני מברך אותך, אבל אשמח מאוד אם תעבירו את הערותי לשאר השרים, שאינם ממלאים כמוך את חובתם. אני מניח שהיתה חלוקה כלשהי, וכל שר אמור להתפנות מעיסוקיו ולתרום את חלקו לדיון הזה, וצר לי שאחרים לא עשו את זה.

מאחר שאנחנו עוסקים בנושאים הקשורים לתקציב המדינה ובפעילויות שונות שקשורות למשרדים השונים, אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת ולהעלות בפניך שני נושאים הקשורים לתחום האחריות שלך.

הנושא הראשון הוא משרד הרישוי. שנים רבות זה קורה לי, כשאני רק נזכר שיש לי לסדר משהו במשרד הרישוי – באותו יום אני מקבל חום. אני לא יודע מה לעשות, רק לא להגיע לשם. אבל, לצערי הרב, יש פעולות שגם היום אי-אפשר לקבל את השירות להן, אלא אם כן אתה מגיע פיזית למקום. אז אתה פחות או יותר יודע מה צפוי לך, ואף פעם אין הפתעות לטובה: תורים ארוכים, תנאים לא אנושיים – – –

שר התחבורה י' קיסר:

מתי היית לאחרונה?

מיכאל איתן (הליכוד):

אתמול הייתי במשרד הרישוי בגני-התערוכה.

שר התחבורה י' קיסר:

עכשיו משנים את זה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני שמח לשמוע שעכשיו משנים, אבל, לצערי הרב, במובן זה התשובה של משרד התחבורה היא עקבית כבר עשרות שנים. אם אכן זה ישתנה, לא אהסס לעלות לכאן ולשבח אותך. אבל לאזרחים יש תחושה של עלבון. אנחנו נמצאים היום לא בשנות ה-50. יכול להיות שבמובנים מסוימים אנחנו מפונקים יותר, יכול להיות שבמובנים מסוימים שנות ה-50 היו אולי טובות יותר מהשנים האלה, אבל הנורמות השתנו. אם בשנות ה-50 היה מובן שאדם צריך לעמוד בתור כדי לסדר עניין במשרד ממשלתי, היום האזרח מצפה לקבל שירות. וכשאזרח בא לסדר איזה עניין שקשור בהעברת בעלות על הרכב, שעולה עשרות אלפי שקלים, קחו ממנו עוד כמה לירות אגרה, אבל תנו לו שירות. הוא לא יכעס. אולי הוא יקטר על זה שהאגרה עולה עוד כמה לירות, אבל אם תאמר לו שתמורת עוד כמה לירות הוא יקבל שירות, הוא ייהנה, הוא ישבח אותך. כי המצב היום הוא שבאים אנשים, קונים ומוכרים מכונית ב-50,000-60,000 שקל, 40,000 שקל יד שנייה, הם צריכים לעשות איזה פעולות במשרד הרישוי. באים לשם, עומדים בתור 40 איש, והם מרגישים, יותר מהעניין של הזמן, חוסר התחשבות, כאילו הם חיים כמה שנים אחורה.

אני עמדתי בתור, באופן טבעי אנשים פנו אלי. הם לא עשו הבחנה ביני לבינך. אני הייתי נציג הממשלה, השלטון, חבר הכנסת. והם שאלו אותי: בשביל מה אנחנו משלמים מסים? אני שאלתי אותם: ואם האגרה היתה עולה עוד כמה לירות? הם אמרו: ברצון, אם אין ברירה. אמרתי להם: יש תקציבים מוגבלים וכו'. אנשים אמרו: אלה לא נושאים של סעד, שאי-אפשר לקחת עוד כמה לירות אגרה ולתת שירות טוב יותר. אני אומר לך: כדאי לך לבדוק את העניין.

שר התחבורה י' קיסר:

אנחנו משנים את העניין תכלית שינוי, לרבות קניונים. כל התפיסה תשתנה. זה ייקח זמן. אבל, אתה צודק בהחלט שהאזרח זכאי לקבל שירות טוב, כי הוא משלם כסף.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר, כעניין של שיטה, יש הרבה מאוד שירותים שאזרחים מקבלים וצריך להפוך אותם לשירותים של אגרה. למה אני מתכוון? יש שירותים שאתה חייב לתת אותם חופשי. יש שירותים שאתה גובה בעבורם איזה תשלום, אבל אין קשר בין התשלום שאתה גובה לבין העלות של השירות שאתה מספק.

אני אומר שהממשלה צריכה לעבור לקונצפציה של מתן שירותים תמורת אגרות. ההבדל בין אגרה לבין מס ידוע. האגרה צריכה לכסות את עלות השירות הספציפי. אם אני בא למשרד הרישוי, אני רוצה לשלם כמה שעולה לקבל שירות טוב. אתם יכולים לדרוש ממני עוד כמה שקלים, אבל תנו לי את השירות הטוב, הסביר, שאני אוכל לקבל. אל תגידו לי: קח שירות בחינם. מוותר.

אביא לך דוגמה. הייתי צריך לברר אם מכונית מסוימת אינה משועבדת. באתי לשם. ראשית, בטלפון אי-אפשר לברר את זה מהסיבה של צנעת הפרט. אינני יודע עד כמה זה בסדר או לא בסדר, אבל נניח. צריך לבוא לשם עם בעל הרכב ועם תעודת הזהות שלו. בסדר. אחרי שהפקידה נותנת את האינפורמציה, אני אומר לה: טוב, תני לי את זה בכתב. היא אומרת: לא, רק בעל-פה. אם כך, אין לי שום אסמכתה שקיבלתי את האינפורמציה, ואם מישהו מטעה אותי, אין לי שום ביטחון שלפחות זאת התשובה שקיבלתי. השירות לא קיים.

אני אומר כך: במקום שפקידה אחת תטפל בזה, שתהיינה שתיים. במקום שנקבל את השירות בחינם, יגידו לי: אדוני, בירור כזה עולה 5 שקלים, 10 שקלים. אני מעדיף לשלם מאשר לעמוד שעה בתור.

אני חושב שבעניין הזה אני משקף עמדה של אזרחים רבים.

אני לא רוצה שמדברי ישתמע שכל דבר צריך להיות כך, כי יש באמת שירותים שצריכים להינתן ללא תשלום. יש אזרחים שעבורם 10 שקלים או 15 שקלים הם תשלומים משמעותיים, אבל לא כשמדובר בקנייה וברכישה של כלי רכב.

הנושא השני. משרד התחבורה הוא אחד המשרדים החולשים על חברות ממשלתיות רבות ומגוונות. את הנאום הזה שאני נושא בפניך נשאתי באותה נימה של להט והתלהבות גם מול שר התחבורה הקודם משה קצב. מדוע אתם מחזיקים כל כך הרבה חברות ממשלתיות? מדוע אינכם מוכרים אותן? תנו אותן במתנה, תיפטרו מהן. למה הממשלה צריכה להתעסק בכל הקומפלקס הזה של החברות הממשלתיות?

יש חברה ממשלתית שקוראים לה "לרומ". מה החברה הזאת יודעת לעשות? לחברה הזאת אין בתי-מלון. אולי פעם היו לה, מפני שהקימו מאיזו סיבה והיה כדאי, היה צריך לעזור למישהו, היתה פעולה חשובה והממשלה אמרה: נקים, נעשה. היום אין לה עוד בתי-מלון. אז מה עושה החברה הזאת? היא לוקחת בתי-מלון קיימים, נכנסת לשכירות, והיא מנהלת בתי-מלון.

איך החברה הזאת פועלת? כשבא הליכוד, המנכ"ל היה אלוף-משנה, או תת-אלוף מחוגי הליכוד. כשבאה העבודה, מחליפים אותו ושימו שם בוגר מזכיר משק, חוץ או פנים, או משהו מסוג זה.

חיים אורון (מרצ):

רב-סרן.

מיכאל איתן (הליכוד):

החבר'ה האלה, שכל אחד מהם הוא מינוי פוליטי, מסתייעים בדירקטוריון, גם הוא ממקורבינו – – –

שר התחבורה י' קיסר:

לא החלפנו.

מיכאל איתן (הליכוד):

עוד מעט תחליפו.

שר התחבורה י' קיסר:

אל תבנה את הנאום.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר, אני לא יודע. אדוני השר, לא החלפתם ב"לרום"? החלפתם במקומות אחרים. אני אומר זאת רק כמשל. אני מדבר על כל השיטה.

בא אותו אדם, יש לו המון מרץ, המון יוזמה, הוא בעל נתונים מצוינים, אחרת לא היו שולחים אותו. אבל מה? יש בעיה אחת. הוא רוצה ללמד את משפחת פדרמן איך מנהלים בתי-מלון. הוא מתחרה בהם. ואני שואל אותך: מה לממשלת ישראל ולניהול בתי-מלון? בשביל מה היא צריכה את כל זה? בשביל מה היא נכנסת לעסקים ושוכרת בתי-מלון, בשביל שפלוגי-אלמוני ינהל אותם? הרי זה האבסורד בהתגלמותו. תיפטרו מהשיטה הזאת ומכל החברות הממשלתיות שאתם לא צריכים, ו"לרום" היא הראשונה שבהן. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת איתן. חבר הכנסת אפרים גור, בבקשה. נותרו לו עוד שלוש הסתייגויות. אחריו – חבר הכנסת אברהם הירשזון.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חוזר עתה מהפגנה של עולים חדשים מול בניין הכנסת ומול בניין ראש הממשלה. כל עולה שעמד מול בניין הכנסת החזיק בידו מגב בצורה של מטאטא. במגבים ובמטאטא שהחזיקו בעצם בידיהם ניסו העולים החדשים לבטא ולהמחיש את המצוקה האמיתית שבה הם נמצאים, בעיקר בתחום התעסוקה ובסוג התעסוקה, והם בעצם ניסו להמחיש את הנפילה שלהם מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, מהמעמד החברתי והמקצועי הגבוה ביותר, שהיו בו במדינות שמהן הם הגיעו, למעמד הנמוך ביותר מבחינה חברתית ומקצועית, שאליו הם נקלעו ונפלו.

כאשר ניגשתי אליהם, הם העבירו לידי כרוז. קראתי את הכרוז הזה, ובעצם מה כתוב שם: חוק תקופת ניקיון לעולים. יש סוגים שונים של חוקים, אבל הפורום הציוני בראשותו של מר נתן שרנסקי שולח מכתב לחבר הכנסת דוד צוקר, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט בכנסת ישראל, ומציע חוק תקופת ניקיון לעולים.

בדברי ההסבר הם אומרים: "עולים, בעיקר עולים המגיעים מחבר המדינות העצמאיות, בעלי מקצועות חופשיים רחוקים ומנותקים מעבודות כפיים. כידוע, אחד מערכי היסוד של החברה הישראלית הוא הנכונות לעבוד בתחום זה כשליחות ציונית קהילתית. לפיכך, במטרה להקנות לעולים ערכי יסוד של החברה הקולטת, ליצור בעבורם כלי להתערות בה ובמיוחד להשוות את מצבם עם תנאי הקליטה של העליות בשנות הקיום הראשונות של המדינה, יש לזכות את העולים החדשים בתקופת ניקיון. אנו מציעים לקבוע את תקופת הניקיון ביחס למקצוע העולה ומשך הזמן שהיה מנותק מעבודה אמיתית". ההצעה: פועלים מקצועיים וטכנאים – שנת ניקיון אחת; סטודנטים – שנה וחצי ניקיון; מורים – שנתיים ניקיון; מהנדסים – שלוש שנות ניקיון; רופאים ובעלי מקצועות הומניטריים – ארבע שנות ניקיון; מוסיקאים – חמש שנות ניקיון; מדענים – שבע שנות ניקיון.

הם אומרים, אדוני שר התחבורה, שהחוק יביא בטווח הקצר לחיסכון של 100 מיליון שקלים מדי שנה על כל 100,000 עולים. החיסכון ינבע מביטול דמי האבטלה, דמי השלמת הכנסה ודמי המימון להתאמת עולים בעלי מקצועות חופשיים לתנאי העבודה בארץ. אולם בטווח הארוך החוק יגרום להפסד כספי של מיליארד שקלים מדי שנה. ההפסד ינבע מאי-שימוש בידע שהביאו עמם העולים להרחבת המשק הישראלי, לזירוז תהליך העלאת המשק על פסים של חברה טכנולוגית מתקדמת ולהפיכת ישראל למדינה עצמאית מבחינה כלכלית.

אומנם יש אירוניה מסוימת בנייר שהפורום הציוני והעולים גיבשו. אולם, אדוני השר, התחושה הזאת שמועלית כאן על הנייר שהם חילקו בהפגנה, האמן לי, מבטאת את הטרגדיות ואת המצוקות האמיתיות שהעולים עוברים.

לפני ימים אחדים, בשבוע שעבר, המחשתי כאן את המצוקות האלה באמצעות דוגמה אחת, והיא מתייחסת לסכומים שהממשלה נותנת לעולים החדשים בשנתם הראשונה בישראל באמצעות מה שנקרא סל קליטה. משפחה בת שלוש נפשות של עולים מקבלת סל קליטה בשיעור של 15,600 ש"ח, ללא ההלוואה שהסוכנות נותנת; ואני מדגיש, ההלוואה שהסוכנות נותנת. היות שזו הלוואה, אני

לא מצרף את זה לסכום, כי הלוואה כל אזרח במדינת ישראל, ובכלל זה העולים, יכול לקבל בכל בבנק. ובבנקים ההלוואות היום הן בעלויות נמוכות יותר ממה שהסוכנות היהודית מעמידה לרשות העולים, כי ההלוואה צמודה לשער הדולר, ושער הדולר משתולל, עם ריבית וכיוצא באלה.

15,600 ש"ח. רק על שכר דירה בשנה הראשונה העולים מוציאים 18,000 ש"ח. הכיצד? שכר דירה לחודש – 400 או 450 דולר. אנחנו מכפילים את זה ב-12, ל-12 חודשים. מגיעים ל-4,800 או ל-5,000 דולר. מוסיפים על זה דמי תיווך שחייבים לשלם, שכר טרחת עורך-דין שחייבים לשלם, ואנחנו מגיעים לסביבות 6,000 דולר. מכפילים את זה ב-3 שקלים כל דולר, ואנחנו מגיעים בקירוב ל-18,000 ש"ח לשנה. אני שואל את עצמנו: כיצד אנחנו מבקשים שהעולים ידעו להסתדר ולחיות, להעניק את האוכל המינימלי לילדיהם, כאשר הם מקבלים 15,600 ש"ח, ורק על סעיף אחד – של דיור – הם צריכים להוציא 18,000 ש"ח?

כל מיני דוברים שמנסים להצטדק ולהגן בעצם על חוסר המעש של הממשלה או על מחדליה בתחום הספציפי הזה אומרים: מה אתה רוצה, השנה כביכול נוצרו קרוב ל-100,000 מקומות עבודה במשק, כאילו הם נוצרו רק כתוצאה מן הצמיחה, ומזה 50,000 ניתנו לעולים החדשים. 50,000 מקומות העבודה, אדוני השר, התפנו על-ידי פועלים מן השטחים, שהפסיקו להגיע לישראל כתוצאה מן הסגר שהממשלה הפעילה. פועלים מן השטחים עבדו בעיקר בעבודות דחק, בעבודות הכי שחורות, בעבודות ניקיון, בשירותים של הרשויות המקומיות ובדרגים הנמוכים ביותר בתעשייה בישראל, לרבות בבניין ובחקלאות, ושכר העבודה במקומות האלה, אדוני היושב-ראש, הוא במקרה הטוב שכר מינימום. יש הרבה מאוד מעסיקים שמנצלים את המצוקות ואת התמימות, חוסר הידע וחוסר הביטחון של העולים החדשים, ומעסיקים אותם אפילו בשכר שהוא מתחת לשכר המינימום. העולים פוחדים ללכת ולהגיש תלונות נגד מעסיקיהם מחשש שיפטרם אותם מהעבודה, ומוטב להם לעבוד בשכר נמוך מאשר להיות מובטלים בבתים.

לצערי, המערכת המופקדת על אכיפת חוק שכר המינימום לא אוכפת את החוק, אם בכלל, ברמה מספקת. ב-1,200 ש"ח או ב-1,300 ש"ח למשפחה לא ניתן לחיות היום, כאשר ההוצאה הממוצעת במשק היא 5,100 ש"ח לחודש; לא ניתן לחיות. ואז אוכלוסיית עילית זאת, שהביאה 50,000 מהנדסים למדינה, בלי שלמדינה זה עלה שקל אחד, שהביאה 12,000 רופאים, 22,000 מורים ועוד אלפי אלפי בעלי מקצועות חופשיים, אמנים, מוסיקאים ואחרים, אוכלוסיית עילית זו מצטרפת למועדון ה"אקסקלוסיבי" של עניי הארץ. שם גדלים ילדים, והילדים האלה, באין אוכל בבית, באין ספרים, באין שיעורי העשרה, באין דברים אחרים שהם זקוקים להם כמו כל ילד אחר בבית נורמלי, פורשים, לא כולם, פורשים מן הלימודים, הולכים לעבוד כדי לסייע למשפחות. זה במקרה הטוב. בחלק אחר של המקרים יש הידרדרות לפשע, לסמים, לזנות ולסוגי עבריינות אחרים.

על הדברים האלה, לצערי, התקציב הזה, שהתיימר להיטיב וליצור עדיפויות חדשות, כפי שהובטח על-ידי הממשלה, איננו נותן מענה.

לסיום הסבב הזה של ההתייחסות שלי, אני רוצה להעלות שתי נקודות שנוגעות למשרד התחבורה, וטוב שאני אעלה זאת בשעה שכבוד שר התחבורה יושב כאן. נושא אחד הוא התקנה החדשה, שכבוד שר התחבורה התקין לא מזמן, בנוגע לחיוב העולים החדשים לעבור מבחנים מעשיים כתנאי להמרת רשיון הנהיגה שלהם בישראל.

שר התחבורה י' קיסר:

כל עולה. גם עולה מארצות-הברית, גם מתימן.

אפרים גור (הליכוד):

כל עולה. אמרתי: עולים.

שתי סיבות עיקריות, אני מניח כך, הביאו את משרד התחבורה לבקש מכבוד שר התחבורה להתקין את התקנה. סיבה אחת, כפי שנמסרה לתקשורת, היא עליית שיעור המעורבים מקרב העולים בתאונות הדרכים בישראל. מובן שצריך להילחם בתאונות. הסיבה השנייה, כפי שנמסרה לתקשורת – רשיונות נהיגה מזויפים בקרב העולים, בעיקר ממדינות חבר-העמים.

ביקשתי מכבוד שר התחבורה, במסגרת שאילתא שהגשתי, לומר לי מה מספר העולים, לא באחוזים, שהיו מעורבים בתאונות דרכים בשנה האחרונה; בכמה גדל שיעור תאונות הדרכים בקרב העולים בשנה האחרונה. אם היו 10 עולים ב-1992 והשנה 25 עולים, אומנם זה גידול ב-150%, כפי שמשרד התחבורה מסר לתקשורת, אבל עדיין מבחינה מספרית, מספר המעורבים בתאונות – זה לא גידול דרסטי שבהכרח צריך להביא לצעד כה דרסטי כפי שננקט.

הסיבה השנייה – שיעור הרשיונות המזויפים. בעיתונים זורקים שהעולים החדשים מביאים רשיונות מזויפים. אני הייתי סגן שר התחבורה, ובשעתי הגיע הנושא הזה לידי. שאלתי מהו שיעור רשיונות הנהיגה המזויפים שעולים מביאים. לי נמסר, יתקן אותי השר אם עכשיו המצב שונה, ששיעור הרשיונות המזויפים מגיע ל-1%, 1.5%, 2% מקסימום. אם זה השיעור גם היום, אינני מבין מדוע בגלל אחוז כה קטן של עבריינים – ואני מוקיע אותם, ומוקיע את המעשה שלהם, שהם מביאים רשיונות נהיגה מזויפים ומכפישים ומכתימים את שם כל חבריהם העולים מכל המקומות, גם מברית-המועצות. אבל עם הוקעתי את התופעה הזאת, אני שואל, מדוע זה מצדיק הענשה קולקטיבית של כל הנהגים העולים שמגיעים לישראל?

מה שאני מבקש, כבוד השר, ומובן שאני עומד אתך בנושא המרכזי של המלחמה בתאונות דרכים, שלא יבינו אותי לא נכון – – –

שר התחבורה י' קיסר:

הנימוק השני – – – חשוב יותר זה מבחן מעשי בנהיגה. אם הוא עושה סיבוב והבוחן רואה שהוא נהג, מייד נותן לו – – – לא שולח אותו – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

אולי כדאי שהשר יעלה ויאמר את דברו.

שר התחבורה י' קיסר:

אנחנו עושים את זה לנהגים ישראלים שנוהגים כבר הרבה שנים, על אחת כמה וכמה עולים חדשים – – – זה מקובל בהרבה מדינות באירופה, לפני שממירים רשיון ברשיון, עושים מבחן בנהיגה. אין בזה טרחה גדולה. – – – במיוחד לעולים, ובלבד שנהיה בטוחים שהעולה הזה שעולה על הכביש יודע לנהוג, ולא תהיה תאונה ולא ייהרג או יהרוג, ואחר כך – – –

אפרים גור (הליכוד):

אדוני השר, אם שמעת אותי במסגרת השאלתא, אמרתי שגם אני אישית מסכים ומחייב שייעשה מבחן קל בשטח של משרד הרישוי, כאשר העולים באים להמיר את הרשיון ברשיון ישראלי.

שר התחבורה י' קיסר:

זה כל העניין.

אפרים גור (הליכוד):

אבל אם הכוונה היא לחייב אותם ללכת ללמוד, להוציא מאות שקלים – – –

שר התחבורה י' קיסר:

לא. אמרתי שיהיה מבחן מעשי.

אפרים גור (הליכוד):

אם זאת הכוונה, ואם זה ייעשה בפועל, בוודאי זה מבורך. מה שאני מבקש ממך, ואמרת שתעשה ניסוי, שהעולים יהיו פטורים מן התשלום. ואם משרד האוצר לא יסכים, שישלמו תשלום מינימלי עד כמה שאפשר, בהתחשב במצב שלהם. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת אפרים גור.

חבר הכנסת אברהם הירשזון. אני חושב שהוא יהיה אחרון בסעיף הזה. אם חברת הכנסת לימור לבנת לא תהיה, ישיב חבר הכנסת חיים אורון.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לצערי הרב, בבית הזה אנחנו עדים לכך שבהרבה מאוד ישיבות של הכנסת שולחן הממשלה נשאר מיותר.

היו"ר ע' עלי:

נמצא כאן סגן ראש הממשלה, שר התחבורה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

לצערי הרב, הרבה פעמים איננו רואים נציגי ממשלה ליד שולחן הממשלה. הרבה פעמים גם היושב-ראש מעיר על כך שבדיונים חשובים ביותר לא נוכח נציג הממשלה, וגם בדיוני התקציב. והנה היום אנחנו רואים תופעה מעניינת מאוד: שר התחבורה ישראל קיסר יושב מהבוקר עד הערב ומקשיב ושומע. אני רוצה לציין את זה לטובה.

אדוני השר, מאחר שאתה יושב כאן ומקדיש הרבה מזמנך היום לכנסת, אני רוצה לומר לך כמה דברים: חבר הכנסת מיכאל איתן אמר שצריך לפשט דברים מספר במשרד התחבורה ובכלל ללכת לקראת האזרח. עד לתקופה האחרונה, על מנת לקבל רשיון נהיגה עם תמונה, שהוא יותר קשיח ויותר נוח ויותר קל לשאת אותו בכיס, הוא פחות מתכלה, יכולת לגשת לחנויות מסוימות בעיר, ובתוך חמש-שש דקות לקבל את הרשיון הזה. לצערי הרב, היום מחייבים את האזרח לרוץ למשרד הרישוי, לעמוד בתור, לאבד ימי עבודה, כדי לעשות את הדבר הזה. פשוט חבל, זה לא לטובת האזרח. אני מציע שתשקול את הנושא הזה פעם נוספת כדי לפשט את הפעולה ולאפשר לאנשים להפסיד פחות זמן, גם מזמנם הפנוי וגם מזמן העבודה, כדי לקבל את הרשיון הזה, שהוא הרבה יותר נוח לנשיאה.

שר התחבורה י' קיסר:

אם תרשה לי להשיב בקריאת ביניים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני מוכן, אם היושב-ראש מרשה.

שר התחבורה י' קיסר:

אנחנו הפכנו את הכרטיס הממוחשב לחובה. במקום כרטיס קרטון יהיה כרטיס פלסטיק.

היו"ר ע' עלי:

אדוני שר התחבורה, מאחר שכאן שאלו המון שאלות והעירו הרבה הערות, ודווקא הרעיפו שבחים, אני מציע שתנצל את זכותך כשר. נאפשר לך בחפץ לב ובנפש שוקקה להשמיע את דבריך מעל הדוכן. תרשום לך את ההערות, ובסוף הסעיף הזה אשמח לאפשר לך להשיב מעל הדוכן כדי שהדברים יישמעו – הם משודרים בטלוויזיה – וגם כדי שייכתבו כהלכה בפרוטוקול.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני השר, אני רוצה להעלות בפניך כמה נושאים נוספים הקשורים במשרדך, פשוט לנצל את ההזדמנות. אני יודע שזה לא בתחום טיפול משרדך, אבל אתה יושב ליד שולחן הממשלה ואתה שר התחבורה, ואני חושב שיש משקל רב לדברים וללחץ שאתה אמור ללחוץ בנושאים מסוימים הקשורים בכלי רכב.

כל אזרח במדינת ישראל משלם אגרה עבור מכשיר הרדיו שיש לו בבית. הוא משלם אותה אגרה עבור מכשיר הרדיו אם יש לו מכשיר אחד ואם יש לו שניים או יותר. אני אינני מבין מדוע הוא צריך להיענש ולשלם פעם נוספת על מכשיר נוסף שיש לו ברכב. אני חושב שבסוף המאה ה-20, היום מדברים על שנת 2000 – מכשיר רדיו ברכב זה לא מותרות. אני לא חושב שצריך להעניש את האזרח בתשלום נוסף, הוא שילם אגרת רדיו. גם על זה יש לי מחלוקת אם בכלל צריך היום לגבות אגרה, הרי אפשר לקבל את זה משידורים מסחריים ולבטל גם את אגרת הרדיו בבית. אבל ניחא. בוא נצעד לפחות צעד אחד קדימה בנושא הזה וננסה לבטל אחת ולתמיד את אגרת הרדיו ברכב.

לצערי הרב, השרה הממונה על הנושא הזה התנגדה כאשר עלתה הצעה על סדר-היום. למרות הכול, ההצעה עברה כהצעה טרומית לדיון נוסף, לקראת הבאתה לקריאה ראשונה, ואני חושב שאם אדוני ילחץ או יוסיף את לחצו בנושא הזה בוועדת שרים, אין ספק שזו תהיה תרומה גדולה לאזרח במדינת ישראל.

אדוני השר, פנו אלי פעמים מספר נציגי הימאים, נציגי הקצינים. אני לא הולך למסד עכשיו את הצעת החוק, אבל אני זוכר שבתקופת ילדותי, או לפחות כשהיינו צעירים יותר, מלח עברי היה סמל מסוים. הצי העברי סימל את עוצמתה של המדינה. אני זוכר שקמו בת-ספר לימאות, והיתה משום גאווה יחידה בהליכה לבית-ספר כזה.

לצערי הרב, בשנים האחרונות מעדיפות חברות לשלוח את המטענים באוניות זרות או להעסיק מלחים זרים, משום שזול יותר להעסיק מלחים זרים או אוניות זרות מאשר להעסיק את המלח העברי. הצי העברי הולך וקטן, ופחות ופחות עוסקים בנושא הזה של ימאים. יש קשר בין ימאים לבין

קצינים לבין חובלים, כי זה סולם מסוים. מספר הימאים הולך ופוחת, ופחות ופחות אנשים מגיעים לצי. הדבר איננו לטובת מדינת ישראל.

אחרי שישבתי אתם ושמעתי בקשב רב את דבריהם, יש לי הרגשה שבעזרת שינויים בחוק, עם חוקים לא מורכבים, ניתן לפתור את הבעיה ולתת למדינת ישראל את האפשרות שיהיה לה צי אוניות כפי שהיא ראויה לו.

אני הגשתי הצעת חוק בנושא. אני מוכן להעביר אליך את ההצעה כדי שתעיין בה ותעיר את הערותיך, ונראה כיצד אפשר לעזור בדברים האלה.

אני רוצה להזכירך עוד דבר אחד. בעבר ניהלנו פה ויכוח מסוים בנושא של נהגים שיכורים, והסכמנו שנינו, שבאירופה האחוז גבוה יותר. אני דיברתי על 5%, אתה דיברת על 3%. לצערי הרב, מאז אותו ויכוח שהיה בינינו, אני כבר פחות ופחות שם לב לאחוזים ויותר ויותר רואה את מה שקורה בכבישים.

בסופי שבוע, בגלל הרגלי התנהגות חדשים של בני נוער – ובדרך כלל תראה בסטטיסטיקה שהם בני נוער או עולים חדשים – יותר ויותר אנשים נפגעים ונהרגים בתאונות דרכים כתוצאה משיכרות.

לכן, בנושא הזה צריך לעשות, לדעתי, צעדים דרסטיים, וחבל לחכות לתקופה שבה נגיע ל-20% או יותר, כמו המצב באירופה. בוא נתפוס את השור בקרניו בעודו קטן וננסה לפעול. אינני יודע אם נוכל לחסל את התופעה, אבל בוודאי נוכל להקטין את ממדיה, אם נשים דגש בנושא הזה.

שמעתי את דבריו של חבר הכנסת אפרים גור, ובסיומם הוא אמר שאנחנו מחייבים את הנהגים העולים החדשים לעבור מבחן מעשי במדינת ישראל. בסך הכול לא הייתי מתלהב כל כך מרמתו של הנהג הישראלי. אני חושב שלפעמים מוטב שנהגים שבאים מארצות מסוימות יביאו את ההרגלים שלהם משם ולא ילמדו את ההרגלים שלנו על הכבישים, כי פעמים רבות הם הרגלים קטלניים ביותר.

אני מבין שזמני עבר. את יתר דברי אומר בסיבוב הבא.

היו"ר ע' עלי:

תודה. שר התחבורה, בבקשה.

שר התחבורה י' קיסר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לענות לך לגבי שלושת הנושאים שהעלית, שהם בתחום משרדי. הראשון, כרטיס רשיון הנהיגה. חשבתי שהגיע הזמן שגם אנחנו נהיה מודרניים, ושזה לא יהיה רישוי שכל אחד הולך ותמורת 20 שקלים מחדש את הרשיון שיהיה רשיון ממוחשב, אלא להפוך אותו לרשיון הרשמי, שכל נהג שמגיע למשרד הרישוי יקבל אותו. היה לי דין-ודברים עם משרד

האוצר, כרגיל. סוף סוף הצלחנו להפוך את הרשיון לרשיון ממוחשב, שגם יעזור למשטרה לקרוא במחשב את תולדות הנהג העברייני, אם הוא שור מועד, מתמול שלשום, או עברייני חדש, ובהתאם לנהוג כלפיו.

החל מ-1994 הרשיון הזה ייהפך לחובה והוא יהיה הרשיון המחייב. במהלך השנים, כאשר נחדש את הרשיונות לאחרים, גם הם יחודשו בכרטיס החדש. זה יישלח הביתה. התמונה נכנסת למאגר המחשב, ולא יצטרכו כל פעם להצטלם מחדש. אנחנו גם הולכים להיכנס לסופרמרקטים, כדי שאדם יקבל שירות כשהוא בא לקניון, ולא יצטרך לעמוד בתור, כפי שאמר חבר הכנסת מיכאל איתן. בדעתנו לשפר את השירות לנהגים, כי הם משלמים כסף ומגיע להם שירות טוב.

אשר לאגרת הרדיו במכוניות – רשות השידור באה אלי והציעה לי שאנחנו נגבה. הסכמתי, בתנאי שחלק מהכסף שהם לא גובים – היום הם גובים רק 40% מאגרת הרדיו, וכשאנחנו מחדשים את רשיון הרכב אנחנו יכולים גם לבדוק אם הוא שילם עבור הרדיו – הסכמתי שהמכונים יגבו את האגרה הזאת, בתנאי שחלק מהכסף יועבר להסברה ולפעולה למען המלחמה בתאונות הדרכים.

לצערי, זה לא עלה בידי הרשות. הביאו הצעה חדשה, שזה יהיה בתוך אגרת הרישוי. הסכמתי גם לזה. אנחנו נפריש מאגרת הרישוי סכום מסוים לרשות השידור, בתנאי, שוב, שהיא תעשה פעולות הסברה ברדיו ובטלוויזיה למען המלחמה בתאונות דרכים.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני השר, יושב-ראש ועדת הכספים, מה שהשר אמר לגבי אגרות רדיו ברכב אומר שאפשר לגמור את זה בשבוע הבא בוועדה.

שר התחבורה י' קיסר:

אמרתי שזה בתנאי. אני חוזר.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

מה יהיה אחר כך?

שר התחבורה י' קיסר:

זה בתנאי שחלק מהכספים ילך למלחמה בתאונות. לא יכול להיות, שכשאני בא לטלוויזיה ומבקש תשדיר שירות, אומרים לי: תשלם. אני לא מבין, יום יום נהרגים אנשים, אתם מקדישים זמן לפופ, לכל מיני תוכניות, חלקן טובות וחלקן לא טובות, ובמה שנחשב לדבר הכי יקר לנו, חיי אדם, אומרים:

תשלם. אני לא הבנתי את זה. אם ירצו שנעשה פעולה משולבת, אני אהיה נכון לעשות זאת, כי אני בעד שנעבוד כממשלה ולא כמשרדים, בתנאי שגם המטרות תהיינה אותן מטרות.

עידוד הימאים – הוגשה הצעת חוק של חברי הכנסת יוסי כץ ורענן כהן, שתבוא לממשלה. אני בעד חוק לעידוד ימאים ישראלים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גם אני הגשתי הצעת חוק.

שר התחבורה י' קיסר:

אני אתמוך בה. היא לא פסולה. במקרה כזה אני חושב שאתה צודק שאנחנו צריכים לעודד את הימאים הישראלים.

זה לא מצדיק את השביתה שעשו החברים על שום דבר. עוד לא חתמתי על שום דבר. לצערי, הקצינים עושים הפגנת שרירים, ואני בוודאי ידוע כמי שמגן על עובדים. אני לא צריך הוכחה לכך. הם נהגו בחוסר אחריות. אני מדבר על הקצינים ולא על הימאים.

אשר לעניין השיכרות של נהגים צעירים – אנחנו עושים פעולות דרסטיות עם המשטרה. אינני יודע אם אתה עוקב אחר הדברים, אבל כל ערב שבת מורידים מהכבישים עשרות-עשרות של נהגים צעירים, שלוקחים מהם את הרשיון במקום. מפרסמים בטלוויזיה וברדיו לכמה אנשים לקחו רשיונות, כדי להרתיע אחרים וכדי שהם יביאו את הדברים בחשבון. אם אדם נוהג בהפקרות או בשיכרות – במקום ייקחו ממנו את הרשיון, יביאו אותו למשפט ולא ייתנו לו אפילו להגיע הביתה בנהיגה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשר התחבורה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ביקשתי לשאול את השר שאלה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אז ביקשת.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה, תשאל.

רענן כהן (העבודה):

כבוד השר, אני נאבק זה שנים מספר על ביטול אגרת הרדיו והטלוויזיה. נדמה לי שהגיע הזמן להסדיר את הנושא. האגרה הזאת, שרק חלק מהעם משלם אותה, היא בבחינת מס נוסף. מדוע הממשלה לא תעשה הכול כדי לבטל את אגרת הרדיו והטלוויזיה? היום משלמים כסף בכל מיני רשתות.

שר התחבורה י' קיסר:

חברי חבר הכנסת רענן כהן, אתה ערבבת שני נושאים. שאלו לגבי אגרת הרדיו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

שאלו על הרכב.

שר התחבורה י' קיסר:

חבר הכנסת רענן כהן, רק 40% מהיקף אגרת הרדיו נגבים. כדי לגבות 100% של האגרה, כי זה חוק והחוק קיים, הצענו הצעה. אין לי בעיה להכניס את הנושא בתוך אגרת הרכב, שהרי בסך הכול שומעים רדיו כמעט רק ברכב. אבל זאת בתנאי – ואני מתנה את העניין – שחלק מהכסף הזה ילך לפעולה למען מלחמה בתאונות הדרכים. אם יביאו הצעה כזאת – אתמוך בה. אם תהיה הצעה שאנחנו נהיה רק מוסד גבייה – אני לא אתמוך בה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשר התחבורה. חברת הכנסת לימור לבנת, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

ומי אחריה?

היו"ר ע' עלי:

צריך לעשות כאן סדר. אחריה – חבר הכנסת אברהם הירשזון.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש לי שתי הסתייגויות.

היו"ר ע' עלי:

יש לך עוד סיבוב, אחרי חבר הכנסת הירשזון.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בדיון שהתקיים כאן הבוקר על הצעות האופוזיציה לאי-אמון בממשלה הזכרתי, במסגרת הדעה-לגיטימציה ובמסגרת מסע התעמולה שהממשלה הזאת מנסה לעשות, חוברת שיצאה לאור על-ידי מרכז ההסברה. דווקא במסגרת הדיונים על תקציב המדינה, כאשר הממשלה ומרכז ההסברה מבזבזים כספי ציבור על חוברות מהודרות בנייר כרומו – אבל זה ניחא, העיקר הוא תוכן ומה שכתוב בהן. אני רוצה שחברי הכנסת וגם הציבור שצופה בנו ישמעו אולי כמה פרטים על מה שיש באותה חוברת, ששמה הוא, רחמנא ליצלן, "דע מה שתשיב". הממשלה מודיעה לאזרח: הנה, אנחנו מכתביבים לך את התשובות. דרך אגב, היא לא מתייחסת לאזרחיות אלא רק לאזרחים ונאמר: דע מה שתשיב. מה עם "דעי"? אולי נשים לא צריכות לדעת לפי הממשלה?

חיים אורון (מרצ):

מהו מספר החוברת?

לימור לבנת (הליכוד):

אין לה מספר. כתוב: ירושלים, כסליו תשנ"ד, דצמבר 1993.

חיים אורון (מרצ):

לימור לבנת (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, חכה. הרי אין לי שום – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת חיים אורון, אנחנו נאפשר לך להשיב למסתייגים. נדמה לי אפילו שזמנך לא מוגבל.

לימור לבנת (הליכוד):

הרי אין לי שום בעיה עם חוברת של מרכז ההסברה, אלא עם תוכנה של החוברת ולא עם עצם קיומה. ההערה שהערתי לגבי המלה "דע מה שתשיב", שמתייחסת רק לפחות ממחצית האוכלוסייה בארץ ולא מתייחסת לרוב הציבור בארץ, שהוא ציבור הנשים, היא הערה שאתה בוודאי מסכים לה. בעניין הזה הרי אין לך אתי חילוקי דעות. נכון?

חיים אורון (מרצ):

זו ההסכמה היחידה בינינו.

לימור לבנת (הליכוד):

הנה, מצאנו נושא שעליו אנחנו מסכימים.

מכל מקום, אני רוצה להתחיל לעבור על החוברת ולספר לחברי הכנסת מה מופיע כאן ב"פראבדה" הזה של ממשלת ישראל.

סילבן שלום (הליכוד):

איזו חוברת היא זו?

לימור לבנת (הליכוד):

זו חוברת של מרכז ההסברה – "דע מה שתשיב". ובכן, בעמודים 9 ו-10 הכותב או הכותבת מנסים להסביר לנו מהו אש"ף, מיהו אש"ף. מספרים לנו שאש"ף הוא מסגרת גג של ארגונים לאומיים, שהוא נוסד לפני 30 שנה, שבשנותיו הראשונות הוא עשה כך ואחרת. אבל הם רק שוכחים לספר לנו בכל הסאגה הזאת, למשל, על האמנה הפלשתינית, על תוכנית השלבים של אש"ף. כל זה, כאמור, לא קיים כאן.

עכשיו נמשיך הלאה. בעמוד 11 יש שאלה: מה בעצם אש"ף רוצה להשיג בהסכם העקרונות? כתוב כך: "עוד מאשר אש"ף בהסכם העקרונות, שאותם סעיפים באמנה הפלשתינית, השוללים את זכותה של ישראל להתקיים, הינם חסרי תוקף". איזו הולכת שולל. הרי כולנו יודעים שאש"ף לא ביטל את סעיפי האמנה הפלשתינית. אבל לזה אין שריד או זכר בחוברת.

בואו נמשיך הלאה. בעמוד 13, בתשובה על שאלה, האם אש"ף מייצג את תושבי השטחים, הם כותבים כך: "במקביל לדגש שנתן אש"ף בפעילות המדינית בשנים האחרונות הרחיב ה'חמאס' את פעולות הטרור ונטל למעשה את הבכורה בפעילות האלימה והאכזרית בשטחים". לא נכון. אנחנו יודעים היטב, שכ-60% מפעילות הטרור נעשתה על-ידי ה"פתח", על-ידי אש"ף. לא נכון שה'חמאס' נטל את הבכורה. אבל מה לא-דיוקים קטנים כאלה או אחרים בחוברת הסברה רשמית של הממשלה?

נעבור הלאה, לעמוד 19. "האם אין חשש" – שואלת החוברת הזאת – "שהנשק הזה יופעל נגדנו וישמש למטרות חבלה ופיגועים?" והנה להלן, אחרי הסברים מלומדים, כך כותבים: "גם בסוריה" – שימו לב – "לאחר התפוררות ברית-המועצות והגוש הקומוניסטי אין יותר יומרות להשיג איזון אסטרטגי עם ישראל, ססמה ישנה של נשיא סוריה אסד. והחלק היחסי של תקציב הביטחון הסורי מצטמצם והולך".

תגידו, זה יכול להיות? זו חוברת? את זה הוציאה ממשלת ישראל? מה, היא לא שמעה על זה שסוריה מתחמשת בטילים המשוכללים ביותר, ב"סקאד-C" ובדברים הכי נוראיים, כדי בכל זאת לגבור על האיזון האסטרטגי הזה? פתאום כתוב לנו פה שבכלל סוריה הפסיקה להתחמש והיא כבר לא רוצה להשיג איזון אסטרטגי עם ישראל. עוד סיפור מעשיות, והרי מי שיקרא אותו יודע שזה קשקוש גמור. אבל מי מוציא את זה? – זאת השאלה.

אנחנו עוברים לעמוד 22. שם נשאלת שאלה על זכות השיבה. וכאן כתוב כך: "הדרישה לזכות השיבה של פליטי 1948 היתה ונשארה בעלת משמעות הרת אסון לישראל והיא עמדה במרכז ההווה הפלשתינית עד 1967. מאז התעמעמה מאוד הדרישה הזאת". "התעמעמה מאוד הדרישה הזאת" – מה פירוש? משהו שמע שהתעמעמה הדרישה? אבל הם ממשיכים: "ההנהגה הפלשתינית מודעת היטב לעמדה זו, ואחדים מאנשיה אף התבטאו במלים המביעות למעשה השלמה עם כך שפליטי 1948 לא ישובו לישראל". זו אמת? – ההיפך הגמור. פשוט מזבלים לנו את השכל – תסלחו לי על הביטוי, זה כמו שאומרים הילדים – בשקרים, באגדות-עם, שאין להן שום קשר למציאות. הם עומדים על זכות השיבה; הם ממשיכים לדבר על זכות השיבה. פה כתוב שהתעמעמה הדרישה.

נעבור לעמוד 25: "האם לא תקום מדינה פלשתינית?" וכך כתוב: "אפילו אש"ף והפלשתינים מכריזים בתקופה האחרונה כי שאיפתם היא להקים אחדות מדינית כלשהי עם המזרח התיכון ולכן סביר יותר להניח שתקום קונפדרציה ומסגרת קונפדרטיבית כלשהי בין שתי הגדות" וכו'. מה, האם מי שכתב את החוברת לא שמע מה אמרו מנהיגי אש"ף רק בשבועות האחרונים, אחרי 13 בספטמבר? מה, הם לא שמעו שמנהיגי אש"ף ממשיכים, מדברים ואומרים זאת? ולא רק מנהיגי אש"ף, אלא פה בבית

הזה אומרים זאת חברי כנסת בגלוי, הישרים שבהם, אני צריכה לומר, גם אורון ביניהם. אלה שמנסים להסתיר אומרים שלא תהיה מדינה פלשתינית, אבל הם יודעים שתהיה מדינה פלשתינית. אבל הישרים שבהם אומרים בפירוש שהתהליך הזה סופו להביא למדינה פלשתינית. ופה מספרים לציבור, שאפילו אש"ף כבר לא רוצה מדינה פלשתינית, לא רק מפלגת העבודה, לא רק מרצ.

חיים אורון (מרצ):

שאלה של הבנת הנקרא, מדינה פלשתינית – – –

לימור לבנת (הליכוד):

אבל תקשיב – אפילו אש"ף והפלשתינים. הם מנסים להסביר, איך לא תהיה מדינה פלשתינית, פה בחוברת; מרמים את העם. יוסי ביילין אמר את זה, למה אני? יוסי ביילין אמר שמוליכים שולל את העם.

הלאה – עמודים 28-29, פה כבר תאמינו לי, שיא השיאים. פה יש שאלה על מתנגדי ההסכם, מה אומרים מתנגדי ההסכם? קודם כול, חוברת ההסברה הממשלתית, ה"פראבדה" הזאת, עכשיו הם כבר מסבירים אותי. חוברת ההסברה הממשלתית, ה"פראבדה" הזאת, מסבירה אותנו, מתנגדי ההסכם.

והם כותבים כך: "מתנגדי ההסכם בישראל אינם מציעים דרך אחרת. למעשה, במשך יותר מ-26 שנות שלטון ישראלי ביהודה, שומרון ועזה, נוסו כבר כל הדרכים "וכו' וכו' וכו'. הם מסבירים אותנו.

והלאה, השאלה האחרונה בחוברת: "ומה בקשר" – שימו לב לשאלה, תיכף יש גם תשובה – "לפעולות המחאה האלימות בשטחים מצד מתיישבים יהודים, האם אין הם פוגעים בכך בתהליך השלום, כלומר ברצון להתגבר על משקעי האיבה ובמאמצים ליצור אמון הדדי בין הצדדים כדי להתקדם במשא-ומתן?" כאן כבר מדברים עכשיו על המתנחלים האיומים בכתובים, לא בפליטות פה; לא איזה ראש ממשלה שהתחלק לו "פרופלורים" ואחרי זה הוא יכול להגיד שלא הבינו אותו נכון, לא איזה שר בממשלה, שאולי מתנגח ואומרים: טוב, הוא ממרצ, הוא לא ממפלגת העבודה. כאן כתוב שחור על גבי לבן, שהמתנחלים בשטחים הם אלימים, והתשובה, התשובה היא בכלל משהו פנטסטי.

וכך כתוב: "הפעולות האלימות באו כתגובה, מתוך כאב וחרדה, אולם אסור להסכים לכך, שאנשים ייקחו את החוק לידיהם ויעשו דין לעצמם. אסור להם לפעול מחוץ למסגרת החוק, שכן הדבר עלול לפגוע בתהליך השלום. הכרוז החריף של ה'פתח', שפורסם באל-בירה ואשר קרא לציבור הפלשתיני לחדש את האינתיפאדה משקף כנראה דעת מיעוט מבין אנשי ה'פתח' באזור רמאללה, אולם הוא הופץ" – שימו לב – "כתגובה לפעולות האלימות של מתיישבים יהודים. יש אפוא להימנע מפגיעות בנפש וברכוש בתושבים פלשתינים תמימים".

שימו לב, יש כאן הצדקה לכרוז של ה"פתח" שקרא לרצוח יהודים. כאן מסבירה לנו הממשלה, הפרסום הרשמי של הממשלה, שיש הצדקה לקריאה הזאת של ה"פתח", לכרוז הזה, כי זה בא בגלל התושבים היהודים.

ולא רק זה. הממשלה כאן מסבירה, שהכרוז של ה"פתח" משקף כנראה דעת מיעוט. אבל היא לא טורחת לומר כאן, שאם יש פעולות אלימות הן של מיעוט מבין המתישבים ביש"ע. להיפך, כאן מבצעים הכללה גמורה בעניין הזה.

אני מבינה שהחוברת הזאת היא שופר תעמולה מהסוג הנבזה ביותר, הנמוך ביותר, המדאיג ביותר. אתם מדברים על סכנה לדמוקרטיה? צאו לרחובות בימי שישי בצהריים ותשמעו את צפירות המכוניות להזדהות עם כל המפגינים שעומדים בצמתים. זו דמוקרטיה. זאת דמוקרטיה? זאת דיקטטורה, זאת "פראבדה". אלה דברים שכבר חשבנו שעברו מן העולם. כך אתם עובדים.

אז נכון, אנחנו יודעים שיש פניקה בממשלה, ובגלל זה היא החליטה לעשות לנו שטיפת מוח, לציבור כולו. גם שטיפת המוח לא תעזור, כי פה לא רוסיה, ושום "פראבדה" ושום תכתיבים ושום תעמולה שנועדה לשטוף את המוח לא יעזרו. צאו לרחוב ותראו את זה.

היו"ר ע' עלי:

תודה.

חבר הכנסת מיכאל איתן – אינו נוכח; חבר הכנסת אפרים גור – אינו נוכח; חבר הכנסת אברהם הירשזון – אינו נוכח.

אחרונת הדוברים בסיבוב הזה, חברת הכנסת לימור לבנת. ומייד אחריה – חבר הכנסת חיים אורון, ששייב למסתייגים.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, פגשתי היום – – –

היו"ר ע' עלי:

את יכולה לקרוא את החוברת הזאת עוד עשר דקות.

לימור לבנת (הליכוד):

אני יכולה לקרוא את כל החוברת – – –

רון נחמן (הליכוד):

את יכולה לדבר על כך שלא רוצים בדמוקרטיה לתת להפגין.

לימור לבנת (הליכוד):

דיברתי על זה בבוקר. אתה לא מציע שאני אחזור על אותם דברים אחר-הצהריים. זה נכון. ב"אוריינט האוס" לא נותנים להפגין, כמו שלא רצו לתת להפגין מול בית ראש הממשלה, ובג"ץ הכריח אותם לתת. מנסים לסתום פיות. על זה דיברתי.

רון נחמן (הליכוד):

את הלפידים מול הבית של ראש הממשלה מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, את זוכרת?

לימור לבנת (הליכוד):

תקשיב, חבר הכנסת רון נחמן, ראש מועצת אריאל, כדאי שתשמע.

לפני ימים אחדים שמענו כולנו, שנסים זוילי היה בתוניס ונפגש שם עם ערפאת. את זה כולם יודעים. לא חידשתי כלום עד עכשיו. אבל נסים זוילי היה גם בפאריס, וזה לא פורסם כאן. וכאשר הוא היה בפאריס, הוא דיבר בתחנת רדיו יהודית מקומית, שנקראת "רדיו שלום", ושם הוא קרא ליהודים להשקיע כספים ולתרום לאוטונומיה, הוא לא קרא להם לתרום את כספם למגבית היהודית, שלא לדבר על מועצת יש"ע, רחמנא ליצלן, זה אסור בכלל. אבל הוא לא קרא להם לתרום למגבית היהודית. הוא פנה ליהודים ברשת המקומית היהודית וקרא להם לתרום ולהשקיע באוטונומיה, במוסדות אש"ף, בישות הפלשתינית, או איך שהוא קורא לזה. זה לא משנה כרגע. זאת היתה קריאתו וזאת היתה פנייתו.

עכשיו אני שואלת את עצמי: הרי קראנו לפני כמה ימים בעיתונים, שיש מהומה גדולה בהסתדרות הציונית סביב קריאה של כמה מראשי ההסתדרות הציונית בליכוד בעולם לתרום ליש"ע כספים. תקשיב, חבר הכנסת רון נחמן, זה נוגע לכספים שצריכים להגיע גם לאריאל. הרי אתם באריאל לא מקבלים כספים מהמגבית, כי המגבית לא מעבירה כספים ליישובים שמעבר ל"קו הירוק" כמדיניות, זה שנים. היתה קריאה של כמה חברים להוציא את אחד מטובי חברינו, ז'ק קופפר מצרפת, מההסתדרות הציונית.

רון נחמן (הליכוד):

אולי תסבירי לחבר הכנסת חיים אורון מה המשמעות שלערבים בעג'מי בתל-אביב נותנים וליהודים ביש"ע לא נותנים.

לימור לבנת (הליכוד):

הוא יודע, הוא יודע טוב מאוד.

חיים אורון (מרצ):

לימור לבנת (הליכוד):

הוא יודע טוב מאוד שהמגבית לא מעבירה כספים ליש"ע.

חבר הכנסת רון נחמן, כדאי שתדע, שרצו להוציא את ז'ק קופפר, שהוא יושב-ראש הליכוד בצרפת מההסתדרות הציונית, כי הוא קרא ליהודים בצרפת לתרום ליש"ע.

אני לא שמעתי שום דבר על זה, שמישהו ביקש להוציא את זוילי מההסתדרות הציונית, למשל. אני קוראת להוציא אותו מההסתדרות הציונית. מה פתאום הוא קורא לתרום לאש"ף? יש"ע זה ציונות. אבל האוטונומיה ואש"ף זה ציונות? איזו חוצפה זו ללכת לרדיו היהודי בפאריס ולקרוא ליהודים שם, במקום לתרום ולהשקיע במדינת ישראל, במקום לקרוא לתרום למגבית היהודית, להשקיע ולתרום כספים לאש"ף, לאוטונומיה?

מה, אנחנו השתגענו? – לא, אנחנו לא השתגענו. אתם השתגענו. אנחנו בסדר. זה אתם, איבדתם את כל השפיות, פשוט. הוא מזכ"ל מפלגת העבודה. לא רק שהוא רץ שם להתרפס לפני ערפאת, אילו חיוכים ואיזו ידידות נוצרה שם; שלוש פגישות, איזה יופי. אבל עזבו את כל זה. גם מי שתומך בהסכם הגרוע הזה, ללכת ולקרוא ליהודים במקום להשקיע ולתרום למדינת ישראל, להשקיע ולתרום לאש"ף, לישות הפלשתינית הזאת, לאוטונומיה? הרי זה פשוט שיגעון.

יושבים פה שני חברי כנסת שפויים ממפלגת העבודה. באמת, איך אתם יכולים להסכים לדבר כזה?

חיים אורון (מרצ):

לימור לבנת (הליכוד):

יושבים פה שניים שפויים ממפלגת העבודה, אמרתי. לא התייחסתי לשרים. אני חושבת שחבר הכנסת רון נחמן הוא שפוי מאוד. חבר הכנסת אביגדור קהלני וחבר הכנסת שפי, קשה לי לראות איך אתם חיים בשלום עם העובדה הזו, שיש פה שיבוש גמור. כאשר דיברו אתנו, עם הציבור, לפני הבחירות על שינוי סדרי העדיפויות, לזה התכוונו? אני רוצה לדעת. זה שינוי סדרי עדיפויות – לתרום לאש"ף ולא לתרום למדינה?

אני מציעה להוציא את זוילי מההסתדרות הציונית, ואם הוא לא חבר בהסתדרות הציונית – לא לקבל אותו להסתדרות הציונית, אני מציעה לזוילי להתבייש, ואני מציעה לו אולי לכתוב מכתב מבהיר, כמו שדרשו מז'ק קופפר, אלא שז'ק קופפר קרא לתרום ליהודים, לילדים שלנו שיושבים ביש"ע, שאותם מייבשים ואותם מקפחים ומהם לוקחים. אנחנו רואים בדיוק לאן הולכים הכספים האלה.

אמרתי לכם בתום דברי הקודמים – בזאת אסיים – הציבור לא עוילם-גוילם, הוא לא מטומטם. אל תשבו כאן בפנים, צאו לרחובות, שם תשמעו אותו, שם תשמעו את האמת, גם אם היא לא נעימה לכם. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה רבה לחברת הכנסת הגברת לימור לבנת. אני מזמין את חבר הכנסת חיים אורון, ששייב למסתייגים במקום יושב-ראש ועדת הכספים. בבקשה, אדוני.

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת חיים אורון מתכוון להחליף את יושב-ראש ועדת הכספים?

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

לא, ממלא-מקום.

היו"ר ר' אדרי:

לא, הוא ממלא-מקומו ויש לו כל הסמכות להשיב במקומו.

רון נחמן (הליכוד):

שחבר הכנסת פנחסי יחליף את חבר הכנסת גל?

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, חבר הכנסת אורון לא צריך הסברים ולא את ההגנה של מישור, הוא יעשה זאת בעצמו בעת הצורך.

רענן כהן (העבודה):

כשידידי חבר הכנסת רון נחמן שואל, אני חייב להשיב לו.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לכם.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להתייחס רק לשתי נקודות בדבריה של חברת הכנסת לימור לבנת.

האחת – באשר לתרומות. אני מודה שמצדי כל יהודי יתרום לאן שהוא רוצה – למועצת יש"ע, לליכוד, למגבית היהודית. אני גם מודה שאני מחשיב פחות ממך את העובדה שהיהודים תורמים בדיוק על-פי מה שאומרים להם.

חברת הכנסת לימור לבנת, טלי קורה מבין עינייך, היית דמות בוויכוח האם תרמו לליכוד או למועצת יש"ע 240,000 שקל או רק 90,000 שקל.

היו"ר ר' אדרי:

דולר.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

דולר.

לימור לבנת (הליכוד):

אז מה?

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

חברת הכנסת לבנת, אני יודע שיש דברים שלא כל כך נעים לשמוע אותם. עדיין – אני מקווה, אני לא יודע מה נסים זילי אמר בפאריס ומה משהו אחר אמר – לא האשימו אף אחד מהחברים הללו בשאלה, האם כאשר משהו התרים אותו הוא לא הבין למה הוא מתכוון. הרי אתם מאשימים אותנו שהבינו יותר מדי טוב למה התכוונו וכשמדובר במקרה שלכם – לא במקרה.

פה אני מגיע לשאלה מהותית יותר. חברת הכנסת לימור לבנת, אתם טרמפיסטים על יש"ע, אתם לא מוליכים שום דבר, הם מוליכים, מועצת יש"ע מוליכה. סוף סוף באה לליכוד עדנה, מצאו קטר – –

רון נחמן (הליכוד):

זה אוונגרד של הליכוד.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני יודע שזה לא נעים לשמוע. פתאום הליכוד מצא קטר לרכוב עליו: מועצת יש"ע. אני מאוד רגוע בעניין הזה, משום שאני יודע בדיוק כמה תומכים במועצת יש"ע. חבר הכנסת רון נחמן, אני ממשיך להגן על זכותכם להפגין ולהמשיך להפגין.

אשר לרצון לקבוע מה יקרה בכנסת על-פי עוצמת הצפצפות בצמתים, אגיד לך: אתה יודע מה? – גם כשתמשיך לעמוד בצמתים כמה חודשים, כמה שנים, יהיו לי יותר שעות צמתים מאשר לך. אני יודע שזה חשוב שיש תרועות צופרים בצמתים.

חבר הכנסת רון נחמן וחברת הכנסת לימור לבנת, מה שיהיה בארבע השנים הקרובות בארץ נקבע פה. אתם יכולים, לא במקרה, לשלוח אותנו לצמתים, לראיונות ולמקומות אחרים. 55 מול 44, שהיו על הלוח, אלה יחסי הכוחות. אני מבין שחודשיים הסתובבתם ואמרתם: אין לכם מנדט, אל תנהלו

משא-ומתן, רק אנחנו יכולים לנהל משא-ומתן; אחר כך אמרתם: אין לכם מנדט לעשות מה שאתם עושים, רק לנו מותר לקבוע עובדות בלתי הפיכות בשטח, ששום ממשלה בעתיד לא תוכל להחליף אותנו; עכשיו אתם אומרים: אולי יש לכם מנדט, אבל אין לכם רוב.

יש לנו גם מנדט, יש לנו גם רוב, יש לנו גם דרך וגם נתקדם בה – עד לבחירות הבאות.

עכשיו אני רוצה לעבור לנושא השני.

רון נחמן (הליכוד):

אני מסכים אתך בכל מה שאמרת לגבי התהליך הדמוקרטי, רק שאנחנו מתכוונים לקצר אותו.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אדוני, חבר הכנסת רון נחמן, יש לזה כללים, צריך רק להגיע ל-61 חברי כנסת בבית הזה, ובעוד שלושה חודשים יש בחירות.

רון נחמן (הליכוד):

עוד נגיע.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

לכשתגיעו – נלך לבחירות.

רון נחמן (הליכוד):

אדרבה.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אם נישאר בתוך כללי המשחק הללו, אין לי שום בעיה, יש לי גם הערכה מה יקרה בכללי המשחק האלה. ואז – "פראבדה", סותמים פיות. אתם החלטתם להיות קוזק נגזל מהבוקר עד הערב. הטלוויזיה משדרת אתכם ארבעה ימים ברציפות, לא סותמים את הפיות. לאיש לא מגיעה תודה על

זה. חבר הכנסת רון נחמן, כשהייתי באופוזיציה ניצלתי את הכלי הזה – אז עדיין לא היו שידורים ישירים – ודיברתי ימים שלמים, אני לא רוצה שום תודה על זה. קוזק נגזל. מפגינים בכל הארץ, גם על-יד החוק – לא נותנים לנו להפגין; עושים "מבצע מכפיל", שהצלחותיו צנועות, שהוא כולו בניגוד לחוק, כי אסור לתקוע ולו יתד אחת בשום מקום אחד בארץ אלא על-פי הליך מסוים – וממשיכים בטענת הקוזק הנגזל; ועכשיו, לא נותנים לנו להפגין על-יד "אוריינט האוס".

חבר הכנסת רון נחמן, אתה יודע כמה מאות הפגנות לא נתנו לנו להפגין בשטחים כשרצינו להפגין בשטחים?

רון נחמן (הליכוד):

ירושלים זה שטחים?

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

תקשיב טוב, ללכת להפגין בתוך "אוריינט האוס" זו פרובוקציה שתכליתה דומה לפרובוקציות אחרות – ליצור עימות בלתי נשלט, חיכוך, אלימות, ואחר כך תהיה לכם סיבה להגיד: נשפך דם בין יהודים וערבים בירושלים.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש. שאלה מדי פעם וקריאת ביניים – זה בסדר.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

עכשיו אני רוצה לעבור לנושא השני, שאילולא הוא לא הייתי עולה לדוכן.

ידידי חברי הכנסת מהאופוזיציה, אני שומע מהבוקר, בעצם מהשבוע שעבר, שמים וארץ, ותרגיל מסריח. בשבוע שעבר, היושב-ראש הקודם של הישיבה, חבר הכנסת עובדיה עלי, אמר כדי להרגיע את הדיון: אני מציע לסיים אותו פה ולהעביר אותו לוועדת הכספים של הכנסת ולוועדת הכנסת. היום התקיים דיון בוועדת הכנסת על הפרוצדורה. היועץ המשפטי של הוועדה אמר באופן ברור: הפרוצדורה תקינה, על-פי מה שמקובל בפעולתה של ועדת הכספים זה שנים מספר במסגרת חוק ההסדרים.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא על-פי התקנון.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אם התקנון הופר בהסתייגות של חבר הכנסת גל ושלי, כל החוברת של 70 העמודים על חוק ההסדרים היא הפרת תקנון בריש גלי, והיא אומנם כך, אבל הפרת תקנון שכולנו פעלנו על-פיה בשנים האחרונות, לא שנה אחת, לא שנתיים, לא שלוש שנים, אני מכיר את הנושא הזה זו השנה השישית. הסכמנו בינינו שבתחום זה אנחנו פועלים מעבר לתקנון כאשר אני הייתי באופוזיציה ואתה היית בקואליציה, וכאשר התהפך הגלגל ואתם באופוזיציה ואנחנו בקואליציה. שום דבר לא השתנה.

שר השיכון העביר כ-300 מיליון שקלים העברה תקציבית, בהסתייגות, פה בפינה, כאשר גאולה כהן הגנה על מודעי ואמרה: אין לך תקציב, והסעיף עבר. חבר הכנסת איתן, אחד מתוך אלפי סעיפים והסתייגויות עבר, ו-300 מיליון שקל, או 250 מיליון שקל – אני לא זוכר את המספר המדויק, מדובר במאות מיליונים – יצאו מהרזרבה ונכנסו לקופת השיכון. בחלק גדול זה היה "דיל" עם ההתנחלויות. הייתי נוכח כאשר חבר הכנסת דוד לוי אמר לאנשי הימין: תצביעו בעד זה ויהיה להתנחלויות; ולאנשי השמאל אמר: תצביעו בעד זה ויהיה לדברים אחרים.

עכשיו אתם מרעידיים שמים וארץ. על מה? על עמדה שנקטנו בפומבי לאורך השנה האחרונה? על נושא שהצהרנו עליו עשרות פעמים בשנה האחרונה? על נושא ששר האוצר דיבר עליו מעל דוכן הכנסת ובמסיבות עיתונאים?

גנבים בלילה. אמרתי כבר בשבוע שעבר, שאני לא רוצה להתחרות במגוון הביטויים של חבר הכנסת דן תיכון. אבל מה אני יכול לעשות? מול ארבע זעקות שבר של חבר הכנסת דן תיכון וכל מיני כינויים שאני לא משתמש בהם, נאמנה עלי יותר קביעה אחת של היועץ המשפטי של ועדת הכספים, שמסיים בימים אלה תקופה מפוארת של כמעט 13 שנים בליווי התקציב. הוא אמר: אין שום עילה פורמלית לכל הטענות הללו.

ואשר לעילות המהותיות – בואו נתווכח עליהן. הצענו להתווכח עליהן. שר האוצר בא היום לוועדת הכספים ואמר: בואו נקיים דיון לגופו. אמרו: לא רוצים. לא צריך. אחד מחברי הליכוד מסביר לי איך אנחנו משפרים, כך ממש, את תפקודו של הרחם הפלשתיני, ואחר אומר לי: אני תומך בחוק. אני לא רוצה לשאול אתכם מה דעת הליכוד לגבי החוק לגופו, לא בחלק של הפרוצדורה.

אומרים: מפלים בין מי שמשרת בצה"ל לבין מי שלא משרת בצה"ל. אני קורא מתוך מסמך של הביטוח הלאומי, לא "דע מה להשיב" אלא "דע את זכויותיך", חבר הכנסת רון נחמן. זה דוח שהתפרסם היום או אתמול, בכל אופן בדצמבר 1993. נאמר בו: "תוספת קצבת יוצאי צבא משולמת בעד ילד שלישי וכל ילד נוסף שלא מלאו לו 18, אם אחד מבני המשפחה – האב, האם, הסב, הסבתא, האח או האחיות של הילדים – – –".

אני מכיר מקרה שהסב יושב באמריקה, גם בנו יושב באמריקה והוא כבר לא שירת בצה"ל, ונכדו בארץ מקבל קצבת יוצא צבא. בגין מה? בגין שירותו של הסב ב"הגנה" או באצ"ל לפני כן וכך שנים. הוא כבר מזמן באמריקה עם בנו, אבל נכדו, רק אם הוא יהודי, כמובן, מקבל קצבת יוצא צבא.

חיים קופמן (הליכוד):

אמריקה תומכת בישראל.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה אתה אומר רק אם הוא יהודי?

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני אומר רק אם הוא יהודי, כי הכלל הזה חל על יהודים בלבד. נכון, אתה צודק, גם על ערבי ששירת בצה"ל.

מיכאל איתן (הליכוד):

אז למה אתה אומר רק אם הוא יהודי?

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת איתן, רק רגע. למה אני אומר? משום שאם מדובר בקצבת יוצא צבא, למשל משפחה שבניה עומדים לשרת בצה"ל, האב שירת בצה"ל ובניו מקבלים קצבה. גם אז יש לי ספק גדול האם התגמול עבור שירותי בצה"ל צריך להיות בקצבה לילדי, או כאשר ילדי המשרתים בצה"ל יסיימו את השירות, הם יקבלו בדין ובצדק, וכך צריך להיות, ורק הם, ולא אף אחד אחר. לא אם הוא לא שירת בצה"ל מטעמי דת, לא אם הוא לא שירת בצה"ל מטעמי מצפון, אם הוא לא שירת בצה"ל מטעמי בריאות – עם זה תהיה לי בעיה, אבל נסתדר – לא אם הוא לא שירת בצה"ל מטעמי לאום ולא אם הוא לא שירת בצה"ל מטעמים אחרים. הוא יקבל תגמול על שירותו בצה"ל.

אתם אומרים: אנחנו מציעים פה הצעת חוק שמשמעותה 400 מיליון שקלים בארבע שנים. נכון. מדי שנה הקצבה הזאת, התשלום עבורה הוא בסדר גודל של 600 מיליון שקלים. אין לי הערכה מדויקת כמה מאותם 600 מיליון שקלים מגיעים למשפחות, שכל דמיון בין שירות בצה"ל, שעליו אנו מדברים, לבין שירות ממש הוא אפילו לא מקרי.

אומרים לנו עכשיו: צריך לשנות את החוק. איפה הייתם עד עכשיו? למה לא שיניתם את החוק?
אנחנו אמרנו וחזרנו ואמרנו כעמדה עקרונית, לא כגנבים ביום ולא כגנבים בלילה אלא כמי שזו
עמדתו: אי-אפשר להפוך את קצבת הילדים למכשיר של הפליה בנושא כלשהו.

אפרים גור (הליכוד):

אפשר להגיד משהו?

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אם היושב-ראש ירשה, כי אני עומד לסיים.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, חבר הכנסת אפרים גור.

אפרים גור (הליכוד):

אני ישבתי כאן כאשר חבר הכנסת דן תיכון העלה את הנושא. שמעתי אותו אומר, שמבחינה עקרונית
הוא תומך בנושא של השוואת קצבאות בין ילדים יהודים ובין ילדים לא-יהודים. הוא בעצם התריס על
הצורה שבה הנושא הזה הובא. הוא אמר שהנושא הזה הובא בצורה לא מכובדת, כהסתייגות ולא
כהצעת חוק. על כך היתה טענתו ולא על עצם העניין.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת גור, אני חוזר ואומר: יש טענה כזאת ואני התייחסתי אליה, משום שבחוק הנוכחי של
הסדרים במשק יש לפחות שישה חוקים אחרים, כמו יום לימודים ארוך, כמו חוק חיילים משוחררים
דגם א', כמו חוק חיילים משוחררים דגם ב', כמו ביטול מסים בגדה וברצועה, שעלותם גדולה מעלות
החוק הזה, והם מוגשים כהסתייגות על-ידי חברי כנסת מהאופוזיציה, לעתים על-ידי חברי כנסת
מהאופוזיציה ומהקואליציה יחד. שלא יגידו לי שלא התייחסתי לזה ברצינות. כי באו לדבר אתי, אולי
גם לעשות "דיל": באו נעביר אולי את ההסתייגות הזאת, ואז תבוא הסתייגות אחרת.

ואם תעבור מחר במליאת הכנסת הצעת חבר הכנסת שטרית על יום לימודים ארוך, או יעבור התיקון
של חבר הכנסת שטרית לחוק ערי פיתוח, שהמשמעות שלו הרבה יותר גדולה, לא תבואו ותגידו: לא
התכוונו ברצינות. חברים, צריך להחליט. אם זה פרלמנט, ואם זה ברצינות, על-פי החוק כל הסתייגות
שרשומה מתוך 2,000 ההסתייגויות שיש – מעמדה כהסתייגות שעשויה לעבור, אם יהיה לה פה רוב
מקרי או מכון, ולהיהפך לחלק מספר החוקים.

כך שאם הטענה כלפי מה שאנחנו עשינו תקפה, היא תקפה לגבי כל המכלול הזה. אני מאושר מזה? לא. אני מאושר מדמותו של חוק ההסדרים במשק על כל מה שיש בו? אמרתי וחזרתי ואמרתי: לא. האם זה הנימוק לגל הכמעט-היסטרי העובר כאן?

חבר הכנסת גור, אני מקווה שאתה תומך בחוק עצמו ומסתייג מהנוהג. עם זה אני יכול לחיות. אני שמעתי את הקריאות שהיו פה. אני שמעתי את ההאשמה שקנינו מישהו. אני לא קונה אף אחד, אותי צריך לקנות בסעיף הזה. זוהי עמדת משנים. זוהי עמדת מפלגתי, זוהי עמדת מרצ, והפעם היא מוגשמת.

כך שאם נגיע סוף סוף לדיון רציני על מה שיש בחוק עצמו, הדברים יהיו פשוטים מאוד. החוק אומר באופן פשוט לחלוטין: מה שמגיע לא, מגיע לב' בדיוק, במשך ארבע שנים, בלי אפליה. שני העמודים המופיעים פה הם העתק מהתקנות הקיימות. והטוען: אנחנו לא מכירים את החוק, לא הכרנו, לא למדנו אותו, הוא עוד אחד מהתירוצים למה לא לקבל את זה.

לכן, כאשר נגיע הערב להצבעה על שני הפרקים שעליהם מדובר, לרבות הסעיף שעליו השבתי עכשיו, נצביע גם על ההסתייגות הזאת.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת חיים אורון.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להסתייגויות לסעיף 11 בפרק ה'. ראשון המסתייגים – חבר הכנסת מיכאל איתן, שיש לו תשע הסתייגויות. בבקשה, אדוני. כמה ברצונך לנמק?

מיכאל איתן (הליכוד):

שתיים.

יוסף בא-גד (מולדת):

מי אחריו?

היו"ר ר' אדרי:

אחריו חבר הכנסת אדוני יוסף בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

תודה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כמה הסתייגויות אפשר לנמק?

היו"ר ר' אדרי:

אם תרצה, גם שלוש.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חושב שאסור, סיכמנו על שתיים.

היו"ר ר' אדרי:

אבל היו תקדימים.

מיכאל איתן (הליכוד):

דווקא מפני שהיו תקדימים, ומאחר שאני חושב שזה לא בסדר – – –

אפרים גור (הליכוד):

התקדימים היו גם אצלך, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל יש חברים שמחכים. אני חושב שעדיף, שאם יש מצב שחברים מחכים, אלה שיש להם יותר הסתייגויות יסתפקו בשתיים. רק אם הם נשארים בסוף הם ינצלו את מלוא ההסתייגויות שלהם.

אפרים גור (הליכוד):

בסדר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת אורון דיבר על הזכות להפגין ועל סירוב המשטרה לאפשר לאנשי מועצת יש"ע, ציבור של ישראלים, להפגין מול מה שנקרא "אוריינט האוס", שזה המשרד של אש"ף בירושלים, בירת ישראל. ראו לאיזה אבסורד מתגלגלת ממשלת ישראל.

רון נחמן (הליכוד):

לאיזה שפל מדרגה, לא אבסורד.

מיכאל איתן (הליכוד):

ראו לאיזה אבסורד מתגלגל היועץ המשפטי לממשלה, המופקד על שלטון החוק.

כידוע לכם, על-פי חוק ישראל, אש"ף הוא ארגון טרור. ממשלת ישראל היא שקבעה על-פי הפקודה למניעת טרור, שאש"ף הוא ארגון טרור. הממשלה רשאית, בהחלטה, למחוק את אש"ף מרשימת ארגוני הטרור. אולם היא לא עושה את זה, משום שהיא יודעת שאש"ף עדיין נגוע בפעילות טרוריסטית.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה קלף מיקוח. לא סתם מוחקים.

מיכאל איתן (הליכוד):

בבקשה, שיהיה קלף מיקוח. אבל, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, על-פי עמדותייך, ואף שיש בינינו פער גדול, אין לך ברירה אלא להסכים לכך ששלטון החוק מחייב את הממשלה להחליט אחת מן השתיים: אם אש"ף הוא ארגון טרור, היא לא יכולה לאפשר לארגון טרור לקיים, לא בירושלים ולא בשום מקום אחר, משרדים, פעילות, ויותר מכול – להביא למשרד הזה אנשים שאמורים לקיים את הביטחון שם. תרשי לי להזכיר לך את עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אבל עכשיו יש הסכם, זה יותר מאשר משרד.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם ממשלת ישראל סבורה שארגון אש"ף הוא ארגון שוחר שלום, תמחק אותו מרשימת ארגוני הטרור. אבל גם את זה היא לא עושה. כלומר, הממשלה שלנו, כמו בהרבה דברים, לא יודעת מה היא רוצה. וכשהיא לא יודעת מה היא רוצה, היא שמה "פס" על שלטון החוק במדינת ישראל. וכשהיא שמה "פס" על שלטון החוק במדינת ישראל, היועץ המשפטי שלה מתחיל להסתבך.

כאשר קמה יוזמה להקים את ארגון "השומר", הוא מיהר לכתוב מכתב לרמטכ"ל ולמפכ"ל, והוא כתב שם: על-פי הפרסומים בעיתונות – – – דרך אגב, הוא יכול לחקור, יש לו כוחות חקירה, אבל הוא החליט לפעול מייד, על-פי הפרסומים בעיתונות. הוא נתן הוראות למנוע את פעולתו של ארגון "השומר", והסביר שלא יכול להיות במדינה דמוקרטית שהנושא של ביטחון, שמירת הביטחון, יופקד בידיים פרטיות, בידיים שאינן מערכת הביטחון או משטרת ישראל. ולכן, הוא אמר, כי צריך להגביל את הקמת ארגון "השומר", שנועד להיות ארגון מתנדבים להגנה על היישובים.

וראו זה פלא. באותו "אוריינט האוס", בירושלים בירת ישראל, שומרים אנשים שאומרים – שמעתי אותם היום ברדיו – שהם שייכים לארגון, הם לא אומרים ארגון טרור. ממשלת ישראל, שזה היועץ המשפטי שלה, אומרת שזה ארגון טרור. והם אומרים: כן, אנחנו שייכים לאותו ארגון, ואנחנו שומרים על הביטחון, ואנחנו לא ניתן לאיש לגשת לשם. הם אומרים את זה באופן גלוי ברדיו, ב"קול ישראל".

והיועץ המשפטי לממשלה, שלא שומע ולא רואה, מה הוא עושה? למה שאני אאמין לו שהוא אכן שומר על שלטון החוק? מדוע על-פי פרסומים בעיתון בלבד הוא רץ מהר לפעול נגד "השומר"? ואילו כאן, כשיש הוכחות מוצקות, אנשים אומרים: אנחנו שייכים לזרוע הביטחון של ה"פתח" ואנחנו פועלים בירושלים, והם אומרים את זה ברדיו, ב"קול ישראל", והיועץ המשפטי לממשלה יושב ברחוב צלאח אל-דין, לא רחוק משם, הוא יודע את העובדות האלה, והוא אינו עושה דבר? איפה שלטון החוק? אני תובע ממנו תשובה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מבקש. אפשרתי לך כמה קריאות ביניים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל נניח לרגע אחד לסוגיה הזאת. רוצים להפגין. זכות מקודשת, אומנם לא אבסולוטית, מותנית. רוצים להפגין מול משרדי אש"ף שם, בתוך ירושלים בירת ישראל. ראו זה פלא: משטרת ישראל וכוחות הביטחון, שצריכים לפעול נגד ארגונים מזוינים טרוריסטיים, מונעים הפגנה, כי הם מגינים עליהם שם, שלא יפגינו על-ידם. תגידו, אנחנו יצאנו מדעתנו? אנחנו הולכים לפגוע בזכות הדמוקרטית בתחומי מדינת ישראל כדי למנוע מאזרחי מדינת ישראל לבצע את זכותם לעמוד ולהפגין, כי ממשלת ישראל רוצה להגן על אותם טרוריסטים וארגוני טרור מהפגנה נגדם?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

מה היו הנימוקים?

מיכאל איתן (הליכוד):

אינני יודע. אינני מבין אילו נימוקים יכולים להיות. אני חושב שהנימוק הוא שלא רוצים להרגיז את אש"ף.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אולי יש חשש לאלימות שם?

מיכאל איתן (הליכוד):

יפה, חבר הכנסת גדליה גל. אתה אומר: אולי יש חשש מאלימות? אז אני שואל אותך, חבר הכנסת גדליה גל: במקום הזה נמצאים אנשים שעלולים לפעול באלימות מול הפגנה חוקית נגדם. אז מה עושה הממשלה שאתה תומך בה? במקום להכניס את כל הטרוריסטים האלה, על-פי השתייכותם לארגון טרור, על-פי הבחנה שאתה עושה שהם עלולים לנהוג באלימות נגד אנשים שמפגינים, במקום זה אנחנו נכנעים, אין דמוקרטיה, לא נותנים להפגין, ונותנים להם את הזכות להכתיב את אופי החיים הדמוקרטיים בישראל. למה? כי חבר הכנסת גדליה גל אומר: אם יפגינו על-ידם, הם מסוכנים, הם עלולים להגיב, עלולה להיות אלימות, הם לא אוהבים שמפגינים נגדם.

אז בירושלים בירת ישראל משנים את הנורמות ואומרים: זכות ההפגנה לא תהיה שם. מכופפים את הדמוקרטיה הישראלית, מכופפים את החוק הישראלי. עד איפה? עד מתי? לשם מה?

שמעתי פה היום את שר החוץ אומר: אתם נותנים להם רובים לאנשי ה"חמאס", ומה אתם מצפים שיקרה? שאנשי ה"פתח", שמשתרת ה"פתח" תילחם ללא רובים נגד אנשי ה"חמאס"? מה זאת אומרת, אתם נותנים להם רובים? איזו עלילה נפשעת וכוזבת? אנחנו, הליכוד, נותנים לאנשי ה"חמאס" רובים? אנחנו? האם אפשר לעמוד פה ולהגיד דבר כזה? מה הוא חושב, שכולם כאן שיכורים? שאנשים לא יודעים שום דבר ממה שקורה סביבם? אנחנו הליכוד נותנים ל"חמאס" רובים?

אבל יש לי בשביל השר פרס פתרון פשוט לבעיה הזאת. במקום לדאוג שאנשי ה"חמאס" יפעילו רובים נגד אנשי ה"פתח", במקום לתת לאנשי ה"פתח" רובים, יש לי הצעה פשוטה: ייקח את הרובים מאנשי ה"חמאס". הם מצטלמים כל יום בטלוויזיה הישראלית עם הנשק. אם הטלוויזיה הישראלית יודעת להגיע אליהם, צה"ל לא יודע להגיע אליהם?

אני רוצה לסיים בהבעת האופטימיות המופרזת. ואני חוזר ואומר, וזה ייכנס ל"דברי הכנסת": צעירי ה"פתח", המתונים בלשוננו של שר החוץ שמעון פרס, הודיעו – – –

רון נחמן (הליכוד):

הגוזלים.

מיכאל איתן (הליכוד):

הם אמרו כך: רבין חולם אם הוא חושב שאנחנו נעצור פעילות כלשהי נגד היהודים או המתנחלים. אנחנו ניתן להם את הנשק, וננשק אותו לפני הפעולה ואחריה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש ממך לסיים, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

משפט אחרון.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

כאשר אלה הן העובדות, כאשר זו המציאות שבה אנחנו חיים, מי שבתנאים האלה מאפשר הקמת כוח צבאי עושה צעד שיש בו משום סיכון, והוא נוטל על עצמו את האחריות לכל טיפת דם שתישפך כתוצאה מהמהלך הזה של חימוש גלוי של כוחות פלשתיניים, שעדיין מחויבים לאמנה הפלשתינית, לטרור ולסילוק היהודים מארץ-ישראל.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני חבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אנחנו עוסקים בחוק ההגבלים העסקיים, ובחוק הזה יש הצעה בסעיף קטן (א), בסעיף 33 – במקום "בחמישה" יבוא "בשלושה". דברי ההסבר הם, שהרכב של חמישה הינו מסורבל, והוא מקשה ביותר קיום דיונים סדירים של בית-הדין, שכן חברי בית-הדין הם אנשים עסוקים ולא תמיד מתפנים. לכן ההצעה בחוק ההגבלים העסקיים להסתפק בכך שבית-הדין ידון במותב תלתא – זה לא כתוב – במושב שלושה: שופט שהוא אב בית-הדין ושני חברים.

אני הכנסתי הסתייגות: ובלבד שאחד מהשלושה יהיה נציג ציבור מאותו ענף. אני בטוח שזה ימצא חן בעיני חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

כן.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא ייתכן שאנחנו מבטלים מסגרת של חמישה, שהיו בה שני נציגי ציבור, הופכים אותה למסגרת של שלושה ומנטרלים את נציג הציבור באותו ענף, שהוא מומחה לעניינים. אני מכניס את ההסתייגות הזאת, ואני מקווה שכל אחד יבין שההסתייגות צודקת.

ועכשיו אי-אפשר בלי אירועי הדמים בימים האחרונים. אני העליתי הצעת חוק לפני זמן מה: הפסקת נסיעת רכב ערבי פרטי בשטחי יש"ע. כאן, כרגיל, לא קיבלו זאת ברצינות. כיום פניתי לשר הביטחון וביקשתי ממנו: אני רוצה דין-וחשבון, מתחילת האינתיפאדה, כמה נהרגו על-ידי יריות מרכב חולף או על-ידי מכוניות תופת או על-ידי רכב שדורס במזיד. כשאני אקבל את זה, כולכם תהיו נדהמים ממספר המקרים שהשתמשו בהם ברכב פרטי ככלי נשק להרג ולרצח. אומנם בחברון, אחרי הרצח במשפחת לפיד, מרדכי ושולם הקדושים, החליטו למלא את בקשתי, אבל רק בשעות הלילה. אני טוען שזאת

חובת היום של כולנו להתאחד ולהפסיק נסיעת רכב פרטי. ייסעו באוטובוסים, ייסעו במשאיות, ירכבו על אופניים, ירכבו על חמורים, גמלים, סוסים, אבל לא ייתכן שישתמשו בכלי רכב להעברת נשק וכדי לרצוח אותנו.

אין פה שום נציג לממשלה, כרגיל. זה היחס לכל התקציב, זה היחס לכנסת, ואני מוחה על כך, כבוד היושב-ראש. אומרים ביידיש: רעד צו דער וואנט – דבר אל הקיר, מבחינת הממשלה. עם זאת, אני מקווה שזעקתי תגיע.

זעקה שנייה: ביקרתי במוצאי שבת ביקור של ניחום אבלים אצל משפחת מנדלוביץ, הקדוש מאיר מנדלוביץ, השם ייקום דמו. מי שהיה רואה שם את האלמנה כשהיא בוהה, תוהה, אני חושב שהיא, אומרים, OUT, השם ישמור. שמונה ילדים, בית מוזנח, בית עזוב.

לפני זה היינו אצל משפחת לפיד. היו 14 ילדים, היום – 13.

אני לא יודע, והייתי מבקש ממי שהוא מומחה שיגיד, אם חוק הביטוח הלאומי לנפגעי פעולות טרור עונה, בהתחשב במספר כזה של ילדים, לא כשמדובר על אב, אם וילד, אלא אם מדובר על 14 ילדים או על שמונה ילדים. מי יקיים את המשפחה?

בכלל נדהמתי לשמוע, ששום נציג מהכנסת, מהממשלה, לא הגיע לניחום אבלים, להלוויות. אני קורא לממשלה לשנות את התקנון, שרק ראשי עיריות או נציגי ערים – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

חבר הכנסת בא-גד, הממשלה או הכנסת? יש הבדל גדול בין הממשלה לכנסת.

יוסף בא-גד (מולדת):

לפי מה שמסרו לי, לא מהכנסת ולא מהממשלה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אנחנו לא היינו?

יוסף בא-גד (מולדת):

אצל משפחת מנדלוביץ ומשפחת לוין.

לכן אני קורא לממשלה לשנות גם את התקנון, שמסתפקים בראשי עיריות או בנציגי עירייה. אם הממשלה לא יכולה ללכת למספר כזה של הלוויות, שהממשלה תדאג שלא יהיה מספר כזה של הלוויות.

רון נחמן (הליכוד):

היה צריך להביא את הממשלה להלוויה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אם הממשלה לא מסוגלת למנוע מספר כזה של הלוויות, שהיא תלך ותהיה עם העם ותהיה עם האבלים, ואז היא תבין מה זה להשאיר אשה עם 13 ילדים, או שמונה ילדים. מי שרואה את התמונה הזאת לא ישכח אותה כל ימי חייו.

כשמדברים על הגבלים עסקיים, בואו נעשה הגבלים מוסריים לדאוג שלא יהיו רציחות, ואם יהיו, חלילה, נשתתף כולנו עם האבלים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת בא-גד. רשות הדיבור לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי – איננה. אני מזמין את חבר הכנסת אפרים גור, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אלי דיין.

חברת הכנסת גוז'נסקי, קראתי לך, גברתי, אבל לפניך משורת הדין, אף שהיתה הודעה שמי שלא נמצא כאן באולם מאבד את תורו – בכל זאת, בבקשה, גברתי חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני הבנתי שאתה נותן את רשות הדיבור לחבר הכנסת גדליה גל. אמרת שתיתן לו את רשות הדיבור.

היו"ר ר' אדרי:

נכון, נכון, את צודקת, גברתי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת מיכאל איתן לא שמע את הקריאה שקראתי לו, ואני אנצל את האפשרות לומר לו עכשיו, שכל נאומי הנרגש היום בנושא אש"ף בעצם היה דומה למי שרואה את מרכבת ההיסטוריה דוהרת קדימה והוא מנסה להיאחז בה מאחור, לעצור אותה, והוא לא מצליח לעצור אותה ונופל על דרך העפר, פניו בתוך העפר הזה, והוא צועק וצועק וצועק. זה בערך היה החיזיון, נדמה לי, שראינו אותו היום.

דן תיכון (הליכוד):

אולי הוא מנסה לעצור את הרכבת המידרדרת ללא בלמים?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא. המרכבה הזאת של ההיסטוריה, חבר הכנסת תיכון, הולכת בכיוון של השלמה בין שני העמים.

דן תיכון (הליכוד):

את זה גם אמרת לנו בעניין ברית-המועצות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הכיוון הזה של ההשלמה בין שני העמים, הביטוי הבולט שלו, המהותי שלו, הוא ההכרה בקיומו ובייצוגו של אש"ף, בהיות אש"ף הנציג של העם הפלשתיני, שאתו מגיעים להסכם, שאתו מגיעים להסדר, שמכירים ביכולתו לבצע את ההסכם. לכן, כל הניסיון הפתטי הזה לבוא היום ומעל הבימה להטיל ספק בקיומם של מוסדות אש"ף בשטחים או במזרח-ירושלים איננו אלא ניסיון מאוד עצוב, ובעצם גם קצת מגוחך, לעצור שינוי שכזה.

מה שקורה היום, רבותי חברי הכנסת, הוא שהממשלה, אם יש לי עליה ביקורת, זה לא על כך שהיא מדברת עם אש"ף, אלא על כך שהשיחות נסחבות, שהשיחות אינן מגיעות במהירות הרצויה לפשרות שצריכים להגיע אליהן, ועל כך שהמסלול הסורי עדיין חסום. אני חושבת שהשילוב של מסלול פלשתיני ומסלול סורי הוא דבר חיוני לקידום ההסדר.

בהקשר של החוק שמונח לפנינו, אני רוצה לומר משפט אחד על הנושא של ההסתייגות שהגשתי, וזה בקשר למינוי – שלפחות שלישי מחברי הרשות לעניין חוק ההגבלים העסקיים יהיו נשים.

אני חושבת שבכל חוק שהכנסת מקבלת, שבו מדובר על מועצות למיניהן והקמת גופים ציבוריים למיניהם, כמו חוק הדירקטורים, חשוב לציין באופן מפורש את משקלן של הנשים.

דן תיכון (הליכוד):

למה לא חצי?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הלוואי. נתחיל עם מספר כלשהו, עם איזו קביעה, כי ללא כל קביעה התוצאה עגומה מאוד בשורה ארוכה של מוסדות ממלכתיים וציבוריים. הדבר הזה מחייב, לדעתי, שינוי מהותי בגישה שלנו, ברוח של אפליה מתקנת.

אני רוצה לומר, שעניין השוויון בכלל לא ממלא תפקיד, בוודאי לא ממלא את התפקיד הראוי לו בחוקים, בחוקי התקציב המונחים לפנינו. אני חושבת שהדברים והשימוש הרווח במלים של רווחיות, השקעות, הפרטה והורדת עלות העבודה וכל הניסיונות להכפיף את התקציב הזה לאינטרסים של הרווח, כל הדבר הזה, כל המגמה הזאת באה על חשבון השוויון, באה על חשבון המגמה הברורה שחייבת להיות בתקציב ממשלתי, והיא, לשנות את חלוקת ההכנסה הלאומית באופן שהיא תסייע יותר לשכבות מצוקה, תסייע יותר לפיתוח השירותים הציבוריים.

בהקשר זה אני רוצה לציין, שאחת מנקודות האור בתקציב הזה שמונח לפנינו ובחוק ההסדרים היא ההצעה להשוואת קצבאות הילדים. אני רוצה לומר, שב-17 ביולי 1991, הצעת החוק הזאת להשוואת קצבאות הילדים הונחה על שולחן הכנסת ביוזמת סיעת חד"ש. באותה שנה, בזמן שלטון ממשלת הליכוד, ההצעה הזאת נפלה ברוב קולות של חברי הקואליציה הממשלתית דאז.

לכן, חברי הקואליציה הממשלתית דאז, שעכשיו עולים על הדוכן וטוענים שכל דאגתם היא עניין התקנון – התקנון זאת הבעיה שלהם, איך בדיוק הוכנס התיקון הזה, איך הוכנסה ההסתייגות לחוק ההסדרים – כאשר היתה להם הזדמנות, לא פעם אחת ולא פעמיים, לאשר את החוק הזה, שהובא בצורה רגילה כחוק בקריאה טרומית, הם הצביעו נגדו והפילו אותו משום שעקרונית הם מתנגדים לשוויון של האוכלוסייה הערבית.

שאול עמור (הליכוד):

מי הצביע נגד?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יש לי הרשימה כולה, 25 חברי כנסת.

שאל עמור (הליכוד):

רק מהצד הזה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כן, רק מסיעות הקואליציה הממשלתית דאז, הליכוד וסיעות קואליציה אחרות.

לכן כל הניסיון להגיד שהנימוק הוא הגנה על הדמוקרטיה, הגנה על התקנון – זאת צביעות מוחלטת. אתם הצבעתם נגד הצעת החוק הזאת, משום שהייתם ונשאתם נגד השוויון הזה.

אם אתם אינכם נגד השוויון, אדרבה, תבקרו מה שתבקרו אבל תצביעו בעד ההסתייגות הזאת של חברי הכנסת גדליה גל וחיים אורון. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. רשות הדיבור לחבר הכנסת אפרים גור. אמור לי, בבקשה, כמה ברצונך לנצל מעשר ההסתייגויות שלךשותך?

אפרים גור (הליכוד):

שתיים.

היו"ר ר' אדרי:

שתיים. תודה. בבקשה.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברת הכנסת גוז'נסקי, חבר הכנסת דן תיכון, שמצא את ההסתייגות הזאת ברשימת ההסתייגויות לחוק ההסדרים במשק, אמר כאן באורח הברור ביותר, שהוא אישית מחייב את השוואת הזכויות. הוא תומך בכך. מבחינה עקרונית הוא חושב שהדבר מוצדק, אלא שהוא מסתייג מהצורה, מהדרך שהגיבו, הכניסו, כפי שהוא אמר – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מדוע ב-1991 הוא לא בא להצביע בעד הצעת החוק? מדוע ב-1991 הוא לא הצביע בעד? הנה, יש בידי הרשימה, הוא לא הצביע בעד החוק.

אפרים גור (הליכוד):

הוא הוסיף ואמר – ייתכן שאני לא מצטט בדיוק את המלים שבהן השתמש – הוא אמר שנושא כזה, שהוא נושא מכובד, סוציאלי, הומני, ראוי שיובא בצורה יותר מכובדת מן הצורה שבה הוא הובא. הוא גם עשה הבחנה בין ההסתייגויות שחברי סיעות האופוזיציה מגישים, גם כדי לעשות מה שקרוי פיליבסטר וגם כדי לעורר עניין ציבורי בדברים שהם רוצים להעלות, לבין הזכות של הממשלה ושל הקואליציה להביא נושא יאה, מכובד, הומני, כפי שאמרתי, בצורה של הסתייגות ולא בצורה של חוק.

אני רוצה לומר לך, לומר לחברים בבית ולמי שצופה בנו עתה, שיש חברים, גם מן הצד הזה, שבמישור העקרוני תומכים בהשוואת זכויות בין כל הילדים שחיים במדינת ישראל שיש להם אזרחות ישראלית, משום שלא יכול להיות מצב, לפחות למיטב שיפוטי – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

דרך אגב, לא צריכה להיות אזרחות ישראלית, מספיקה תושבות.

אפרים גור (הליכוד):

תושבות ישראלית, אזרחות ישראלית. לא יכול להיות שאנחנו במדינת ישראל, יהודים שנלחמו נגד הצרת הזכויות שלהם בגולה, איש איש במדינה שבה הוא חי במשך דורות רבים, אנחנו נצר את הזכויות הבסיסיות הלגיטימיות של כל אזרח שחי כאן במדינת ישראל. מן הטעם הזה, בוודאי במישור העקרוני, אני אישית מחייב ומצדיק את השוואת הזכויות בקצבאות ילדים, בין ילדים יהודים לבין ילדים שאינם יהודים.

וכעת – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אפרים גור (הליכוד):

כן, אני חושב. שהרי זאת לא הסתייגות שמוגשת כאן כיתר ההסתייגויות – 2,000 או אינני יודע כמה הסתייגויות יש – זו ממש הצעת חוק שלמה ומלאה. אני חושב שראוי היה, בייחוד – אני פונה לממשלה ולקואליציה – שאין חשש שלא הייתם מעבירים הצעת חוק כזאת, ראוי היה להביא אותה בצורה נפרדת ואחרת, וזה היה מביא גם לדיון מעמיק. חלק היו תומכים, חלק היו מתנגדים. דבר כזה, לדעתי, היה עובר ברוב גדול יותר אפילו ממספר התומכים שיש לממשלה בבית הזה.

דבר אחר שאני רוצה להעלותו, אדוני היושב-ראש, נוגע לאמירה או להאשמה שיצאה ממשד המדע והטכנולוגיה. מנכ"ל משרד המדע והטכנולוגיה, בהופיעו לפני ועדת הכספים של הכנסת, אמר: התשתית המדעית במדינת ישראל מוזנחת לגמרי. מאות הצעות, לפי דבריו, הצעות מחקר חדשות בתחומי המדעים המדויקים, שהגישו חוקרים ישראלים למשרד המדע בשנה האחרונה, מונחות בארגזים במחסני המשרד בירושלים כאבן שאין לה הופכין. מסתבר, כך הוא אומר, כי למשרד המדע אין תקציב כדי לערוך בדיקה ראשונית של המחקרים הממתינים לקבלת מענקים לביצועם.

מר ינאי, מנכ"ל משרד המדע, אמר לעיתון "מעריב" כי חסרים למשרד 15 מיליון שקלים כדי להתחיל ולטפל בהצעות המחקר. ייתכן, הוא אומר, ייתכן מאוד שבארגזים מתחבאים כמה פרסי נובל, אבל פשוט אין כסף לבדיקת ההצעות.

עוד הוא אומר, וזה דבר שמפריך מאוד את מה שדוברי הממשלה, ובכלל זה השר לקליטת העלייה, מתגאים בו בנושא של קליטת מדענים עולים, חבר הכנסת בני טמקין ידידי; כך אומר מנכ"ל משרד המדע והטכנולוגיה של מדינת ישראל: כך, למשל, בשנת 1994 יתמוך המשרד רק ב-535 מדענים עולים, לעומת 835 מדענים עולים שזכו למלגות בשנת 1993.

אני לוקח את ספר התקציב של משרד המדע והטכנולוגיה ועושה השוואות בשלוש השנים האחרונות לגבי תקציב לקליטת מדענים עולים, ואני מגלה, שב-1992 הקציב המשרד 17.565 מיליון שקלים לקליטת מדענים עולים. בשנת 1993 צומצם התקציב ל-10.536 מיליון שקלים, ובשנת 1994 צומצם התקציב עוד יותר, והוא עומד על 9.325 מיליון שקלים. זה מבחינת משרד המדע והטכנולוגיה.

זה נכון שבתקציב המשרד לקליטת העלייה לשנת 1994 צפוי גידול בתקציב לקליטת המדענים. אבל, כאשר אני משקלל את הצמצום בין המשרדים השונים ומוסיף על כך שמדי שנה באים לישראל כ-1,500 מדענים עולים, הרי בשקלול בסופו של דבר אני מגיע למסקנה, כי גם בתקציב לקליטת מדענים, שזה נושא הדגל של המשרד לקליטת העלייה ונושא הגאווה של השר לקליטת העלייה, גם כאן בעצם לא חל כל שינוי של ממש.

מכאן אני רוצה לעבור, ברשותך, אדוני היושב-ראש, לנושא נוסף שמתייחס לעולים חדשים. אחד הדברים הבעייתיים ביותר בתחום קליטת העלייה בשנים הראשונות לעליית העולים לישראל הוא נושא הדיור. כ-100,000 משפחות עולים מתוך כ-180,000 משפחות מתגוררות בשכר דירה פרטי. הממשלה נותנת להן סיוע בשכר דירה. הסיוע לאחר העדכון בשנה הראשונה עומד היום על 450 שקלים בחודש, בשנה השנייה – על 360 שקלים בחודש, שנה ג' – 250 שקלים בחודש, שנה ד' – 110 שקלים. זאת אומרת, גם בשנה הראשונה העולה מקבל השתתפות בגובה של כ-150 דולר, בעוד שכר הדירה במקומות הכי פריפריאליים ובשכונות שאינן שכונות יוקרה הוא היום 400-450

דולר. יוצא אפוא שהוא צריך להוסיף מכיסו 300-350 דולר לחודש רק לסעיף האחד של הדיור. 350 דולר היום הם למעלה מ-1,000 שקלים בחודש, ולפי כל הנתונים, השכר שהעולים החדשים מקבלים – פרט ליוצאים מן הכלל, אני מדבר על רוב העולים – הוא בגבולות שכר המינימום במשק, שזה 1,300 ומשהו שקלים. יוצא אפוא שמתוך 1,300 ומשהו שקלים רק על סעיף אחד של דיור העולים צריכים להוציא למעלה מ-1,000 שקלים, ואת מה שנותר צריך לייעד לכל היתר, דבר שלא מותר כל דרך וכל אפשרות לאותן משפחות לחיות בתנאים מינימליים, והופך את האנשים, לצערי, לרעבים ולעניים.

חבר הכנסת עמנואל זיסמן, יושב-ראש ועדת העלייה והקליטה של הכנסת, ואני יודע שגם חבר הכנסת בני טמקין וחברי מפלגת מרצ, דרשו משר האוצר להגדיל את התקציבים לנושאי עלייה וקליטה, ובמיוחד בסעיף הזה, שהוא סעיף מאוד מאוד בעייתי, שמקשה את החיים היומיומיים של משפחות עולים. שר האוצר, ודרכו אני מגיע לכל הממשלה – לא מצאו לנכון, אפילו בסעיף הזה, להגדיל את התקציב, כדי באמת לאפשר, ולו במקצת, חיים בתנאים מינימליים לאותם עולים חדשים.

כותב שר האוצר למר עמנואל זיסמן: אינני יכול להסכים בשום פנים ואופן לעדכון אוטומטי בהשתתפות בשכר הדירה. החלטות בעניין זה מתקבלות מעת לעת, בהתאם לעלויות שכר הדירה וליכולת התקציבית של הממשלה. הדברים נבחנים, לדבריו – – –

בנימין טמקין (מרצ):

בארבע השנים האחרונות, כמה פעמים עודכן לשכר הדירה בממשלה הקודמת? האם הסיוע עודכן פעם אחת?

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת גור, לרשותך 50 דקות. ניצלת עשר דקות. אני מבקש.

אפרים גור (הליכוד):

אי-אפשר כל הזמן – – –

בנימין טמקין (מרצ):

לא כל הזמן.

אפרים גור (הליכוד):

— — — כדי לגונן על הממשלה, ואני מבין שזה תפקידו של חבר קואליציה להתכסות כל הזמן באיזה, אפילו, אתה יודע מה, מחדלים של ממשלה קודמת. אני לא מכנה את זה מחדל. אי-אפשר. בשנה שעברה, כאשר עמד פה שר הקליטה ואמר: חברים יקרים, אני רק שישה חודשים בתפקיד, לא יכולתי לתקן את הדברים האלה – אפשר בהחלט לקבל את זה בצורה לוגית, הגיונית. אבל עכשיו עברה שנה-וחצי. אתם תקפתם את הליכוד שהוא לא היה בסדר בדברים האלה. אז מי מפריע לכם? תשפרו את זה, אם אתה בעיקרון מקבל שיש פה בעיה. על זה אני מדבר.

בנימין טמקין (מרצ):

אבל היה תיקון מה שלא היה בסדר בממשלה הקודמת.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת אפרים גור. רשות התשובה ליושב-ראש ועדת הכספים.

אפרים גור (הליכוד):

גם בממשלה הקודמת היו דברים לא בסדר, בהחלט. איזו שאלה?

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש. תודה.

רשות התשובה לחבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אלי דיין.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת אפרים גור, כמו רבים מקודמיו, חוזר שוב ושוב לפרוצדורה שבה הבאנו את ההסתייגות שלנו בנושא קצבאות הילדים, ואני מצטער על כך שכל פעם חוזרים על דברים, שלמיטב הכרתי אין להם שחר.

הייתי שמח לו הממשלה, שהתחייבה, למיטב הכרתי, בקווי היסוד שלה להביא לקראת 1994 את השוואת קצבאות הילדים, היתה עושה את זה בזמן ולא הייתי נדרש להביא את זה כהסתייגות. אבל כשהממשלה לא עשתה זאת, לא הסתתרתי מאחורי הסתייגות של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי או מישהו אחר כדי להגניב את זה – גם אז זו לא היתה הגנבה – אלא חתמתי אני, יושב-ראש ועדת

הכספים, על ההסתייגות הזאת, והדבר הזה קיבל ביטוי בהודעה לעיתונות ופורסם בעיתונות. אף אחד לא מצא את זה בין ערימות הקש, איזו מחט בערימה של שחת, חבר הכנסת גור.

אפרים גור (הליכוד):

חבר הכנסת גל, אמרתי שאני תומך – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

תקשיב היטב. כבר אמרה לך חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, שלפני שנתיים היתה פה הזדמנות להביע את התמיכה בעניין. אך ראה זה פלא, כל האגף הזה הצביע בעד וכל האגף הזה הצביע נגד.

אפרים גור (הליכוד):

חברת הכנסת גוז'נסקי יכולה לאשר לך שאני הצבעתי בעד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא בנושא הזה, בנושא אחר.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אבל אני אומר לך, חבר הכנסת גור, שאם אתה כל כך רוצה לתמוך בזה, אז מה לעניין הפרוצדורה? אם אתה כל כך כמה לתמוך בזה, מי מפריע לך עוד הלילה להתייצב כאן ולהביע את תמיכתך על-ידי לחיצה על הכפתור?

אפרים גור (הליכוד):

אני גם מצפה ממך שאתה תתמוך בהצעת חוק סל הקליטה, כשאתה היית בין מציעי החוק. למה לא? זה לא חשוב?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני מצטער לומר, ואני חוזר ואומר: רק מי שראשו קודח במחשבות של גנבת דעת, ואולי מתמצא בעניין הזה, יכול להציג את העניין הזה כאילו גנבת דעת. שמנו את ההסתייגות הזאת משום שהממשלה איחרה בהכנת החוק, ואנחנו חשבנו שיש מחויבות, משום שלא התחייבנו בהתחייבות הזאת לקראת הצבעה על התקציב, כדי שחבר הכנסת דראושה יצביע בעד, אלא משום ששמנו את זה בקווי היסוד של הממשלה, משום שהדבר הזה היה ידוע, הדבר הזה היה ברור.

אני מצטער שכבר יום שלם ויותר, זה התחיל בשבוע שעבר, כל הזמן עוסקים בפרוצדורה, כי זה נוח. "גונבים דעת", "מרמים", משהו מצא, משהו גילה, במקום להתייחס לגופו של עניין. ואני משבח אותך שהיית אחד הראשונים שאמר גם את דעתו לגופו של עניין, ואני מבין שאתה תומך בעניין.

מה אומרים לנו? אם אתם רוצים, הרי החוק הזה עוות. הוא היה להתחלה רק לחיילים משוחררים, ואחרי כן אישרו אותו שיהיה ליהודים, גם לכאלה שלא משרתים בצבא, והשאירו את הערבים בצד. אז אומרים לנו, תורידו את אלה שאיכשהו הסתננו פניהם. אנחנו אומרים, לא נלך בדרך השלילה, נלך בדרך החיוב, ונוסיף גם לערבים וניישר את הקו, ונביע את יחסנו לחיילים המשוחררים באמצעות חוק החיילים המשוחררים, שיש מי שחושב שהוא יותר טוב, מי שחושב שהוא פחות טוב, אבל זו תשובה כלשהי, ואני מקווה שתהיה תשובה טובה לחיילים משוחררים.

היום כינסתי את ועדת הכספים ואמרתי לחברים: אם אכן מה שעומד לנגד עיניכם זה העניין עצמו, בואו נקיים דיון. זימנתי את שר האוצר ואמרתי, אולי תשכנעו אותנו שהחוק הזה שאנחנו מציעים אינו טוב. נמשוך אותו, נדחה אותו. אמרו, לא. קם אחד מחברי הכנסת ואמר, אם אתם תדונו, אני אגיש נושא חדש. קרי – אוריד את זה מסדר-היום. אמרתי, אם אתם תגישו נושא חדש, אני לא מקיים את הדיון לגופו של דבר. אבל אם גופו של עניין מעניין אתכם, נקיים דיון ככל שיידרש. צר לי לומר, שבין דיון למהותו ולגופו של עניין העדיפו ללכת דרך הפרוצדורה. זה לגיטימי. אם כך נגזר עלינו, אנחנו נלך בדרך הזו.

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת גור, כי לא בדקתי את הדברים שאמרת עכשיו – אתה דייקת באשר לגובה סל הקליטה לשלוש נפשות. אבל היה ראוי גם שתציין עוד כמה דברים שמשום מה לא ציינת אותם, והם, שבשנה הראשונה מקבל העולה גם מענק מכס בגובה של 6,900 שקל.

אפרים גור (הליכוד):

אבל זה במקום פטור שהיה בעבר.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

השאלה היא לא – בא במקום או לא במקום. אתה תיארת מצב שאנשים לא מסוגלים להתמודד עם מה שנותנים להם. אז תיתן את התמונה כולה, שזה אומנם 15,500 ש"ח, אבל יש פטור של 6,900 ש"ח.

אפרים גור (הליכוד):

זה לא כסף שהוא משתמש בו.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

המשפחה של העולה מקבלת גם ביטוח בריאות חנם. אתה גם יודע שיש דרכים ויש הרבה מסלולים והם מקבלים ביטוי של השתתפות בשכר הדירה. אם תשאל אותי אם היה רצוי לתת יותר – היה רצוי לתת יותר. אבל מי כמוך יודע שיש גם מצוקות רבות גם במשפחות ותיקות. בסופו של דבר המפתח לקליטה הוא ביצירת מקומות עבודה.

גם פה אמרו דבר ואני אחזור עליו, כי משהו זרק פה מספר והניחו שהדבר הזה נכון, וכבר הוכח למעלה מכל ספק שהנתון לא נכון. בשנת 1993, על-פי אומדן נכון להיום, נוספו במשק למעלה מ-100,000 מקומות עבודה. זה יותר מכל אחת מהשנים הקודמות; למעלה מ-100,000 מקומות עבודה. זה הדבר החשוב ביותר לקליטת העלייה. אין שום ספק שאם אנחנו נלך לתת תשובה על כל המצוקות, והלוואי שיכולנו, הפועל היוצא היה שהיינו פורצים את התקציב, היצוא היה נעצר, האינפלציה היתה גואה – ויש גם מי שתוקף אותנו על כך, שאנחנו גם היום נותנים יותר מדי – ואולי יש משהו במה שאומר ולא מרפה חבר הכנסת סילבן שלום: אתם הולכים על תקציב מרחיב מדי, אתם נותנים יותר מדי. יש משהו במה שהוא אומר, שככל שאתה נותן יותר אתה כאילו פותר את הבעיה, אבל בסך הכול זה כמו תינוק שעושה פיפי במכנסיים, חם לו בשעה הראשונה ואחר כך מתחיל לשרוף לו.

הדבר החשוב ביותר לקליטת העלייה הוא שנרסן את ההוצאות התקציביות ונדאג לכך שייווצרו מקומות עבודה.

אפרים גור (הליכוד):

אפשר לשאול אותך שאלה?

היו"ר ר' אדרי:

לא. אדוני חבר הכנסת גור, יש לך עוד שמונה הסתייגויות לסעיף הזה. אני מודה לך. אני מודה לחבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים.

חבר הכנסת אלי דיין – איננו. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם הירשזון. אחריו – חבר הכנסת צחי הנגבי. חבר הכנסת הירשזון, כמה ברצונך לנצל מתשע ההסתייגויות שעומדות לרשותך?

אברהם הירשזון (הליכוד):

שתיים.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני התרשמתי עמוקות מדבריו של יושב-ראש ועדת הכספים גדליה גל, שעזב אותנו ברגע זה, בעיקר מהקטע הרפואי האחרון; הדקדקנות על הדקות של החום. דברים ממש מרשימים.

אבל, חבר הכנסת גל בא ופנה לחבר הכנסת אפרים גור בנושא העולים החדשים, והוכיח לו מה הם קיבלו. ראשית, חבר הכנסת גדליה גל, מקומות העבודה שקיימים היום בקשר לעולים החדשים, ואתה מדבר על כ-100,000 מקומות עבודה, הרי לא בן-יום נעשים הדברים האלה, ואת התשתית למקומות העבודה עשתה ממשלת הליכוד, והיום אתם קוצרים את הפירות. כמו שאתם מדברים ואומרים שבזמן הליכוד לא נעשו דברים, לא צריך להתבייש ולומר שהתשתית הזאת למקומות העבודה הונחה בזמן הליכוד.

דבר שני, אינני מבין מה ההתנצחות עם חבר הכנסת גור. הלוא אתם אמרתם שתיטיבו עם העולים החדשים. הבטחתם זאת בזמן הבחירות. דיברתם על עבודה, על "ראבוטה" וכו'. אם הכול כל כך טוב, מדוע העולים כל כך מתלוננים? מדוע כל כך רע? הרי, ריבון העולמים, אנחנו זוכרים את הפגנת העולים הגדולה ביותר בהיסטוריה, למעלה מ-10,000 עולים באו להפגין נגד הממשלה הזאת, לא נגד ממשלת הליכוד, נגד הממשלה הזאת. זאת אומרת, שאם הכול כל כך טוב, מה קורה? אני מקבל מכתבים משרנסקי, מאחרים, שמדברים על המצב הגרוע בקרב העולים. אז לא צריך לעשות השוואות. לא צריך להתנצח. אתם הבטחתם זאת לבוחרים, תקיימו את הדברים.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה, ברשותך, לגעת בכמה נושאים. בין כל הדברים החשובים יש נושאים שאולי הם בחשיבות משנית, אבל אין מנוס, צריך להתייחס אליהם. שרת החינוך והתרבות לשעבר, הגברת שולמית אלוני, כשנכנסה לתפקידה, הכריזה שהיא תביא למהפכה בכל נושא התרבות והאמנות. חבר הכנסת רענן כהן, אני אומר לך, אני לא אתמוך בחוק חיילים משוחררים אם אתה ממשיך כך, ואתה יודע שאת רוב התמיכה קיבלת בליכוד.

רענן כהן (העבודה):

אמרתי ושיננו את זה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

שרת החינוך והתרבות הבטיחה לנו, שאחרי תקופת החושך וימי הביניים התרבותיים בתקופת ממשלת הליכוד, הנה יבוא השגשוג, תבוא הפריחה בתחום התרבות והאמנות. אין לי ספק ששרת החינוך לשעבר ושרת האמנויות דהיום אכן התכוונה ומתכוונת למה שהיא אומרת. משום ששמעתי אותה לא אחת ואני יודע שהדברים בוערים כאש בעצמותיה, ויש דברים, אם זה בחינוך, אם זה

בתרבות ובתחומים אחרים, שבהם הנושא של קואליציה ואופוזיציה לא חייב להרחיק בקצוות, אלא הדברים באמת נעשים על-פי יחס האנשים לנושא.

לצערי הרב, תקציב המדינה לשנת 1994 איננו מביא בשורה לחיי התרבות והאמנות במדינת ישראל. שנת הכספים עומדת להיפתח כאשר לפחות שלושה מוסדות לאומיים מצויים במשבר תקציבי חמור, המאיים על המשך פעילותם. הראשון הוא התיאטרון הלאומי "הבימה", שמנהליו יוצאים מסוכסכים עם הממשלה, ובשל כך אין דיונים רציניים על הסיוע התקציבי הדרוש לתיאטרון הלאומי. השני הוא מוזיאון ישראל בירושלים, שהשרה הבטיחה להכפיל את תקציבו כדי לאפשר לו לעמוד על רגליו מבחינה תקציבית, אך הבטחה זו לא מומשה. השלישי – "יד ושם", אתר הזיכרון לנאצים בשואה, שמעת לעת אנו מקבלים דיווחים על מצבו הכספי הרעוע, ומנהליו, במקום לעסוק בדברים חשובים, עוסקים ב"שנור" כדי לקיים את המוסד הזה.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לעמוד דקות מספר על נושא "יד ושם", שהוא בעיני סימבול למאבק שקיים היום בעולם נגד השכחת השואה. בתקופה זאת יותר ויותר קולות בתחום האקדמי נשמעים ברחבי העולם, בצרפת, באנגליה, בארצות-הברית, בקנדה, אינני מדבר על מדינות נידחות בדרום-אמריקה, שלדין השואה לא היתה ולא נבראה אלא היא המצאה יהודית. בזמן זה "יד ושם" צריך להוביל מאבק, כאשר ניצולי השואה עדיין בין החיים. בעוד דור זה תהיה היסטוריה. בזמן הזה "יד ושם" איננו יכול – הוא עושה עבודה גדולה אבל איננו יכול – להתמסר לתפקידים החדשים שהוא חייב למלא היום, מפני שהוא חייב לעסוק ב"שנור", וזה לא תפקידו. מדינת ישראל צריכה לתת לו תקציבים לשם כך.

אדוני שומע ויודע שהיום יש מאבק אדיר בעולם – התגברות האנטישמיות, שנאת הזרים. אנחנו עדים לכך שבברית-המועצות שהתפרקה צצות, קמות ועולות תנועות אנטישמיות, שהיו חבויות או מדוכאות תחת השלטון הקומוניסטי מאז תחילת המאה או מסוף המאה שעברה. לאחר שהתפרקה ברית-המועצות, הן הרימו ראש. התנועות האנטישמיות האלה, יש להן גב – הכנסייה הקתולית והכנסייה הרוסית. הכנסייה במערב עברה ב-100 השנים האחרונות מהפך כלשהו ונכנסה לתוך המאה ה-20. הכנסייה בברית-המועצות עדיין חיה במאה ה-19 וכך נכנסה למאה ה-20, והיא משמשת חממה לכל התנועות האנטישמיות שצצות שם, והן צצות חדשות לבקרים, ואתם רואים מה קורה.

הדבר השני שקרה הוא איחוד גרמניה. איחוד גרמניה המזרחית עם גרמניה המערבית היה יום חג גדול לכל העולם. אבל כבר אמרנו, שיום החג הגדול הזה הוא יום אבל, משום שבאותו רגע שבו אוחדה גרמניה מחדש, האנטישמיות ושנאת הזרים בגרמניה התחילו לקרום עור וגידים. אין לי ספק שאפשר לדבר על אנטישמיות ועל שנאת הזרים, בסופו של דבר זה יפגע קודם כול בעם היהודי.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שגבולות מדינת ישראל עוברים בכל מקום שיהודים חיים שם, והאחריות של מדינת ישראל היא לגבי כל מקום שחיים בו יהודים. "יד ושם", שצריך להנהיג מאבק עולמי באנטישמיות, איננו זוכה לאוזן קשבת מהממשלה הזאת – גם מהממשלות הקודמות, אינני אומר שרק ממשלת המערך, גם ממשלות הליכוד – ואיננו מקבל את הדגש והתקציבים הדרושים כדי לנהל את המאבק הזה. זה מאבק קשה, מאבק מר, שצריך להתנהל במישורים שונים בקנה-מידה עולמי. אני מקווה מאוד שהדבר יתוקן בעתיד, משום שאם לא כן נמצא את עצמנו בעוד דור, לצערי הרב, במצב קשה ביותר מבחינה זו.

אדוני היושב-ראש, אנשי תרבות רבים שתמכו בממשלה הזאת אומרים היום בגלוי שהם מאוכזבים. הממשלה לא קיימה ולו פעם אחת דיון רציני מיוחד על מצב התרבות והאמנות במדינה, על היצירה

המקורית, על דפוס הביילוי של הישראלים בעידן הטלוויזיוני שאנו חיים בו. 350 מנהלי מוסדות התרבות במדינה, הסמוכים על שולחן הממשלה, מוצאים את עצמם עסוקים ב"שנור" במקום בתרבות ובאמנות. מהפכת התרבות, שהבטיחו לנו רבין, אלוני, שוחט, מתמהמהת לבוא, וכך גם התקציבים בתחום הזה. תקציב התרבות היה ונשאר בן חורג בממשלה הזאת.

אני מקווה, אדוני היושב-ראש, שהממשלה הזאת תעשה השנה מאמץ לקיים את אשר הבטיחה לבוחר בראשית כהונתה. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אברהם הירשזון.

חבר הכנסת צחי הנגבי – איננו; חבר הכנסת תופיק זיאד – איננו; חבר הכנסת סאלח טריף – איננו. אני מזמין את חבר הכנסת רענן כהן – שתי הסתייגויות, עשר דקות.

אני מבקש שנרשום לפנינו, שכל המסתייגים שקראתי בשםם והם לא היו מפסידים את זכותם להנמקת ההסתייגות שלהם. תודה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, מאחר שאני מקבל טלפונים רבים מאוד והמון שאלות לגבי הבשורה שאנחנו מביאים השנה בנושא חוק חיילים משוחררים, אני רוצה לחזור על הנתונים.

אני רוצה קודם כול להודות שוב לחברי הכנסת מכל הסיעות.

היו"ר ר' אדרי:

אבקש מחברי הכנסת שמסתודדים לא להפריע לנואם. אודה לכם אם לא תעשו מה שאתם לא רוצים שיעשו לכם. תודה רבה.

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה להבהיר מעל הבמה את הזכאויות שיהיו לאחר 1 בינואר 1994: חיילת שעד היום קיבלה בגמר השירות הצבאי 320 שקל – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת חיים דיין, הפעם אני שומע אותך והפעם אני קורא בשמות. אני מבקש ממך שלא להפריע לנואם. אודה לך.

רענן כהן (העבודה):

אני מודה לך מאוד, אדוני היושב-ראש. אודה לך מאוד אם תשפה את זמני.

היו"ר ר' אדרי:

עשר השניות לא על חשבונך.

רענן כהן (העבודה):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

עד היום קיבלה חיילת עם שחרורה 320 שקל. בהצעת החוק שהבית הזה עומד להעביר, אנחנו מדברים על כ-8,400 שקל. כל אחד יעשה את החשבון וימצא את ההפרש, חיילת תקבל קרוב ל-37 פעמים יותר ממה שקיבלה עד עכשיו. נדמה לי שאנחנו הולכים בכיוון נכון, בכיוון טוב.

החיילים קיבלו עד עכשיו שס"ן – שירות סדיר נוסף – פלוס דמי המענק 2,050 שקל. אנחנו מציעים פה קרוב ל-14,000 שקל שיעמדו לרשות חייל שישתחרר. חלק יקבל כמענק, חלק יעמוד לרשותו בתחומים השונים – בתחום הדיור, ההשכלה, הכשרה מקצועית, הקמת עסק קטן, ונושאים הקשורים בתשתית החברתית של אותו חייל.

נוסף על כך, חיילים משוחררים שירצו ללמוד במכינות קדם-אקדמיות, השלמת בגרות, מעבר לקרן יעמדו לרשות המטרה הזאת קרוב ל-20 מיליון שקל, ואולי יותר מ-20 מיליון שקל. נוסף על זה יעמדו קרוב ל-80 מיליון שקל לפעולות נוספות, התואמות את המטרות שבחוק.

אני רוצה להודות פה לשר האוצר בייגה שוחט, שאחרי מאבקים, בסופו של דבר הגענו לזה. אבל לא הייתי יכול להגיע לתוצאה הזאת בלי הבית הזה, שהיה כולו שותף לעניין ולמטרה.

אני רוצה להוסיף עוד יותר. אם יקוצר השירות הסדיר – ואנחנו הולכים לקיצור השירות הסדיר, יש לי הצעת חוק כזאת – בארבעה חודשים, נגיע בסופו של דבר לכך, שהמענק לחייל יהיה 899 שקל בלבד מול אותם 14,000. תראו את הפער האדיר.

בנושא אחד יש לי בעיה, והוא לא מושלם – למי שנמצאים בצבא, שהתגייסו לפני 1 בינואר 1994. לפי ההצעה שלנו, הם יקבלו 5,000 שקל מענק אחרי שירות מלא, ואני חושב שזה עדיין לא מספיק, והם יקבלו זכויות אחרות שהזכרתי.

אני חושב שאנחנו עושים צעד ראשון, מביאים בשורה לקראת החיים האזרחיים של החייל המשוחרר בתחום התקציבי ובתחום היחס של מדינת ישראל כלפי בניה, שנותנים את השנים היפות ביותר למען המדינה, והם ראויים למה שאנחנו נותנים להם.

אני מסתובב באור-יהודה. יושב כאן חברי הטוב חבר הכנסת שפי, שהוא מהמחוז שלי. אנחנו מסתובבים במחוז שלנו, אור-יהודה, פתח-תקווה, גבעתיים, נווה-מונסון. באזור הזה יש קרוב ל-14 יישובים. זה אחד האזורים הגדולים ביותר. אני חש את העוצמה שהיתה גלומה במשפחות. אין בית שלא חש בצורך במה שעשינו כולנו יחד. פתאום אני שומע על הרצון שלהם, לקראת השינוי החשוב הזה שהבאנו אחרי תקופה ארוכה, מאז הקמת המדינה, שבא לחולל מפנה בחיי אותה אוכלוסייה.

מהעניין הזה אני רוצה לעבור לעניין השני. את המלאכה שלי לא השלמתם. אני רוצה לעבור למלאכה השנייה, שבה אני רוצה לטפל מייד אחרי סיום החוק, ולכן, עזרו לי לסיים את החוק מהר. הנושא הוא קיצור שירות המילואים לאזרחי מדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, במדינת ישראל, בניגוד למרבית המדינות בעולם, כמעט כל אזרח נושא בנטל המילואים. האיום הביטחוני והמאבק בטרור מחייבים אימונים וכוננות מתמדת. עם זאת, נטל המילואים הוא כבד מאוד.

לאחר בדיקה מקפת, בעזרת מומחים בתחום הכלכלי והצבאי – ידידי חבר הכנסת חיים דיין, היות שאתה כולך מתעניין בנושא הצבאי, ומהיום הראשון שנפגשנו ראית לנגד עיניך את נושא חוק חיילים משוחררים, אני מדבר על נושאים שמאוד קרובים ללבך, כי אולי נצטרך ללכת יחד; וכן חבר הכנסת שאול עמור, שהוא אחד האנשים הרגישים בנושא החברתי, ויחד נלך לאותם נושאים, ולכן אני רוצה שתקשיב – הגעתי למסקנה כי ניתן לצמצם את היקף שירות המילואים בצורה משמעותית על-ידי ראייה חדשה.

הגשתי לראש הממשלה ושר הביטחון, לרמטכ"ל, ליושב-ראש ועדת הכספים, הצעה מפורטת, בת עמודים מספר, שבאה להציג אפשרויות לצמצום היקף שירות המילואים ב-60%, בלי לפגוע במטלות שיש היום לצבא. בבסיס התוכנית עומדת ההנחה, שגיוס אנשי המילואים יהיה לצורך אימונים ומבצעים בלבד.

כשהגשתי את ההצעה כחבר ועדת החוץ והביטחון, לפני חודשים רבים, לא האמינו חברי ועדת החוץ והביטחון. והנה, לא חלפו שלושה-ארבעה חודשים, אני מקבל מכתב מראש הממשלה ושר הביטחון, על דעת הרמטכ"ל, והוא מודיע לי – ואני אצטט רק את המשפט האחרון, שחתום על-ידי ראש הממשלה ושר הביטחון: אני שמח להודיע לכם, שראש הממשלה ושר הביטחון, על דעת הרמטכ"ל, הודיעני במכתבו מיום 24 בספטמבר 1993, שצה"ל קיבל את תוכניתי ובכוונתו לצמצם ב-50% את נטל המילואים עד 1996.

אני חושב שהשינוי הזה הוא שינוי אדיר, בהמשך לחוק חיילים משוחררים.

יתירה מזאת, הנחת היסוד כשהצעת את ההצעה המגובשת, על דעת מומחים, היתה שמדינת ישראל נמצאת בגידול מחזורי הגיוס, שיגיע ל-19%. אם ניקח את הגיוס הזה ונשלב אותו בתוך הצבא, ובמקום זה ניקח חלק לשירות קבע והחלק השני ימלא את המשימות הצבאיות, נחסוך מעבר לצמצום, אדוני היושב-ראש ואדוני השר, ב-50% מימי המילואים, סכום של 500 מיליון שקל עבור ימי המילואים שמוצא היום. נחסוך כמחצית הסכום הזה בימי המילואים, ואני לא רוצה לומר כרגע מה הוא מספר ימי המילואים שנחסוך. אני חושב שמוטב שנשמור לנו את הנתון הזה.

נוסף על כך, נגדיל את התל"ג של מדינת ישראל ב-0.75% ונצמצם את האבטלה.

התוכנית מדגישה, וזו הערתי האחרונה, את הצורך לחלק בצורה שוויונית את נטל המילואים בין המשרתים ביחידות קרביות לבין המשרתים ביחידות עורפיות. זו בעיה שיש לה השלכות חברתיות מרחיקות לכת, וחזקה על צה"ל שימצא את הפתרון. אני מתכוון להציע הצעת חוק, שכל מי שישרת ביחידה קרבית ישרת במילואים עד גיל 35-40, ואלה שישרתו ביחידות עורפיות ישרתו במילואים עד גיל 45-50, ועל-ידי כך ניצור את השוני בין היחידה הקרבית לבין היחידה העורפית, ועל-ידי כך נביא בשורה נוספת למדינת ישראל ולחברה כולה. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לחבר הכנסת רענן כהן. אני מזמין את חברת הכנסת לימור לבנת – היא איננה. יש לה תשע הסתייגויות והיא מפסידה שתיים, כך שנותרו לה שבע הסתייגויות.

אני מזמין את חבר הכנסת לנדאו, שיש לו שתי הסתייגויות; הוא איננו, הוא מפסיד את שתי ההסתייגויות שלו.

חבר הכנסת דוד מגן, יש לו שתי הסתייגויות, הוא מפסיד אותן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הוא מפסיד את רשות הדיבור, לא את ההסתייגות.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך על התיקון.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אולי כדאי לתקן גם את זה.

היו"ר ר' אדרי:

בלאו הכי בהצבעה כנראה יפסידו גם את זה.

רשות הדיבור לחבר הכנסת האשם מחאמיד, הסתייגות אחת, חמש דקות.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בוויכוח, בדיון שהיה על קצבאות הילדים, אפילו "ליברלים" לא הצליחו להסתיר את דעותיהם הגזעניות המבוססות על הפליה לאומית, אפילו כאשר מדובר על הפליה בין ילד לילד או בין תינוק לתינוק, על-פי הלאומיות של הילד, על-פי צבע עורו, צבע עיניו ודתו. כל העניין של קצבאות יוצאי צבא לא היה אלא תרגיל כדי להפלות בין יהודי לערבי. וכי מה הקשר בין קצבאות ילדים לבין שירות צבאי? הקצבאות ניתנות לפני השירות הצבאי ואף נפסקות בגיל הגיוס, בגיל 18.

כאשר מדובר באזרחיה הערבים של המדינה, רק גישה גזענית יכולה להפלות בין ילד לילד.

ובא מאן דהוא וטוען, מדוע אין חוק מיוחד במקום חוק ההסדרים. כאילו הוא או קבוצתו, מפלגתו, היו מצביעים בעד החוק הזה לו היה הדבר הזה נעשה. אני רוצה להזכיר לאותם אנשים, שכאשר לפני שנתיים הצענו את החוק בעניין קצבאות ילדים, אותה מפלגה, הליכוד והימין, הם הצביעו נגד הצעת החוק, ועכשיו באים ואומרים: מדוע אין הצעת חוק כזאת? הדבר מצביע, כמובן, על צביעות שאין דוגמתה.

שר האוצר החליט בסופו של דבר להביא את הנושא לכנסת ולאשרו, אבל בתוך שלוש שנים. אנחנו דרשנו שזה יהיה בתוך שנה אחת, כדי שב-1 בינואר 1994 הנושא הזה ייגמר, יסתיים, וההפליה הזאת תבוא לקצה. לצערי הרב, שר האוצר החליט שהדבר ייעשה עד ינואר 1997. אבל בכל זאת אני שמח שסוף סוף הדבר הזה נעשה. אומנם הוא עולה כ-400 מיליון שקל. אבל שוב, חבל שהנושא לא נעשה בשנה אחת.

יש לי עוד נושא, אדוני היושב-ראש. אנצל את ההזדמנות ואדבר על העוני בישראל. מקרב אותם אנשים החיים מתחת לקו העוני, או מקרב אותם ילדים שחיים מתחת לקו העוני, כ-60% הם ילדים ערבים. ידוע שקו העוני מצטמצם בכ-33%, או משהו כזה, כאשר משלמים או מעלים את קצבאות הילדים. הדבר הזה בוודאי יוריד גם בקרב האוכלוסייה הערבית את האחוז של האנשים שהם מתחת לקו העוני.

בכלל, בישראל חיים מתחת לקו העוני כשלושת-רבעי מיליון בני-אדם. אינני יודע איך בתקציב החדש הזה נלחמים בעוני הזה. איפה, למשל, שיפור תנאי העובדים, אשר מהווים אולי כ-40% ויותר מאלה שהם מתחת לקו העוני? מדוע לא מעלים את שכר המינימום? או מדוע בכלל לא אוכפים את חוק שכר המינימום?

אדוני היושב-ראש, יש הרשויות המקומיות הערביות, אשר חלקן אינן מסוגלות לשלם משכורות לעובדיהן. אני לא רוצה לדבר על תקציבים רגילים ותקציבי פיתוח. אומרים עכשיו שהולכים להשוות. במקום להמשיך בהפליה, אני מציע שתהיה הפליה חיובית, כדי להביא את האוכלוסייה הערבית למצב תקין.

יש נושא התיעוש. אדוני היושב-ראש, אדוני השר, תיעוש הס מלהזכיר. אני פשוט לא יכול לדבר על כך. זה יהיה פשוט נורא מצחיק אם אתאר את התיעוש בקרב האוכלוסייה הערבית או בכלל בסקטור הערבי. הוא לא קיים. בכלל, תוכניות מתאר לא קיימות. אזורי תעשייה לא קיימים. כשאין תוכניות מתאר, ודאי שאין אזורי תעשייה. יש, כמובן, הביוב שזורם ברחובות, שגורם למחלות. אותם מחלות וחידקים, שלא מבדילים בין ערבים ליהודים, עוברים גבולות ועוברים כפרים.

שמעתי היום מישהו מדבר על כך שאין גשם. גם המים בישראל הולכים ומתקלקלים. הרי המים האלה, מי הביוב, חודרים אל המים של המדינה.

משום שזמני תם, כך אני מבין, אעיר, ברשותך, אדוני היושב-ראש, הערה אחרונה לגבי הנושא של השביתה באוניברסיטאות. פה אני רוצה לומר, שההשכלה הגבוהה נמצאת בסכנה. אולי כ-100,000 סטודנטים שובתים היום. צריך לבוא ולדבר על שמירה של רמה נאותה של השכלה גבוהה, על מתן הזדמנויות שוות לכל שכבות האוכלוסייה במדינה. לא מספיק שמרצה מקבל 2,500 שקל לחודש. הרי דבר כזה לא ייתכן. כשמדברים על מתן הזדמנויות שוות, איך סטודנטים יכולים להיות שווים, או איך אנשים במדינה יכולים להיות שווים, כאשר התשלום מגיע ל-6,000 שקל לשנה פלוס הוצאות נוספות, שמגיעות בסך הכול ל-20,000 שקל לסטודנט?

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת האשם מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש):

לכן חשוב מאוד שהמדינה תיענה לדרישותיהם של המרצים, כי אחרת, איך תיראה המדינה בלי השכלה גבוהה? תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לך, אדוני. חבר הכנסת דוד מנע – איננו; חבר הכנסת רון נחמן – איננו. היו לו חמש הסתייגויות ונותרו לו רק שלוש. לחבר הכנסת חיים קופמן היו חמש הסתייגויות ונותרו לו רק שלוש הסתייגויות. לחבר הכנסת מאיר שטרית יש שתי הסתייגויות. הוא לא יוכל להגיע לרשות הדיבור עוד. חבר הכנסת סילבן שלום – איננו.

אני מזמין את חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה. שתי הסתייגויות, עשר דקות.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני לא מסכים. בזה הרגע נדונה בנשיאות הכנסת בקשה שלי לעצור את ההסתייגות בקשר לקצבאות הילדים; אותה הסתייגות של חברי הכנסת גל ואורון. כבר אמרתי במרוצת כל היום ובשבוע שעבר, שההסתייגות הזאת היא בלתי חוקית. אם מישהו טוען שהיא כשרה – היא מסריחה. מעולם לא היה נהל כזה בכנסת שהביאו חוק כהסתייגות שאיש לא ידע עליה. לכן לא היה אפשר לטעון את הטענות המקדמיות על-פי התקנון. כשכנסת מחליטה לרמוס את התקנון, המרחק לאנרכיה קרוב מאוד.

אני לא יודע מה תחליט נשיאות הכנסת בזה הרגע, אבל היא יושבת על המדוכה, שכן אני טענתי שהנושא הוא נושא חדש, ואני טוען בזה הרגע במליאה שהנושא הוא נושא חדש. אם יאמרו לי שאני יכול לטעון את הטענה הזאת רק בוועדה, אני חוזר ואומר: שעה שלא ניתן לי לטעון את הטענה הזאת בוועדה, שכן מעולם לא נתקיים דיון, הרי שהאפשרות היחידה שעומדת בפני לטעון שהנושא הזה הוא נושא חדש ולהחזיר אותו להכרעת ועדת הכנסת, בעצם זו הזירה הזאת, מליאת הכנסת, ואת זאת אני עושה עכשיו. אני טוען שזה נושא חדש.

מאחר שלא תינתן לנו האפשרות בכלל להביע את דעתנו לגבי השוואת קצבאות הילדים בין ילדים ערבים לילדים יהודים, אני רוצה לומר, שבעיקרון אני בעד השוויוניות. גברתי שרת העבודה והרווחה, זה נושא שקשור לך. אומנם נטרלו גם אותך בעניין הזה, ואינני יודע אם את בכלל בסוד העניין הזה. אבל הנושא הזה מצוי בתחום טיפולו הבלעדי של משרדך. זה שראש הממשלה עסק בעניין הזה ויש לו עניין ללכת בדרך עקומה כמו "גנבים בלילה" של ארתור קסטלר, זה ששר האוצר שיתף פעולה, זה שחבר הכנסת אורון שיתף פעולה וזה שחבר הכנסת גדליה גל שיתף פעולה, זה עניין אחד. מדוע את לא שותפת בעניין הזה? מדוע הביטוח הלאומי, שהוא המשלם הראשון של הקצבאות הללו, לא הוכנס בסוד העניין? ממה הם מפחדים? מה הם מסתירים מאתנו, כשהם לא טרחו לשתף את השרה הממונה על החוק הזה בכל הדיונים שהתקיימו?

רצוני לומר לך משהו, גברתי, ותקני אותי, שהרי את אחת מוותיקות הכנסת. שערי בנפשוך שבן-גוריון היה עדיין ראש ממשלה, ספיר היה שר האוצר ואולי גם אשכול היה ראש ממשלה ושר האוצר. הם טבעו כמה מוסכמות בחיי המדינה. למשל, בן-גוריון עסק בעידוד הילודה. הוא חשב שיהודים צריכים לקבל תמריצים שמעודדים את הילודה. פנחס ספיר ולוי אשכול דיברו על רוב יהודי בגליל, "יהוד הגליל. אם אני מזכיר היום את שתי הסממאות הללו של בוני המדינה, ואני יכול לצרף לעניין הזה את מאיר יערי ויעקב חזן ואת יגאל אלון – – –

ענת מאור (מרצ):

הם לא היו בעד אי-שוויון.

דן תיכון (הליכוד):

את לא שומעת מה שאני אומר. את שוב לא שומעת. אני לא דיברתי בשם האי-שוויוניות.

אילו הם היו חיים היום, גברתי השרה, היו קמים חברי הכנסת והיו קוראים לבן-גוריון: הגזען הכי גדול שהיה בתולדות המדינה. שהרי מה הוא רצה? לעודד ילודה אצל משפחות יהודיות. מה רצה פנחס ספיר, ומה רצה לוי אשכול? – ייהוד הגליל, רוב יהודי בגליל. ומי שמעז היום לדבר על רוב יהודי בגליל נקרא גזען.

ואני רוצה לומר לך, שיצא לי לעבוד עם פנחס ספיר.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

זה לא נכון, מה שאתה אומר.

דן תיכון (הליכוד):

יכול להיות. תהיה לך הזכות. ואני אדבר עכשיו על החוק, ברשותך.

אני בעד שוויון. שוויון, אפשר לעשות אותו למעלה, אפשר לעשות אותו למטה. אני חושב שצריך להשוות, אבל אני חושב שמי שמשרת בצה"ל שלוש שנים, צריך לפצות אותו על אובדן שלוש שנים בהשוואה לבן מיעוטים, שהוא ילד ככל הילדים וצריך להשוות לו את הקצבאות. אבל המדינה צריכה לפצות את אלה שמשרתים בצה"ל. היא חייבת להם חוב מוסרי על שלוש שנים שהולכות לאיבוד בהשוואה לילד תושב הכפר הערבי ראמי, למשל, או דיר-אל-אסד.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, אתה תרשה לי להגיד משהו?

דן תיכון (הליכוד):

יש לך זכות בכל רגע.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, גברתי השרה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת דן תיכון, אין לי אתך ויכוח שמי שמשרת בצה"ל – הדגש הוא על מי שמשרת בצה"ל – רשאי, חייב, לקבל מהמדינה העדפה. אבל אתה יודע לא פחות טוב ממני, שמי שמקבל היום את קצבאות יוצאי צבא, קי"ץ, זה לא רק המשרתים בצבא.

דן תיכון (הליכוד):

נכון, אני אגיע לזה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

לכן, את הסדר צריך לעשות להיפך – לתת לכולם אותו דבר, ולתת יותר לאלה שמשרתים בצה"ל.

דן תיכון (הליכוד):

את רואה, אנחנו הגענו להסכמה ללא עוררין. את שומעת – ללא עוררין, הגענו להסכמה, ומייד נראה מה הבעיה שנותרה לנו. נותרה לנו בעיית החרדים, שלא פתרנו אותה, שהם חברים בקואליציה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

בכל הקואליציות.

דן תיכון (הליכוד):

בסדר, בכל הקואליציות, ללא יוצא מן הכלל. והשאלה הזאת מלווה אותנו לאורך כל הדרך, ובשל היותם חברים בקואליציה, תמיד עשו אתם הסדרים שקראו להם תשלומים לבני הישיבות. הם טוענים – ואינני יכול להתעלם מהטענה שלהם, ואני מסביר בפעם הראשונה את מהות הבעיה של קי"ץ – הם טוענים: אנחנו לא משרתים בצבא, אנחנו רוצים את הקצבאות שניתנות לכל היהודים. אז הלכו ויצרו מכניזם מיוחד, שבו נותנים להם – נניח, באמצעות משרד הדתות, נניח, באמצעות משרד החינוך. ועל הוויכוח שקיים, האם הם צריכים לקבל או לא צריכים לקבל, הם בוודאי יענו: אנחנו חברים בקואליציה

ואנחנו רוצים את הכסף. ואכן יש בתקציב סעיפים מיוחדים שבאים לפצות את תלמידי הישיבות, שהם לא יקבלו את הקצבה הזאת מכוח החוק אלא מכוח מענקים מיוחדים. אבל הם באים ואומרים: או ק"י, הסכמתם לשלם לנו, אבל מדוע אתם מוציאים לנו את הנשמה מדי חודש בחודשו?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

למי מוציאים את הנשמה?

דן תיכון (הליכוד):

לחרדים. אין הבדל בטענה שלהם, לא כשאנחנו היינו מרכיבים ראשיים של הקואליציה ולא כאשר אתם המרכיבים הראשיים של הקואליציה. את מסכימה אתי שהסדר של קי"ץ, לא אנחנו יילדנו אותו.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אבל אתם המשכתם בו.

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו המשכנו. אנחנו נגיע להסכמה לגבי העובדות. ההסכם הזה, שהוא מפלה לרעה את ערביי ישראל, ומשווה את החרדים ונותן להם אותן קצבאות שנותנים לאלה שמשרתים בצה"ל, נחתם על-ידי ממשלת העבודה, ממשלת המערך, כשמפ"ם היתה בקואליציה. אנחנו נכנסנו לנעליים האלה והמשכנו באותם הסדרים. מהבחינה הזו לא חידשנו דבר. אנחנו פשוט נתקלנו באותן בעיות שאתם נתקלתם בהן. את היית אז יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה; לא, יושבת-ראש ועדת החינוך ב-1982?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

יושבת-ראש ועדת החינוך.

דן תיכון (הליכוד):

אז לא נתקלת בבעיה. אבל הוגש אז בג"ץ, ואנחנו התלבטנו בנושא הזה. אני כבר הייתי אז חבר כנסת חדש, ואני יודע שאני קיבלתי הנחיה מראש הממשלה בגין לפעול להשוואת הקצבאות הללו. יכול להיות כלפי מעלה, יכול להיות כלפי מטה, שלא יהיו אזרחים סוג ב' במדינת ישראל; איך תעשו

את זה, זה עניינכם. אם את זוכרת, זימנו אז את היועץ המשפטי לממשלה זמיר, ונמצא הפתרון שסיפק גם את הבג"ץ. אינני מצוי אצל אותו הסדר, אבל אותו הסדר שריר וקיים עד היום.

אני בא ואומר: מה שחשוב לי בעניין הזה, זה לא רק השוואה בין ילדים ערבים לילדים יהודים, וזה חשוב. אבל אני רוצה לשמר את ההפרשיות לטובת אלה המשרתים בצה"ל. ואני לא רואה במצב החדש שייווצר כתוצאה מהמעבר, מאישור ההסתייגות הזאת, את הפער הקיים בין בחור ישראלי מעל גיל 18 שמשרת בצה"ל לבין ילדים שלא משרתים בצה"ל, ולא הפרדתי בנושא הזה. ואני רוצה, עם יד על הלב, לשאול אותך, כמי שממונה על העניין הזה, והכול נעשה מאחורי גבך, ואת לא יודעת בכלל, לא רוצים שתדעי – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, זמנך תם.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת דן תיכון, שום דבר לא נעשה מאחורי גבי. זה נעשה על-פי החלטת הממשלה כולה. זו מדיניות הממשלה, שעליה הוחלט לפני למעלה משלושת-רבעי שנה, וזו הפעם הראשונה זה מתחיל להתבצע. כך ששום דבר לא נעשה מאחורי גבו של איש.

דן תיכון (הליכוד):

מצוין, גברתי השרה. בא לי לומר לך, שאת מצדיקה כל מה שאני אומר. אני אומר לך עכשיו מה עשו. אולי את לא מצויה בפתרון שנקטו, אבל את פרלמנטרית מעולה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אתה מדבר על ההסתייגות?

דן תיכון (הליכוד):

ואני בא ואומר לך: האמיני לי, אני חבר כנסת ותיק, קצת צעיר ממך. את מנוסה ממני – – –

היו"ר ר' אדרי:

צעיר לא בגיל, בכנסת.

דן תיכון (הליכוד):

בכנסת.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

היו"ר ר' אדרי:

לא, את נראית צעירה מאוד.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מאחר שאתה ואני נבחרנו באותו יום, מאחר שאתה ואני באותו גיל, מה שתאמר עלי, תאמר גם על עצמך.

היו"ר ר' אדרי:

בסדר, אני לא אמרתי אחרת.

דן תיכון (הליכוד):

עכשיו שערי בנפשך, נניח שהממשלה הזאת החליטה לתקן עוול בהחלטת ממשלה, מה פשוט יותר, מה נכון יותר – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

תאמין לי שאני יודעת בדיוק למה אתה מתכוון. צריך היה להגיש את זה בצורה יותר מסודרת.

דן תיכון (הליכוד):

בקריאה ראשונה, בקריאה שנייה, בקריאה שלישית. אני, למשל, חברת הכנסת אורה נמיר, אני אתן לך מספר, תשמעי אותו, ואם לא תזדעזעי – אני מוכן לאכול את הכובע. ובזה אני גומר את דברי.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת תיכון, אתה כבר אומר לי שלוש פעמים שאתה גומר.

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה לגמור את הפסוק הזה ולשים נקודה, אם כי לא השלמתי את טיעוני.

אני בא ואומר לך, כי אין לי אפשרות, אני מוכרח לעלות טרמפ על הסתייגויות אחרות – שערי בנפשו ותשמעי את המספר שאמסור לך עכשיו, הוא מדהים. נניח שההסתייגות הזאת מתקבלת. קורית אצלנו תופעה מעניינת בכל מה שנקרא – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת תיכון, אתה תמיד תובע לשמור על הסדר. גם אני מבקש ממך לשמור על הסדר ואני מבקש לסיים.

דן תיכון (הליכוד):

אני מסיים אחר המשפט הזה.

היו"ר ר' אדרי:

לא, אדוני, אני מבקש ממך. יש לך עוד הסתייגויות אחרות ותהיה לך הזדמנות להביע את דעתך. אני מודה לך מאוד.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי, יש לי עוד הסתייגויות. אני מקווה שיהיה בידך סיפק לשמוע את המספר המדהים שאמסור אותו מעל הדוכן.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

תספר לי עליו עכשיו כאשר תרד.

דן תיכון (הליכוד):

הוא לא נותן לי.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אתה תמיד שומר על הסדר ואני מודה לך.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שבכל זאת היית צריך לתת לי לגמור את המשפט המדהים; זה פשוט לא הוגן.

היו"ר ר' אדרי:

נתתי לך לסיים את המשפט.

דן תיכון (הליכוד):

לא הספקתי לומר אותו.

היו"ר ר' אדרי:

טוב, אני נותן לך לסיים את המשפט.

דן תיכון (הליכוד):

ראי מה קורה. נניח שהחוק הזה מתקבל היום. שמעי, בעוד ארבע שנים, מן הסכום האדיר הזה של קצבאות ילדים – אני לא נוקט כרגע עמדה – 43% מן הסכומים שמוקצים באמצעות הסעיף הזה ילכו לציבור הערבי, 57% ילכו לציבור היהודי. את מבינה שהמשמעות היא, ש-43% מתושבי הארץ מגיל אפס עד 18 יהיו ערבים ו-57% גילאי אפס עד 18 יהיו יהודים.

אמשיך לאחר מכן, בהסתייגות הבאה. אני נותן לך חומר למחשבה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דן תיכון.

רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר שטרית, לפנים משורת הדין, מפני שהוא ביקש רשות לכך. אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

מאיר שטרית (הליכוד):

תודה, אדוני היושב-ראש. אני מצטער, חילופי השמות לא הופיעו על המסך באולם ולא יכולתי לעקוב אחרי זה.

היו"ר ר' אדרי:

אבל זה לא תקדים. אני מציין זאת ומבקש לרשום את זה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מנמק עכשיו שתי הסתייגויות או רק אחת?

היו"ר ר' אדרי:

שתי הסתייגויות.

מאיר שטרית (הליכוד):

ראשית, כמנהגי, אני מבקש להתייחס לגופו של עניין כפי שהוא מוצג בהסתייגות שלי. אני לא מדבר על דבר שאיננו קשור להסתייגות עצמה.

אני מציע שבפסקה (1)(א), במקום "בשלושה שופטים" יבוא "בשופט אחד". בחוק ההסדרים במשק, המונח לפנינו, מדובר על שינויים בחוק ההגבלים העסקיים. המטרה של השינוי הזה היא להפוך את הטיפול בהגבלים העסקיים לכלי הרבה יותר אפקטיבי על מנת למנוע אפשרות של יצירת קרטלים במשק הציבורי. אם כבר מרחיקים לכת ומקטינים את מספר השופטים מחמישה לשלושה, אני מציע שבמקום שלושה יהיה אחד, שהדיון לא יתארך תקופה ארוכה בתביעות שיש בעניין זה, שהדיון יסתיים במהירות ובקצרה, שפסקי-הדין בעניין יהיו החלטיים ומהירים, אחרת כל הדיון בהגבלים העסקיים ובקרטלים הופך להיות לא תקף. כי עד שמתקיימים דיונים בבירוקרטיה כל כך ארוכה, הסיכוי שהדבר הזה יסתיים במועדו, שיתקבל פסק-דין ובאמת תימנע יצירה של קרטל הוא לא רב, ואז נוצר עיוות דין ארוך מאוד.

אם אתה רוצה דוגמה קונקרטית, אביא את הטלוויזיה בכבלים. כפי שידוע לך, כאשר הוקמה הטלוויזיה בכבלים, היא הוקמה במקביל לחברות הכבלים השונות, שזכו באזורים השונים. אז הוקמה חברת ICP, שהיא ההתאחדות של החברות לכבלים. בעצם עשו קרטל של חברות הטלוויזיה בכבלים והן קונות ביחד את כל התוכניות מחוץ-לארץ ומשדרות אותן תוכניות בכל רשתות השידור. זה בעצם קרטל. זה היה בניגוד גמור לרוח החוק, כי החוק נועד לכך שתהיה ביניהן תחרות, שבכל אזור יראו דבר אחר, שתהיה תחלופה, שתהיה רמה אחרת וקנאה בין האזורים השונים.

בבית-המשפט התחיל דיון של הממונה על ההגבלים העסקיים נגד חברות הכבלים. בדיון הזה התייצבה סוללה של עורכי-דין מול הממונה על ההגבלים העסקיים, שעמד לבדו במערכה הזאת, בלא יכולת, והדיון נסחב. בסופו של דבר, בלית ברירה, גיבשו פשרה שנותנים להם תקופה של X שנים, שבהן מותר להן לעשות את ההתאחדות של הכבלים ובתום אותן X שנים העסק הזה צריך להתפרק, לכאורה. אני כבר חותם לך, שזה לא יתפרק והדיון יתחיל מחדש. לכן כדאי היה להגביל את מספר השופטים לא לשלושה אלא לאחד.

ההסתייגות השנייה – באותו עניין. מדברים על הקמת רשות של ההגבלים העסקיים, וההצעה בחוק המונח לפנינו, בפסקה (4), בהתייחסות לסעיף קטן (ב), אומרת שימונה לרשות הזאת מנכ"ל. אני מציע שאחרי סעיף קטן (ב) יבוא סעיף קטן (ב1), שיאמר כי: "תוקם הנהלת הרשות, שתכלול נציג איגוד הצרכנים ונציגי ציבור". אם רוצים לטפל בצורה רצינית בהגבלים עסקיים, לא יעלה על הדעת שנציגי הציבור לא יהיו מיוצגים בגוף שקובע את המדיניות של הרשות להגבלים עסקיים, כי הצרכנים הם הגוף הנפגע ביותר כאשר יש קרטל מכל סוג שהוא. חשוב שנציגי צרכנים ונציגי ציבור ישבו בתוך רשות כזאת כדי שיביאו את דברו של הציבור בפני האנשים המחליטים. לצערי הרב, ברבות הימים קורה לא אחת שהממונים הפורמליים, שזה תפקידם וזו עבודתם, לא כל כך רגישים למה שמתרחש באמת בקרב הציבור ומה המשמעויות של החלטות שונות במשק לגבי רווחתו וטובתו של הציבור. רק אנשים שחיים בשדה ונפגשים יום-יום עם ציבור שונה ורחב יכולים להביא לידי ביטוי את המצוקות של הציבור בתחום הזה ולתקן את המצב הזה.

משום כך אני חושב, שצריך לתקן את סעיף 4 ולהוסיף בו, כי מעבר למנכ"ל של הרשות שתוקם – לא ברור איך מקימים רשות רק עם מנכ"ל – צריך להקים גם הנהלה לרשות ובתוכה צריכים להיות נציגי ציבור.

עד כאן להסתייגויות בפרק הזה. אינני רוצה להרחיב יותר את הדיון בסוגיה הזאת.

במשך כל היום שמעתי נואמים רבים, חלקם באולם וחלקם ממשרדי, בדיון על התחום המרכזי שנדון היום, והוא הנושא של ביטול ההבדל בין המשרתים בצבא לבין מי שאינם משרתים בצבא לגבי קצבאות יוצאי צבא. חלק גדול מהטיעונים שנשמעו כאן היום היו טיעונים של פרוצדורה, שלכאורה הממשלה עוקפת פה את תהליך החקיקה הרגיל והנורמלי.

במקום להביא את הצעת החוק הזאת בצורה מסודרת, על השולחן, בפני הכנסת, בקריאה טרומית או בקריאה ראשונה, לשמוע את חברי הכנסת בעניין, לקבל החלטה, להעביר אותה לוועדה, לדון בפרטי הפרטים של העניין, לבדוק את ההשלכות השונות שיש לו – מובאת פה הצעת החוק להעברתה בתהליך מקוצר ולתיקון המצב בצורה חפוזה באמצעות הסתייגות, ובהסכמת הממשלה.

אני רוצה לומר יותר מזה. אילו באה ההצעה הזאת בגלל איזו תפיסת עולם אלטרואיסטית, צודקת, שוויונית, שבאמת רוצים לשנות את המצב של האוכלוסייה הערבית שאיננה משרתת בצבא ולתת לה קצבאות יוצאי צבא, כמו אלה שמקבלת האוכלוסייה שכן משרתת בצבא – הייתי אומר: ניחא, זו תפיסת עולם, ואני יכול להסכים אתה או לחלוק עליה, אבל ודאי שהיא כשרה. מה שלא מוצא חן בעיני הוא, שההצעה המובאת לפנינו איננה מובאת כאן בגלל תפיסת עולם אלטרואיסטית, של רצון ליצור שוויון, אלא בגלל קוניונקטורה פוליטית, כאשר הממשלה הנוכחית תלויה, להמשך כהונתה, גם בקולותיהם של חברי הכנסת הערבים בכנסת, והם מנצלים, אולי בצדק, את עמדת המיקוח שיש להם, ודרשו מן הממשלה את השוואת הקצבאות לאלה של יוצאי צבא. הממשלה בעצם נכנעת לתכתיב ומוכנה לתקן את קצבת יוצאי צבא, אומנם בהדרגה, ומדי שנה יינתנו 100 מיליון שקל, כשזה אמור להגיע למלוא נפח ההפעלה בשנה הרביעית בהיקף של 350-400 מיליון שקל.

בלי להתייחס לסוגיה זו עצמה – יש לי כמובן מה לומר למהות העניין, וזה הדיון שמעניין לקיים, לא הדיון הפרוצדורלי, שאני מוכן לוותר עליו.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

מי הפריע לקיים דיון כזה בוועדת הכספים?

מאיר שטרית (הליכוד):

לא אני.

ריבוננו של עולם, אני רוצה לשאול אותך, חבר הכנסת גדליה גל, איפה סדר העדיפויות הלאומי הנכון? איפה שינוי סדר העדיפויות? פתאום יש למדינה 450 או 400 מיליון שקלים לתת קצבאות יוצאי צבא לאוכלוסייה שלא קיבלה אותן מעולם, ועד היום גם לא דרשה אותן מעולם? ואותה ממשלה, שהתחייבה לפני הבחירות בפני הבוחר, בפיו של ראש הממשלה, להפעיל יום חינוך ארוך בערי פיתוח, שהעלות שלו היא 500 מיליון שקלים בשנה, לזה אין לה כסף? איפה ההיגיון והצדק? אני שואל אתכם, אדוני היושב-ראש וחברי הכנסת: מה צדק יש בעניין? איך אפשר לתת 400 מיליון שקלים תוספת לאוכלוסייה שאיננה משרתת בצבא?

אינני מתבייש לומר, שצריך להיות הבדל בין מי שמשרת בצבא ובין מי שאיננו משרת בצבא, ולא משנה אם הוא ערבי או יהודי. כי יש ערבים שמשרתים בצבא ומגיע להם לקבל קצבת יוצאי צבא, ויש יהודים שלא משרתים בצבא ולא מגיע להם לקבל קצבת יוצאי צבא. והדוגמה שהביא מעל הבמה הזאת ידידי חבר הכנסת חיים אורון, שהוא שמע על מקרה שהסבא באמריקה – – –

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת שטרית, ועדת הכנסת מתכנסת בשעה 20:30 לדיון בנושא של קצבאות ילדים, בטענה שלי שהנושא הוא נושא חדש. אתה חבר ועדת הכנסת, חשוב שתדע לשם ב-20:30.

מאיר שטרית (הליכוד):

בסדר, יש זמן, עד 20:30 אגמור לנמק את ההסתייגות שלי.

דן תיכון (הליכוד):

רציתי שתדע על כך.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מוכן שתחליף אותי.

דן תיכון (הליכוד):

אני בלאו הכי אהיה שם, אבל אתה חבר ועדת הכנסת, אני לא חבר הוועדה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אז בבקשה, תחליף אותי.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת שטרית, בקשר להנהגת יום לימודים ארוך בעיירות הפיתוח, מה לדעתך תהיה המשמעות של החוק הזה לגבי עיירות הפיתוח?

מאיר שטרית (הליכוד):

מייד אסביר. בגלל זה עליתי לבמה. אומנם יש לי עוד הרבה הסתייגויות לחוק הזה עצמו, כשנגיע אליו. אבל אסביר זאת כבר עכשיו, לפחות חלקית.

אני רוצה להתייחס לדוגמה שהביא כאן חבר הכנסת אורון, שהוא מכיר מקרה שהסבא חי באמריקה, והבן שלו חי באמריקה, והוא כבר אמריקני ולא שירת בצבא, והנכד שלו בארץ והוא מקבל קצבת יוצאי צבא, כיוון שהסבא שלו שירת ב"הגנה". על בסיס זה הוא עושה חקיקה? נניח שיש יוצא מן הכלל כזה, נס כזה. אז על בסיס זה עושים חוק, להעניש את כלל הציבור? איזה היגיון יש בטיעון הזה בכלל?

רבותי, נניח שלממשלה יש באמת רק 400 מיליון שקלים שהיא צריכה להחליט מה לעשות בהם, ויש לה שתי אפשרויות: האחת – הפעלת יום חינוך ארוך בערי פיתוח, והשנייה – מתן קצבאות יוצאי צבא למי שאיננו משרת בצבא. אני שואל: ריבוננו של עולם, על-פי כל היגיון בריא, איך צריך לנהוג? קל וחומר שאנחנו עוסקים פה בחייהם של עשרות ומאות אלפי ילדים בארץ, שהסיכוי שלהם להיות אזרחי ישראל מדרגה ראשונה, עם הזדמנות שווה, הוא קטן ביותר. במבחן בהבנת הנקרא, שנעשה לפני שנתיים בכיתות ד', שיעור הכישלון של הילדים בכיתות ד' בערי פיתוח רבות מאוד היה, לצערי הגדול, 40%-45%. זאת אומרת, 40% מהילדים בכיתות ד' ברבות מערי הפיתוח לא ידעו לקרוא. איזה דור אנחנו מגדלים? איך אנחנו נשמור על איכות אנושית? איך נשמור על פער איכותי מול האויב?

אם יש לממשלה כסף, אם היא מצאה כסף לתת 400 מיליון שקלים לקצבאות יוצאי צבא, בעדיפות עליונה צריך היה לתת לערי פיתוח, בעיקר כשהממשלה הזאת התחייבה לכך ונבחרה על הבסיס הזה. רבותי, איזה אומץ יש למישהו להסתכל בעיניים של הורים לילדים בערי פיתוח, ויותר מזה – בעיני הילדים עצמם בערי הפיתוח, ולומר להם: אתם תגמרו את הלימודים שלכם בשעה 13:00, ואתם לא תקבלו חינוך משלים, ולא תקבלו הזדמנות שווה בחיים, וחלק מכם ממילא יהיו מחר עבריינים ונרקומנים, מכיוון שהסיכוי שלכם לצאת ממעגל המצוקה בלי חינוך הוא קטן ביותר, מפני שאין לי כסף עבורכם, אבל יש לי כסף לתת למי שלא משרת בצבא.

אבל, אם אתם רוצים ליצור שוויון, ידידי גדליה גל, אני פונה אליך כאחד המסתייגים, אני ארחיק לכת ואומר לך: תבטל בכלל את כל קצבת יוצאי הצבא, ותן גם את הכסף הזה לחינוך. הוא יביא יותר תועלת לילדים האלה בערי הפיתוח מאשר אם תשווה בכיוון ההפוך. אם אתה מבטל את קצבת יוצאי צבא, אתה מקבל עוד 600 מיליון שקלים לשנה, זו העלות של קצבת יוצאי צבא עכשיו. אז במקום "לשפוך" עוד 400 מיליון שקלים ולתת לאלה שלא משרתים בצבא, אני מוכן להרחיק לכת ולומר לך:

קח גם את 600 מיליון השקלים הקיימים, תוסיף להם את 400 המיליון, תן מיליארד שקלים לחינוך, ותפעילו את יום חינוך ארוך בהיקף מלא בכל הארץ. למה זה לא הגיוני?

אם באמת טובת המדינה לא חשובה, טובת ערי הפיתוח לא חשובה, טובת הילדים לא חשובה, הביטחון של מדינת ישראל והפער האיכותי לא חשובים, והדבר היחיד החשוב הוא להיכנע לסחיטה פוליטית פשוטה של קבוצה של חברי כנסת ערבים, אז אני אומר שהממשלה הזאת לא ראוי לה שתתקיים. אמרתי זאת ואני מרשה לעצמי לומר זאת שוב. אמרתי דברים דומים בעבר, כשהליכוד נכנע לסחיטה פוליטית אחרת, של מפלגה פוליטית אחרת. ואני חושב שצריך לשים קץ לעניין הזה, רבותי. חבל, חברי הכנסת לא נמצאים פה ולא שומעים. אבל חברי כנסת שנמצאים כאן ומצביעים, הם בעצם נושאים באחריות למעשה הזה. ואני חושב שחובתם של חברי הכנסת, אלה ששומעים ואלה שאינם שומעים, להצביע נגד העניין הזה של מתן קצבאות יוצאי צבא לאלה שלא משרתים בצבא.

שמעתי את הטיעונים, מדוע הם לא כל כך מתנגדים. אומרים: הנה החרדים מקבלים כסף אף שאינם משרתים בצבא. אם זה המחיר, אני בעד גיוס החרדים לצבא, או הורדת קצבת יוצאי צבא להם. אינני מפחד לומר את זה מעל במת הכנסת.

ידידי חבר הכנסת איתן, שאלת במה יועיל יום חינוך ארוך לערי פיתוח. עכשיו אענה לך בקצרה על השאלה הזאת; בפעם הבאה שאוכל אענה עליה באריכות. בערי פיתוח, ילדים רבים שגומרים את לימודיהם ב-12:00 או ב-13:00 ומגיעים הביתה, בעצם באותו רגע נגמר החינוך שלהם. ניקח לדוגמה מקרה ששני ההורים עובדים, האב בבית-חרושת והאם במקום אחר, והילד מגיע עם המפתח הביתה – באותו רגע נגמר החינוך שלו. יש הורים רבים שאינם עובדים, והם אינם יכולים לעזור לילדיהם לא בלימודים ולא בכסף, ואינם יכולים לשלוח אותם לחוגים שונים. במקרים אלה הרחוב הוא המקום היחיד שבו נמצאים הילדים. לכאורה יצרה המדינה מערכת של חינוך משלים. יש מתנ"סים, מועדוני נוער, חוגים. אבל מי הולך לשם? הולכים לשם רק אלה שיש להם כסף ומוטיבציה. אם אין להם ולהוריהם כסף או מוטיבציה, הם נמצאים מחוץ למעגל.

אפרים גור (הליכוד):

יש כאלה שיש להם מוטיבציה אבל אין להם כסף.

מאיר שטרית (הליכוד):

אמרתי שאלה שאין להם מוטיבציה או כסף הם מחוץ למעגל. זאת אומרת, בצורה אבסורדית, דווקא האוכלוסייה החלשה, הזקוקה לטיפול מיוחד, הזקוקה לעזרה מיוחדת, נמצאת מחוץ למעגל של החינוך המשלים.

יום חינוך ארוך, שישלבו בתוכו גם חינוך פורמלי וגם חינוך בלתי פורמלי, יהפוך את בית-הספר לבית של הילד. שם יקבל הילד מהבוקר עד הערב את החינוך הפורמלי והבלתי-פורמלי. זה יפתור באופן אוטומטי את הבעיה של כל האמהות. כיוון שהיום, מה עושה האמא המסכנה? האמהות בארץ, בחברה המצ'ואיסטית, אדוני היושב-ראש, לצערי הרב, משלמות את המחיר של גידול הילדים, כי כל

אמא נדרשת לטפל בילדים, האחריות נופלת עליה. ואז או שהאמא מפסיקה לעבוד בצהריים, ב-12:00, ב-13:00, כדי לבוא לטפל בילדים; או שהיא משלמת את רוב משכורתה למטפלת כדי שתטפל בילדים; או שגם אם היא בבית, היא צריכה להתחיל להסיע ילד אחד לחוג א', ילד שני לחוג ב', ולהחזיר את ההוא מחוג א', ואת ההוא מחוג ב'. היא נהיית נהג, DRIVER, לשמאל ולימין.

אם הילדים יישארו בבית-הספר מ-08:00 עד 17:00 האמא תהיה משוחררת, תוכל לפתח את הקריירה, תוכל לגמור את העבודה שלה בלי לשרוף את רוב משכורתה. אתה באופן אוטומטי מקבל תוצרי לוואי פנטסטיים.

והדבר האחרון, אדוני היושב-ראש, ובזאת אסיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

כבר עברת את הזמן.

מאיר שטרית (הליכוד):

כן, אבל בזאת אני מסיים.

רק לאחרונה פורסם דוח הביטוח הלאומי האחרון, והדוח הזה אמר שיש בארץ 620,000 איש מתחת לקו העוני, ומהם 230,000 ילדים. רבים מהילדים האלה נמצאים באזורי הפיתוח ובשכונות המצוקה.

עכשיו אני שואל אותך: אם יש לנו ברירה ואנחנו יכולים למנוע את היצירה של המצוקה הזאת, למה לחכות עד שהיא תיווצר ואחר כך לנסות לשקם אותה בלי הצלחה ובהון עתק? תנסה לבדוק, אדוני היושב-ראש, כמה עולה לשקם נרקומן אחד? – הון תועפות ובלי הצלחה. שיעור ההצלחה בשיקום נרקומנים בארץ הוא בערך 2%.

מיכאל איתן (הליכוד):

רגע, רגע – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, חבר הכנסת איתן, אין לו זמן.

מיכאל איתן (הליכוד):

רק רגע, יש לו עוד עשר דקות.

היו"ר ד' שילנסקי:

את זה הוא יקבל בנפרד. אינני יכול לאפשר. אבקש מחבר הכנסת שטרית לסיים במשפט אחד.

מאיר שטרית (הליכוד):

אם אפשר, אדוני היושב-ראש, לתת כסף היום כדי להפעיל חינוך ברמה המתאימה במקומות האלה ולמנוע את ההידרדרות של הילדים האלה לעוני, למצוקה, לסמים, לפשיעה – המדינה, על כל שקל שתשקיע היום, בעוד עשר שנים – אם נשקיע היום מיליארד שקל – נחסוך פי עשרה בהכנסות המועברות, שזה בעצם כסף שמועבר לעזרה לחלשים ולנזקקים. במקום לתת את התרופה, בואו נשתמש בתרופה מונעת. גם בבריאות, אדוני היושב-ראש, משתמשים בזה, בוא נשתמש בזה גם בתחום החברתי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, עכשיו התור שלך, אבל יש כאן נקודה שצריך להבהיר אותה. אני יוצא מתוך הנחה שאני הבינוני הכול והצופים וחברי הכנסת הבינו הכול, רק דבר אחד לא הבינו, חבר הכנסת שטרית: אתה התווכחת פה עם חבר הכנסת ג'ומס. אני עברתי על רשימת חברי הכנסת ולא מצאתי אחד כזה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אתה צודק, אדוני היושב-ראש. שמו העברי של ג'ומס הוא חבר הכנסת חיים אורון.

היו"ר ד' שילנסקי:

הו, עכשיו הכול בא על מקומו בשלום, יודעים למי התכוונת.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מקבל את ההערה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שמרתי על שקט מופתי, אפילו לא קריאת ביניים אחת כשהיתה סערה באולם, ואני מצפה שכבודו ייתן לי לשאול את חבר הכנסת שטרית שאלה קצרה, שמחייבת תשובה עוד יותר קצרה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני אתן לך את זה כשהוא יעלה בסיבוב השני. אז תשאל. עכשיו הוא באמת מיצה את זמנו, ואני באמת ידוע כקפדן בדברים אלה. אינני יכול לפגום במוניטין שלי כקפדן.

חברי הכנסת, סיימנו את הסעיף הזה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

מה פתאום?

רון נחמן (הליכוד):

אנחנו כל הערב יושבים ומחכים לזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, לא היתה לך סבלנות לשמוע את גמר המשפט. סיימנו את הסיבוב הזה בסעיף הזה ומתחילים סיבוב נוסף. הראשון בסיבוב הנוסף – חבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת איתן, היו לך תשע הסתייגויות, שתיים הורדת, מתחילים סיבוב נוסף. עכשיו יש לך שבע הסתייגויות ואתה יכול להשמיע עכשיו שתיים במסגרת עשר דקות. בבקשה. מה אתה רוצה? יש לך עוד 35 דקות. עשר דקות תוריד עכשיו, יישארו לך 25 דקות, ובסיבוב הבא עוד תשאל שאלה נוספת את חבר הכנסת מאיר שטרית.

חבר הכנסת אורון, היתה פה בעיה קשה מאוד, שלא ידענו לה את הפתרון: חבר הכנסת מאיר שטרית לא כל כך הסכים עם דברי חבר הכנסת ג'ומס. לקחתי את רשימת חברי הכנסת, חיפשתי וחיפשתי ולא מצאתי. בסוף חבר הכנסת מאיר שטרית הבהיר את עצמו שהכוונה היתה לחבר הכנסת חיים אורון – בדיוק אתה נכנסת – והכול בא על מקומו בשלום.

חבר הכנסת איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי ברצוני לשאול את עמיתי וקודמי לעמידה על הדוכן כאן, חבר הכנסת מאיר שטרית: כאשר הוא דיבר על אוכלוסיית הילדים במצוקה ועל אוכלוסייה שנמצאת מתחת לקו העוני, האם ידוע לו מה שיעור העולים החדשים שהממשלה התחייבה לשים בהם דגש מיוחד בפעולותיה, ובעצם העלייה החדשה היתה זאת שהעלתה את הממשלה הנוכחית לשלטון? האם הוא במקרה יודע מה שיעור העולים החדשים בין הקשישים והילדים במיוחד בתוך האוכלוסייה המוגדרת כחיה מתחת לקו העוני?

מאיר שטרית (הליכוד):

כמעט כל קשיש עולה שני חי מתחת לקו העוני.

מיכאל איתן (הליכוד):

זאת אומרת, 50% מאוכלוסיית הקשישים העולים חיים מתחת לקו העוני.

מאיר שטרית (הליכוד):

47%.

מיכאל איתן (הליכוד):

ומה באשר לילדים?

מאיר שטרית (הליכוד):

אני לא זוכר את המספר של – – –

אפרים גור (הליכוד):

40% של הילדים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חושב שהמספרים האלה בהחלט צריכים להיות מובאים לידיעתו של שר הקליטה ולידיעת הממשלה כולה. למיטב ידיעתי, השנה הנוכחית – כך למדתי מחבר הליכוד בוועדת העלייה והקליטה, חבר הכנסת אפרים גור, וגם מחבר הכנסת עמנואל זיסמן, שהוא יושב-ראש ועדת העלייה והקליטה, והוא בוודאי לא חשוד באהדה לליכוד, באשר הוא איש העבודה – הכזיבה ואין סיכוי גדול שהמצב ישתפר, הוא עוד עשוי אפילו להחריף בקרב אוכלוסיית העולים, לעומת האוכלוסייה הכללית במדינה, באשר שיעור התקציבים המופנים לנושאים ייחודיים של טיפול בעלייה אינו מספיק וכנראה לא יוביל לפתרון הבעיה.

אני רוצה לפנות ליושב-ראש הכנסת ולנסות לברר איזו בעיה, שהיא בעיה תקנונית. קיבלתי הודעה לפני דקות מספר שבשעה 20:30 – אולי אוכל לקבל גם את תשומת לבו של שר החינוך, אמנון רובינשטיין, שהוא כמובן פרופסור ידוע למשפטים, אולי הוא יכול לסייע לנו בפתרון הסוגיה. קודם בירכתי את השר קיסר על כך שהוא ממלא את חובתו ובא לתורנות הזאת, ועכשיו אני רוצה לברך גם אותך, אדוני השר רובינשטיין, שאתה ממלא את חובתך, ואולי תסייע לנו לפתור את הבעיה בסוגיה הבאה: לפני דקות מספר קיבלתי הודעה, מאושרת על-ידי יושב-ראש הכנסת ומזכיר הכנסת, ולפיה בשעה 20:30 תתכנס ועדת הכנסת לדיון בבקשתו של חבר הכנסת דן תיכון, שברגע זה אני רואה אותו נכנס לאולם. הוא טוען שסעיף בחוק ההסדרים במשק – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני אתן לך – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דן תיכון, אתה לא יכול לתת. חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מבקש ממך: תן לי את זה. חבר הכנסת דן תיכון, תואיל לתת לסדרן, שהוא ייתן את זה.

מיכאל איתן (הליכוד):

זו בעיה לא פשוטה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תואיל לתת את זה לחבר הכנסת מיכאל איתן באמצעות הסדרן.

רון נחמן (הליכוד):

זו סוגיה אתית רצינית.

דן תיכון (הליכוד):

אני מכיר בזה. היושב-ראש יכול גם כן למסור לנו – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

היושב-ראש ימסור, בבקשה. אני יודע שאין פה כל פסול וחזקה שאתה בסדר, אבל – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני קיבלתי את הערת כבודו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מודה מאוד לחברי, חבר הכנסת דן תיכון. אני קורא כאן, אדוני השר, מכתב בחתימת יושב-ראש הכנסת שבח וייס: "לכבוד חבר הכנסת דן תיכון, מכובדי וכו'. הנדון: טענה על נושא חדש. בעקבות בירורים שקיימתי ובהסתמך על הודעת יושב-ראש הישיבה, וכו' וכו', הנני קובע שבירור טענתך יתקיים בישיבת ועדת הכנסת, שתכונס לפני שתוצבע ההסתייגות על אחרי סעיף 9 לחוק הסדרים במשק המדינה". הכוונה היא לאותו סעיף שדן בקצבאות והוכנס כהסתייגות.

קריאה:

מה הבעיה?

מיכאל איתן (הליכוד):

הבעיה היא, שאי-אפשר לדון בנושא חדש כאשר החוק נדון במליאה. טענת נושא חדש היא טענה שמחייבת אותנו לפחות להפסיק את הדיון, ולדעתי גם להעביר את הנושא, על מנת לשמור על פרוצדורה, לוועדת הכספים, ומוועדת הכספים לוועדת הכנסת. לא יכול להיות ואין מצב כזה מבחינה תקנונית, שחוק שנמצא בדיון במליאה, תוך כדי הדיון במליאה בחוק אני חייב לעזוב את הדיון פה, כי אני חייב להופיע בוועדת הכנסת על מנת לטעון וההסתייגויות שלי יימחקו. אני לא מכיר פרוצדורה כזאת, אני לא מבין אותה ואני מוחה בכל תוקף. זה דבר שפשוט לא ייתכן.

לכן אני מבקש – אחת משתיים. לטענתי, אם רוצים לשמור על התקנון במלואו, אני מציע שבהסכמה נעביר את הדיון בחוק חזרה לוועדת הכספים, שם יוכל חבר הכנסת דן תיכון לטעון טענת נושא חדש, ומשם ילך הנושא לוועדת הכנסת לדיון בכל מה שצריך לעשות על-פי הפרוצדורה.

אם אני לא מצליח לשכנע אתכם בכך, כי זה מה שדורש התקנון, צריך לעשות לפחות דבר אחד – להפסיק את הדיון במליאה. אי-אפשר לקיים דיון בוועדת הכנסת, ותוך כדי הדיון בוועדת הכנסת יימשך כאן הדיון, ואנחנו לא נוכל לנמק את ההסתייגויות שלנו.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מציע, במסגרת ההסכם, שחברי הכנסת שיהיו בדיון בוועדה, ההסתייגויות לא יימחקו והם יוכלו לחזור אליהן.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, כדי שוועדה תקיים דיון בזמן המליאה נחוץ אישור יושב-ראש הכנסת. אני יוצא מתוך הנחה שיושב-ראש הכנסת אישר.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, אדוני.

היו"ר ד' שילנסקי:

תרשה לי רגע. על מנת שלא תצא מקופח, אני מציע שאני אקרא לדוכן את מי שבא אחריו, לא אחשיב לך את הזמן, כי אתה טענת טענה פרוצדורלית, שיש בה איזה טעם, ואני מאפשר לך ללכת אל יושב-ראש הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

היו"ר ד' שילנסקי:

הוא חולק על דעתו של יושב-ראש הכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, אני לא חולק על דעתו. אני רוצה להבין את דעתו. נמצא כאן מזכיר הכנסת, אולי הוא יכול להסביר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, לפי בחירתך, או שאתה תלך ליושב-ראש הכנסת או שתלך לוועדת הכנסת. אני שומר לך את רשות הדיבור לאחר שאתה תחזור.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מאוד מודה לכבודו על ההתחשבות.

בכל אופן, אני מבקש, אולי כבודו, או לחלופין מזכיר הכנסת, יכול להסביר לפי איזו פרוצדורה חוק שנדון כאן עכשיו מועבר לוועדת הכנסת בטענת נושא חדש. אולי יש הסבר לכך. אני פשוט מבקש לדעת. אני לא מכיר דבר כזה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מוכן להסביר, כי הייתי שותף לעניין.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני חושב שאנחנו לא צריכים לגזול מזמן המליאה. מזכיר הכנסת, אני מבין, כפי שהוא רמז לי, יכול להסביר. אבל מזכיר הכנסת לא מסביר למליאה. אני מציע שתקבל את ההצעה שלי. זה יהיה גם הגיוני וגם יעיל.

מיכאל איתן (הליכוד):

מקובל עלי. בהחלט. מייד עם סיום הדיון בוועדת הכנסת אני מתחייב להגיע הנה ולהמשיך מייד לדבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אולי יספק אותך ההסבר של חבר הכנסת אורון.

מיכאל איתן (הליכוד):

בכל מקרה אני אצטרך להיות בוועדת הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר. אם אנחנו נגמור את הסבב הזה, אני אשמור לך זמן עד שאתה תחזור. אני שומר לך את הזמן.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מקבל את הצעתו של מזכיר הכנסת. גם היושב-ראש ביקש, שאם ייגמר הסבב הזה נפסיק את הישיבה לחצי שעה על מנת שחברי ועדת הכנסת יחזרו לאולם.

דן תיכון (הליכוד):

תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

זה מכון גם אליך. זה בסדר גמור.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש לא להפסיק לחצי שעה אלא להפסיק – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

עד שאתם באים.

מיכאל איתן (הליכוד):

עד לרגע סיום הישיבה של ועדת הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

עד שוועדת הכנסת מסיימת. זה מתייחס למי שהוא חבר ועדת הכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

והשתתף בדיון בוועדת הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

ההנחה היא שכל חבר ועדת הכנסת משתתף בדיון.

מיכאל איתן (הליכוד):

זאת כמובן הנחה שאיננה ניתנת לסתירה. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר. אם כך, לפי הסדר, אני מזמין את חבר הכנסת אפרים גור, שיש לו שמונה הסתייגויות – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

חבר הכנסת גדליה גל רוצה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה רצית עכשיו, בשלב זה, בבקשה.

חבר הכנסת אפרים גור, יושב-ראש הוועדה ביקש לדבר אחרי חבר הכנסת מיכאל איתן. לכן הזמנתי את חבר הכנסת גל. בבקשה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת שטרית שאל איפה סדר העדיפויות. הוא שואל את השאלה איפה סדר העדיפויות משום שהממשלה הזאת או חברי הכנסת בקואליציה מציעים להשוות את קצבאות הילדים של הערבים לקצבאות הילדים של יהודים. הוא אומר שמדובר בסכום של 400 מיליון שקל.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת שטרית ולשאר חברי הכנסת, שלממשלה הזאת ולמדינה הזאת אין כסף. היות שאין לה כסף, היא החליטה לעשות את ההשוואה בשלוש-ארבע שנים, ולא בשנה אחת. על כן, בשנת 1994 לא יוציאו 400 מיליון שקל אלא רק 100 מיליון שקל, אף-על-פי שלפי דעתנו היה ראוי להשוות בין הילדים האלה לילדים האחרים עוד בשנת 1994. אבל היות שאין כסף ומשום שנקבע סדר עדיפויות, הדבר הזה יתפרס על פני שנים.

אני רוצה לשאול את חברי, חברי הכנסת, האם אין שינוי דרמטי בסדר העדיפויות הלאומי של מדינת ישראל? אני רוצה לציין כמה תקציבים, בערכים של היום, השוואה בין 1992 ל-1994.

חינוך ותרבות – בשנת 1992 – 7 מיליארדים ו-327 מיליון, ובשנת 1994 – 10 מיליארד ו-405 מיליון, תוספת של 3 מיליארדי שקל, 42%, שחלק ניכר מהם הולך לשכר המורים כדי להעלות את שכר המורים, כדי להפוך את המקצוע הזה למקצוע יוקרתי יותר, כדי למשוך כוחות הוראה טובים אל המקצוע הזה. אמרתי ואחזור ואומר, שהמפתח, יותר מאשר לתת שעות נוספות, הוא בראש ובראשונה לתת מורים טובים. כי ארבע שעות או חמש שעות עם מורה טוב טובות הרבה יותר משש שעות עם מורה גרוע. נדמה לי שלבוא ולומר שאין שינוי בסדר העדיפויות, כשמדובר בתוספת של 3 מיליארדי שקל, זו אחיזת עיניים.

אפרים גור (הליכוד):

חבל מאוד שמהמיליארדים האלה לא מגיעים כספים לשעות עזר לילדי עולים שנושרים מבתי-ספר.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

מגיעים גם כספים לשעות עזר לילדי עולים. כאשר מדובר בהשקעה במורים, מדובר גם בקליטה של מורים עולים, וגם זה חלק חשוב.

בהשכלה גבוהה – 1.778 מיליארד ב-1992, ו-2.170 מיליארדים בערכים של 1994. התוספת ב-1994 להשכלה גבוהה היא 392 מיליון שקל, כמעט 400 מיליון בשנתיים ימים, תוספת של 22%.

השקעות בתשתית – כבישים. ב-1992 – 1.319 מיליארד שקל, ב-1994 – 1.840 מיליארד שקל, תוספת של למעלה מ-500 מיליון שקל, סכום עתק.

מים וביוב – ב-1992 – 257 מיליון שקל, ב-1994 – 659 מיליון שקל, תוספת של כמעט 400 מיליון שקל. אנחנו כבר השקענו בביוב ובאיכות הסביבה, ובאה כאן מנה מאוד רצינית.

בתקשורת – מ-1.395 מיליארד שקל ל-1.7 מיליארד. השקעות בחשמל, שאומנם זה לא השקעות ממשלה, אבל של הסקטור שמלווה את התעשייה בעת ההתפתחות בארץ, בשנת 1992 – 2.033 מיליארדי שקל, ב-1994 – 4 מיליארדי שקל; הכפלה.

אין זה פלא, שכאשר לוקחים את הדף של תעסוקה ורואים כמה מקומות עבודה נוספים, ורואים שבשנת 1993 נוספו למעלה מ-100,000 מקומות – לא היה כדבר הזה בשנים האחרונות; זה הביטוי של סדר עדיפויות. ואם זה לא סדר עדיפויות, אני לא יודע מהו סדר עדיפויות. נפתח את המקרר ויהיה לכל אחד מאתנו עוד משהו, או שנשקיע בתשתית ובביוב, בחינוך, באזורי תעשייה ובכל הדברים האלה, שגם משפרים את איכות החיים שלנו, גם נותנים חינוך יותר טוב, וגם יוצרים מקומות עבודה.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

חבר הכנסת גדליה גל, תקציב ההשקעות של חברת החשמל – אני מדבר כעת מכוח תפקידי הקודם – הוא 10 מיליארד דולר בעשור הבא. זה סכום שהוא גדול במונחים אבסולוטיים גם במדינה אירופית מפותחת.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני רוצה לומר, חבר הכנסת אפרים גור, שמי שיבוא ויטען שהכול פתור ומסודר, וכל מה שיש זה מה שרוצים, אז זה באמת לא רציני. יותר מזה, כשאתה יושב ושומע אנשים במצוקותיהם, והם באים אליך בזה אחר זה, נדמה לך שכל הארץ שרויה במצוקה אחת גדולה. אבל אני מציע לך לבקר בבניין של "לוז" בהר-חוצבים, מפעל שפשט את הרגל, בניהולם של שני בחורים צעירים, אחד מהם עלה דומני לפני 17 שנה מברית-המועצות והשני יליד הארץ, ושניהם הקימו מפעל לתוכנה. אתה תמצא שם כ-30 עולים חדשים, כאשר מרכז הקליטה וההכשרה הוא בחור שגר באשדוד ועולה יום יום לירושלים.

אפרים גור (הליכוד):

אני מכיר את הבחור.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני מציע לך ללכת עוד לעשרות ומאות מקומות כאלה. זה לא מקרה. יש בידי נתונים על ריכוז תקציבי מדענים לעולים בשנים 1991-1994. חממות: ב-1991 – 43 מיליון שקל. הרשאה להתחייב – 40 מיליון שקל. ב-1992 – 35 מיליון שקל. הרשאה להתחייב – 43. אבל ב-1993 אנחנו רואים שהמזומן עלה מ-35 מיליון ל-52 מיליון שקל, והרשאה להתחייב עלתה מ-43 מיליון ל-69 מיליון שקל. בשנים 1991-1993, או בין 1992 ל-1993 יש תוספת של 50% בתקציב החממות.

ב-1994 יש בתקציב 54 מיליון שקל, אבל מי כמוך יודע שבשנת 1993, ברגע שניתן היה למצוא עודפים מ-1992, הוסיפו אותם. לי אין שום ספק שגם ב-1994, בכל מה שקשור לקליטת מדענים, אם יתברר לנו במרוצת השנה שיש עודף מ-1993, יוסיפו גם בעניין הזה. עד עכשיו הוקמו 28 חממות בכל חלקי הארץ, ויעיד גם חבר הכנסת רון נחמן, שבאריאל יש חממות עם הישגים יפים מאוד גם כן, ובחממות האלה יש פרויקטים עם 991 חוקרים, 769 מהם עולים חדשים.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני יושב-ראש הוועדה, אתמול ביקר אצלנו השר עם כל מנכ"לי החממות ואמר שהתקציב יעמוד על 66 מיליון שקלים. זו היתה ההודעה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

בסדר.

רון נחמן (הליכוד):

אתה אמרת 54 מיליון.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני לוקח את זה מספר התקציב, אבל אם השר אומר את זה, יש להניח שהוא קיבל הבטחה שמעודפים שיהיו במרוצת השנה, אולי מהרזרבה, אם יהיה צורך, כדי להיענות באמת לאותם דברים חשובים שיאפשרו קליטת מדענים, כפי שגם אמר חבר הכנסת גור – אם הוא אמר זאת, חזקה עליו שהדבר ייעשה.

משרד הקליטה. ב-1992 – 58 מיליון שקל, ב-1993 – 68 מיליון שקל, ב-1994 – 83 מיליון שקל תקציב, ועוד 110 מיליון שקל בהרשאה להתחייב, לעומת 34 מיליון שקל בהרשאה להתחייב. אנחנו רואים גם כאן קפיצה גדולה. במשרד המדע הסכום אומנם ירד, אבל הקפיצה הגדולה היא במשרד הקליטה.

אם אני לוקח את ריכוז התקציבים של קליטת מדענים, אני רואה ב-1991 118 מיליון שקל; ב-1992 – 115 מיליון שקל; ב-1993 – 158 מיליון שקל; וב-1994 – 145 מיליון שקל. כפי שאמר השר בביקור, וכפי שאני אומר כאן, אין לי שום ספק שבמרוצת השנה תהיה תוספת, כי גם 158 מיליון השקל של שנת 1993 באו כתוצאה מהגדלה שהיתה במרוצת השנה.

אפרים גור (הליכוד):

זאת אומרת שב-1994 יש פחות מאשר ב-1993?

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

הוא הסביר לך.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני חוזר: אם אתה לוקח את בסיס התקציב של 1993, הוא לא נמצא כאן לפני, אני בטוח שהיתה תוספת במרוצת השנה. ב-1994 תהיה תוספת.

אבל למעלה מזה. נוסף על התקציבים הייעודיים לקליטת מדענים עולים, עומד לרשות הסקטור העסקי מסלול סיוע למחקר ולפיתוח, אשר תקציבו גדל בהיקף של 200 מיליון שקל במסלול של הרשאה להתחייב. הלוואי שהיה לנו כסף לעשות יותר. ואם אתה נמצא פה בדיון, עולה חבר הכנסת מאיר שטרית, ובצדק אומר שצריך להוסיף לחינוך בעיירות הפיתוח, והלוואי שיכולנו.

אבל לא מן הנמנע שחברי הכנסת יתעשתו, ובמקום לתת בעיירות הפיתוח הנחות במס, וברור שמהנחות במס נהנה מי שיש לו הכנסה גבוהה, לקחת את 360 מיליון השקל שיש בהנחות במס – את כולם הייתי מעביר לחינוך, כי אני מזדהה עם מה שאמר חבר הכנסת מאיר שטרית, שצריך להעלות את רמת החינוך.

יותר מזה, משרד החינוך כבר נערך עם תוכניות מפורטות כיצד לקחת את הכסף הזה. יש ויכוח מה תהיה המפה של תוספת החינוך. נתגבר על הוויכוח הזה, אבל הקושי העיקרי הוא "לפצח" את התפיסה האומרת, שעדיף לתת הנחות במס מאשר לקחת את הכסף לחינוך, כשכולם יודעים שמהנחות ממס נהנה רק חלק מהסקטור.

אבל אנחנו לא מסתפקים בזה. ביקשתי לזמן עם שר החינוך ויושב-ראש ועדת החינוך את נציגי הסתדרויות המורים לעוד שבוע-שבועיים, לשוחח אתם, ולתבוע מהם למען מעמד המורה לפתוח את שורות המורים, לאפשר להחליף מורים שהתעייפו או שמא נכנסו למקצוע שלא מתאים להם, כדי לקלוט מורים יותר טובים. לפעמים צריך גם להחליף מנהל שאינו הכי מתאים, ולפעמים אולי גם מפקח. צריך לנער את המערכת הזו, כי אם הוספנו כ-3 מיליארדי ש"ח בשנתיים האלה, אפשר להפיק מזה הרבה יותר. אם תהיה יותר פתיחות ונתבע את זה מהם, אני בטוח שאפשר יהיה להגיע להבנה, ולא נצטרך, חלילה, לנקוט צעדים אחרים.

אני רוצה להגיע לנקודה שמלווה את כל הדיון הזה, והיא הפרוצדורה. הפרוצדורה הקשורה בהסתייגות, ואני כבר לא רוצה להתייחס לעצם ההסתייגות, אם היה ראוי להביא לכאן או לא. יושב-ראש הישיבה אתמול, חבר הכנסת עובדיה עלי, פנה אלינו וביקש שנקיים דיון בוועדת הכספים בנושא של קצבאות הילדים. הסכמתי ברצון. כשיושב-ראש הישיבה מבקש, ודאי שאני נענה ברצון.

כינסתי הבוקר את ועדת הכספים עם שר האוצר, ישבנו שעה שלמה ועסקנו בפרוצדורה. כי כנראה המהות לא מעניינת את כולם. קם חבר הכנסת דן תיכון ואמר: אני דורש נושא חדש. לפי עצת היועצים המשפטיים שלנו, זה לא היה נושא חדש. כשגמרנו לבזבז כשעה וחצי מסביב לפרוצדורה, אמרתי ליושב-ראש האופוזיציה בוועדת הכספים, חבר הכנסת חיים קופמן: אם תחזור ותאמר לי שמעניינת אתכם המהות ואתם רוצים שנדון במהות, ואולי תשכנעו אותנו שיש מקום למשוך את החוק, ואולי אנחנו נשכנע אתכם שכדאי שכן תהיה ההסתייגות הזו ותתמכו בה, אם תבוא ותאמר שאתם מוכנים לקיים דיון, אני אקיים דיון. אבל אם תבואו ותפתחו את הישיבה בנושא חדש, אני לא אקיים דיון. התרשמתי שאני דיברתי ודברי נפלו על אוזן קשובה. כעבור שעתיים הוא אמר לי: לא, ידרשו נושא חדש. ועדת הכנסת מתכנסת ומקיימת דיון על נושא חדש.

אדוני היושב-ראש, אני לא חושב שיש פה איזו בעיה עם הפרוצדורה, כי כאשר אמר או ביקש מאתנו או הורה לנו יושב-ראש הישיבה לקיים דיון בוועדת הכספים, הוא התכוון שהדיון יימשך כאן. והרי הוא ידע שאם הדיון נמשך כאן, בכל שעה שאני לא אקבע את ישיבת ועדת הכספים – היא תיערך כאשר כאן מתקיים הדיון. כך שאין שום סיבה להפסיק את הדיון. אבל אני חושב שנהגת בהחלט בסדר שאפשרת לאותם חברים, שהלכו לשם לומר בוודאי דברים רציניים, לקבל את הזמן כשהם יחזרו לכאן. אני מברך אותך על כך. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה, אבל אני לא רוצה להתהדר בבגדים של מישו אחר. ההחלטה הזו, כפי שנמסר לי, התקבלה על-ידי יושב-ראש הכנסת, ואני רק מציית, אם כי אני חושב שההחלטה של יושב-ראש הכנסת היא נכונה, ואני שמח שאני ממלא אחר החלטה נכונה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

כפי שאני מכיר אותך, אני סמוך ובטוח שגם אתה היית מגיע להחלטה דומה. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

נכון. רק אם תרשה לי, אני רוצה להבהיר. יש פה חילוקי דעות כלשהם ביני לבין מזכיר הכנסת. סעיף (ו) בתקנה 126 אומר: "יושב-ראש הוועדה או מי שנתמנה לכך על-ידי או על-ידי הוועדה, ישיב למסתייגים". בסעיף אחר נאמר לגבי שר בממשלה שנוגע לעניין, שהוא יכול בכל עת ובכל שלב של הדיון – בניגוד למה שכתוב לגבי יושב-ראש ועדה. לפי הבנתי, יושב-ראש ועדה יכול להשמיע למסתייגים בתום הדיון. מזכיר הכנסת, שנחשב לבר-סמכא, אומר שאני צודק לגבי כל מקרה, פרט לדיון בתקציב. מאחר שאני נמנה עם בית-הלל ותמיד הולך לקולא, אם יש שתי דעות, קיבלתי את דעתו של מזכיר הכנסת, אם כי אינני מסכים אתו. כי אני חושב, אולי לפי ההיגיון הוא צודק, אבל לפי הפרשנות היבשה הוא לא צודק.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אם יורשה לי להעיר לך, אדוני היושב-ראש, להערכתי, כאשר התקנות האלה נתקבלו – ואני לא מתייחס לפרשנות, נוח לי לקבל את הפרשנות של המזכיר – איש לא צפה אינפלציה כזאת בהסתייגויות. והרי לא יעלה על הדעת שידברו שעות, יסתייגו, ולא תינתן מדי פעם – ואם אתה שם לב, אני לא מנצל את זה לעתים תכופות מדי – ההזדמנות להשיב. אחרת הדיון, לפי דעתי, הוא חסר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אמרתי זאת רק כדי להאדיר תורה. אבל עד כמה שאני זוכר, גם בתקופת אבות התקנון, כשהיה ד"ר בדר, ואני זוכר שתמיד הייתי קורא על הזמן הרב שהיה עומד על הדוכן, וכולם ידעו שד"ר בדר יחזיק את כולם עד אור הבוקר. כך, שגם בעבר זה היה כך.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

עד אור הבוקר היה רק חבר כנסת אחד שהחזיק אותנו. אולי הוא למד ממשנתו של בדר, אבל הוא עלה עליו אלף מונים, וזה חבר הכנסת מיכאל איתן.

היו"ר ד' שילנסקי:

בשעות.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

בשעות.

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל הייתי מבקש ממנהלת לשכת יושב-ראש הכנסת, שתעלה באיזה פורום את הנושא לדיון. אני הלכתי לפי בית-הלל, אבל יכול להיות יושב-ראש אחר שלא ילך לפי בית-הלל. כי אם יש ספק לכאן או לכאן, אני תמיד הולך לקולא. כדאי שבעיה זו תלובן.

רשות הדיבור לחבר הכנסת אפרים גור. יש לך שמונה הסתייגויות. אתה יכול להשמיע עכשיו רק שתיים. אחריו – חבר הכנסת אברהם הירשזון. אם חבר הכנסת אברהם הירשזון לא יהיה, רשות הדיבור לחברת הכנסת לימור לבנת. אם חברת הכנסת לימור לבנת לא תהיה, תהיה רשות הדיבור לחבר הכנסת רון נחמן. אני רוצה להפנות את תשומת לב חבר הכנסת רון נחמן, שכדאי לו להיות באולם, היות שלפי המסך פה, אני רואה שגם חבר הכנסת אברהם הירשזון איננו וגם חברת הכנסת לימור לבנת איננה.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת רון נחמן הפסיד כבר פעמיים בגלל התרגיל הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

כך שיכול להיות שהתור שלך יגיע תיכף אחרי חבר הכנסת אפרים גור.

למען ההגינות, אני עוד רוצה להפנות את תשומת לבו של חבר הכנסת אפרים גור, שכדאי לו להישאר כשחבר הכנסת רון נחמן מביא את הסתייגויותיו, כי חבר הכנסת חיים קופמן, גם כן לפי המסך, איננו, וכך תיכף אחרי חבר הכנסת רון נחמן יצא לך להביא שתי הסתייגויות נוספות. בבקשה.

אפרים גור (הליכוד):

בסדר.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דיבר כאן לפני יושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת חבר הכנסת גדליה גל, ואמר, כשהוא מתגאה ומתפאר בכך, כמובן, שבמהלך 1993 נוצרו למעלה מ-100,000 מקומות עבודה ונקלטו בהם כ-50,000 עולים חדשים. אני עצמי התייחסתי באחת ההופעות שלי לנתון הזה ואישרתי אותו, שאכן נקלטו כ-50,000 עולים חדשים נוספים במהלך 1993. אך הוספתי ואמרתי שני דברים בקשר לכך.

דבר אחד – העולים החדשים נקלטו במקומות העבודה שהתפנו מפועלי השטחים, מן הערבים שלא הגיעו לכאן כתוצאה מהסגר שהממשלה הטילה בעקבות התגברות פעולות החבלה. המעסיקים, שנואשו מפעולות הסגר למיניהן והיו זקוקים לידיים עובדות, כבר הספיקו לקלוט במקומם עובדים אחרים. הם העדיפו להמשיך בנוהג הזה, אף שחלקם, לו היו יכולים להחליט את מי לקבל, היו מעדיפים את הפועלים הערבים, גם בגלל תנאי השכר וגם מפני שהם היו כבר מיומנים מבחינה מקצועית באותם ענפים שאליהם במשך שנים לא רצו אחרים ללכת, ובינתיים רכשו פועלי השטחים מיומנויות מקצועיות.

לכן, מקומות העבודה שנוצרו לא נוצרו, לצערנו, רק כתוצאה מהצמיחה שהיתה במשק, אלא מהתפנות מקומות עבודה כתוצאה מזה שפועלים מן השטחים לא הגיעו, וגם ותיקים – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אבל לא רק מזה.

אפרים גור (הליכוד):

בהחלט.

ופועלים ישראלים ותיקים, גם אלה שמקבלים דמי אבטלה וגם אלה שמקבלים הבטחת הכנסה, לא רצו ללכת למקומות האלה, ואז העולים, שנגמרה תקופת הזכאות שלהם להבטחת הכנסה, אפילו אם הם מדענים, אפילו אם הם מהנדסים ורופאים, היו חייבים לקבל הצעה מטעם שירות התעסוקה, כי אחרת היו מפסיקים לשלם להם הבטחת הכנסה.

אם על זה אומרים שהעולים יצאו ממעגל מקבלי הבטחת הכנסה ועכשיו הם נקלטו והכול בא על מקומו בשלום, אני מאוד מקווה שלא לכך התכוון חבר הכנסת גדליה גל, משום שמבחינת ההכנסה למשפחה, או ההכנסה לנפש, המצב והמעמד של העולים כתוצאה מזה שנכנסו דווקא למקומות עבודה כאלה לא השתפר, בגלל השכר הנמוך באותם מקומות, שהוא בסביבות שכר המינימום במשק, וכבר אמרתי שבחלק מן המקומות, תוך ניצול מצוקתם ופחדיהם שיסולקו ממקומות העבודה אם יתלוננו על מעסיקיהם בגין אי-תשלום שכר המינימום במשק, בעצם המשיכו לשלם להם שכר שאני קורא לו שכר רעב.

מול הנתונים שהביא חבר הכנסת גדליה גל, ואת חלקם הגדול אני כמובן מקבל, אני רוצה שהבית הזה ידע, שרק 31% – אני מוסר כאן נתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה – מהמהנדסים העולים עובדים בארץ על-פי מקצועותיהם. 31% מתוך 50,000, אדוני היושב-ראש, זאת אומרת, כ-35,000 מתוך כ-50,000 מהנדסים, שלשמחתנו באו למדינת ישראל בשנים האחרונות והביאו הון אנושי מקצועי ואינטלקטואלי בלתי רגיל, לא מועסקים במקצועם.

רק 40% מהרופאים מועסקים במקצועם. זאת אומרת, למעלה מ-7,800 רופאים עולים לא מועסקים במקומות העבודה לפי מקצועותיהם. מצב חמור עוד יותר יש בקרב המורים. מבין 22,000 מורים במקצועות הוראה שונים שהגיעו לישראל, 14,000 מורים עדיין לא מועסקים. אני יכול להמשיך את הרשימה, אבל אין צורך בכך, כדי להמחיש עד כמה עדיין, גם לאחר כל השיפורים שבאים עם הוותק – ככל שהוותק בארץ גדל כן גדלים הסיכויים של העולים להיקלט במקומות עבודה טובים יותר, וכך היה תמיד, ולא חשוב איזו ממשלה מכהנת.

חבר הכנסת גדליה גל, המצב בתחום שירותי הקליטה בישראל, שתיארתי אותו בהרחבה רבה, מכל הזוויות האפשריות, כמעט על כל ההיבטים, ומוכן שיש היבטים נוספים, מביא לא רק לכך שיותר ויותר יהודים מעדיפים, לצערנו, גולה אחרת, כמו אמריקה או גרמניה או מדינות אחרות, על מדינת ישראל. לצערי, אני צופה שאם המצב במדינת ישראל לא ישתפר, עלול לקרות מה שקרה לעלייה של שנות ה-70. כבר בראשית שנות ה-80 עבר שיעור הנושרים שלא הגיעו למדינת ישראל את גבול ה-80%. מכל עשרה יהודים שיצאו את ברית-המועצות רק שניים הגיעו למדינת ישראל, רק שניים.

אם היהודים שנמצאים שם יאבדו את התקווה למצוא את מקומם הראוי בישראל, ואם חבריהם שבאו לכאן, רופאים, מהנדסים, יגידו להם בטלפון או במכתבים ששולחים אליהם מה בדיוק הם עושים בישראל גם אחרי שנה וגם אחרי שנתיים – אני מודיע לך שרבים מאתנו ורבים מאזרחי ישראל במקצועות הרפואה, ההנדסה, המוסיקה ובמקצועות אחרים, אילו היינו במקומם, מבחינה סובייקטיבית, אם מנתחים את זה ומנתקים את זה מהזיקה הציונית, ולא תמיד קיימת אצלם התשתית הציונית, גם אנחנו היינו ממאנים להגיע לכך שבמקום להיות מנהל מחלקה בבית-חולים או מנהל מפעל או סגן מנהל מפעל או מהנדס ראשי של מפעל נעבוד, במקרה הטוב, בתעשייה כפועל, אני כבר לא מדבר על מתדלק בתחנת דלק או מטאטא רחובות או דברים מסוג זה. גם אנחנו, אם נסתכל בתוך לבנו ונאמר את האמת, גם אנחנו לא היינו נוהרים וממהרים ללכת למקום כזה, ששום עתיד, בוודאי לא לטווח הקרוב, לא מחכה לנו בו. המציאות הזאת מביאה לכך, ושוב אני מחזיק ביד את הנתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

מה מחכה להם במקום אחר?

אפרים גור (הליכוד):

מה שהיום מחכה להם במקום אחר הוא, ששגרירויות וקונסוליות של מדינות שהזכרתי, לרבות ארצות-הברית של אמריקה, בוודאי גרמניה, שבדיה, קנדה, אוסטרליה ועוד מקומות, אפילו ניו-זילנד – לצערנו יש אפילו דוגמאות, שחלק מהם מגיעים למדינות ערב העוינות למדינת ישראל, משום שמפתים אותם ומציעים להם תשלומים גבוהים בסוגים מסוימים של מקצועות, לרבות מקצועות

בתחום הגרעיני. כאשר הם ממלאים את השאלון בקונסוליות, בזמן שמגישים בקשה לקבלת אשרה לארצות-הברית או לכל מדינה אחרת, הקונסוליות בוררות את המקצוע, את הגיל, את הניסיון ואת הוותק שלהם, לפעמים גם מצב סוציו-אקונומי. ורק מי שיש להם ביקוש במדינות האלה, בצורה מאוד מאוד סלקטיבית, מרשים להם להיכנס למדינות האלה. מה הם עושים עם בני משפחה אחרים? ברוב המקרים, לא בכל המקרים, שולחים אותם לישראל.

לפי הנתונים, אנחנו כבר רואים שגילאים צעירים יותר ובעלי מקצועות יותר מבוקשים ונדרשים בחוץ-לארץ מהגרים למדינות אחרות, וגילאים מבוגרים יותר ואנשים במעמד סוציו-אקונומי קשה, לא כולם, מגיעים לישראל. האיזון הולך ומופר מדי חודש בחודשו.

בחודשים האחרונים פורסמו נתונים על נשירה הולכת וגדלה של ילדים עולים ממסגרות חינוך למיניהן. היו שהרחיקו לכת ואמרו, שכ-23,000 ילדים הפכו לנוער מנותק ולנוער שנמצא מחוץ למסגרות חינוכיות כלשהן. אבל, כבוד שר החינוך, באחת ההופעות שלו במסגרת תשובה על שאלתא, הכחיש את הנתון הזה, הפריך את הנתון הזה ואמר שהמספר קטן יותר. סגן השר, שהופיע כאן במועד אחר, בעצם אישר שיש 7,000-8,000 בני נוער עולים הנחשבים לנוער מנותק ואינם פוקדים בתי-ספר ומסגרות חינוכיות אחרות.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

לרבות בתי-ספר על-יסודיים.

אפרים גור (הליכוד):

אמרתי שהיו פרסומים על כך. יש לי ביד העיתונים. קיבלתי בהחלט את מה שאתה הודעת ואת מה שסגן הודיע לכנסת, שהמספר הוא קטן. אבל תסכים אתי שכל אחד מ-7,000 או מ-8,000, אפילו ילד אחד – זו בעיה שצריך להקדיש לה תשומת לב ולחשוב כיצד עושים ומה עושים כדי לדאוג לכך שילדים לא ישוטטו ברחובות, לא ילכו לשווקים, לא ינוצלו בצורה המחפירה כפי שהם מנוצלים, ומאידיך גיסא, לחשוב איך עוזרים להם כדי שיהיו להם גם ספרים טובים וגם תיקים וגם אבזרים אחרים, ואפילו סנדביץ'; שלא לדבר על שיעורי עזר שהם אינם מקבלים ברמה מספקת, ושלא לדבר על חוגי העשרה, שאין להם פה או כמעט אין להם, בשונה, אדוני היושב-ראש, מ-5-6-7-8 חוגי העשרה שונים שהיו להם חינוך ברוסיה טרם עלייתם, עם כל המצב הקשה שיש ברוסיה.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, מאוחר יותר אמשיך מאותה נקודה שהפסקתי בה.

היו"ר ד' שילנסקי:

ברשותי ובלי טובות ממני יש לך עוד חצי שעה. נשארו לך שש הסתייגויות.

חבר הכנסת אברהם הירשזון – איננו; אני מוריד לו שתי הסתייגויות. חבר הכנסת רון נחמן כבר עומד על הבמה. יש לך שלוש הסתייגויות. אני יכול לתת לך עכשיו לנמק שתיים מהן.

רון נחמן (הליכוד):

אתה יכול להחזיר לי שתיים שנגזלו ממני בסבבים המהירים קודם?

היו"ר ד' שילנסקי:

אין לי סמכות להחזיר גזלה. אני מניח שלא נגזל. אני בטוח שזה היה בהתאם לסדרים הטובים. אני לא יודע מי ניהל את הישיבה, אבל חזקה על כל מי שניהל את הישיבה שנהג כראוי.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שר החינוך, בסבב הקודם צונזרו לי עשר דקות והפסדתי את נושא התדרים, פקודת הרדיו והטלגרף. אדוני השר, בהיותך שר התקשורת בזמן, זכור לך נושא הטלוויזיה בכבלים, שהיית מהיזמים של הקמתה. סוף סוף, בשעה טובה, יש בישראל כבלים. הבטחת אז, שכאשר יחול הדבר בתוך שטח מדינת ישראל, מובן שאזרחי מדינת ישראל שנמצאים בשטחים שריבונות ישראל איננה חלה עליהם יקבלו בהתאמה אותם שידורים.

אני יכול לבשר לך, שהתחלנו לעשות את זה עכשיו, אחרי עבודה של כמה שנים, אבל בכך לא די. אנחנו נמצאים תחת פקודתה המנדטורית של ממשלת הוד מלכותו, פקודת הרדיו והטלגרף המנדטורית, שקיימת עד היום בשטחי יהודה ושומרון, וזאת כאשר ב-13 בספטמבר נחתם הסכם אש"ף-ישראל.

בחודש אפריל אמור כוח המשטרה לצאת מהערים הגדולות בשטחי יהודה ושומרון, משכם, מבית-לחם, מחברון, מטול-כרם, מג'נין, ושוחרי השלום הפלשתינים, הערבים – כפי שאמרתי, גם אני יהודי פלשתיני, אין רק ערבים פלשתינים – ואנחנו נעמוד בפני מצב מוזר. משטרת ישראל תיתן להם ביד את כלי הרכב, את תחנות המשטרה הצבועות עכשיו בלבן, תיתן להם את מכשירי המוטורולה, והם פועלים על-פי תדרים. והם יקימו תחנת רדיו, והם יקימו רשתות קשר לא רק של מוטורולה, והם ישתמשו בערוצי תקשורת ממיינים שונים. והם יהיו זכאים לעשות כך מכוח סמכויות שאתם תעבירו להם. על-פי איזה חוק אנחנו נוכל להקים לנו תחנת שידור? אייבי נתן עלה מן הים אל החוף, ערוץ-7 עדיין בים, ואם אנחנו נרצה להקים תחנת שידור מקומית, האם נוכל להקים אותה? ואם נרצה להקים תחנת טלוויזיה, האם נוכל להקים אותה? אם כן, לפי איזה חוק? לפי החוק הישראלי – ודאי שלא. לפי החוק הירדני המנדטורי השורר באזור, ודאי וודאי שלא, כי לא נהיה בשטח האוטונומיה.

המצב סבוך ומסובך, ולא קיבלנו שום תשובה. אדוני השר, אני שמח שאתה יושב באולם, כי לפחות אני יכול להעביר ישירות לשר בממשלת ישראל דברים מספר, בהמשך לדיון שהתקיים בוועדת הכספים בנושא תקציב המשרד. אדוני השר, הצגת בפנינו אותו ספר עדיפויות. ספר העדיפויות הזה, פעם ראשונה בתולדות המדינה בא להוציא מגזר שלם ולפגוע בחינוך ילדיו. עוד לא קרה דבר כזה,

עד כמה שידוע לי. בשום זמן מיום הקמתה של מדינת ישראל עוד לא קרה שמציבור שלם, בגלל היותו גר באזור מסוים אשר התקיימו בו תנאי חינוך מסוימים – באה ממשלה ישראלית יהודית וגרעה ממנו אותם תנאים שאפשרו לו לפתח מאפס תשתית חינוכית.

מדברים על סדר עדיפויות, אדוני השר. איך יבואו מורים בלי תמריצים לאלון-מורה? איך הם יגיעו בלי תמריצים לקריית-ארבע? איך הם יגיעו בלי תמריצים לעלי ולשילה, לריחן ולשקד? איך הם יגיעו, אדוני השר? הרי אתה השר המופקד על שיפור החינוך.

איך יכול להיות ששר שמופקד על שיפור החינוך ייתן יד להוריד את רמת החינוך? זה נבצר מבינתי. אני לא מסוגל להבין את זה. היה לי הכבוד להיות תלמיד שלך באוניברסיטת תל-אביב. לימדת אותנו קצת על זכויות אזרח. אני שואל אותך בתור שר החינוך, איך יכול להיות ששר חינוך במודע ייתן יד לפגיעה ברמת החינוך? למה זה מגיע? למה זה מגיע גם לשר לקבוע עמדה כזאת, ומדוע זה מגיע לתושבים?

ב-1 בפברואר מתחיל הרישום לגני הילדים. יש משפחות מרובות ילדים. המשפחות האלה, כמו כל ערי הפיתוח – אני חוזר ומדגיש, מתוך 45 ערי פיתוח, 36 בתחומי מדינת ישראל, בתחומי "הקו הירוק" – ממשיכות לקבל פטור מלא משכר לימוד בגני טרום-חובה. ביש"ע, בזמנו של מר נבון כשר החינוך, היה קנס של 10% תשלום שכר לימוד בגני טרום-חובה. זה קריטי למשפחות הנזקקות לגנים האלה כדי להתפרנס ולנסוע כל יום לאזור השפלה.

מדוע המשפחות האלה לא יוכלו להמשיך ולקבל אותן אפשרויות להחזיק מעמד מבחינה כלכלית, לפחות בחמש שנות האוטונומיה שעליהן אתם חתמתם? מדוע זה צריך להיות כל כך מזורז, שבמהלך שנה אחת המשפחות האלה יגיעו לפת לחם? האם אתה תהיה אחראי בממשלה לעליית האבטלה, להגדלת הנצרכות לשירותי הרווחה ולהגברת העוני בקרב התושבים?

האם זה מוסרי, אדוני השר? זה לא לתת למישהו. זו פעם ראשונה במדינת ישראל שלוקחים ממישהו. מדברים על סדרי עדיפויות. אגיד לך במה מדובר. מדובר בסכום של מס הכנסה, אותם 7% מפורסמים. כל מס ההכנסה, שתסובב אותו מקצהו ועד קצהו, הוא 320 מיליון שקל, וזה בכל ערי הפיתוח במדינת ישראל. לקחתם את הסכום הזה וחילקתם אותו על בסיס היערכות אחרת. הוספתם כסף למקומות אחרים; שיהיה להם לבריאות. כל מה שבא מיהודה ומהשומרון מסתכם ב-45 מיליון שקל. גם את הדבר הזה צריך לקחת ולא לתת לאנשים את רמת השירותים ואת רמת החינוך שהם זכאים לקבל. האם זה מוסרי? האם זה אנושי? – אתה תגיד שזה סדר עדיפויות והממשלה קובעת את העדיפויות שלה. נכון. אבל אתם מלמדים אותנו היום, כאן, איך צריך לשלוט.

אוי ואבוי אם מה שנעשה היום לגבי מגזר כזה ביהודה ובשומרון היה נעשה לגבי מגזר הקיבוצים; אוי ואבוי. איזו סערה היתה קמה כאן. כשמנחם בגין, זיכרוננו לברכה, דיבר על הבריכות של הקיבוצים, ראינו איך השתוללו גורמי השמאל. הוא רק אמר משהו על הבריכות. הוא לא לקח להם אותן. רק דיברו על כך שהמושבים הם כוח העבודה הזול של הקיבוצים. תזכור מה היה. ללכת ולפגוע בתושבים, כשאתה הולך לחמש שנים של אי-יציבות ושל אוטונומיה שאיש אינו יודע מה היא? ללכת ולהטיל על אוכלוסייה בסדר גודל של עיר כמעט כמו פתח-תקווה חיסול? מה היה קורה אילו חיסלו את פתח-תקווה? האם המדינה הזאת היתה עומדת על מכונה יום אחד?

ואתם נותנים יד לחסל אוכלוסייה, לחסל את החינוך שלה. מה נותר לאבא ולאמא? חבר הכנסת מאיר שטרית נתן קודם הרצאה על החינוך. גם אני ראש מועצה ואני יודע מה זה חינוך למשפחה. בלי חינוך ובלי פרנסה אין טעם לחיים אף של בן-אדם אחד. אתם פוגעים בשני היסודות האלה. אתם פוגעים ביסוד החינוך ופוגעים ביסוד הפרנסה והתעסוקה, במודע. עוד לא קרה דבר כזה במדינת ישראל.

נוח לי שאני מדבר אל שר החינוך, כי מדובר כאן בערכים. נוח לי שאני מדבר אל שר שהוא גם משפטן מובהק, כי מדובר כאן בנורמות, בזכויות טבעיות של בן-אדם. אני עומד כאן מעל הדוכן ושואל את עצמי: באיזה עולם אנחנו חיים? לפני כמה שנים היה מבצע אנטבה. מתי זה היה בדיוק, אדוני היושב-ראש? מתי היה מבצע אנטבה? אדוני השר, אולי אתה זוכר מתי היה מבצע אנטבה?

קריאה:

ב-1976.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

האם אתה עושה חידון ידע?

רון נחמן (הליכוד):

אני לא עושה חידון ידע. שאלתי. אתה לא חייב להשיב. בשנת 1976 יצא כוח לשחרר עצורים באנטבה, חטופים. ממשלת ישראל שלחה את הזרוע הארוכה שלה לשחרר ישראלים שהוחזקו בתור חטופים באוגנדה. היום, במודע, ממשלת ישראל הולכת להציב יישובים שלמים, 130,000 יהודים, תחת שלטון ערבי.

הרי מה אמר יוסי ביילין, סגן שר החוץ? ואני מאמין לו ולערפאת. שני האנשים היחידים שאני יכול להאמין להם הם ערפאת ויוסי ביילין. על-פי ניסיון העבר, שני האנשים האלה אומרים את האמת. אני לא יכול להסכים למה שאומר יוסי ביילין. לצערי, כל מה שהוא אמר מתרחש במציאות. אמר יוסי ביילין: אין לי בעיה שהאנשים האלה ימשיכו לגור איפה שהם גרים, אבל תחת ריבונות ערבית. האם זאת לא בריחה של ממשלה מאחריות? האם הממשלה יכולה לומר לאזרחיה: לא אכפת לי שתלכו ותגורו שם, או תישארו שם, זו בעיה שלכם, לא שלי, אתם לא חלק ממני? איזו מדינה זאת? האם יש מדינה כזאת בעולם, שאומרת כך לתושביה?

אדוני השר, דיברתי היום על נושא הכבישים, על כספים אלמנטריים, על כבישים אסטרטגיים שיהיו חסרים מחר לצה"ל במלחמה, לנסיעה. לא מדובר על הנסיעה שלנו לעבוד בתל-אביב. איך יגיע טנק מתל-אביב עד לבקעת-הירדן? אנחנו ראינו את השיירות במלחמת המפרץ. איך יגיעו ערבים מעזה ליריחו, דרך מדינת ישראל?

נואף מסאלחה (העבודה):

באוטוסטרדה.

רון נחמן (הליכוד):

הם יגיעו דרך כבישים, נכון. הם יגיעו באוטוסטרדה או באוטוסטרדות. מדוע לא יהיה דבר כזה גם כאן, בשטחי יהודה ושומרון, על בסיס ההדדיות, לכוחות מדינת ישראל ולאזרחי מדינת ישראל? יש דברים אלמנטריים שצריך לטפל בהם.

אני שומע הצעות מגונות. חבר הכנסת יוסי כץ מדבר על פיצויים. תעזבו, לא נוח לי שאתם שם, כי אני לא יודע מה לעשות אתכם.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רון נחמן, אתה עובר כבר לנושא חדש. זמנך תם.

רון נחמן (הליכוד):

לא, אני לא עובר לנושא חדש. אני מסיים בדבר הזה. רק רציתי להבהיר את הנקודה. מדובר על בסיס ההדדיות. אני מדבר כאן על עניין של אינטגריטי, של יושר פנימי. אני מדבר על הדברים האלה. האם בא מישוהו והציע לערבים מקלקיליה לקחת כסף ולעבור לאזור שכם? האם בא מישוהו והציע לאנשי טול-כרם לקחת את הכסף, להתרכז עם אחיהם באזור שכם ולתת אפשרות למדינת ישראל להרחיב את גבולותיה? אם אומרים את זה – אומרים שזה גזעני, שזה לא אנושי, שזה נגד זכויות האדם. אומרת זאת מרצ בעיקר. אני מסכים, אבל למה מה שגזעני כלפי הערבים איננו גזעני כלפי היהודים?

המשך יבוא בסקירה הבאה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אולי תרשה לי להעיר פה הערה. לאחרונה רבים מאוד בכנסת אומרים גזעני, בפתח. לי נראה שיש פה טעות, והביטוי הנכון צריך להיות גזעני, בחיריק.

רון נחמן (הליכוד):

נעביר זאת לוועדת הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש, אם יש פה מישהו מומחה ללשון העברית – בבקשה. או, הנה חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אני אבדוק זאת.

היו"ר ד' שילנסקי:

את תבדקי את זה. גם באמצעי התקשורת אני שומע את זה. לדעתי, זו שגיאה.

בנימין טמקין (מרצ):

בכלל, אין כאלה בכנסת – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

תסלח לי, אנשים צופים בטלוויזיה, שומעים רדיו וחושבים, שאם חברי כנסת משתמשים בביטוי עברי מסוים, חזקה עליהם שזה הביטוי הנכון, וגם הם מאמצים אותו.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אני מציעה לעם לא ללמוד עברית מרבין. לא כדאי.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אני לא נכנס לזה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ברשותך, אני מודה לך על תוספת שתי הדקות שנתת לי. חבר הכנסת בני טמקין, האם זכור לך הדיון עם שר המשטרה ועם היועץ המשפטי לממשלה, הזה והקודם, בנושא חופש הזכות להפגנות והזכות להפגין?

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה נכנס לנושא חדש בעקבות זה שאני העליתי בעיה דקדוקית, עברית.

רון נחמן (הליכוד):

אתייחס לכך בדיון הבא, בהסתייגות הבאה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חזקה על חבר הכנסת טמקין שהוא יהיה כאן גם בסיבוב הבא, על מנת לשמוע אותך.

אחרי חבר הכנסת רון נחמן רשום חבר הכנסת חיים קופמן. הוא איננו. שתי ההסתייגויות שלו הולכות לאיבוד. זאת אומרת, ההסתייגויות לא הולכות לאיבוד. אני מבהיר: אם מישהו לא מנמק את ההסתייגות – ההסתייגות לא נמחקת, אבל הוא לא משכנע את החברים להצביע בעדה. בזה גמרנו את הסיבוב הזה. ניכנס לסיבוב נוסף. חבר הכנסת מיכאל איתן נמצא בוועדת הכנסת, כך ששמורה לו הזכות. חבר הכנסת אפרים גור, הסיבוב הבא שלך.

קריאה:

מי אחריו?

היו"ר ד' שילנסקי:

אחריו – חבר הכנסת אברהם הירשזון. אם הוא לא יהיה, אחריו – חברת הכנסת לימור לבנת. אם היא לא תהיה – חבר הכנסת רון נחמן. רק הסתייגות אחת נותרה לך, חבר הכנסת רון נחמן. בבקשה.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני סיימתי את הדברים הקודמים שלי בכך שהצבעתי על היות 7,000-8,000 ילדי עולים מחוץ למסגרות חינוכיות כלשהן, וכבוד השר אישר את הנתון הזה, את היות המספר זה של נערים עולים, בכלל זה ילדים בגיל בתי-הספר התיכוניים, מחוץ למסגרות חינוכיות. ואני סבור שהמציאות הזאת מחייבת את כולנו, ובראש ובראשונה את משרד החינוך, לגבש – – –

בנימין טמקין (מרצ):

כמה ילדים, 7,000?

אפרים גור (הליכוד):

כן, 7,000. הנתון הזה מחייב אותנו לגבש תוכנית עבודה ולגבש דרכי פעולה ולתקצב את התוכניות ואת דרכי הפעולה באופן שהמספר הזה, במקום שילך ויתרחב – והסכנה הזאת אכן קיימת – המספר ילך ויקטן, ויותר ויותר ילדים שכבר, לצערי, חלקם טעמו דברים, שכולנו היינו רוצים שלא יטעמו, ואולי בשל הטעימה הזאת יהיה קשה מאוד היום להושיב אותם על ספסל הלימודים, בכל זאת צריך לעשות כל מאמץ כדי להחזיר אותם למערכת החינוך.

אני סבור, אדוני השר, שחלק מן הסיבות, לא כל הסיבות, נעוצות במצב החברתי והסוציו-אקונומי של המשפחות. יש הרבה מאוד אמהות עולות, עשרות אלפי אמהות עולות במשפחות חד-הוריות, שאינן עובדות, יוצאות מהבוקר את הבית כדי לחפש מקום עבודה. וילד אחד או שניים, שיש להן בבית, לא נמצאים תחת פיקוח של הורים, תחת פיקוח של מבוגרים, והם חשים את המצב הכלכלי בבית, הם חשים במחסור האדיר שיש במקרה, מחסור בכל מה שבית נורמלי צריך. וכאשר הם מבינים את זה – ואני כבר לא מדבר על ילדים שמנצלים את המצב הזה ומשוטטים ברחוב ושולחים את ידיהם לפשע ולעבריינות, למגינת לב כולנו, אלא חלקם, בהתחשבם במצבם של ההורים, או במקרה זה בהתחשב במצב של האמהות שלהם, הולכים לחפש עבודה בכל מקום שיסכים לקבלם; ובכלל זה במוסכים למיניהם, ובכלל זה בשטיפת מכוניות, במסעדות למיניהן, בחנויות מכולת, במיני-מרקטים פרטיים למיניהם, בחנויות ירקות, אדוני היושב-ראש. והם מקבלים שכר רעב מצד אחד, ועושים עבודות פיסיות, שפוגעות אף בבריאותם, ולא רק ברמת ההשכלה שלהם, מצד שני.

לכן אני סבור, שהממשלה, באמצעות משרד החינוך, טוב תעשה אם תיצור קרן – אם עדיין לא הוקמה קרן כזו – כדי לסייע לילדים אלה באופן מיוחד ברכישת ספרים, בהענקת אבזרי חינוך למיניהם, במתן פטור מאגרות חינוך, מהוצאות חינוך למיניהן, גם לנושא של טיולים, חוגים, העשרה במסגרת בית-ספרית.

אני חושב שמן הראוי, על מנת לעודד ילדים כאלה שלא לשוטט ברחובות ולא לשוטט חסרי מעש, לפטור אותם מן האגרה במערכת הבלתי-פורמלית במתנ"סים, בחוגים שונים של העשרה, למשל שיפור השפה העברית, חוגי ספורט, חוגים לרכישת שפות זרות נוספות.

אני יודע, כבוד השר, שהבסיס החינוכי של הילדים האלה, שמגיעים לישראל, הוא יוצא מן הכלל. רמת המשכל שלהם, מן הגבוהות ביותר. המוטיבציה שלהם ללמוד, בוודאי של ההורים, גבוהה ביותר. לכן, אם אנחנו ניתן להם תמריצים, שיהיה בהם כדי להקל עליהם להיקלט בחוגים האלה גם במסגרת הבית-ספרית וגם במסגרת מתנ"סית, או במועדוני נוער למיניהם, אין לי ספק, כי חלק גדול מהם ינטשו את הרחוב וייכנסו למערכות החינוך.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

חבר הכנסת גור, אנחנו עושים מאמץ גדול מאוד לא רק לאתר אותם, אלא אף להכניסם למסגרת החינוך הפורמלי, ואנחנו נותנים לזה תקציב יותר גדול ומדריכים. אבל זה לא קל. יש חלק שאינם רוצים בכך מסיבות כלכליות. והיה אם אפשר, אנחנו מחויבים לטפל בהם – – –

אפרים גור (הליכוד):

אדוני השר, אני שמעתי את סגנך כאן והוא, בין יתר הדברים שאמר, לא הזכיר הרבה דרכים ואמצעים; אמר שנציגים של משרד החינוך, עיריית תל-אביב, משטרת ישראל ומשרד העבודה והרווחה מתכוונים, מתכננים בקרוב לבקר בשוק הכרמל בתל-אביב, כדי לנסות ולאתר שם נערים מן הסוג הזה. אני מברך על הפעולה הזאת.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

משרד החינוך – – –

אפרים גור (הליכוד):

בסדר, אבל תסכים אתי שנערים כאלה לא מאתרים רק בשוק הכרמל או בשווקים אחרים.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

לא רק.

אפרים גור (הליכוד):

לא רק.

דבר נוסף, אדוני השר, שאני רוצה להעלות בשעה שאתה נמצא כאן הוא הנושא של שעות עזר לתלמידים עולים. בחטיבות הביניים, לפי מה שכבוד השר לקליטת העלייה דיווח כאן בכנסת, וזה גם הופיע בחוברת של המשרד לקליטת העלייה, רק שישית מילדי העולים מקבלים שעת עזר אחת בשבוע. אני מקווה שאתה תסכים אתי, שבעבור נער עולה, שאך זה עתה הגיע לישראל כמדינה חדשה, לא דובר את השפה העברית, לא יודע את ההיסטוריה העברית, מעולם לא ראה ספר תנ"ך, מתקשה להבין את הספרות, את הלשון, מתקשה בהבנת הנקרא ומתקשה במקצועות אחרים, שעת עזר שבועית אחת, כאשר הוא צריך להדביק את הפיגור מול חבריו הישראלים הוותיקים, שנולדו כאן, היא לעג לרש, איננה מספיקה.

לכן, במסגרת המאמצים שאתם עושים, ובמסגרת התוספת של מיליארדים שמשרד החינוך מקבל בתקציב של 1994, אני מאוד מאוד מבקש ממך: תשקול שנית. לא מדובר כאן על עשרות מיליונים של שקלים. אני מבקש שתשקול שנית את תגבור הנושא הזה של שעות העזר, כי הדבר הוא בנפשו של הילדים האלה.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אנחנו נתנו 1,000 שעות שבועיות נוספות לתלמידים עולים, מעבר לזכאות ולהסדרים.

אפרים גור (הליכוד):

ונקודה אחרונה בנושא הזה – עובדת הימצאותם של מאות נערים עולים במדינת ישראל, שאין להם מעמד של עולה חדש. פורסם לאחרונה שבישראל יש כ-2,000 ילדים כאלה. השר לקליטת העלייה אמר שהמספר איננו 2,000, אלא 600-700 ילדים. אבל בין שזה 600-700 ובין שזה 2,000, הילדים לא נמצאים במסגרות חינוך מפני שמשרד הפנים מסרב לרשום אותם כעולים חדשים ולהעניק להם מעמד שכזה. ככל הנראה מדובר בילדים שהובאו לישראל על-ידי אמותיהם, ללא האבות, ומשרד הפנים דורש מהם להביא אישור מהאבות שלהם שנותרו, וברוב המקרים, אגב, מדובר על אבות לא יהודים, שנותרו בגפם ברחבי ברית-המועצות לשעבר. והנימוק הוא שאולי הילדים הללו נחטפו באמצעות אמותיהם. לכן, לפני שיביאו את האישור מן האב, לא יעניקו להם מעמד של עולה, וכתוצאה מזה רשויות מקומיות תסרבנה לרשום אותם במסגרת בית-הספר ורשויות אחרות של בריאות, קופות-החולים, מסרבות להעניק להם שירות רפואי.

אני לא מבין, אם יש חשש שהאמהות חטפו את הילדים האלה, כיצד זה שלאמהות כן מעניקים סטטוס, מעמד של עולות חדשות, ואת כל התנאים שמגיעים לעולים חדשים, ולילדיהן, מחשש שהם נחטפו, בפוטנציה, לא מעניקים תנאים כאלה? אחת מן השתיים: או שהאמהות עברייניות, ואז צריך לסלק אותן או לגרש אותן מן הארץ ולהחזיר את ילדיהן לאב, או שאם לאמהות נותנים מעמד כזה, על אחת כמה וכמה צריך לתת אותו מעמד לילדים האלה ולא לתת להם לסבול כאשר הם נמצאים בבית ולא בבית-הספר.

אדוני היושב-ראש, יש לי עוד זמן?

היו"ר ד' שילנסקי:

כן. יש לך חצי דקה, ודקה על קריאת הביניים, דקה וחצי. תמיד אתה שואל דקה וחצי לפני הזמן.

אפרים גור (הליכוד):

טוב.

כתוצאה מאחת ההופעות שלי כאן, קיבלתי שיחת טלפון מאזור הגליל, מאחת המשפחות הוותיקות, שבזמנה היתה גם היא עולה חדשה. המשפחה התלוננה על כך שהעולים החדשים ממדינות חבר-העמים מקבלים תנאים טובים, משופרים ומועדפים יותר מאלה שמקבלים העולים מאתיופיה.

לעדכון, ולמען כל הצופים שחושבים כך, אני רוצה לומר שמבחינת תנאי קליטה, העלייה האתיופית מקבלת את התנאים הטובים והמשופרים ביותר שעולים כלשהם מקבלים במדינת ישראל, לפי דעתי בצדק. כאשר לפני זמן לא רב ערכו אתי ריאיון בעיתון רוסי, שאלו אותי האם אני מצדיק מתן עדיפות לעולים מאתיופיה, אפילו על חלק מהעולים מרוסיה שיש להם בעיות סוציאליות – קשישים, משפחות חד-הוריות וכיוצא באלה – אף שזה לא נשמע פופולרי, הצדקתי מתן תנאים מועדפים לעולים מאתיופיה. אולי מישהו אחר במקומי היה נמנע מכך בעיתון רוסי, משום שבעיתונות הרוסית התפרסמו התקפות רבות על כך שהעולים מאתיופיה הופלו לטובה לעומת עולים מרוסיה, במשכנתאות ובנושאים אחרים, בכלל זה בנושא סל הקליטה, מסיבות שלא אכנס אליהן כאן. אגע עכשיו רק בנקודה של המשכנתאות.

לעולים מאתיופיה מוענקות היום משכנתאות בשיעור של 98% מערך הדירה, אדוני היושב-ראש, רק שיפנו את אתרי הקרוונים ויצאו ממסגרות מעבר כמו בתי-מלון ומרכזי קליטה. הממשלה מעמידה לרשותם דבר חסר תקדים, שלא היה דוגמתו: משכנתאות בשיעור של 98% מערך הדירה, כאשר 85% מכל הסכום של המשכנתה הם מענק שלא צריך להחזיר אותו, מתנה, וכאשר ההחזר החודשי של המשכנתה – שהיא למשך 30 שנה – הוא 150 שקלים בחודש, דבר שאין לו אח ורע בתנאים שהממשלה שלנו נותנת לסקטור כלשהו באוכלוסיית מדינת ישראל.

אם אני יכול לנצל את הבמה הזאת, אני רוצה לפנות לאחינו עולי אתיופיה, שאולי פוחדים לקחת משכנתה אפילו בתנאים כאלה כדי לרכוש את הדירות שלהם, ולהמליץ בפניהם, במקום לחיות בתנאים בלתי נסבלים באתרי הקרוונים ובצפיפות בבתי-מלון, ליטול את המשכנתאות האלה, שהחוזרים שלהן קטנים פי ארבעה מכל שכר דירה שהם משלמים אפילו במסגרות מעבר שהם נמצאים בהן. אין לי ספק שעם החזרים של 150 שקלים, גם כאשר מצב חלק מהם איננו הכי משופר, הם יעמדו בהחזרי המשכנתה. הם לא צריכים לפחד, ואני ממליץ להם לשפר את תנאי הדיור שלהם, את רמת החיים שלהם, וליטול את המשכנתאות שהממשלה מעמידה לרשותם, דבר שהיא לא עושה כלפי שום אוכלוסייה במדינת ישראל, אפילו לא כלפי משפחות ברוכות ילדים מבחינת הטבת תנאי הדיור שלהן. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אברהם הירשזון – איננו באולם; הוא מפסיד שתי הסתייגויות ונותרו לו שלוש הסתייגויות.

חברת הכנסת לימור לבנת – איננה באולם; היא מפסידה שתי הסתייגויות ונותרו לה גם כן שלוש הסתייגויות, אלא אם כן היא נמצאת בוועדת הכנסת.

לחבר הכנסת רון נחמן הסתייגות אחת. אחריו – חבר הכנסת חיים קופמן עם הסתייגות אחת. אם הוא לא יהיה באולם – יהיה חבר הכנסת מיכאל איתן, אם הוא יחזור מוועדת הכנסת. אם לא – יהיה חבר הכנסת אפרים גור. חבר הכנסת מיכאל איתן הגיע? רציתי להודיע לו.

קריאה:

הוא בדרך.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה, חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בהמשך לדברי לפני כמה דקות רציתי להציע למי שמציעים לאזרחי ישראל להתגורר תחת שלטון ערבי, לעשות הגשמה ציונית, לעשות הגשמה עצמית. אולי אותם מציעים יורו את הדרך ואת הכיוון ויבואו ויראו לעם ישראל כיצד הם עומדים בראש המחנה ושמים את מבטחם באותם ערבים שהם ממליצים לאחרים לגור תחת שלטונם.

יש לי ספק גדול אם יהיה איזה יהודי אשר יסכים לחיות תחת שלטון ערבי בשטח כלשהו בארץ-ישראל ובמדינת ישראל.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

מספיק שנים חיינו תחת שלטון זר.

רון נחמן (הליכוד):

זו תהיה אחריותה הראשונה במעלה של הממשלה לתוצאות שינבעו מהמדיניות, שהיא להפקיר אותם לחסדי הערבים.

אדוני השר, בבג"ץ שהגשתי נגד ממשלת ישראל בנושא סיווג ערי הפיתוח, המפה שעליה אתה הצבעת, נקבע: "במקרה דנן נקבע הסדר נורמטיבי בחוק ונקבעו בו המנגנון ליישום, הממונים על ביצועו, והמוסמכים להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו. אלא שהחוק לא יושם, ותחתיו הפעילה הממשלה את הסמכות שבסעיף 29 וקבעה הסדר חלופי" – הסדר סעיף 29 לחוק-יסוד: הממשלה.

השוואת החוק – חוק ערי ואזורי פיתוח משנת 1988 – להחלטת הממשלה בדבר הקמתה של ועדת המנכ"לים הידועה בתור ועדת-שבס מגלה כי שניהם, גם החוק וגם החלטת הממשלה, עוסקים באותה מאטריה גופא: "פיזור אוכלוסין וקידום ופיתוחם של יישובים שישווו כערי ואזורי פיתוח בדרך של מתן הטבות ותמריצים. החלטת הממשלה לא נועדה אלא ליצור 'מסלול מקביל' להשגת אותו יעד בקונצפציה וקריטריונים שונים מאלה שקבע החוק. ראייה 'לחיכוך' שבין השניים, כנאמר בהחלטת הממשלה, כי 'החלטות אלה לא ייראו כהחלטות לצורך חוק ערי ואזורי פיתוח, 1988', כי הצוות הבין-משרדי יטפל גם ב'התאמת החקיקה וחקיקת המשנה הנדרשות', וכן בהחלטת הממשלה מיום 31 באוגוסט 1993, לדחות את תחילתו של החוק בשלוש שנים, ותוכנה של הצעת החוק שהוגשה בעקבות כך, אשר מבקשת לדחות את תחילת החוק ולתת לתיקון המוצע תוקף למפרע 'ביום תחילתו של החוק העיקרי'".

אומר השופט גולדברג: "הדואליות האמורה של חוק והחלטת ממשלה אינה יכולה להתיישב עם לשונו ומטרתו התחיקתית של סעיף 29 לחוק-יסוד: הממשלה. הרחבת סמכותה של הממשלה שתאפשר מצב כזה מטשטשת את הגבולות בין הרשות המבצעת והרשות המחוקקת, ופוגעת בעצם מהותו של המשטר החוקתי במדינה, המבוסס על חלוקת הסמכויות בין הרשויות. הסייג בסעיף 29 כי הממשלה מוסמכת לפעול 'בכפוף לכל דין' אינו מורה רק כי אסור למעשי הממשלה כי יסתרו או יפרו כל דין, אלא גם זאת, כי משקיים דין אשר יוצר הסדר, נסוגה מפניו סמכות הממשלה ואין בידה ליצור הסדר אלטרנטיבי".

בפסק-הדין אומר הבג"ץ על דעת שלושת השופטים: "סוף דבר. החלטת הממשלה אינה יכולה לדור בכפיפה אחת עם החוק, כל עוד לא יבוטל או יתוקן – – –".

אומר השופט מצא בפסק-דינו, שהחלטה זו היא מוחלטת ולא יחסית, ולכן "איננו רשאים להכשיר את המשך קיומו של ההסדר הבלתי חוקי".

באה הממשלה, ובממשלה הזאת יש פרופסורים למשפטים, והיא מבקשת כאן להביא בפני עם ישראל דבר שנוגד את אמות המידה של שלטון החוק, שפוגע באמות הספים של שלטון החוק.

אלי גולדשמידט (העבודה):

באמת, חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת גולדשמידט, אמרתי לך, ניסיתי לשכנע אותך, אני בעד זה שהממשלה תשפיע ותפעיל את מדיניותה. אני בעד זה. זו סמכותה של ממשלה. אבל שיהיו לה אומץ וניקיון כפיים. תבוא לכנסת ותגיד: אנחנו מבקשים לבטל את חוק ערי הפיתוח 1988, משום שהוא לא טוב, הוא פסול, ותבטל את החוק הזה. אבל מה יקרה אז? הרי היא תעמוד מול פורום ערי הפיתוח, שבו יושבים גם נציגי ליכוד, גם נציגי מערך וגם נציגי מפד"ל, כולם יושבים יחד, חבורה אחת, כאשר לנגד עיניהם רק דבר אחד, קידומן של ערי הפיתוח. אז הממשלה לא תעשה את זה, היא לא תבטל את חוק ערי הפיתוח. לכן הם לא בוחרים בנתיב הזה. מה הם כן עושים? הבג"ץ נתן ארבעה חודשים לתקן. קח את החלטות ועדת-שבס, את חוק ערי הפיתוח, תשלב את שניהם יחד, ותעשה תיקון משמעותי, כפי שאמר הבג"ץ, ותגיד: אני נכנס לעניין הסובסטנטיבי, המהותי. ובעניין של המהות, אני אלך אתך. יש קריטריונים ברורים, הכול בסדר, זה נאמר בפסק-הדין. למה לא? אני בעד זה.

אבל הממשלה בוחרת בדבר הגרוע מכול, זו האפשרות השלישית: לא ביטול, לא תיקון מהותי. היא בוחרת במה שנקרא תיקון טכני. הם ילכו להקפיא את החוק ויגידו: בואו נדחה את החוק, כאילו הוא לא קיים, עד 1997.

אלי גולדשמידט (העבודה):

החוק הזה חוקק עוד בתקופת ממשלת הליכוד. חבר הכנסת רון נחמן, תדייק כשאתה מדבר פה בעניין משפטי. כל ההסדרים האדמיניסטרטיביים דינם היה כדין מפת שבס. היתה להם בעיה מול חוק ערי הפיתוח גם בתקופת הליכוד. וגם חברי פורום ראשי ערי הפיתוח פחדו מחוק ערי הפיתוח, כיוון שהוא היה מבטל את כל ההסדרים האדמיניסטרטיביים שנתנו להם הקלות במס הכנסה. אתה יודע את זה טוב מאוד. אמר את זה חבר הכנסת דוד מגן בוועדת הכספים. היתה פה באמת בעיה טכנית מבחינה משפטית, והבג"ץ עלה עליה. מה שצריך לעשות היום זה לדחות את תוקף החוק, כדי שההסדרים שכל ראשי ערי הפיתוח רוצים בהם ימשיכו להיות בתוקף. ואתה יודע את זה טוב מאוד, זה הקלות במס הכנסה למגדל-העמק ולקריית-שמונה. אילו ביטלו היום את הסידור הזה, לא היו עוד הקלות במס לקריית-שמונה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אני הייתי סובלני, כי אני רואה שאין לך הסתייגויות, בכל אופן לא בסיבוב הזה. אבל אני מעריך שלקחת מחבר הכנסת נחמן רון דקה וחצי. היה לו עוד חצי דקה, אז אני נותן לו עוד שתי דקות.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, תרשה לי לתקן את דברי חבר הכנסת אלי גולדשמידט. בעמוד 7 של פסק-הדין אומר הבג"ץ: "ביום 24 באוקטובר 1993 פורסמה הצעת חוק הסדרים במשק המדינה, אשר בסעיף 19, שבו נאמר שבחוק ערי ואזורי הפיתוח – – – תחילתם של סעיפים אלה ואלה" – אתה מכיר את

כל הסעיפים – "תידחה עד התשנ"ז או עד 1997. סעיף זה בא בעקבות החלטת הממשלה מיום 31 באוגוסט 1993 לדחות את תחילתו של חוק ערי ואזורי פיתוח לשלוש שנים".

ההצעה לסדר שלנו היתה על שולחנו של הבג"ץ לפני שפסק את פסקו. הבג"ץ מנה כאן את כל השתלשלות העניינים מאז הקימו בכלל ועדת שרים לערי פיתוח לפני עשרות שנים. הוא מנה אחד לאחד את כל השלבים שהיו בנושא של ערי הפיתוח. אבל הבג"ץ קבע עוד דבר אחד, שצדק צריך להיעשות על-פי אמות מידה שוות. הקריטריונים שקובעים עיר פיתוח הם המרחק ממרכז הארץ ומצב סוציו-אקונומי של היישוב; והשלישי הוא מצב הביטחון. אלה הקריטריונים שבחוק. אני שואל: האם מצב של קליטת עלייה הוא גם כן קריטריון? הוא נכלל בקריטריון של המצב הסוציו-אקונומי. אם הקריטריונים האלה לא באים לידי ביטוי, ועושים עליהם איקס ואומרים: דווקא בגלל שלך יש שיער בלונדיני או שיער שחור אתה לא תקבל את הדברים האלה; למה? ככה, מפני שאני החלטתי – זה לא צודק, זה לא מוסר, זה לא חוק. ולכן קבע בג"ץ מה שקבע.

אני מקווה שהממשלה ברגע האחרון תחליט שהיא עושה מעשה שטות. כי גם אם היא תרוויח את ההצבעה, היא תפסיד בצד המוסרי שלה. וכשמפסידים את הצד המוסרי, הציבור בוחל בה ולא רוצה עוד להצביע עבורה. ועד כמה שאני מרגיש מה מתרחש בציבור, הבחירות לא יחכו עד 1996. הם יחכו הרבה פחות, ואנחנו עוד ניפגש במסעי הבחירות הקרובים.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת נחמן רון. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה. חבר הכנסת תיכון, מה הבעיה?

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו רוצים לסכם עד היכן ממשיכים היום.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת תיכון, אני מציע שתצא עם חבר הכנסת אורון ותדונו על כך בחוץ. חבר הכנסת איתן, האם אתה מוכן לדבר, או שאתה רוצה להשתתף בהתייעצות? אם אתה רוצה להשתתף בהתייעצות, אני יכול לאפשר לך זאת. אני שומע שזה יביא תועלת לדיון.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, אין שום בעיה. אני מוכן לדבר עכשיו.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה. האם אתה רוצה לנמק עכשיו שתי הסתייגויות ואחר כך שתי הסתייגויות, או את כל הארבע?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני סומך עליך. לפי שטף הדיבור תחליט מתי להפסיק אותי.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מתחלף בעוד חמש דקות, לכן רציתי לדעת, בשביל מי שיבוא אחרי.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לנמק עכשיו שלוש הסתייגויות.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר גמור. ואז יישארו לך ארבע הסתייגויות. אני שם את השעון על 15 דקות. בסיבוב הבא יהיו לך עוד 20 דקות. אחרי חבר הכנסת איתן ידבר חבר הכנסת אפרים גור. יש לו ארבע הסתייגויות, הוא ינמק שתיים, וייוותרו לו עוד שתיים. בבקשה, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דומני שבמשך השעות הארוכות של הדיונים אחד הנושאים המרכזיים בתקציב המדינה לא זכה כמעט להתייחסות כלשהי. אני מתכוון לתקציב הביטחון. נכון שתקציב הביטחון עוסק בנושאים שהשתיקה יפה להם. אנחנו לא מביאים לפני מליאת הכנסת את תקציב הביטחון על כל פרטיו, כמו כל משרד ממשלתי אחר, שבו אנחנו מקבלים, חברי הכנסת, תקציב כולל, תקציב מסגרת, וגם את כל תוכניות העבודה של המשרד באותו תקציב כולל. לגבי משרד הביטחון, בניגוד למשרדים האחרים, אנחנו מקבלים בספר התקציב, בעמוד 9 – בספר תקציב המדינה, הצעה לשנת 1994, עיקרי התקציב – מספר נתון, הקובע שמתוך סך כל תקציב המדינה לשנת 1994, המסתכם ב-126 מיליארד, קצת יותר, שקלים, תקציב הביטחון יגיע לקצת יותר מ-20 מיליארד שקלים.

כדאי לשים לב גם לעובדה שבמשך השנים האחרונות, תקציב הביטחון הופך, כתופעה קבועה, להיות חלק יותר קטן, באחוזים, מתקציב המדינה. בשנת 1986 תקציב הביטחון היה 41% מסך תקציב

המדינה, ומאז יש ירידה רצופה, שנה שנה, עד לשנת 1993, כשהוא היה 25.7%, והשנה – 25.4% מכלל תקציב המדינה.

כדאי לשים לב שתקציב הביטחון, החלק שהוא מתוך ההוצאות המקומיות – לא מדובר על החלק שאנחנו מקבלים מארצות-הברית כסיוע ביטחוני – מהווה חלק יותר קטן, מדי שנה, כאחוז מן התמ"ג. השנה היא אולי שנת שיא מבחינת היותו של התקציב 6.9% בלבד.

השאלה שאני שואל את עצמי, כאשר אנחנו מקיימים דיונים כל כך ארוכים על תקציב המדינה, על סעיפים שונים בתקציבי משרדים, שכל התקציב הממשלתי שלהם מסתכם ב-2 מיליארדים, ב-3 מיליארדים, ויש אפילו שפחות מכך: האם כנסת ישראל, כמוסד שמייצג את כלל משלם המסים, אכן מבצעת את תפקידה כביקורת פרלמנטרית על התקציב ועל תקציב הביטחון? דומני שאין די חברי כנסת ששואלים את עצמם את השאלה הכפולה: האם בתקציב המדינה יש כסף מספיק לצורכי הביטחון, כפי שאנחנו יכולים לספק אותם? או לחלופין – האם לצורכי הביטחון צריך להוסיף על תקציב הביטחון? מובן שהשאלה הזאת היא שאלה לא קלה, היא שאלה שבעצם קשה לתת עליה תשובה.

אולם לפני שאני אתייחס ליכולת של חבר הכנסת לענות על השאלה הזאת, אני רוצה לציין שאני מסופק מאוד אם לכנסת, כגוף, על כל יועציה וועדותיה, יש בכלל אמצעים כלשהם ללכת ולבצע בדיקה עניינית, סבירה, בשאלה הנכבדה הזאת, וזאת לא שאלה של מה בכך. אנחנו כמעט לא מתעסקים בה, אבל השאלה הכבדה היא: האם תקציב הביטחון הוא התקציב המתאים מבחינת היקפו בתוך התקציב הכולל?

שאלה זו נוגעת לא רק לתקציב הביטחון, היא גם נוגעת לשאר התקציבים האזרחיים. אם אנחנו מקצים יותר מדי כסף לביטחון, השימושים האחרים בתקציב נפגעים. למשל, הצעתו של חבר הכנסת מאיר שטרית, בשם הליכוד כולו, להקצות כספים כדי לקיים יום לימודים ארוך בעיירות הפיתוח ובשכונות בערים הגדולות: יכול להיות שאם אנחנו נמצא עודפים תקציביים, מאחר שהקצבנו, אולי, קצת יותר מהדרוש לתקציב הביטחון, אפשר יהיה למלא את המטרה האזרחית החשובה הזאת, שיש לה גם, בסופו של דבר, אולי תרומה לביטחון בטווח יותר ארוך. כי אם החברה תהיה יותר חזקה, אם הילדים יבואו עם השכלה יותר גבוהה, החיילים שלנו יהיו משכילים יותר, הצבא שלנו יהיה יותר מתוחכם, יוכל לתפעל בצורה יותר טובה את הכלים, כי יהיו אנשים בעלי השכלה ובעלי יכולת ללמוד בזמן הצבא את התפעול של הכלים.

לעומת זאת, יכול להיות שאם אנחנו לא הקצבנו כסף מספיק לתקציב הביטחון, אנחנו מסכנים את קיומה של המדינה. אנחנו מאשרים היום תקציב ביטחון בסדר גודל של כ-20 מיליארד שקל, ויכול להיות שצריך יותר, ובלי זה אי-אפשר להתמודד עם בעיות, עם סיכונים ריאליים לקיומה של המדינה.

שמענו את שר הביטחון וראש הממשלה מדבר על כך שהצבא ומערכת הביטחון הגיעו לקו אדום. ואני שואל את עצמי ואני שואל את חברי: איפה בכנסת מתקיים הדיון הנוקב, עם מומחים, בשאלה הכל-כך חשובה?

אפרים גור (הליכוד):

איזה מומחים? לנו, לחברי הכנסת, יש בכלל כלים להתמודד עם צבא של פקידים שעומדים לרשות הממשלה?

מיכאל איתן (הליכוד):

יפה, זו בדיוק הנקודה שאליה אני רוצה לכוון: איך מכינים היום את תקציב הביטחון? ראשית, מערכת הביטחון היא הגורם היחיד והבלעדי שקובע את רמת הסיכון הביטחוני והוא קובע גם את הצרכים, ומכאן נגזר גם התקציב, שבדרך כלל כתקציב מסגרת, כולל, מובא אלינו.

יש ועדה אחת מוועדות הכנסת, ועדה משותפת לוועדת הכספים ולוועדת החוץ והביטחון, שאמורה להיות מעין ועדה שעוקבת במשך השנה. אבל אני יכול לומר לך, מניסיוני, שהוועדה הזאת, אין לה שום כלי להתמודד.

כי כאשר הכנסת מקבלת הערכות בדבר האיומים הביטחוניים, בדבר כלי הנשק העתידיים, בדבר כלי הנשק שצריך לרכוש, בדבר ההיערכות של צה"ל – הכול בא אך ורק ממערכת הביטחון. אין לכנסת ואין בארץ איזו קבוצה שהיא שאינה שייכת למערכת הביטחון בצורה אינטגרלית, שתייצג יותר את הצד האזרחי, שתהיה משהו שעומד מול מערכת הביטחון אבל שתהיה לה אחריות מספיקה לשאת גם באחריות לתביעות שלה, שאנשיה יהיו מיומנים די הצורך.

אילו היתה קבוצה כזאת והיתה לנו כאן בכנסת ועדת משנה, שהיתה יכולה לעקוב ולקבל סיוע מאותם אנשים, על-ידי שמיעת טענותיהם נגד הצעות התקציב כפי שהן מוגשות על-ידי מערכת הביטחון, אין לי ספק שחברי הכנסת היו יכולים להיות מצוידים במידע רב יותר על-מנת להביע את דעתם ביחס לתקציב הביטחון.

היום, כפי שאמרתי, אין ברירה. הגורם היחיד שמנסה איכשהו להתמודד מול עמדת הצבא הוא הרפרנטים של משרד האוצר. הם מנסים. אבל גם הם בסופו של דבר חיים הרבה מאוד מהגדרות ומנתונים שנותנת מערכת הביטחון.

בתנאים האלה, אני מסתכל על תקציב המדינה ושואל את עצמי היום, האם אני ממלא את חובתי כהלכה כאשר אני, בשם משלם המסים, צריך להרים יד ולהחליט מה עושים בסוגיה הזאת ששמה תקציב הביטחון.

כפי שאמרתי, אין לי הרבה כלים. אני אשמח להעביר כאן את ההור'י, את מחשבותי ואת התייחסותי, כי, מוזר ככל שיהיה, מתקבלת החלטה בתחומים של אי-ודאות ואי-הכרת הנתונים באותם כלים שיש לי.

ובכן, נקודה ראשונה: אני רוצה לומר שיש לי איזה לקח שהוא, אולי כפוליטיקאי. אני מניח, מאחר שקיבלתי הערכה כלשהי שתקציב הביטחון, למרות הירידה שלו כחלק מהתמ"ג, צריך להביא בחשבון שהתמ"ג עלה. התמ"ג עלה; הוא 65-70 מיליארד דולר היום. לאחר העלייה של התמ"ג, שיעור הביטחון מהשנה שעברה לשנה זו לא אמור לעלות אלא להיפך.

כלומר, העובדה שתקציב הביטחון כחלק מהתמ"ג ירד, אין משמעותה בהכרח ירידה בכמות הביטחון שמדינת ישראל מקבלת.

אני עושה איזו בדיקת אצבע. הגעתי למסקנה, תוך כדי בדיקת כמה נתונים, שמבחינה ריאלית הוצאות הביטחון מתואמות למדד המחירים, הן זהות השנה לשנה שעברה ולשנים שחלפו.

לכן אין לי ברירה, בהעדר נתונים אחרים, אלא לומר לעצמי כך: אם בנתונים הפוליטיים שלפני שנתיים-שלוש שנים, כאשר במעגל האיבה הישיר מולנו עוד היתה מעורבת ברית-המועצות, שהיתה מעצמה, כאשר סוריה היתה במצב שהאיום מבחינת יכולת ההתחמשות שלה היה הרבה יותר גדול, כאשר היתה תקופה שגם עירק היתה איום יותר חזק מאשר היום, אם כל התנאים האלה השתנו לטובתנו – נכון, יכולים להגיד שגם אירן ופקיסטן, אבל לדברים האלה אין סוף – התחושה המיידית, לגבי הזירה הקרובה, יש תחושה שהאיום הביטחוני היום הוא הרבה יותר קטן.

לכן יש היגיון, אם האיום יותר קטן ותקציב הביטחון, מבחינה ריאלית, כמעט שלא השתנה, אנחנו יכולים לומר באורח סביר, שתקציב הביטחון, אם הוא היה טוב – אז הוא טוב בהחלט גם היום.

אני רוצה להוסיף ולומר, שזו לא הבדיקה היחידה שאני עושה. אני גם מאמין, שוב, כפוליטיקאי, שאם יש לנו ראש ממשלה שהוא גם שר הביטחון, אני משוכנע במאה אחוז שעם ראש הממשלה הזה, שהיה שר הביטחון, שהיה רמטכ"ל, אין לי ספק ששר האוצר לא יכול להתווכח, ולעמוד על הצרכים האחרים של המשק, כמו במקרים של ממשלות אחרות. אני לא אומר כרגע שזה טוב או רע, אבל כעובדה מהחיים, מהחיים הפוליטיים, כשיש ראש ממשלה שהוא גם שר הביטחון, וכששר האוצר תלוי במידה רבה בראש הממשלה הזה, הכוח שלו להילחם למען תקציבים אזרחיים ולהקטין את תקציב הביטחון הוא הרבה יותר קטן מבמקרה שיש ראש ממשלה שהוא לא בהכרח שר הביטחון ושר ביטחון שהוא לא בהכרח מי שהיה רמטכ"ל במשך שנים ויש לו איזה משקל והערכה ייחודיים.

לכן, גם מהבחינה הזאת אני רגוע יותר, שאין לנו סיכון מבחינה ביטחונית כתוצאה מהעובדה שהסכום המוקצב הוא כפי שהוא. נהפוך הוא, אני רוצה להתייחס היום לתקציב הביטחון, לא כתקציב שהוא קטן מהצרכים המידיים של השנה הקרובה. אני הייתי מוכן אפילו לשים נפשי בכפי ולהוסיף ולומר, שיש לי רושם, שאם יש איזה היגיון לקיצוץ בתקציב הביטחון, זה חייב להיות דווקא השנה.

ואני אסביר את דברי. הממשלה הנוכחית הולכת למה שהיא מכנה תהליך השלום. מה זאת אומרת היא הולכת לתהליך השלום? היא נכנסת לתהליך של משא-ומתן, ותהליך זה דוחה חלק גדול מהבעיות, דוחה חלק גדול מהנושאים שעלולים להביא לקונפליקט. היא מנסה, על-ידי הסדרי ביניים, להרוויח זמן שבו לא תהיה מלחמה.

לכן אנחנו צריכים להסיק מכך, שהסיכון שהממשלה הזאת לוקחת הוא סיכון שאכן יכול להתפרץ במועד יותר מאוחר. כלומר, אם היום הממשלה אומרת: בואו ניקח סיכונים, נעשה ויתורים לצד השני, נותר פה ונוותר שם, אנחנו מרוויחים את תקופת הוויתורים כתקופה שבה יש סיכוי סביר שהסיכון הביטחוני יותר נמוך, שסכנת המלחמה יותר נמוכה.

לכן, בתקופה כזאת כדאי גם למשק, גם לגבי הצרכים האזרחיים, וגם למערכת הביטחון עצמה, לקחת סיכון מחושב ולקצץ בתקציב הביטחון, מתוך מחשבה שאת הקיצוץ הזה אפשר יהיה להשקיע בצמיחה של המשק, בהשקעות שיניבו צמיחה בטווחים של שנתיים-שלוש שנים, ואם בנתונים הקיימים, על-ידי קיצוץ עכשיו, נצליח להגדיל את התוצר הלאומי הגולמי בשנים הקרובות, נוכל להגדיל בצורה ניכרת, או בשיעור עליית התל"ג, גם את תקציב הביטחון בשנים הבאות.

יש לי הערכה אינטואיטיבית, שכל התהליך שבו אנחנו מדברים, שסוכם באותו מסמך עקרונות, שבינתיים אינו נושא פירות, מצביע על סכנות בדבר משבר עתידי.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

האם אני יכול להבין, שאתה תצביע נגד תוספת של 200 מיליון שקל לתקציב הביטחון?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אגע בזה. אני לא יודע אם אפשר להתייחס לזה פה. השאלה היא אם אפשר לדבר על הייעוד של התקציב הזה.

היו"ר ע' מאור:

אני מוסיפה לך עוד הסתייגות אחת.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא אסתכן ולא אגע בזה.

בכל אופן, אני רוצה לומר, שבהסכם העקרונות הזה מדובר על הסכם זמני, שאותו מנסים עכשיו למלא תוכן על-ידי ההסכם היותר-מפורט, אבל גם הוא נוגע רק לתקופת הביניים. בהסכם כתוב במפורש: ממשלת ישראל התחייבה לכך כי במסגרת המשא-ומתן על הסדר הקבע, שיתחיל לא יאוחר מתחילת השנה השלישית של תקופת הביניים – כלומר זה יכול להיות בעוד כשלוש שנים, אם הצדדים יגיעו להסדר בתקופה הקרובה, מה יקרה אז במשא-ומתן על הסדר הקבע? המשא-ומתן יכלול את הנושאים הנותרים, לרבות ירושלים, פליטים, התנחלויות, הסדרי ביטחון, גבולות וכו' וכו'.

ערפאת אומר במפורש, ופייצל חוסייני מחרה מחזיק אחריו, שבלי ירושלים אין סוף לאלומות, שהם יחזרו לאחוז ברובים, שעד שיונף דגל אש"ף בירושלים לא ייפסקו מעשי האלימות. בינתיים הוא מוכן להפסקה זמנית, אבל הוא לא יוותר – – –

אפרים גור (הליכוד):

חבר הכנסת גדליה גל, לא רחוק מכאן נמצא שר החינוך, מר אמנון רובינשטיין, שישב פה למעלה משעה. אולי אפשר לבקש שיחזור לאולם וישב כאן כנציג הממשלה?

מיכאל איתן (הליכוד):

שר החינוך נוהג כמו במערכת החינוך, 50 דקות יושב ו-10 דקות יוצא להפסקה.

אפרים גור (הליכוד):

אז אתה לא מצטרף לבקשה?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מסתדר גם עם הקהל שיש לי, גם כאן באולם וגם בבית.

אפרים גור (הליכוד):

בסדר.

מיכאל איתן (הליכוד):

חברים שואלים אותי מדוע אני מרבה לנאום מעל הדוכן בכנסת. אני אומר להם שלפני עידן הטלוויזיה, וגם היום, לעתים אני מקבל הזמנה להופיע בסניף אליכין, למשל, ואני נוסע מהכנסת ביום רביעי, אחרי שנגמרים הדיונים, כשעה וחצי בלילה ונפגש שם עם אנשים. מגיעים 17-18 אמיצים, מתוכם שמונה שסחבו אותם בכוח כי לא נעים, מיכאל איתן מגיע מהכנסת. הם יושבים שם ואני נואם בפניהם בהתלהבות ומסביר להם את הבעיות. חלק מהזמן אני צריך להרים את קולי כדי שהם לא יירדמו. אחר כך אני מגיע בשעת לילה מאוחרת הביתה. אני עושה את זה, זאת עבודתי. לכן, אם אני עכשיו מדבר פה לפני חמישה, שישה חברי כנסת, ובהזדמנות הזאת, אני מניח, מול כמה אלפי בני אדם שצופים בי כרגע בטלוויזיה – מובן שהמלאכה צריכה להיעשות. גם אם השר רובינשטיין מעדיף כרגע להיות מחוץ למליאה, זו עוד עדות לצופי הטלוויזיה ולעם ישראל איך הממשלה מתייחסת לכנסת.

ובכן, נחזור לנושא תקציב הביטחון. תקציב הביטחון, כפי שאמרתי, הדילמה הקשה בו היא היחס בין התקציב שצריך ללכת לביטחון, שבעצם אין לו שיעור – כמה שנגיד ביטחון, תמיד יבוא מישהו ויגיד: צריך עוד קצת נגד איום רחוק יותר, הגנה טובה יותר, כלי נשק חדש יותר, עוד כסף, עוד תקציב –

לבין הידיעה שכל תוספת תקציבית בהכרח בולמת את ההתפתחות, גם הכלכלית וגם החברתית והאזרחית של מדינת ישראל, ומוכרחים למצוא אילו פשרות ומוכרחים להיות אמיצים ולקחת סיכונים.

אני טוען, שעל סמך התהליך המדיני שבו נמצאת הממשלה, אנחנו צפויים להגיע למשבר ודאי עם הצד השני בשלב מאוחר יותר. מדוע משבר ודאי? כי ממשלת ישראל יודעת, שכאשר יגיע שלב הסדר הקבע, היא התחייבה לדון לא רק בנושא עתיד ירושלים. אפילו אם היא תוותר על מחצית ירושלים, ואפילו אם היא תסכים לתביעתו של ערפאת ולפיה יונף דגל אש"ף בירושלים, גם אז אומרים לה הפלשתינים כבר היום בנייר הזה, שהיא חתמה עליו: דעו לכם, לא נסתפק רק בנושא ירושלים, תעלה על הפרק גם שאלת הפליטים. לא הפליטים ליהודה ושומרון, פליטי 1947-1948. הבעיה הזאת חייבת לבוא לפתרון.

אני לא מניח שתהיה ממשלה בישראל שתסכים לאותם רעיונות נלוזים ומסוכנים, שאינם אלא שמות נרדפים לרצון לחסל את מדינת ישראל ולהחזרת פליטים. אני לא חושב שיש איזו ממשלה שהיא שיש לה זכות לדון על נושא ירושלים. תהיינה בעיות קשות בנושא הגבולות, ואז ניכנס למשבר. אם כן, רצוי בהחלט שהיכולת שלנו לתקצב את סעיפי הביטחון תהיה מרבית.

לכן אני אומר, שכדאי לצמצם השנה את תקציב הביטחון, מתוך ידיעה שזאת אולי ההזדמנות האחרונה להפנות משאבים מתקציב הביטחון לטובת תקציבים אזרחיים, שיכולים לסייע בעתיד לגידולו של תקציב הביטחון, בלי להטיל נטל מיוחד, קשה מדי או מכביד מדי, על המשק כולו.

אפרים גור (הליכוד):

אני מניח שראש הממשלה ושר הביטחון אמר שתקציב הביטחון אולי עוד עלול לעלות בדמים. משה כזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

שמעתי את אמירתו של ראש הממשלה ושר הביטחון בתגובה ללובי החברתי, והוא אמר להם: אם תכריחו אותי להוריד עוד מתקציב הביטחון, זה יהיה מחיר הדמים.

חבר הכנסת אפרים גור, אתה יושב בבית הזה, ואנחנו כבר מכירים את כל הסממאות ואת כל האמירות, ואני הפסקתי מזמן להתרגש מהדברים האלה. אוי ואבוי לנו, חברי הכנסת, אם לא נפעיל את הראש שלנו ולא נחשוב בהיגיון, אלא נקלוט כל מיני סממאות, שבקלות אפשר לסבר בהן את האוזן.

אני לא מטיל ספק בעמדתו של שר הביטחון. אני בטוח שגם אם יוסיפו עוד מיליארד שקל לתקציב הביטחון, יכול לעמוד כאן, מעל הבמה הזאת, מומחה ביטחוני שיש לו ניסיון רב ויש לו ידע רב, והוא יוכיח באותות ובמופתים שבמצבה של מדינת ישראל יש סיכון, אם לא יוסיפו, נוסף על המיליארד הזה, עוד מיליארד – כי אנחנו באמת לא בשווייץ ולא בצרפת היום. אנחנו נמצאים באזור שיש בו סכנות ביטחוניות. אבל השאלה שלי היום, בתוך מצב האי-ודאות שבו אני נמצא, ואמרתי זאת קודם –

כנסת ישראל צריכה מכשיר שיוכל להתמודד בידע, במקצועיות ובאחריות מול מערכת הביטחון, שמכינה את תקציב הביטחון.

אפרים גור (הליכוד):

לא רק מול מערכת הביטחון.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא ייתכן שלא תהיה זרוע אזרחית שתאזן את האמירות האלה של שר הביטחון, כי מי יכול להתמודד מול אמירה כזאת של שר הביטחון?

אני מרשה לעצמי לומר את הדברים, שוב, לא על סמך ידע שלי אלא על סמך המצב בשנה שעברה ולפני שנתיים. כי אני שמעתי את שר הביטחון ושמעתי הערכות שלו, שהמצב הביטחוני והאיומים הביטחוניים, לא בנושאים של הטרור האישי אלא בנושאים הצבאיים של מלחמה נגד ישראל, היום קטנים יותר. אם היום הם קטנים יותר, אני מרגיש על קרקע מוצקה כשאני בא היום ואומר: אם הם קטנים יותר, אני רוצה למצוא את הביטוי לסיכונים קטנים יותר גם בתקציב ביטחון מוקטן. אני חושב שזאת ההזדמנות.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת איתן, עליך לסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לסיים ולומר, שחבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים, שאל אותי במהלך הדיונים המשותפים לוועדת הכספים ולוועדת החוץ והביטחון, שהתקיימו על נושא תקציב – אלה היו דיונים שטחיים מאוד, מטבע הדברים קצרים מאוד, ועלתה הצעה, למטרה מסוימת, שיוקצה סכום של כ-200 מיליון שקלים נוספים. היתה הצעה, אני חושב שהיא עדיין לא הוצבעה, ולפיה יועלה סך כל תקציב הביטחון עוד ב-200 מיליון שקל, ואפשר יהיה להפריש לאותה מטרה את 200 מיליון השקל. אני רוצה לומר כאן, בתשובה על שאלתו של חבר הכנסת גדליה גל: אני חושב שהמטרה שלשמה רוצים לייעד את הכסף היא מטרה חשובה, נכונה, והיא משרתת את המגמה והמדיניות שצה"ל צריך להיות צבא מתוחכם ויעיל.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת איתן, זה לפני משורת הנוהל.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה קרה? יש לי עוד ארבע הסתייגויות.

היו"ר ע' מאור:

לא, אבל במפורש הנוהל הוא שלא מאחדים. אפשרתי לך לאחד עוד אחת ולקחת עוד שתיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אין לך בעיה, אף אחד כאן לא מחכה בתור.

היו"ר ע' מאור:

מחכה חבר הכנסת גור, ואחר כך לפי הסדר. ברשותך, אני מבקשת לסיים ולעמוד בנוהל.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר, אני מסיים, אין שום בעיה.

אני רוצה לומר, שאני תומך בייחוד הכסף הזה למטרה שלשמה הוא הוצג, אלא שאני פונה מפה למערכת הביטחון, שחולשת על תקציב של 20 מיליארד שקל, לחפש מקורות בתוך 20 מיליארד השקל על מנת לחסוך מהם סכומים, שיצטברו ביחד לסכום הדרוש לאותה מטרה שלשמה מבקשים מאתנו לקצץ בתקציבים האזרחיים. אני חושב שהאיזון מחייב אותנו לשמור גם על תקציבים אזרחיים, שהולכים, כמובן, למטרות שונות ומגוונות, אבל בסופו של דבר משקפים את החברה הישראלית ואת חוסנה גם בהקשרים של ביטחון. כי, כפי שאמרתי קודם לכן, קיצוץ ברווחה, קיצוץ בחינוך, קיצוץ בגידול הדור הצעיר, בסופו של דבר יתבטא גם בפחות ביטחון למדינת ישראל.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת אפרים גור. אחריו – חבר הכנסת אברהם הירשזון. נישאר בנוהל של שתי הסתייגויות ברצף. בבקשה.

אפרים גור (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הנקודה שאתה העלית כאן, חבר הכנסת איתן, בתחילת הדברים שלך, היא נקודה מאוד בעייתית ומאוד חשובה.

הממשלה מביאה לכנסת תקציב מדינה, תקציב שמבטא את מדיניות הממשלה למשך שנה שלמה, תקציב שמחולק לכ-20 משרדים, ולמאות ואולי לאלפי סעיפים ותת-סעיפים. אם חבר הכנסת צריך למלא את תפקידו כראוי, אין לו כל אפשרות ללמוד את התקציב על בוריו, להעמיק בכל סעיף מסעיפיו, לבדוק את המשמעויות התקציביות וההשלכות החברתיות, הכלכליות, הביטחוניות, תלוי באיזה נושא התקציב עוסק, ולבוא לכאן קבל עם ועולם ולהתמודד עם הסוגיות התקציביות הבעייתיות שגלומות בספרים שהממשלה מביאה לפנינו.

אותו דבר קורה, חבר הכנסת איתן, כאשר אנחנו באים לישיבות של ועדות, ועל סדר-היום מופיעים נושאים רבים ושונים, ובדרך כלל לא מגישים לחברי הכנסת טרם הישיבות ניירות עמדה, הן מצד הממשלה, הן מצד חברות ממשלתיות, הן מצד גופים ציבוריים שבאים בפני ועדת הכספים או בפני ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, או בפני ועדת הכלכלה או בפני כל ועדה אחרת של הכנסת. וחבר הכנסת, שטובע בים של נושאים – ואיש מאתנו לא נולד עם ידע בים של נושאים, יהיה כשרוני ככל שיהיה – בעצם צריך להתמודד עם הפקידים הבכירים, אם זה של האוצר, של משרד השיכון או כל משרד ממשלתי אחר, או, לחלופין, עם עורכי-דין ועם יועצים מקצועיים שמשרד הממשלה או חברות שונות מצטיידים בהם כאשר הם באים לפני הכנסת ומשתדלים לשכנע אותנו בצדקת עמדותיהם, בצדקת ניירות העמדה שהם מגישים בפני הוועדות. במצב עניינים שכזה, עם חצי עוזר פרלמנטרי שמעמידים לרשות חבר הכנסת שאיננו סגן שר או שר בממשלה, לא ניתן להיות שקטים עם המצפון שלנו, שהידיים שאנחנו מרימים כאן, או בוועדות, אומנם מורמות בעד ההצעות הנכונות, הטובות ביותר למדינה, למשק ולחברה.

במצב עניינים שכזה, במקום לדבר על כל מיני נושאים, לרבות הגדלת מימון או יחידת מימון למפלגות, או דברים נוספים, או זכויות חברי הכנסת בתחומים אחרים, שלא מתייחסים לזה, אני חושב שטוב היה, חברי הכנסת, אם אנחנו רוצים לשרת את העם ולמלא את השליחות שלנו נאמנה, אילו עשינו פעולה שיש בה כדי להגדיל דווקא את האמצעים המקצועיים שצריכים לעמוד לרשות חברי הכנסת, כמו שהם עומדים לרשות כל בעל משרה במדינה, אם זה שר, סגן שר, מנכ"ל חברה, מנכ"ל משרד ממשלתי, ראש עיר או בעל תפקיד שנחשב כמשרה רמה במדינה.

כי בלעדי הדבר הזה, גברתי היושבת-ראש, אין שום ספק שהעבודה שלנו תהיה במידה מסוימת רדודה, צולעת, שטחית, לא מעמיקה, לא יסודית, והדבר בא לידי ביטוי בניצול אותם צבאות של מומחים שמגיעים לכאן ועושים פעולת שתדלנות לטובת שולחיהם.

אני רוצה להעלות כאן דבר נוסף, ואבקש מכבוד שר החינוך שיואיל להקשיב לדברים האלה. אני רוצה להעלות את הנושא של שינוי עמדות הציבור הישראלי בנושא העלייה והקליטה, ומכאן שינוי של כל אווירת הקליטה ותודעת הקליטה בישראל.

מעבודת מחקר שערך ד"ר אליעזר לשם, מבית-הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת תל-אביב, עולה כי בציבור הישראלי הולכת ומתגברת העוינות כלפי העולים החדשים. עוינות זו באה לידי ביטוי

בשיעור של 43% הסוברים כי המדינה אינה צריכה לעזור לעולים בקליטה, כאשר הדבר עלול לפגוע ברמת החיים שלהם. כמו-כן נמצא, כי רוב הציבור מציב היום את העולים החדשים כמעט במקום האחרון בסדר העדיפויות הלאומי. עוד נמצא כי בשנים האחרונות נתפסת העלייה על-ידי חלק ניכר מן הציבור כגורם המרכזי לקשיים במשק. כיום סבורים 58% מן הישראלים, שהעלייה גרמה להרעת המצב הכלכלי במדינה. ממצא מדאיג נוסף של אותו מחקר מצביע על כך שמרבית הצעירים שמתחת לגיל 30 ובעלי רמת השכלה והכנסה נמוכות שוללים את קליטת העלייה כיעד לאומי מועדף ומגלים יחס עויין ומנוכר לעלייה ולעולים.

הדבר הזה, אדוני השר, חמור אם אנחנו מביאים בחשבון מה שהיה במדינת ישראל סביב נושא העלייה והקליטה אך לפני שנתיים-שלוש שנים. אני לא יכול לשכוח, ונדמה לי שאיש לא יכול לשכוח את המראות של התפרצויות שמחה, של התרגשויות ושל דמעות שמחה שזלגו מעיניהם של כמעט כל אזרחי מדינת ישראל היהודים, כאשר עולים הגיעו לנמל התעופה בן-גוריון ב"רכבות" של מטוסים, מטוס אחר מטוס נחת, וירדו בהמוניהם באלפיהם, על ילדיהם ועל זקניהם, וגם עיניהם זולגות דמעות על שכף רגלם דרכה על אדמת המולדת. אני לא יכול לשכוח את המראות, כאשר אלפים ועשרות אלפים באו לקבל את פניהם של אסירי ציון ואת פניהם של העולים שבאו. ואני לא יכול לשכוח כיצד כמעט כל אזרח היה מוכן להתנדב, להתגייס, להביא בגדים מן הבית שלו, להרים תרומה אפילו כספית, ללוות את העולים למשרדי הקליטה ולכל מקום שהתבקשו ללוות אותם. תודה לאל שעדיין קיימים מתנדבים ויהודים טובים ויהודים חמים שעוזרים לעולים החדשים, אבל, לדאבוני הגדול, כל זה כמעט שנעלם. כל האווירה הזאת כמעט נמחקה, אף נקברה במידה מסוימת.

אדוני השר, הדברים מגיעים לידי אבסורדים לפעמים; עד כדי כך שהכתורות בתקשורת הכתובה וגם בתקשורת האלקטרונית, כשהן מבליטות תופעות נגטיביות שלכאורה קיימות בכל עדה ובכל ציבור ובכל מגזר, מציירות באותיות של קידוש הלבנה את מוצאם של העולים החדשים. העולה מרוסיה רצח, העולה מרוסיה אנס, העולה מרוסיה פרוצה או זונה, וכיוצא באלה. הם אינם מציינים את המוצא של ותיקים יותר בישראל. אם מישוהו בשם מוסקוביץ עשה מעשה חמור אף יותר, כותבים את השם שלו, וכך צריך להיות. אם זה מישוהו בשם בוזגלו, לחלופין, מציינים את שמו וכך, זה צריך להיות. לגבי עולים, ובמיוחד לגבי העולים מרוסיה ומחבר המדינות העצמאיות, כל אימת שנעשה מעשה נגטיבי, מציינים את מוצאו של האיש או האשה ועל-ידי כך מכתימים ומכפישים את שמם של העולים החדשים כולם. כאשר תופסים איזה מרגל שנשלח לכאן על-ידי שירותי הביטחון הסובייטיים, מבליטים את מוצאו של המרגל הזה באופן שיש בו כדי לעשות הכללה, הכללה מכפישה ומרגיזה.

האווירה השלילית הזאת, כבוד השר, מחלחלת גם בבתי-ספר. לפני כחודשיים, תלמידים בבית-ספר מסוים בעיר מסוימת, בשיעור על גזענות, כאשר הם התבקשו לציין את היחס שלהם לעדות שלמות, אף אמרו שהאתיופים מכוערים, המרוקנים מלוכלכים, הפרסים קמצנים והגרזינים רעים, ועוד כהנה וכהנה כינויים לכל מיני עדות. אני לא רוצה להזכיר כרגע שוב מה שדיברו על רוסים ועל רוסיות.

אני רוצה להזכיר בכאב רב מה שקרה לפני כעשרה ימים באחד היישובים בדרום, כאשר עולה חדש ותיק השתלח כלפי העובד שלו, עולה מאתיופיה, ואמר לו: אתה שחור, אתה כושי, אתה חמור, תעבוד כבר, תעבוד.

אנחנו במדינת ישראל מזדעקים ומתקוממים כאשר במקום כלשהו בעולם פוגעים ביהודי רק משום היותו יהודי, ואנחנו זועקים על אנטישמיות גדולה. והנה, במו ידינו אנחנו מדביקים סטיגמות וסטריאוטיפים לעדות שלמות, לציבורים שלמים, ורוצחים את פניהם. במשך עשרות שנים, גם כאשר יתפסו את מקומם הראוי בישראל, הם אינם מצליחים להשתחרר מן הסטריאוטיפים השליליים הללו.

כאן התפקיד השלילי של התקשורת, שבאופן דיס-פרופורציונלי מבליטה את השלילה ומסתירה את החיוב ואת העושר התרבותי היהודי, הדתי, הציוני, שגלום כמעט בכל עדה, הייתי אומר בכל העדות שמגיעות לישראל. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

חבר הכנסת הירשזון – איננו; חברת הכנסת לבנת – איננה; חבר הכנסת רון נחמן – איננו; חבר הכנסת קופמן – איננו. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש לנמק הסתייגות אחת עכשיו ואחת אחר כך.

היו"ר ע' מאור:

בפרק הזה יש לך שתי הסתייגויות. בזה אתה מוותר על הסתייגות אחת מהפרק הזה. תהיה לך הזדמנות עוד אחר כך, אל תדאג.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, באחת ההצלחות הגדולות של הממשלה היתה תוכנית נהדרת, שמשום-מה חברי חבר הכנסת דן תיכון שכח להזכיר אותה לשרת העבודה והרווחה. במסגרת התוכנית הזאת הציעה שרת העבודה והרווחה לפתור את אחת הבעיות של הציונות בישראל – עבודה עברית. כולנו זוכרים כאשר היה משבר במושבים בדרום, כאשר היה משבר בנושא הבנייה בעקבות הסגר, שמענו שתי תוכניות של שרת העבודה והרווחה על מהפכה. היא הודיעה: שום עובד זר לא יבוא הנה בשום פנים ואופן. היא תביא למהפך, עבודה עברית, עבודה עברית בשדות, בחקלאות, עבודה עברית בבניין. טוב, מה קורה היום? היום אנחנו לומדים, שראש הממשלה נתן אישור להביא פועלים זרים מחוץ-לארץ.

דן תיכון (הליכוד):

למה זה לקח כל כך הרבה זמן? למה היו צריכים לשלם לערבים כדי – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אגיד לך למה, חבר הכנסת דן תיכון. לו שרת העבודה והרווחה היתה שומעת מה שאתה ואני אמרנו לה בוועדת הכספים, כאשר היא באה עם התוכנית הגרנדיוזית, שלפיה היא תהפוך את כל העבודה בפתחת-רפיח, בחבל-עזה, לעבודה עברית על-ידי סבסודה; לו היתה שומעת שזה בלתי אפשרי, שהתוכנית הזאת על הפנים, ולא מסתבכת בכל מיני הצהרות טיפשיות, היתה חוסכת מעצמה גם את האזכור של עכשיו, ולא היית שואל אותי למה.

אבל אתה שואל אותי כי אתה יודע שהתוכנית נכשלה כישלון חרוץ. אבל לא היה לה סיכוי להצליח מלכתחילה. מדוע? אני לא יכול להבין את ההיגיון של שרת העבודה והרווחה ושל השר יעקב צור. הגידולים באזורים חקלאיים, בחממות, תוך שימוש בידע ובטכנולוגיה של חקלאות ישראלית, תוך כדי שימוש בהון ישראלי ובעבודה זולה מרצועת-עזה או מיהודה ומשומרון או מתאילנד – הקומבינציה הזאת יכולה להביא לכך, גם עם סבסוד מחיר המים, שהחקלאי יוכל לייצא את תוצרתו לאירופה ולהביא לארץ רווח כספי.

שאלתי אותה, איזה היגיון יש לקחת עובדים, לשלם להם משכורות כפולות ולסבסד אותם פי שניים מעלות אותו עובד זר, רק כדי לטעון שכביכול זאת עבודה עברית, ולייצר במחירי עלות שאי-אפשר להרוויח בהם במשק, ולשלוח את זה כדי שהצרכן האירופי יוכל לאכול ירקות מסובסדים שיוצרו בישראל, איזה היגיון יש בזה? אני יכול להבין שהמשק החקלאי בישראל מסובסד, ואנחנו רוצים שיהיה בו ייצור עצמי במידת הצריכה בארץ. זה ברור לי. מטעמים לאומיים, ביטחוניים, אנחנו רוצים לייצר את מה שאנחנו אוכלים וצורכים. אבל לסבסד ייצור כדי לייצא אותו לחוץ-לארץ ולמכור אותו שם מתחת למחיר העלות, איזה היגיון יש בזה? מי צריך את זה?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת איתן, אתה מנמק את שתי ההסתייגויות שלך?

מיכאל איתן (הליכוד):

היו לי שתיים, אנמק אחת וחצי.

אותו דבר לגבי ענף הבנייה. הם דיברו על כך שייתנו סיוע לאנשים שיצטרפו לענף הבנייה. אמרתי לה אז ואני אומר את זה היום: לא מאמינים לממשלה, לא מאמינים לממשלה שהיא לא תביא לענף הבנייה עובדים מיש"ע, ולא משנה מה יהיה הפתרון הפוליטי, או עובדים זרים. ולכן אנשים לא הולכים לענף הבנייה.

אם אתה אומר לחייל שמשתחרר, אני אתן לך היום משכורת גבוהה ב-50%, אבל הוא יודע שזה קוניוקטורלי, שזה עלול להשתנות, שאחרי שהסגר יעלם, או המדיניות תשתנה, יהיו בשוק פועלים יותר זולים – הוא אומר לעצמו: לא כדאי לי ללכת לענף הבנייה. לו היו מבטיחים לו 5, 10, 15 או 20 שנה רמת שכר גבוהה, יכול להיות שהוא היה מוכן לקשור את עתידו בענף הבנייה.

אני שואל את עצמי לגבי שני הענפים הללו גם יחד, האם זה כלכלי, האם המשמעות של הציונות, שאנחנו אומרים לישראלים שאולי יכולים להיות יותר רנטביליים, יותר רווחיים בתוך הנדסאים, בתור טכנאים: לא, תעבדו בחקלאות יומית, תעבדו בענף הבנייה. אני מכיר את הקריאות הנרגשות מעל הדוכנים כאן לנוער ללכת לעבוד בחקלאות, לעמוד על הפיגומים. אבל כל אחד קורא לנוער של השכן שלו, לא לנוער של עצמו. אף אחד לא רוצה לראות את הבן שלו עומד וקוטף עגבניות ומרוויח שכר יומי בקטיפ עגבניות, אלא מעדיף לראות את בנו אגרונום, מי שיודע באמצעות הנדסה גנטית לייצר זנים חדשים, לפתח חקלאות.

לכן, אני לא כל כך מצטער שהתוכניות הטיפשיות האלה של השר צור והשרה אורה נמיר פשוט נכשלו לנוכח המציאות. הם נכשלו בזמן. ייתכן שעם הזרקת הסובסידיות הם היו יכולים להחזיק אנשים עוד כמה חודשים. אבל זה לא פתרון אמיתי. זה לא פתרון לטווח ארוך ולא פתרון רצוי.

דן תיכון (הליכוד):

מה שקרה, שזה לא עבד. כשזה לא עבד, נאלצו להעסיק פועלים ערבים מרצועת-עזה, וזה גרם למקרי רצח, ורק עכשיו הגיעו למסקנה שצריך לייבא פועלים מתאילנד. אילו קיבלו את ההחלטה הזאת לפני חצי שנה, שער בנפשך מה היו חוסכים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מודה לך על הערתך. אני רוצה להזכיר, כדי שגם המאזינים ישמעו, נציגי המושבים באו אז לישיבת הוועדה ואמרו לשני השרים האלה: אל תעבדו עלינו, שום דבר לא יצא מזה, אנחנו לא נוכל לכלכל את עצמנו ואת המשקים שלנו אם לא נקבל עבודה זולה, או מתאילנד או מרצועת-עזה. אבל לא רצו לקחת מרצועת-עזה. ועכשיו זאת השאלה שאנחנו צריכים לשאול את עצמנו, האם ישראל רוצה, מעבר לצרכיה היסודיים בחקלאות, לייצר יותר; שאלה שנייה, אם היא רוצה לייצר יותר, האם הממשלה מתכוונת לסבסד את התשומות בייצור החקלאי הזה; ושאלה שלישית, אם זה מבוסס על כוח אדם זול, האם הממשלה מוכנה להביא את כוח האדם הזה כדי שאפשר יהיה לתת למושביניקים ולתעשייה בחקלאות הישראלית להתפתח ולהמשיך להתקיים, בלי להביא לכך שתהיה תלויה בכוח עבודה ישראלי זול, כי כזה לא יהיה בנמצא. חבל על התקוות והאשליות.

אני רוצה לסיים במשפט אחרון, שאומר: גם אם – ואני מקווה מאוד שיום אחד תתגשם תוכנית אוטונומיה אמיתית ביהודה ובשומרון, לא תוכנית הכזב של הממשלה – יהיה משק אחד ויהיה משק משולב, כדי שיהיו אינטרסים משותפים, גם אז החקלאות הישראלית תצטרך למצוא את הפינה שלה, את הענפים הייחודיים שלה, את התרומה שלה, וכוח עבודה זול, כנראה עד הדורות הבאים, בטווח הנראה לעין, יבוא מעזה, מיהודה ומשומרון. אני מקווה למען שני הצדדים, שמעשי האיבה ייפסקו ושני הצדדים יוכלו להפיק תועלת משיתוף הפעולה הזה.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

חבר הכנסת אפרים גור, בבקשה. בזה אנחנו מסיימים את ההסתייגויות לסעיף 11 בפרק ה'.

אפרים גור (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה, ברשותך, להמשיך את אשר הפסקתי קודם עוד בדוגמאות מספר.

אדוני שר החינוך, לפני כחודש הזדעזענו לשמוע ולראות כיצד צוות טלוויזיה, שצילם עבור הערוץ השני, שיסה נערים ישראלים ותיקים בנערים עולים, כדי לביים קטטה אלימה בין ילדי הוותיקים לבין ילדי העולים החדשים. כל זה כדי להשיג מה שהם קוראים "אקשן", תוכנית מעניינת, תוכנית שמושכת את הצופים שלהם.

התופעה הזאת של שיסוי נערים ותיקים בילדי העולים מתגלית, לצערי, בבתי-ספר שונים, ביישובים שונים. באחד המקרים בישרה כותרת ב"ידיעות אחרונות", שתלמידים קשרו ילד עולה לעץ והורידו את מכנסיו. המשטרה חקרה תלמידים בבית-ספר בדרום תל-אביב החשודים בהתנכלות לילדים עולים. "כשעולים משחקים כדורגל" – וזה ציטוט – "מגיעים הילדים האחרים וחותכים להם את הכדור עם האולר. מורידים אותם מן האופניים שלהם בכוח". כך מעידה אחת האמהות. יש כאן עדויות אחרות של תלמידים אחרים.

התופעה הזאת, שדיברתי עליה קודם, של התגברות העוינות כלפי העולים מתגלה, לצערי, במקומות שונים, ברמות שונות. אם מערכת החינוך, אדוני השר, לא תקדיש – – –

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אני מרגיש שהדיון התקציבי הזה הפך להיות דו-שיח בינך לביני על נושא של בעיות חינוכיות. אני שמח על כך. אתה קושר את הדברים.

אפרים גור (הליכוד):

מאה אחוז, אני מנצל את ההזדמנות ששר החינוך כאן, ואני מברך על כך, כדי להעלות נקודות שמתייחסות דווקא לנושא החינוך במכלול הרחב של העניין.

יש עוד נקודה אחת, כבוד שר החינוך. אני מניח שלצורך נלקחו ממך על-ידי שרת התקשורת והטכנולוגיה רשות השידור, "קול ישראל" והטלוויזיה החינוכית.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

לא לצערי.

אפרים גור (הליכוד):

לא לצערך. אולם, לפי דעתי, חוץ ממערכת חינוך, שצריכה להקדיש הרצאות, שעות חינוך, שעות העשרה, ולהפגיש ילדי עולים וילדי ותיקים מעבר למה שהם נפגשים בכיתות ובפעילויות שגרתיות של בית-הספר אלה עם אלה, מעבר לזה הכרחי להפיק תוכניות טלוויזיה ותוכניות רדיו ולהציג בתוכניות האלה את התרומה האדירה ואת הברכה הגדולה שעולים מביאים למדינת ישראל, למשק, לכלכלה, לביטחון המדינה, להיבטים הדמוגרפיים של המדינה וכיוצא באלה. נוצר רושם מסוים, וכתוצאה מזה 50% מהצעירים בישראל חושבים שאסור לראות בנושא העלייה יעד לאומי מועדף, כפי שציטטתי קודם.

חייבים להראות באמצעי תקשורת-המונים את הברכה האדירה שהעולים מביאים למדינת ישראל לטווח הארוך. יכול להיות שבטווח הקצר המדינה מוציאה עליהם את דמי הקיום ואת הסיוע שניתן להם באמצעים שונים. אבל, בסופו של דבר קיימת העובדה שהעולים מביאים לכאן הון אנושי אדיר. הזכרתי את הנתונים ואחזור עליהם פעם נוספת: 50,000 מהנדסים, 22,000 מורים, 12,000 רופאים, ועוד אלפים-אלפים של בעלי מקצועות חופשיים, לרבות אמנים. יש לראות בזה אך ורק ברכה למדינת ישראל. הדבר חייב לבוא לידי ביטוי גם בתקשורת-המונים, כדי לעצב את דעת הקהל באופן שהזכרתי כאן קודם.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

בתחום החינוך אני יכול לומר, שהמורים העולים החדשים תורמים תרומה אדירה לשיפור מערכת החינוך בתחומי המתמטיקה, הפיסיקה, האנגלית והחינוך הגופני ובכלל.

אפרים גור (הליכוד):

אני שמח לשמוע זאת. אני רוצה להביא לידיעתך קטע אחד נוסף ואחרון בסדרה הזאת. לפני כשבוע ימים, ב"קול ישראל", בתוכנית הבוקר של המגישה דליה יאירי, שודר במשך ימים מספר שיר, שנבחר על-ידי "קול ישראל" כשיר השבוע. אגב, זה שיר שחובר על-ידי עובד אחר של רשות השידור, ששמו יואב גינאי. בין היתר נאמר בשיר, כבוד השר, אני מבקש שתקשיב – – –

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

אני שומע.

אפרים גור (הליכוד):

נאמר שם, בין היתר: "ונעבור לעניין אחר – ערב טוב, ראש הממשלה; ונעבור לעניין אחר – בוקר טוב לך, זונה עולה". המשפט המזעזע הזה, המכפיש והשעורייני הזה, חוזר בבתים אחרים של השיר, וכל מדינת ישראל שומעת באמצעות "קול ישראל", באמצעות רשות ממלכתית, את ההכפשה הזאת, שכאילו כל העולות הן בעצם זונות. אני לפחות מצפה ששרת התקשורת – והגשתי לה שאילתא – תתנצל בשם רשות השידור ובשם "קול ישראל" בפני כל העולים ובפני כל העולות.

הדבר הנוסף שאני רוצה להעלות כאן הוא נושא ההכרה בוותק בעבודה שהעולים החדשים מביאים לכאן, לישראל, לצורך חישובי קצבת הזיקנה שלהם. היום המצב, גברתי היושבת-ראש, הוא שהעולים שמגיעים למדינת ישראל בגיל פנסיה, בגיל 65 ומעלה הגברים ובגיל 60 ומעלה הנשים, גם אם הם כבר יצאו בגיל הזה לפנסיה בארץ המוצא שלהם, בייחוד ברוסיה ובמדינות חבר-העמים, כאן, במדינת ישראל, הם בגילים האלה, 65 ו-60, עדיין לא נכנסים למעגל של מקבלי קצבאות זיקנה. מי שהם מעל לגיל 65, שמקבלים קצבה, שיעור הקצבה שלהם פחות ב-50% משיעור הקצבה של ישראלים ותיקים, שצברו זכויות פנסיה וצברו שנות ותק בעבודה. אגב, עד שנת 1981 היה מקובל להכיר בחלק מן הוותק בעבודה, שנצבר בידי העולים החדשים טרם עלייתם, לצורך מתן תוספת פנסיה בקצבת הזיקנה. התקציב שמוגש היום לפנינו איננו נותן כל פתרון וכל תשובה לסוגיה הזאת.

אני סבור, שאם אנחנו רוצים לאפשר לעולים גמלאים, פנסיונרים, חיים בכבוד, חייבים למצוא פתרון ולתגמל אותם עבור שנות הוותק שהם צברו במדינות המוצא שלהם, במיוחד כשהם לא יכולים לגרור, כמו מארצות מערביות מסוימות, את זכויות הפנסיה שהם צברו שם. העולים מהארצות המערביות, גם כאשר הם חיים במדינת ישראל, הם מוסיפים לקבל מקרנות הפנסיה שבהן הם חברים את הזכויות שלהם, שהם צברו במשך שנות עבודתם. על הנושא הזה אשתדל לדבר ביתר הרחבה בעת העלאת הסתייגויות נוספות לגבי פרק נוסף, שעליו עוד יש לי לדבר. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

אנחנו עוברים לסעיף הבא. אני מזמינה את חבר הכנסת אלי דיין להסתייגות.

אלי דיין (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, חברי ואנוכי ממשיכים לנהל מגעים אינטנסיביים עם שר האוצר, במגמה לשכנע אותו לבוא לקראת כמה תביעות בתחום החברתי. ואני רוצה – אני בטוח ששר האוצר מאזין – להעביר לו בעצם על מה המאבק בנושא החברה הפעם. הפעם לא מדובר בנפגעי משכנתאות, שהוא אומר: אני אמצא פתרון; ולא מדובר ביום לימודים ארוך, שצריך להתחיל לבצע אותו.

אני רוצה להזכיר לו, שבארץ חיים היום 250,000 קשישים מתחת לקו העוני. קר להם בחורף, חם להם בקיץ, אין להם הצרכים המינימליים. ומה תבענו בשבילם בסך הכול? 70 שקל תוספת לכל קשיש, כי אין להם פנסיה, אין להם שום הכנסה נוספת. ואני שמח הערב לבשר לכם, רבותי חברי הכנסת, ששר האוצר אמר כי יבצע את הסעיף הזה, סעיף שיעלה כ-70 מיליון שקל לשנה. אני מקווה רק שלא יקצץ בסעיפים חברתיים אחרים, כי זה החשש.

דבר נוסף שביקשנו בעבור הקשישים האלה, שצרכים מרכזי יום לקשיש, מרכזי יום קטנים אחרים, וכל מיני סוגים של סיוע ועזרה ביתית למי שחולים, סך של 27 מיליון שקל. הוא אמר: אני אבדוק, אולי אתן עוד סכום לעניין הזה.

הבאנו בפניו נתונים על ילדים בסיכון, שבית-המשפט קבע שבעצם אינם יכולים להישאר בבתיהם, לאחר שמוצו כל הפתרונות האפשריים, וביקשנו תוספת של 330 מכסות לילדים בפנימיות, פתיחת מרכז חירום לילדים בסיכון ותוספת מכסות לטיפול קהילתי ל-6,000 ילדים בסיכון, מה שנקרא מועדוניות, או טיפול יום. 18 מיליון שקל. גם פה הוא אמר כי ייתן משהו, אולי 5 מיליונים, אולי 6 מיליונים.

מפגרים, רבותי חברי הכנסת. עדיין קיימים מפגרים בקהילה שזכאים לאשפוז ולטיפול מיוחד ואינם זוכים לו מחוסר תקציב. ובנושא זה, לאחר שהתייעצנו עם מומחים ממשד העבודה והרווחה, אמרנו שיש לחסל את התור של המפגרים המחכים לאשפוז, כדי שמפגר זכאי יקבל טיפול. ולצורך העניין הזה זקוקים ל-24 מיליון שקל. הוא גם אמר כי ייתן משהו לעניין הזה.

למה אני מדגיש את הדברים האלה? כדי להראות לכם, שבסך הכול מדובר בעשרות מיליוני שקל שיכולים לתקן הרבה מצוקות חברתיות. ואני רוצה שוב לקרוא לשר האוצר: איזו הצדקה יש להפעיל רפורמה במס, שמיטיבה עם העשירונים העליונים, שהיא עולה למעלה מ-200 מיליון שקל לשנה, והיא אומרת כך: מי שמשלם 30,000 שקל, יקבל תוספת של 400 שקל, ומי שמשלם 2,000 שקל – אפס תוספת? הרי הקלנו במיסוי במשך השנה הזו, ולשמחתי גם כלכלנים אומרים, שהרפורמה הזו אין לה מקום. זו רפורמה מעוותת, היא רפורמה רגרסיבית, היא אינה תורמת מאומה, ומוטב לפחות לדחות את העניין הזה ל-1995, ואזי נחליט אולי על רפורמה אחרת, יותר צודקת, שמצמצמת את הפערים החברתיים.

רבותי חברי הכנסת, אני מקווה שראש הממשלה ייעתר לבקשתי, כפי שהצגתי אותה לפניו היום, ויקים ועדת שרים כפרויקט לאומי בראשותו, לצמצום הפערים החברתיים ולמלחמה בעוני. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

אנחנו עוברים להסתייגויות לסעיף 12 בפרק ה'.

חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו. חבר הכנסת רון נחמן – איננו. חבר הכנסת חיים קופמן – איננו. חבר הכנסת דן תיכון, אתה מוותר?

דן תיכון (הליכוד):

אני לא מוותר.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אבל לא ידעתי שיש לי עוד זמן. איזו הסתייגות?

היו"ר ע' מאור:

סעיף 12 בפרק ה'. בבקשה.

חבר הכנסת תיכון, אתה מוזמן. אני אצטרך להכניס למכסת הזמן שלך את שיעורי הבית.

דן תיכון (הליכוד):

אני מצטער לומר לך, שניגשתי קודם לבדוק, ואמרו לי שאין לי.

היו"ר ע' מאור:

יש לך.

דן תיכון (הליכוד):

ניהלתי משא-ומתן ארוך. אמרתי שיש לי.

היו"ר ע' מאור:

הנה, אתה רואה, הצדק גם נעשה.

דן תיכון (הליכוד):

כמה זמן יש לי?

היו"ר ע' מאור:

חמש דקות.

דן תיכון (הליכוד):

רבותי, אנחנו בפרק ההגבלים העסקיים. מה להגבלים העסקיים ולפרק זה ולחוק התקציב, אפילו חבר הכנסת אורון לא יוכל לומר לי. על זה שצריך היה לעשות את התיקונים הללו, וצריך לברך על התיקונים הללו, אין מחלוקת, אבל זה שהדבר לא היה צריך להיעשות באמצעות חוק ההגבלים העסקיים ולהעביר את זה בחקיקה חפוזה – למשל, לחבר הכנסת אורון היתה הסתייגות לגבי הצורה שבה ייבחרו העובדים של הרשות הזו –

חיים אורון (מרצ):

זה התקבל.

דן תיכון (הליכוד):

זה התקבל, בניגוד לדעתי, ולכן אני מסתייג עכשיו על מה שלא התקבל, אם אתה זוכר. אני אזכיר לך עוד משהו, שקיבלנו מכתב מוועד העובדים של משרד התעשייה והמסחר.

חיים אורון (מרצ):

זה נדחה.

דן תיכון (הליכוד):

אבל אני הפכתי את זה להסתייגות. מה שנדחה הפכתי להסתייגות. הלכתי בכיוון ההפוך.

חיים אורון (מרצ):

רק אל תאמר שאתה בעד העובדים ואני נגד.

דן תיכון (הליכוד):

אני אומר.

היו"ר ע' מאור:

טוב שאני יושבת-ראש ואינני יכולה לענות.

דן תיכון (הליכוד):

רבותי, זה מקרה מאוד מעניין. אני הייתי פקיד בכיר במשרד התעשייה והמסחר מ-1969 ועד 1974. חברי הוועד היו פנחס שגיא ואברהם מ'לה ורשבסקי, אחד מבוגר יותר ואחד צעיר יותר, חדש, כלכלן צעיר, שעוד הספקתי לבחור בו לחבר בוועד, ואני הייתי גם כן צעיר מאוד, בתחילת שנות השלושים. זה היה לפני כ-23 שנים. והנה קיבלנו מהם מכתב שמלין על כך, שתקום רשות חדשה, והעובדים בעצם יוכלו להיבחר שלא באמצעות נציבות שירות המדינה והתקשי"ר. ושאלתי את עצמי ואת חבר הכנסת אורון: מדוע לא? אמרתי לו: תראה, הפלא ופלא, חברי הוועד הם אותם אנשים שנבחרו לפני כ-23 שנים, הם עדיין חושבים באותה צורה. שום דבר לא משתנה במשרד הדינמי הזה, שום דבר חדש, וזה אולי מעיד יותר מכול על קהות החושים באותו משרד.

הממונה על ההגבלים העסקיים הוא אחד העובדים המוכשרים ביותר במנגנון המדינה, אחד מילדי הפלא של ישראל, והוא הולך להקים רשות, וברשות הזו אני תולה תקוות רבות ביותר. מה שעוצר את המשק הישראלי במשך שנים רבות מצוי במה שאני קורא החנק של הקרטלים והמונופולים שהונצחו במשך שנים וקיבלו הגנה רבה. המשק הישראלי לא הצליח להיחלץ מחיבוק הדוב של אותם קרטלים או מונופולים. וזהו אחד התחומים המפגרים ביותר בכלכלת ישראל.

האמריקנים טוענים, למשל, שזה התחום שחנק את כלכלת ישראל במשך שנים, שהרי זו המורשת של המשק הסוציאליסטי-ההסתדרותי, שלא הצלחנו להתנער ממנה. כשמדברים על רפורמות, מדברים בעצם על שחרור מכבלי ההגבלים העסקיים. אני תולה כל כך הרבה תקוות בתחום הזה, עד כדי כך שאני תומך בכל הצעה שבאה להפוך את הגוף הזה לגוף עצמאי עם שיניים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת תיכון, ברשותך.

דן תיכון (הליכוד):

אני כבר מסיים. אחת המלחמות שאותן אני מנהל זה שנים עוסקת ברפורמה במשק הדלק – השר רובינשטיין יודע זאת מתוך תפקידו כשר האנרגיה. למשל, רוצים אנחנו לשחרר את בעלי תחנות הדלק מחוקי העבדות שבהם הם נתונים כלפי חברות הדלק. שהרי חברות הדלק חתמו על הסכמים קובלים עם בעלי התחנות והם משעבדים אותם, ולמשך שנים רבות.

היו"ר ע' מאור:

אתה כבר לוקח את ההסתייגות הבאה?

דן תיכון (הליכוד):

לא, עברתי רק חמש דקות, ואני כבר מסיים.

לצערי הרב, עד היום הצלחנו במה שנקרא הרפורמה במשק הדלק, באמצעות הממונה על ההגבלים העסקיים, להשיג הישגים מוגבלים ביותר. כאמור, אני תולה תקוות רבות ביותר בממונה וברשות שאותה הוא עומד להקים. זה אולי פתח התקווה היחיד בחוק ההגבלים העסקיים, אולי ההישג הגדול ביותר העומד לנגד עינינו במסגרת 25 חוקי הנפל שמוצגים בפנינו באלה הימים.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן – איננו נוכח.

אנחנו עוברים להסתייגויות לסעיף 13 לפרק ה'. חבר הכנסת יוסף בא-גד – איננו נוכח. חבר הכנסת אפרים גור – איננו נוכח. חבר הכנסת אברהם הירשזון – איננו נוכח. חברת הכנסת לימור לבנת – איננה נוכחת. חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו נוכח. חבר הכנסת דוד מגן – איננו נוכח. חבר הכנסת רון נחמן – איננו נוכח. חבר הכנסת חיים קופמן – איננו נוכח. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה. אחריו, אחרון המסתייגים – חבר הכנסת מיכאל איתן.

ברשות המזכיר, אני מציעה שנתחיל לצלצל להצבעות.

דן תיכון (הליכוד):

אני חוזר לא להגבלים העסקיים אלא לקי"ץ, חבר הכנסת אורון. איך היית מכנה היום את בן-גוריון?

חיים אורון (מרצ):

אחד בדורו.

דן תיכון (הליכוד):

האם לשיטתך, כמי שעמד מאחורי הדוקטרינה והדמוגרפיה היהודית בארץ-ישראל, כמי שראה כמטרה קדושה את הגדלת מספר היהודים והילדים במדינת ישראל, כמי שהגה את רעיון קצבאות יוצאי צבא, תמיכה בעידוד הילודה היהודית בארץ – האם היית קורא לו גזען?

חיים אורון (מרצ):

גם כאשר אני רואה בו אחד בדורו, זאת לא השגיאה היחידה שלו. הוא היה בר-פלוגתא מר מאוד של "השומר הצעיר".

דן תיכון (הליכוד):

איך היית רואה את מנהיג'ר חזן ויערי, שתמכו במדיניות הזאת?

חיים אורון (מרצ):

גם אם הם תמכו – אני מסתייג מהם, אבל הם לא תמכו בה.

דן תיכון (הליכוד):

אבל הם לא יצאו נגד העניין הזה, הם היו חברים באותה קואליציה.

חיים אורון (מרצ):

הם יצאו נגד. למה אתה עושה לי פה חידון? אתה אמרת הרבה פעמים שאתה נגד זה – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה לשאול אותך: ויקטור שם-טוב היה השר האחרון בקואליציה הגדולה של הענקים האלה כשר הבריאות?

חיים אורון (מרצ):

כן.

דן תיכון (הליכוד):

הוא יכול היה לקום ב-1977, ב-1976, ב-1975, ב-1974 ולומר: אני דורש להשוות.

חיים אורון (מרצ):

הוא היה צריך לדרוש לצאת מקריית-ארבע ולא לתת את קדום – – – אתה מתחיל את ההיסטוריה מההתחלה ב-23:30 בלילה? בחיך.

דן תיכון (הליכוד):

ב-23:30 בלילה אנחנו נעשה קצת חשבון היסטורי.

חיים אורון (מרצ):

אני מוכן.

היו"ר ע' מאור:

על חשבון חמש הדקות שלך, כמובן, ובזמנך.

דן תיכון (הליכוד):

איך היית מתייחס לשר האוצר פנחס ספיר ולשר יגאל אלון, מי שבעצם טרח להקים את קריית-ארבע, היית קורא להם גזענים?

חיים אורון (מרצ):

ספיר התנגד לקריית-ארבע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ואם הם טעו וחזרו בהם?

דן תיכון (הליכוד):

תרשה לי לומר לך, שגם בעניין הזה אתה טועה. תמיד אני אוהב לשמוע את יוסי שריד שמסביר את פנחס ספיר. אבל, מה לעשות, גם אני הייתי עוזרו של פנחס ספיר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא יכול להיות.

דן תיכון (הליכוד):

את מופתעת, נכון?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ממש מופתעת.

דן תיכון (הליכוד):

יוסי ביילין יספר לך, שהוא בא לראיין אותי פעם ככתב "דבר" ורצה לשמוע מה דעתי על מודיעין. הוא כתב סדרת מאמרים ב"דבר השבוע" על מודיעין.

חיים אורון (מרצ):

הפרק שלי הסתיים?

דן תיכון (הליכוד):

אני אומר לך, חבר הכנסת אורון, שפנחס ספיר היה שר אוצר גדול עם חזון.

חיים אורון (מרצ):

גדול מאוד.

דן תיכון (הליכוד):

אבל, לשיטתך, הוא טעה בדבר אחד.

חיים אורון (מרצ):

לא רק.

דן תיכון (הליכוד):

היה לו חלום שנקרא ייחוד הגליל. אתה היית קורא לו היום גזען.

חיים אורון (מרצ):

נכון, כי אני הייתי קורא לזה פיתוח הגליל, לא ייחוד הגליל.

קריאה:

דן תיכון (הליכוד):

אתה שומע את עמיתך וליד צאדק.

אתה תעשה שמיניות באוויר, וייהוד הגליל – זו היתה הססמה הגדולה שאותה הוביל פנחס ספיר.

חיים אורון (מרצ):

בהצלחה מוגבלת. אני בעד פיתוח הגליל והנגב.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

דן תיכון (הליכוד):

לא. מה שאני רוצה לומר לך, לשיטתך, הוא היה הופך לגזען.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גם חבר הכנסת זאבי מצטט מהמקורות, אז מה?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת תיכון, בבקשה לסיים.

דן תיכון (הליכוד):

למה היא מפריעה לי? את לא קוראת לה לסדר.

היו"ר ע' מאור:

חברת הכנסת גוז'נסקי, חבר הכנסת אורון, בבקשה לאפשר לחבר הכנסת תיכון לסיים.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, אני לא שואל אותך איך היית קורא לשר ישראל גלילי, חבר מפלגתך.

חיים אורון (מרצ):

ממפלגתי? – לא. לא צריך להגזים בדברים האלה.

יוסף ביילין (העבודה):

כן היה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת תיכון, תסיים בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

חברת הכנסת ענת עצמון. ידעתי שאם אצליח להצחיק את היושבת-ראש ב-23:25, סימן שאנחנו רעננים.

חבר הכנסת אורון אמר שישראל גלילי לא היה חבר מפלגתו. היה גם היה חבר מפ"ם. מה דעתך?

חיים אורון (מרצ):

ודאי, כשמפ"ם היתה מפ"ם של גלילי.

דן תיכון (הליכוד):

היה או לא היה, אדוני היושב-ראש, שיושב במקום של חבר הכנסת, ואסור באיסור גמור, על-פי התקנון, ליושב-ראש הכנסת לשבת כאחד העם.

חבר הכנסת שפי, אני שואל שבוע ימים ולא ענית לי: מה קרה לד"ר וילקובסקי? האם במשך שבוע ימים הוא החזיר את הכסף לקופת-חולים? חבר הכנסת שפי, מבקרת המדינה אומרת שלקחו מקרנות הפנסיה 300 מיליון שקל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא, מה פתאום?

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת תיכון, הכסף של חבר הכנסת ביבי נתניהו זה ליש"ע או לליכוד?

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לישע הליכוד.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת תיכון, סיימת את זמנך עוד לפני קריאות הביניים.

דן תיכון (הליכוד):

עוד משפט אחד.

היו"ר ע' מאור:

משפט אחרון.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת שפי, 300 מיליון שקלים נלקחו-נגנבו מקרנות הפנסיה של ההסתדרות על-ידי ההסתדרות. שואלת מבקרת המדינה, מתי תחזירו את הכסף. לא אתה, ההסתדרות. שואל מתי דוד, שאינני יודע מי זה, חבר הוועדה המרכזת: האם תחזירו את הכסף? חבר הכנסת כץ, גם אני שואל מתי תחזירו את הכסף הזה.

במרוצת הימים האלה לא ארפה מן השאלות האלה. תודה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת איתן, אחרון הדוברים, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

חברי הכנסת, אלה שתי ההסתייגויות האחרונות. רבותי חברי הכנסת, גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לנצל את עשר הדקות שיש לי כדי להעשיר אתכם בנושא שאני חושב שחשוב שתדעו אותו, והוא קשור לתקציב המדינה. בימים האחרונים מתפרסמות פעם אחר פעם כתבות – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת איתן לפרוס את טיעוניו בנחת ולא להפריע לו.

מיכאל איתן (הליכוד):

רבותי חברי הכנסת, בעשר הדקות האחרונות אני מבקש להפנות את תשומת לבכם לנושא שמופיע בימים האחרונים פעם אחר פעם בעיתונים שונים, בכתבות שונות, אפילו בקריקטורות, ובהם מוצגים הכנסת וחברי הכנסת כקבוצה של שודדים, שרוצים לשדוד את הקופה הציבורית במה שהתקשורת מכנה מימון מפלגות. ואני רוצה שחברי הכנסת ידעו את האמת.

יש הצעת חוק מרחיקה לכת, שמעטים מכם יודעים מה היא טומנת בחובה. היא לא מובאת לדיון ציבורי, היא מוצגת בצורה חד-צדדית, ואני חושב שהאחריות של כל חבר כנסת בבית הזה היא לדעת מה יש בהצעה הזאת, כי הרבה שואלים, והרבה פעמים חברי כנסת, מתוך אי-ידיעה, רק מפני שהם יודעים שהנושא הזה אינו פופולרי, תוקפים ומצטרפים לאלה התוקפים הצעה שיש בה הרבה אלמנטים חיוביים, ויש בה גם הגדלת מימון המפלגות. אבל השאלה שהציבור צריך לשאול את עצמו היא לא רק האם יש כאן מצב שהמפלגות מגדילות את מידת המימון, אלא מה יש בחוק הזה נוסף על הגדלת המימון.

ובכן, אני רוצה לדבר על האלמנטים שיש בהצעת חוק מימון המפלגות. נקודה ראשונה. היום 70% מהתקציבים של המפלגות הגדולות באים מהמימון הציבורי. קרוב ל-30% מגיעים מהתרמות, ממפעל

ההתרמות שמבצעות המפלגות הגדולות. ויש כאן הרבה חברי כנסת גם מהליכוד וגם ממפלגת העבודה שזה לא מעניין אותם, הם נגד הגדלת המימון, אבל הם בעד המשך התרומות.

מה הן התרומות האלה? תפתחו את רשימת התורמים למפלגות הגדולות ותראו אוכלוסייה מאוד מאוד מוגדרת – קבלנים, אנשי עסקים, כל מיני טיפוסים שמשחקים בבורסה. הם גם משקיעים במפלגות, לפעמים גם בעבודה וגם בליכוד, כדי "ללכת על בטוח".

פיני בדש (צומת):

אותם אנשים תורמים לשתי המפלגות.

מיכאל איתן (הליכוד):

ואשר לסכומים, נכון שהיום החוק מגביל, אי-אפשר לתרום יותר מ-50,000 או מ-55,000 שקלים בשנת בחירות. אבל אפשר למצוא סידור. נותנים לבן-דוד, לאח, מצלצלים לגזבר המפלגה ואומרים לו: אני נותן לך 50,000 על שמי, ומסדר לך עוד 50,000 על שם בן-דודי.

יש כאלה שמופיעים ברשימה כתורמים לשתי מפלגות. יש כאלה מאותה משפחה, או קרוביהם, שגם הם תרמו לשתי מפלגות.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

מה העמדה שלך?

מיכאל איתן (הליכוד):

העמדה שלי היא, שכל התרומות האלה הן לא תרומות, הן שוחד גלוי. ואנשים משקיעים. אני יכול לומר מניסיוני האישי. יש לי כמה חברים שאני יודע את עמדותיהם הפוליטיות, הם נגד הליכוד, הם תקפו בחמת זעם את הליכוד ואת עמדות הליכוד. פתאום אני רואה שהם תרמו עשרות אלפי שקלים לליכוד. למה? כי אחד מהם הוא קבלן, השני איש עסקים, והשלישי קשור גם-כן, והם תרמו.

רון נחמן (הליכוד):

את אלה במפלגת העבודה ראית?

מיכאל איתן (הליכוד):

אותם אנשים תרמו גם למפלגת העבודה. חבר הכנסת רון נחמן, אחד התורמים הידועים, איש התורה הסוציאליסטית, איש החזון הסוציאליסטי, תרם כ-500,000 דולר, לפני שהיתה המגבלה, למפלגת העבודה, הלוא הוא ידידנו דוד בלס.

רענן כהן (העבודה):

הוא מהליכוד.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא תרם למפלגת העבודה, הוא ה"סוציאליסט", שתורם ומממן את מפלגת העבודה.

רענן כהן (העבודה):

הוא תרם גם לליכוד.

מיכאל איתן (הליכוד):

רבותי, זה לא יעזור, הליכוד יצעק על מפלגת העבודה, מפלגת העבודה תצעק על הליכוד, הגיע הזמן שהפוליטיקה הישראלית תתבגר, שהאנשים שיושבים בבית הזה ישתחררו מה"תרומות". הגיע הזמן שחברי הכנסת ישתחררו מהצורך לגייס תרומות בחוץ-לארץ.

אומרים שאי-אפשר לתת זכות הצבעה למי שאינו אזרח המדינה. מדוע? כי קול אחד בקלפי זה עניין עקרוני. הוא לא אזרח ישראלי, אפילו שהוא אוהד המדינה הזאת, אבל הוא לא אזרח, אסור לו לשים פתק בקלפי, זה לא דמוקרטי. אבל לקחת ממנו 50,000 דולר, וב-50,000 דולר האלה להביא אלפי קולות, זה כן דמוקרטי? לשלוח שרים לאמריקה, לא משנה מאיזו מפלגה, לעמוד שם על ארבע, לעשות מעשים שלא יעשו כדי לקחת כסף, לא לביטחון, לא לרווחה, לא לבתי-ספר, לא להשכלה גבוהה, אלא למפלגה – זה בסדר?

ולכן לא צריך להתנגד היום לחוק שבא לעשות רפורמה מרחיקה לכת: גם לאסור את התרומות, גם לקבוע חד-משמעית שעבירה על חוק מימון המפלגות תהיה עבירה פלילית, גם לקבוע מראש אמצעי מניעה, שמפלגות לא יוכלו להגיע למה שהגיעו המפלגות הגדולות, לחובות של עשרות מיליונים.

תשאלו אותי, איך מגיעים לזה? פשוט, מגבילים את גובה ההוצאה, קובעים מראש שיש מימון שוטף ויש מימון בחירות. המימון השוטף צריך לשמש את השוטף, מימון הבחירות צריך להיות צמוד למספר

המנדטים שיש למפלגה ולכסף שהיא אמורה לקבל בגובה יחידת המימון, אולי עוד עם תוספת קטנה, עוד 25%, לא יותר מזה. ואז אפשר יהיה להגיע למצב שמפלגות לא תהיינה חייבות עשרות מיליונים ותחזרנה אחר כך לקופה הציבורית.

מדובר בחוק הזה על הוצאת גובה יחידת המימון מוועדת הכספים ומהכנסת והעברתה לגוף ציבורי, שהוא יקבע את יחידת המימון. מדובר בחוק הזה על כך שהמפלגות תהיינה חייבות לתת דין-וחשבון מלא לציבור. הן תהיינה ממומנות על-ידי הציבור, אבל הן גם תתחייבנה לתת דוחות לציבור, כמו חברות ציבוריות, ודוחות לחברי המפלגה על כל הנהלת החשבונות.

כל הדברים האלה, לרבות ביקורת של מבקרת המדינה – לא כפי שהיא נעשית היום. היום אנחנו מקבלים הרבה פעמים דוחות של מבקרת המדינה, אחר כך מסתבר שהדוח על המפלגה היה חיובי, אבל אף שהדוח חיובי, גזברי המפלגה הזאת אחר כך עומדים בבתי-משפט, כי יש מאחוריהם קופה של שרצים, שמבקרת המדינה לא יכלה לגלותה.

היו"ר ש' וייס:

קופה אין להם, רק שרצים. לו היתה להם קופה, זה היה בסדר.

מיכאל איתן (הליכוד):

עוד היום, חבר הכנסת רן כהן – אני רוצה לומר לך, כי אתה התעניינת בנושא – כל הנושא הזה של המגבלות, שכביכול קיימות על המפלגה, לא קיימות על הזרוע ההסתדרותית שלה. נוצר מין מצב שהמפלגה כבולה לביקורת המדינה, אבל הסיעה בהסתדרות לא חייבת בשום דיווח.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא נכון, אתה טועה.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היקרה, אל תגידי לי שאני טועה. האמיני לי, השקעתי בעניין הזה הרבה הרבה שעות של בדיקה ושל מאבקים ושל ניסיון לתקן את המצב הקיים, ואני מצביע לך על אבסורדים שקיימים, על פרצות שקיימות היום בחוק.

רן כהן (מרצ):

אתה צודק, וזה דבר שצריך לתקן אותו.

מיכאל איתן (הליכוד):

לסיכומי של עניין אני רוצה לומר לחברי הכנסת, שכאשר הם נתקלים בהאשמה החוזרת הזאת, המתגלגלת בימים אלה, כאילו יש איזו מגמה לשדוד את הקופה הציבורית, להעלות ללא שום הצדקה מימון וכו' – לדברים האלה אין שחר. הכוונה היא ללכת לרפורמה מרחיקה לכת. נכון, אם אנחנו סוגרים בפני המפלגות את האופציה לכל פעילות כלכלית, אם אנחנו רוצים שהן לא יוכלו לגייס עוד תרומות, אנחנו צריכים לפצות אותן בשיעור האובדן, בשיעור ההפסד, כ-30%, בהגדלת המימון. ההגדלה הזאת תהיה, בסופו של דבר, יותר זולה לציבור, כי במקום לקבל את ה-30% האלה ממשקיעים למיניהם, מתורמים למיניהם, מה שהמפלגות עושות ממילא, הן יקבלו את זה מהציבור, ידווחו לציבור, תהיינה מפוקחות, וזה, בסופו של דבר, יחסוך למשק כל מיני טובות הנאה שלטוניות; היום התורמים למיניהם, המשקיעים, כפי שאני קורא להם, טורחים לקבל עשרות מונים מכפי השקעתם לאחר שתרמו לשתי המפלגות הגדולות, כי בסופו של דבר אחת מהן תמיד בשלטון, לפעמים שתיהן ביחד. בכל מקרה, ההשקעה נושאת פירות.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת איתן.

עד שתתיישבו אני מבקש להוסיף רק הערה אחת קצרה: פורסם בימים האחרונים כאילו חבר הכנסת הישראלי עולה פי עשרים וכמה מחבר פרלמנט במדינה דמוקרטית אחרת. אני ביקשתי מן החוקר להביא לי את הממצאים. אני חושב שיש פה הטעיה רבה מאוד של הציבור. ביקשתי את המחקר, כי על פני הדברים צריך להתייחס בכבוד לכל חוקר, אבל יש לי הרגשה שהוא עשה חשבון כולל של חוק מימון מפלגות וכן הלאה, והציבור מתרשם כאילו חבר הכנסת הבודד עולה כך וכך. מישהו יכול לומר שהדמוקרטיה הישראלית, תפעולה אולי יקר יותר מאשר בהולנד. לכן נדמה לי שלא טוב שחוקרים עובדים על התפר הפופוליסטי הזה של מין ניסיון להכפיש את הכנסת באופן כולל.

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה להעיר לך, אדוני היושב-ראש, שבעקבות החוברת הזאת, המחקר הזה, ערכה העיתונאית אורית גלילי כתבת תחקיר לטלוויזיה. היא חשבה שמי יודע מה יש לה.

היו"ר ש' וייס:

אני שוחחתי אתה והבהרתי לה שזו טעות קשה מאוד.

דן תיכון (הליכוד):

היא הגיעה אלי ואמרתי לה שאני ממימון המפלגות לא רואה אגורה אחת.

היו"ר ש' וייס:

בוודאי. כבר שני חברי כנסת הבהירו לה את זה, חבר הכנסת תיכון וגם אני.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בעקבות הערתך: אני מחזיק בידי את המחקר של ד"ר הופנונג, ואני רוצה לומר, שהכותרת שאמרה כאילו חבר כנסת ישראלי שווה ל-22 חברי כנסת בהולנד מעידה על בורותו של מי שכתב אותה. מה שקרה: הוא לקח את מימון הסיעה ולא את מימון המפלגות. בהולנד יש גם מימון ציבורי וגם את התרומות אפשר לנכות ממס הכנסה, כך ש-50% מהתרומה ממומנים ממילא על-ידי הממשלה. לכן, כל המחקר הזה אין לו בסיס.

היו"ר ש' וייס:

הבנו, בסדר. לא ביקרנו את החוקר אלא את הפרשנות שניתנה למחקר שלו.

יושב-ראש ועדת הכספים מבקש למסור הבהרה בנושא שהתחלנו לטפל בו בשבוע שעבר, בעקבות פנייה של חבר הכנסת דן תיכון.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אנחנו מציעים הצבעה ידנית, כדי שזה ילך יותר מהר.

היו"ר ש' וייס:

ודאי שנעשה את זה כך.

המשכנו לטפל בטיעון של חבר הכנסת דן תיכון גם היום, והרי תוצאות הטיפול. בבקשה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עליתי לכאן להשיב על למעלה מ-100 הסתייגויות, ששמענו אותן מ-10:00, וחשבתי לעצמי על איזה הסתייגויות כדאי לי להגיב. חשבתי שהדבר היחיד שמוטב שאומר בעקבות הדיבורים של היום – אני רוצה להזכיר לחברים שהיום עסקנו בחוק על הטלגרף האלחוטי, ורצוי שהחברים לא ישכחו זאת לאור העיסוקים הרבים שבהם עסקנו, וגם בחוק ההגבלים. אלה הם שני החוקים שעסקנו בהם, ואני מבקש שבזמן הסרת ההסתייגויות תזכרו במה עסקנו היום.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש מהכנסת להטיל על ועדת הכספים לשוב ולדון בפרק ד' – קצבאות ילדים, בהסתייגות של חבר הכנסת אורון ושלי, ולשוב ולהביא בפני הכנסת את ההחלטה. ואכן נעשה זאת, אם תורו לנו על כך, מחר בשעה 11:00.

היו"ר ש' וייס:

נורה גם נורה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אנחנו עושים זאת אחרי שוועדת הכנסת החליטה שאין בסמכותה לדון בנושא. אבל הגענו להבנה שהפרק הזה יהיה בחוק ההסדרים, אם ועדת הכספים תאשר זאת. הושגה גם הבנה, שביום רביעי בערב ייגמר הדיון ותתקבלנה החלטות בחוק ההסדרים, על מנת שביום חמישי בבוקר נוכל לדון ולהחליט על תקציב המדינה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לאופי הטלגרפי של ההתנסחות של יושב-ראש ועדת הכספים.

חברי הכנסת, לפי סעיף 127(א) ו-(ב) לתקנון, אנחנו מתבקשים עכשיו, לפי בקשת יושב-ראש ועדת הכספים, להחזיר לדיון של הוועדה סעיף מן הסעיפים – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

תקרא בבקשה את סעיף 127.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אתה מוריד את כל החוק לוועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

בוודאי, אבל לא כל החוק. הרי סעיף 127(א): "בכל שלב של הדיון בקריאה השנייה רשאית הכנסת" – כלומר אנחנו – "לפי הצעת הממשלה או יושב-ראש הוועדה" – כלומר חבר הכנסת גדליה גל – "להטיל על הוועדה" – כלומר ועדת הכספים – "לחזור ולדון בהצעת החוק כולה או בשאלה שהכנסת תפרש בהחלטתה". אנחנו עוסקים בשאלה שהכנסת צריכה לפרש בהחלטתה, שאלה שחבר הכנסת דן תיכון העלה ובאופן נחרץ טיפל בה עד היום בחריצות, והרי התוצאה. הוא השיג הישג פרלמנטרי מעניין מאוד.

סעיף 127(ב): "הוועדה תדון בהצעת החוק או בשאלה שנמסרה לה על-ידי הכנסת, ותביא לפנייה את הצעותיה". אומר לנו חבר הכנסת גדליה גל, שהיא אכן תעשה זאת אם נורה לה לעשות את זה. לפיכך, מי תומך בבקשה?

מיכאל איתן (הליכוד):

רגע אחד.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

השאלה שאני רוצה תשובה עליה היא, האם בביטוי "הצעת החוק" – אין המשמעות הצעת החוק, לרבות סעיפים בחוק, ואילו בביטוי "שאלה" – שאלה שאינה נוגעת לתכניו של החוק, לרבות הסתייגויות, אלא שאלה מסוג אחר?

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לתת עכשיו פרשנות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לומר שאנחנו חייבים לדייק, מאחר שיש איזה סיכוי שהוא, שמישהו מחברי הבית יעלה את השאלה הזאת בערכאות.

היו"ר ש' וייס:

כבר העלו.

מיכאל איתן (הליכוד):

לכן לא כדאי שנפעל שלא – – –

היו"ר ש' וייס:

אשר על כן, אני משתדל לדייק.

רבותי, אנחנו משתדלים לדייק כל הזמן, ולכן הבאנו את הדברים למצב זה, אחרי שוועדת הכנסת ישבה היום בישיבה מיוחדת, התלבטה בשאלה, והיא גם תרמה את תרומתה לדיון התקין כאן.

הרי הפירוש שלי, ואני מקווה שהוא תופס. כאשר אנחנו אומרים: "או בשאלה שהכנסת תפרש בהחלטתה", זה כל שאלה, כלומר, גם שאלה שנוגעת לחוק. זו פרשנותי.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה השאלה?

היו"ר ש' וייס:

השאלה היא, האם סעיף מסוים, קצבאות ילדים וכן הלאה, מגילת חבר הכנסת רענן כהן, שבשבוע שעבר לא היה והבוקר התנצל ואמר שבאותו קטע הוא היה בטיפול אצל רופא שיניים, ואנחנו מביעים פה את התנצלותו, האם אכן זה נושא חדש – – –

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

לא התנצלות, הסבר שמתקבל על דעתנו. נקודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה לא שייך לנושא חדש.

קריאות:

רענן כהן (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

אני לא נקבתי בשם מפורש. אנחנו הבנו. הסיבה מקובלת עלינו. הכול הוסדר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, תרשה לי לעזור. השאלה שאנחנו ניצבים בפניה כעת היא – במסגרת חוק ההסדרים במשק, בעת הדיונים בוועדה, צורפה אחת ההסתייגויות בלי שהיא נדונה קודם לכן בוועדה.

לעניות דעתי, אנחנו חייבים לחזור למצב הקודם, קרי דיון בוועדה, במסגרת הכנת החוק פעם נוספת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית במליאה; להעלות את ההסתייגות, להצביע עליה בוועדה ולהביא אותה כהסתייגות – – –

היו"ר ש' וייס:

תודה.

רבותי, זאת שאלה. אין שום קביעה בשום תחביר, שאם השאלה ארוכה היא איננה שאלה.

רענו כהן (העבודה):

זו שאלה שאלתית.

היו"ר ש' וייס:

זה נכון.

בבקשה, חבר הכנסת גדליה גל.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, למיטב הכרתי, ההסתייגות של חבר הכנסת אורון ושלי דינה ככל שאר ההסתייגויות. ועדת הכנסת לא קיבלה ולא החליטה שזה נושא חדש. אף-על-פי-כן, כדי לשמור על שלמות הבית וההבנות שיש בין החברים, סיכמנו שנבקש מהכנסת לדון בהסתייגות הזו, ורק בה, בוועדת הכספים ולהחזיר אותה למליאה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

זה ברור לגמרי. תודה.

רבותי, ההבהרות נרשמו בפרוטוקול. הנושא יימשך מחר בוועדה.

חברי הכנסת, מי תומך בהצעה שהביא לפנינו יושב-ראש ועדת הכספים? נצביע אלקטרונית.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא מבין מה בדיוק השאלה.

היו"ר ש' וייס:

נברר מחר בוועדה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתם תזלזלו – – –

היו"ר ש' וייס:

איש לא מזלזל.

קריאות:

– – –

היו"ר ש' וייס:

איש לא מזלזל. חבר הכנסת מיכאל איתן. מה זה, בזמן ההצבעה? אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 2

בעד הצעת יושב-ראש ועדת הכספים – 31

נגד – 1

נמנעים – אין

הצעת יושב-ראש ועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

31 תומכים, מתנגד אחד, אין נמנעים. לפיכך הנושא חוזר לוועדת הכספים, ומחר יתקיים שם בוודאי דיון מאוד יסודי, והשאלות שהעלה חבר הכנסת איתן, השאלות שהעלה כאן חבר הכנסת איתן, הוא יעלה אותן בוודאי גם שם. זהו. תודה רבה.

רבותי, הרי כל כך ברור שהשאלות האלה תועלינה מחר בוועדה. על מה הוויכוח? וכי חבר הכנסת איתן לא יעלה אותן שם? זה עובר לוועדה.

עכשיו אנחנו עוברים להצבעות.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

הדיון יתקיים מחר בוועדה. חבר הכנסת פורז, מספיק.

חבר הכנסת איתן, הדיון יתקיים מחר בוועדה. חבר הכנסת פורז, מספיק. בוועדה יהיה מחר דיון.

מיכאל איתן (הליכוד):

על מה יהיה דיון?

היו"ר ש' וייס:

על השאלה שהצגת וכל יתר העניינים. זהו.

אנחנו עוברים להצבעה. אני עובר לסעיף 5, ההצבעות הן בעמוד 24. קבוצת חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

מסיר.

היו"ר ש' וייס:

תודה.

סיעת המפד"ל, מי בעד? מי נגד? נא להצביע, הצבעה ידנית.

הצבעה

בעד התיקון של סיעת מפד"ל לסעיף 5 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של סיעת מפד"ל לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

אנחנו עוברים להצעת חברי הכנסת שמאי, עמור ועלי. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חברי הכנסת י' שמאי, ש' עמור וע' עלי לסעיף 5 – מיעוט

נגד – רוב התיקון של חברי הכנסת י' שמאי, ש' עמור וע' עלי לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

אנחנו עוברים לעמוד 25. קבוצת איתן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת איתן לסעיף 5 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת איתן לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

אנחנו עוברים להצעת חבר הכנסת רפי אלול. מי בעד? מי נגד? נא להצביע.

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ר' אלול לסעיף 5 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ר' אלול לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

אנחנו עוברים לתיקון הבא, של חבר הכנסת דוד מנע. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' מנע לסעיף 5 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ד' מנע לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

ולהסתייגות של חברת הכנסת נעמי בלומנטל. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 5 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

ההסתייגות של חברי סיעת מרצ הוסרה מרצון.

אנחנו עוברים לעמוד 26. הסתייגות של חבר הכנסת דוד מגן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 5 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

גם ההסתייגות הזו הוסרה.

מי בעד ההסתייגות של קבוצת קופמן לסעיף 5? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 5 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

מי בעד ההסתייגות של חבר הכנסת אפרים גור? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת א' גור לסעיף 5 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת א' גור לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

מי בעד התיקון של חבר הכנסת אלי דיין?

אלי דיין (העבודה):

מסיר.

היו"ר ש' וייס:

מי בעד התיקון של קבוצת תיכון? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת תיכון לסעיף 5 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת תיכון לסעיף 5 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

יש הצעה של חבר הכנסת גל.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

זה הקטע.

היו"ר ש' וייס:

הבנתי.

מי בעד סעיף 5, כהצעת הוועדה?

הצבעה

בעד סעיף 5, כהצעת הוועדה – רוב

נגד – מיעוט

סעיף 5, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 5, כהצעת הוועדה, נתקבל.

אחרי סעיף 5, יש הצעה של קבוצת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

מסיר.

היו"ר ש' וייס:

מסיר.

רן כהן (מרצ):

יש הצעת קבוצת קופמן.

היו"ר ש' וייס:

קודם קראתי קבוצת חבר הכנסת רענן כהן וקבוצת חבר הכנסת קופמן. זה לא יחד? מכיוון שחבר הכנסת קופמן לא הסיר – הבנתי. קבוצת חבר הכנסת קופמן, מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד הצעת קבוצת קופמן אחרי סעיף 5 – מיעוט

נגד – רוב

הצעת קבוצת קופמן אחרי סעיף 5 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. עכשיו אני מפנה את תשומת לבכם לעמוד 32. סעיף 9. קבוצת חבר הכנסת קופמן, מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 9 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 9 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. זה כל העמוד. עכשיו נצביע על סעיף 9 כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד סעיף 9, כהצעת הוועדה – רוב

נגד – מיעוט

סעיף 9, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אחרי סעיף 9 – גל-אורון.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

עובר לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

טוב, עובר לוועדה. הלאה. אנחנו נזהרים כאן, כי חלקים עוברים לוועדה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

נא לעבור לעמוד 35.

רן כהן (מרצ):

כדי להסיר כל ספק, ראוי שתבהיר שההצבעה הקודמת אומרת שהפרק הזה, שהוא הצעת הסתייגות של חברי הכנסת גל ואורון, היא החלטה של הכנסת להעביר לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

היא ורק היא.

איך היה אומר בזמנו חבר הכנסת נסים כשהוא היה שר? היא ואין בלתי.

רן כהן (מרצ):

— — — כיוון שיש ספק.

היו"ר ש' וייס:

בסדר. אנחנו רושמים את הדברים שאמרת בפרוטוקול כסיכום שאני מאמץ אותו, כלומר, תוספת לגדליה גל. אנחנו עוברים לעמוד 35, כותרת פרק ד'. רבותי, נא להקשיב. מה קרה?

רענן כהן (העבודה):

היתה הסתייגות קודמת של חבר הכנסת גדליה גל, שהעבירו לוועדה. צריך לחזור על ההצבעה ולהסיר אותה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גדליה גל, כדי להסיר כל ספק, מה אתה אומר על זה?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני מוותר על ההסתייגות.

היו"ר ש' וייס:

ויתרת על ההסתייגות. בסדר, ההצבעה בטלה. מה עם כותרת פרק ד' בעמוד 35? סיעת מרצ מסירה.

עוברים לקבוצת קופמן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת קופמן לכותרת פרק ד' – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת קופמן לכותרת פרק ד' לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. אני מעמיד להצבעה את כותרת פרק ד' כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד כותרת פרק ד', כהצעת הוועדה – רוב

נגד – מיעוט

כותרת פרק ד', כהצעת הוועדה, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

עמוד 36 סעיף 10. סיעת מרצ מורידה?

רן כהן (מרצ):

מורידה, עד הסוף.

היו"ר ש' וייס:

עד סוף ההצבעות היום. תומרץ ההצבעה על-ידי כך.

חבר הכנסת בא-גד, מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 10 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 10 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חבר הכנסת סילבן שלום. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 10 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 10 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

קבוצת תיכון. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת תיכון לסעיף 10 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת תיכון לסעיף 10 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חבר הכנסת דוד מגן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 10 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 10 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר. עמוד 37.

קבוצת איתן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת איתן לסעיף 10 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 10 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

קבוצת קופמן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 10 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 10 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חבר הכנסת דוד מנע. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' מנע לסעיף 10 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ד' מנע לסעיף 10 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חבר הכנסת רענן כהן, מה אתך?

רענן כהן (העבודה):

אני מסיר את ההסתייגות.

היו"ר ש' וייס:

מסיר.

אנחנו עוברים לעמוד 38. חבר הכנסת אפרים גור. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת א' גור לסעיף 10 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת א' גור לסעיף 10 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חבר הכנסת שטרית. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 10 – מיעוט

נגד – רוב

ההצעה של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 10 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חבר הכנסת אלי דיין?

אלי דיין (העבודה):

מסיר.

היו"ר ש' וייס:

מסיר.

סעיף 10, כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד סעיף 10, כהצעת הוועדה – רוב

נגד – מיעוט

סעיף 10, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 10 והכותרת נתקבלו כהצעת הוועדה.

אנחנו עוברים כעת לסעיף 11. קבוצת תיכון. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת תיכון לסעיף 11 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת תיכון לסעיף 11 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חבר הכנסת אפרים גור. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת א' גור לסעיף 11 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת א' גור לסעיף 11 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

עמוד 39. קבוצת איתן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת איתן לסעיף 11 – מיעוט

נגד רוב

התיקון של קבוצת איתן לסעיף 11 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חבר הכנסת סאלח טריף. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 11 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ס' טריף לסעיף 11 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חבר הכנסת מאיר שטרית. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 11 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 11 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

אנחנו עוברים לעמוד 40. סיעת חד"ש. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של סיעת חד"ש לסעיף 11 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של סיעת חד"ש לסעיף 11 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חבר הכנסת אלי דיין.

אלי דיין (העבודה):

מסיר.

היו"ר ש' וייס:

מסיר.

חבר הכנסת בא-גד. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 11 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 11 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

מסיר.

היו"ר ש' וייס:

מסיר.

חבר הכנסת סילבן שלום. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 11 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 11 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חבר הכנסת דוד מגן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 11 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 11 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

עמוד 41. קבוצת קופמן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 11 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 11 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חבר הכנסת דוד מנע. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה של חבר הכנסת ד' מנע לסעיף 11 – מיעוט

נגד – רוב

ההצעה של חבר הכנסת ד' מנע לסעיף 11 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

סעיף 11 כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד סעיף 11, כהצעת הוועדה – רוב

נגד – מיעוט

סעיף 11, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הסעיף אושר כהצעת הוועדה.

סעיף 12. חבר הכנסת מיכאל איתן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 12 – מיעוט

נגד – רוב

ההצעה של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 12 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

לחלופין. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 12 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 12 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

לחלופי חלופין. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופי חלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 12 – מיעוט

נגד – רוב התיקון לחלופי חלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 12 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

תעברו אתי בבקשה לעמוד 42. לחלופי חלופי חלופין. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופי חלופי חלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 12 – מיעוט

נגד – רוב התיקון לחלופי חלופי חלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 12 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

קבוצת תיכון. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה של קבוצת תיכון, חבר הכנסת ד' מגן וקבוצת קופמן לסעיף 12 – מיעוט
נגד – רוב ההצעה של קבוצת תיכון, חבר הכנסת ד' מגן וקבוצת קופמן לסעיף 12 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

סעיף 12 כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד סעיף 12, כהצעת הוועדה – רוב

נגד – מיעוט

סעיף 12, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הסעיף אושר.

סעיף 13. חבר הכנסת דוד מגן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה של חבר הכנסת מגן, קבוצת קופמן וקבוצת תיכון לסעיף 13 – מיעוט
נגד – רוב ההצעה של חבר הכנסת ד' מגן, קבוצת קופמן וקבוצת תיכון לסעיף 13 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

הוסרה.

קבוצת איתן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 13 – מיעוט
נגד – רוב
התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 13 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חבר הכנסת בא-גד. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 13 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 13 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

חבר הכנסת מ' איתן. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 13 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 13 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

לחלופין. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 13 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 13 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הוסר.

סעיף 13, כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד סעיף 13, כהצעת הוועדה – רוב

נגד – מיעוט

סעיף 13, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הסעיף אושר.

חיים אורון (מרצ):

אני מבקש לקיים את ההצבעה האחרונה אלקטרונית.

היו"ר ש' וייס:

איזה, לחלופין? סעיף 13 – – –

חיים אורון (מרצ):

לפי דעתי, זה עד סוף ההצבעות.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 13 לשם סיום הוא באקורד הרמוני רועם, ובשביל ההיסטוריה הפרלמנטרית, רבותי, סעיף 13 כהצעת הוועדה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 3

בעד סעיף 13, כהצעת הוועדה – 26

נגד – 5

נמנעים – אין

סעיף 13, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, 26 תומכים, חמישה מתנגדים, אין נמנעים. אני מודיע שהסעיף אושר, כהצעת הוועדה.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר ש' וייס:

לפני סיום הישיבה, חברי הכנסת, הודעות ליושב-ראש ועדת הכנסת. בבקשה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ברצוני להעמיד להצבעה חוזרת את הצעת חוק יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל (תיקון – היעדרות קרוב משפחה מעבודה), התשנ"ג–1993, של חבר הכנסת אביגדור קהלני, שנדונה בכנסת ביום 15 בדצמבר 1993, והועברה בטעות לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

מאחר שביום קודם נדונה בקריאה ראשונה הצעת חוק זהה של חבר הכנסת חיים אורון והועברה לוועדה החוקה, חוק ומשפט, מציעה ועדת הכנסת לתקן את הטעות ולהעביר גם את ההצעה הנוכחית לוועדת החוקה, חוק ומשפט, לדיון משותף.

היו"ר ש' וייס:

מי תומך בהצעת יושב-ראש ועדת הכנסת להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט? – הצבעה ידנית. מי נגד?

הצבעה

בעד הצעת ועדת הכנסת – רוב

נגד – מיעוט הצעת ועדת הכנסת להעביר את הצעת חוק יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל (תיקון היעדרות קרוב משפחה מעבודה), התשנ"ג–1993, מוועדת העבודה והרווחה לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

עוברים להמשך, בבקשה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, על-פי המלצת ועדת הכנסת, העבירה הכנסת בישיבתה מיום 14 בדצמבר 1992, לוועדת הכלכלה, את הצעת חוק אזורי ייצור-לייצוא חופשיים, התשנ"ב–1992, הצעתו של חבר הכנסת עמיר פרץ.

ועדת הכלכלה דנה בהצעת החוק והעבירה אותה לקריאה ראשונה למליאה ואף הכינה אותה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חבר הכנסת צחי הנגבי ביקש להעביר את הצעת חוק אזורי חופשיים לייצור בישראל, התשנ"ד–1993, שהגישה הממשלה, מוועדת הכספים לדין בוועדת הכלכלה.

בעת הדיון בוועדת הכנסת הושגה הסכמה בין הצדדים הנוגעים בדבר, דהיינו – יושב-ראש ועדת הכלכלה, יושב-ראש ועדת הכספים ובעל ההצעה, חבר הכנסת עמיר פרץ, וסוכם כדלקמן: להמליץ לכנסת לשנות את החלטתה ולהעביר את הצעת החוק הממשלתית, שעברה לדין בוועדת הכספים, ואת הצעת החוק שעברה לדין בוועדת הכלכלה, לדין בוועדה משותפת של שתי ועדות אלה בהרכב הבא: הוועדה תמנה שמונה חברים – ארבעה מכל ועדה – בראשות יושב-ראש ועדת הכספים. חברים בה חברי הכנסת: גדליה גל, מיכאל איתן, רפאל פנחסי, גדעון שגיא, שמואל אביטל, אלכס גולדפרב, נעמי חזן וסילבן שלום.

חבר הכנסת עמיר פרץ ישתתף בוועדה כבעל ההצעה.

אבקש את אישורה של הכנסת להמלצה זו.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת פורז, אתה היית ממלא-מקום היושב-ראש והבאת את ההודעה הזאת למליאה. קם חבר הכנסת ביבי וביקש שימנו לוועדה הזאת חבר מהמפד"ל. אתה לקחת על עצמך לבדוק את העניין. מה עלה בגורל בקשתו?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

חבר הכנסת פורז, אל תיבהל, אני אענה בשמך. הצעה זו נשקלה, וועדת הכנסת החליטה שלא להיענות לה, ואני מבקש להצביע על ההצעה בהרכב הנוכחי.

היו"ר ש' וייס:

מי תומך בבקשה של יושב-ראש ועדת הכנסת?

הצבעה

בעד המלצת ועדת הכנסת – רוב

נגד – מיעוט

המלצת ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון מתנגד, וחברת הכנסת נעמי בלומנטל. למרות הכול, ברוב קולות מסוים, ההצעה אושרה.

חבר הכנסת מירום, הלאה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביום 23 בנובמבר דנה ועדת הכנסת בערעורו של חבר הכנסת דוד מגן על החלטת הנשיאות שלא לאשר דחיפות הצעתו לסדר-היום בנושא: הפרות בהסכם אש"ף-ישראל, התגברות הטרור והשתוללות ה"פתח", והחליטה לקבל את הערעור ואף אישרה אותו בנפרד מכל אותן הצעות שהוגשו באותו נושא.

ברצוני להודיע, ורק כהודעה, כי נפלה כאן טעות כאשר איחדו את הנושא של חבר הכנסת מגן עם יתר ההצעות במליאת הכנסת, והנני מבקש להודיע כי נושא זה הוא נושא נפרד.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

ועכשיו, אדוני היושב-ראש, הודעה חשובה מאוד.

היו"ר ש' וייס:

יש עוד משהו?

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

יש לי שלל הודעות נוספות.

היו"ר ש' וייס:

קדימה, אבל בצרור, בקצב של נחמיה בן-אברהם, זיכרוננו לברכה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, ועדת הכנסת קבעה את הוועדות הבאות לדיון בהצעות חוק ובהצעות לסדר-היום:

ועדת החוקה, חוק ומשפט תדון בהצעת חוק העונשין (תיקון – ברירת הפלות), התשנ"ג–1993, של חברת הכנסת יעל דיין.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה תדון בהצעת חוק פקודת העיריות (תיקון – מבקר העירייה), התשנ"ג–1993, הצעת חוק של חברי הכנסת אלכס גולדפרב ואסעד אסעד.

ועדת העבודה והרווחה תדון בנושא: אשפוז חיילת בניגוד להסכמתה ולהסכמת הוריה – של חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

כמו-כן תדון ועדת העבודה והרווחה בהצעת חוק החשמל (הגבלת צריכת חינום של עובדי חברת החשמל), התשנ"ב–1992, של חברי הכנסת יצחק לוי ושאלוה ילום, ובהצעת חוק עובדי שירותים ציבוריים (הגבלת צריכה ושימוש חינום), התשנ"ג–1993, של חבר הכנסת אברהם פורז, שהפכו להצעות לסדר-היום.

ועדת הכנסת תדון בנושא: התנהגות שוטרים כלפי חבר הכנסת מיכאל איתן – הצעות לסדר-היום של חברי הכנסת רחבעם זאבי, חגי מירום, אליעזר זנדברג, בנימין טמקין וצחי הנגבי.

ועדת הכלכלה תדון בנושא: הפצת מוצרי טרפה – הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת משה מאיה. כמו-כן היא תדון בנושא: התארגנות קבלנים לבניית העיר מודיעין – הצעה של חברי הכנסת דוד מנע ואבנר חי שאקי.

ואילו ועדת העלייה והקליטה תדון בנושא: עיכוב במתן רשיונות עבודה לרופאים עולים שסיימו את תקופת ההסתכלות – הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת יעקב שמאי.

ועדת החוץ והביטחון, לעומת זאת, תדון בנושא: המתרחש ביש"ע ורציחת יהודים וערבים – הצעות לסדר-היום של חברי הכנסת יגאל ביבי, רחבעם זאבי, גונן שגב, עבד-אלוהב דראושה, מיכאל איתן, אבי יחזקאל, שלמה בניזרי וחיים אורון.

היו"ר ש' וייס:

מה עם הוועדה לענייני ביקורת המדינה? עוד לא הזכרת אותה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

כמו-כן החליטה ועדת הכנסת, כי הוועדה המשותפת לחוק ביטוח בריאות ממלכתי בהרכבה הנוכחי תהיה גם הוועדה אשר תדון בהצעת חוק ביטוח בריאות לקטינים, התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת יהושע מצא, לשם הכנתה לקריאה ראשונה.

אני מודה לחברי הכנסת ומתנצל על כך שבשעה זו הטרדנו אתכם, אבל החיים כאן, בבית הזה, נמשכים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חברי הכנסת, הודעה: הישיבה הזאת תמה. הישיבה הבאה תתקיים היום, יום שלישי, י"ד בטבת התשנ"ד, 28 בדצמבר 1993, בשעה 10:00. תודה לכם. הישיבה הזאת תמה.

הישיבה ננעלה בשעה 00:11.